Doğu

ŞALOM

ISSN 2146-7005
TEMMUZ-AĞUSTOS 2013 SAYI:25 8 TL

KÜRE
Dağlarında doğa ile başbaşa...

Yenikapı Kazıları
BİLİNMEYEN YÜZÜ

37.439
PARÇALIK BİR YAPBOZUN MİMARI...

MARC CHAGALL
RESİM SANATININ BÜYÜCÜSÜ

KATE HUDSON
gizlice evlendi mi?

'GURBET PASTASI'

MODERN SANATIN ADRESİ
İLANA GOOR MÜZESİ

AVRUPA'NIN EN GİZEMLİ ÜLKESİ
ARNAVUTLUK

ZUHAL & ÖNDER FOCAN

Direnebilen ETKİNLİKLER

VIVALDI & VERDI
TURGUTREİS / BODRUM

Doğanın tüm cömertliğini sergilediği Bodrum yarımadasının Turgutreis beldesinde yer alan Vivaldi&Verdi, doğası ve mimarisindeki gerçeküstü güzelliği ile sanki dünyanın başka bir yerinde. 507 m²'lik 8 özel villadan oluşan Vivaldi ve 284 m²'lik 8 ikiz villadan oluşan Verdi...

Ruhunuz dört mevsim dinlenecek...

Deniz, size özel plajıyla yalnızca 100 metre ötenizde, sınırsız manzarası ile göz alabildiğine evinizin önünde. Villaların bodrum katında bir akvaryuma dönüşen havuzunuz ise Vivaldi'nin Bodrum sürprizi!
Özel havuzları, saunası, fitness salonu, şarap mahzeni ve sinema salonuyla yaşamın tüm mutluluğunu ağırlayan

Vivaldi&Verdi,
hiç bitmeyecek bir şarkı gibi...

Örnek villamıza bekliyoruz!

284 m²'lik 8 ikiz villadan oluşan Verdi'nin güncel fotoğrafları.

erbora

(252) 382 67 77
0532 292 10 14
www.vivaldiverdi.com

ŞALOM Dergi

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına sahibi
Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni
İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Işık Sivil Karakoç

Editör ve Yan Yayınlar Koordinatörü
Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü
İsak Behar

Sayfa Tasarımı
Semra Öner
Bella Parlakşimşek

Kapak Tasarımı
Bella Parlakşimşek

Yazı Kurulu
Nelly Barokas, Gila Erbeş, Tuna Saylağ, Aylin Yengin

İdari Koordinatör
Anet Pase

Yönetim Yeri
Atiye Sok. Polar Apt. 12/6
Teşvikiye - İstanbul
T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44
F: (0212) 231 92 83
www.salom.com.tr

Basıldığı Yer
Dünya Yayıncılık A.Ş.
"Globus" Dünya Basınevi
100. Yıl Mh. 34440 Bağcılar – İST.
T: (0212) 440 24 24

Yayın Türü
Yaygın - Süreli

Seçkin kitapçılarda satılmaktadır.

ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR
ABONELERE ÜCRETSİZDİR

Editörden...

nellybarokas@gmail.com

Her ay bu sayfadaki yazımda Şalom Dergi'nin içeriğini kısaca tanıtıyorum.
Bu ay da aynını yaparken, okurlara tam anlamı ile bir kültür dergisi sunmuş olduğum izlenimini taşıyorum. Takdir tabii ki sizin…
Temmuz ayı portresinde; `***Resim Sanatının Büyücüsü Marc Chagall***'a yer verdik.
Kökler başlıklı bölümde ise, `***37.439 parçalık bir yapbozun mimarı***' yazısı ile 1850'li yıllara dayanan çok geniş kapsamlı bir aile ağacı araştırmasını aktarıyoruz.
Geçmişte kendini dünyadan soyutlayan Arnavutluk yıllardır merak uyandıran bir ülke olmaya devam ediyor. `***Avrupa'nın en gizemli ülkesi Arnavutluk'*** yazısında bu ülkeyi kent kent geziyor, geçmişi ve halkının kişilik özellikleri hakkında bilgi sahibi oluyoruz.
Diğer bir yazımızda Kastamonu yönünde geziye çıkıyor `***Küre Dağlarında***' doğa ile baş başa kalıyoruz.
Yenikapı kazılarında Erken Bizans dönemine ait Theodosius limanından tutun da neolitik dönem kalıntılarına, mezarlara, iskeletlere, eski gemilere kadar öylesine değerli bulgular açığa çıktı ki tüm dünyanın dikkati buraya yöneldi.
İşte, `***İlk İstanbullular/En eski Avrupalılar***' başlıklı yazımız, Marmaray-Metro kazıları sırasında İstanbul'un jeolojik tarihçesi açısından ne denli önemli bulgulara rastlandığını gözler önüne seriyor. Türkiye'deki pastacılık tarihinin bir parçası olan Hemşinli pastacıların ilginç hikâyesini `***Gurbet Pastası***' yazısında zevkle okuyoruz. `***Geçmişten Günümüze Türkiye'de Müzik***' yazısı 1960'lı yıllarda müziğin geçmişine odaklanırken, ülkemizin Caz alanındaki duayen bir çifti; Zuhal ve Önder Focan'ı `***Yaz ve Caz***' başlıklı söyleşi ile dergimize konuk ettik.
Bir diğer söyleşide gazetemizin teknoloji editörü Aydın Bolkar teknolojinin günümüzde yaşamı ne denli etkisi altına aldığına ilişkin görüşlerini bizimle paylaştı.
`***Ilana Goor Müzesi***', Yafa kentinin antik bölümünde konumlanan bir sanat merkezi. Bu merkezin 18.yüzyıla dayanan geçmişine doğru bir yolculuğa çıkarken aynı zamanda müzenin her katındaki odalarında geziniyor olacağız.
`***Yahudilikte ticaret etiği***' yazısı, Tora'nın beş kitabının sonuncusu Devarim'de bu konuya ilişkin mevcut yasalara ilginç yorum ve açıklamalar getiriyor.
Sevgili Şalom Dergi okurları, elinizde tuttuğunuz temmuz ayı dergisi 25. sayımız… Profesyonel dergicilikte bu sayıya ulaşmanın bir anlamı var mıdır, bu ne derece başarı sayılır bilemiyorum. Ama Şalom gazetesinin bir yan yayını olarak yayınlanan Şalom Dergi'nin, görevlerini tam bir profesyonel gibi yerine getiren çok değerli amatör yazarlarımız sayesinde, bunca yol almasını ben başarı olarak kabul ediyorum. Takdir yine sizin…
Şalom Dergi'ye daha nice 25 sayılar, değerli okurlarına da iyi bir yaz diliyorum.

Nelly BAROKAS

ÇİZGİ DIŞI

İRVİN MANDEL

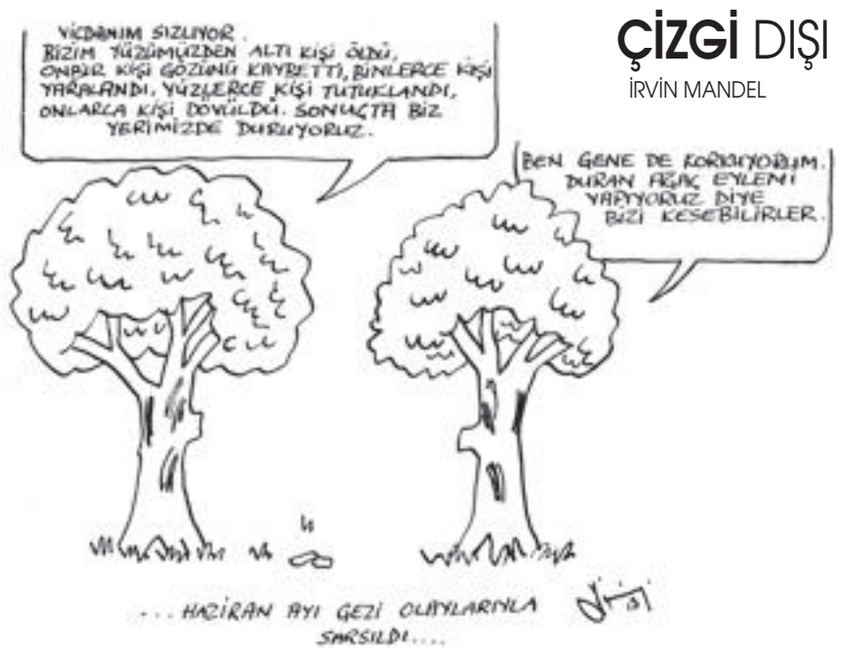

içindekiler

KİM, NEREDE?...

6-13 KATE HUDSON GİZLİCE EVLENDİ Mİ?

SHARON STONE HASTA ÇOCUKLARI UNUTMADI

KÖKLER

64-74 LEON TARANTO
37.439 PARÇALIK BİR YAPBOZUN MİMARI...

MEKÂN

24-30 ILANA GOOR MÜZESİ
Şehrin bir tepesi üzerinde konuşlanmış binanın çok özel, tarihi bir geçmişi var...

KAVRAM

76-78 YAHUDİLİKTE TİCARET ETİĞİ

SİNEMA

100-106 İTALYAN SİNEMASI
1950'li yıllar İtalyan sinemasının kolay yıllarıydı. Amerikan filmlerinin rekabetine rağmen yerli ürünler gişe gelirinin %50'sine ulaşabiliyordu.

NİTELİK-KİTAPLIK

54-55 BİR ADA GEZİNTİSİ

İNCELEME

80-89 AVRUPA'NIN EN GİZEMLİ ÜLKESİ ARNAVUTLUK
Antik İllirya halkından olan Arnavutlar kendilerine 'Shqiptar' derler...

SÖYLEŞİ

46-53 YAZ VE CAZ
ZUHAL&ÖNDER FOCAN

32-33 AYDIN BOLKAR:
"HERKES BIRBIRINE 6 ADIMDA BAĞLANABILIYOR..."

ARKEOLOJİ

56-62
İLK İSTANBULLULAR EN ESKİ AVRUPALILAR

SAĞLIK

90-92 DİYABET NEDİR?

Diyabet vücudun yeterince insülin üretememesinin ya da bu insülini gerektiği gibi kullanamamasının neden olduğu bir hastalıktır.

MÜZİK

94-99 GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
TÜRKİYE'DE MÜZİK

GEZİ

14-18 KÜRE DAĞLARINDA
DOĞA İLE BAŞ BAŞA...

Kastamonu civarında keyifli bir gezi...

PORTRE

34-42 MARC CHAGALL RESİM SANATININ BÜYÜCÜSÜ

YAŞAMDAN

107 IŞIĞIN KALBİ

Hiçbir şafak aydınlığın tohumlarını içinde taşımaz. Dante bile göremedi rüyasında 'hiç'i. 'Hiç' içte uyumaz. Kim bilir; belki de içimizdeki ateşin hasretiydi Cehennem..!

MODA

108-110 YENİ SEZONDA BİZLERİ NELER BEKLİYOR?

SANAT AJANDASI

112-114 DİRENEBİLEN ETKİNLİKLER

TARİH-ANI

20-23 GURBET PASTASI
İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NIN İZLERİ...

Hemşinli pastacıların hikâyesini sözlü tarih çalışmasıyla "Gurbet Pastası" kitabında kaleme alan Uğur Biryol ile yaptığımız söyleşide aktarıyoruz.

Nelly BAROKAS

Evlendiler mi?

Hollywood çevrelerinde Kate Hudson'un 2011'de nişanlandığı Matthew Bellamy ile hayatını birleştirmesi bekleniyor. Son olarak çiftin Barselona'da yaptıkları tatilde Kate Hudson'un sol elinde altın bir yüzükle görüntülenmesi gizlice evlendikleri ile ilgili söylentilerin çıkmasına neden oldu. 34 yaşındaki Kate Hudson'un menajeri çiftin evlendiğini yalanladı; "gördüğünüz bir evlilik yüzüğü değil, henüz evlenmediler" açıklamasını yaptı.

Nişanlısı Matthew Bellamy'den Bingham Hawn Bellamy adlı bir yaşında bir erkek çocuk sahibi olan Kate Hudson'un eski eşi rock sanatçısı Chris Robinson'dan dokuz yaşında Ryder adında bir oğlu var. Bir kez Oscar'a aday olan Altın Küre sahibi Kate Hudson, Oscar ödüllü oyuncu Goldie Hawn ile müzisyen Bill Hudson'un kızıdır.

İsrailli piyanist yarışma birincisi

"Mükemmel bir tekniğe sahip olması ve müziğine duygusallık katması nedeniyle İsrailli piyanist Boris Giltburg dünyanın en prestijli müzik yarışmalarından biri olan Queen Elisabeth (Kraliçe Elizabeth) yarışmasını kazandı"

İsrailli piyanist Boris Giltburg, Belçika'nın Brüksel kentinde düzenlenen Queen Elisabeth (Kraliçe Elizabeth) 2013 müzik yarışmasının birincisi oldu. Arie van Lisbeth başkanlığındaki jüri, Giltburg'un mükemmel bir teknik yeteneğe sahip olduğu kanısına vardı.

Moskova doğumlu 28 yaşındaki Boris Giltburg yaşamını Tel Aviv'de sürdürüyor. İki yıl önce Giltburg, Arthur Rubinstein Uluslararası piyano yarışmasında ikincilik ödülüne layık görülmüştü. Bu yıl 75.'si gerçekleşen Queen Elisabeth yarışması klasik müzik alanında her yıl piyano, keman, beste ve ses kategorilerinde genç yetenekleri desteklemek üzere düzenleniyor.

Queen Elisabeth yarışmasındaki birinciliği, son yıllarda İsrail Oda Orkestrası ve İsrail Filarmoni Orkestrası ile birlikte konserler veren Boris Giltburg'a 32.500 dolarlık bir ödül kazandırdı.

KAFKA ÖDÜLÜ AMOS OZ'A

Edebiyat dünyasının en prestijli ödüllerinden olan Kafka Ödülü bu yıl İsrailli yazar Amos Oz'a layık görüldü.

Oz, dünyaca meşhur yazar Kafka'nın anavatanı Çek Cumhuriyeti'nde ekim ayında düzenlenecek bir törenle 10bin dolarlık ödülünü alacak.

Uluslararası yazarlardan oluşan bir jürinin değerlendirmesiyle verilen ödül, Franz Kafka Derneği tarafından organize ediliyor.

Jüri, Amos Oz'un bu ödüle neden layık görüldüğü konusunda yaptığı yazılı açıklamada şu ifadelere yer verdi: "Oz, kitapları ve lisanı ile; ırkı, kültürü ve kökeni ne olursa olsun her renkten insana hitap etmekteki ustalığı nedeniyle bu ödüle layık görülmüştür."

Amos Oz basına yaptığı açıklamada, ekim ayında eşi ile Prag'a giderek ödülünü alacağını söyledi.

İsrailli yazar son birkaç senedir Nobel Edebiyat Ödülü'nün adayları arasında da gösteriliyor. Kitapları kırktan fazla lisana tercüme edilen Oz, bugüne dek birçok uluslararası ödülün sahibi oldu.

Trafikten kaçmanın en keyifli yolu
Deniz Taksi'de %50 indirimlisiniz
çünkü bizim için özelsiniz.

PLATINUM DENIZ TAKSI ••✉••> 2222

Turkcell Platinum dünyasına 79 TL'den başlayan tekliflerle adım atmak için sizi Turkcell mağazalarına bekliyoruz.

TURKCELL PLATINUM

www.turkcell.com.tr/platinum ve 0532 757 1 532

Deniz Taksi'de %50 indirimden ayda 3 kez yararlanabilirsiniz. 79 TL Full Plus Paket yıllık abonelik teklifidir. Bu teklifle Turkcell Platinum'a 30 Haziran'a kadar geçebilirsiniz.
Kampanyalarda değişiklik hakkı saklıdır. www.turkcell.com.tr/platinum

Advertorial

Yemyeşil doğa ve havuz keyfi

NG Güral Sapanca'da

NG Güral Sapanca Wellness & Convention, *havaların iyice ısındığı bu günlerde tatil keyfini uzaklarda aramamanızı sağlıyor.*

NG Güral Sapanca*'nın olanakları, muhteşem doğayla bir araya gelerek mükemmel bir tatil için gereken her şeyi sağlıyor.*

NG Güral Sapanca Wellness & Convention, yaz aylarını muhteşem bir doğada, hamaklarda keyif yaparak ve havuzda eğlenerek geçirmek isteyenler için mükemmel fırsatlar sunuyor. Kısa sürede şehrin stresinden uzaklaşıp, yeşille iç içe ailece bir yaz tatili yapmak istiyorsanız NG Güral Sapanca tam size göre. NG Güral Sapanca'da açık havuzlar ve su kaydırakları ile havuz keyfi doyasıya yaşanıyor. Bunun yanı sıra 4500 m2'lik alanda konumlandıran Aliva SPA yaz aylarında doğa içine de açılıyor ve masajlar ağaçlar altında konumlandırılan Gazebo'larda uygulanıyor.

NG Güral Sapanca Wellness & Convention - Kırkpınar Sapanca/Sakarya

Türk Hamamı, Bio Sauna, Fin Saunası, Fin Hamamı buhar odası, Aromaterapi Kromaterapi buhar odası, Rasul Kabini, Tepideryum, Buz Çeşmesi, Macera duşları, Açık hava dinlenme terası gibi pek çok imkan da tatili NG Güral Sapanca farkıyla yaşamak isteyenleri bekliyor.

Bu muhteşem doğada NG Güral Sapanca çocukları da unutmuyor. Sincap Kulüp ve Mini Disko çocukları eğlendirmek için kapılarını açarken; havuz oyunları, açık alan oyunları ve çocuk doğa yürüyüşleriyle minikler farklı bir tatil deneyimi yaşıyor.

Şehirden uzun süre uzaklaşmadan yazın tadını çıkarmak NG Güral Sapanca'yla artık mümkün.

Kendini yenilenmiş ve enerjik hissetmek isteyen herkes yaz aylarında da ***NG Güral Sapanca'da***

www.guralsapanca.com
facebook.com/guralsapanca

0264 242 56 00

Sharon Stone hasta çocukları unutmadı

Devlet Başkanı Şimon Peres'in 90. doğum günü kutlamaları vesilesi ile İsrail'e giden Hollywood'un ünlü oyuncularından Sharon Stone, Hadassah Ein Kerem sağlık merkezinde çocuklarla bir araya geldi.
Hastanenin çeşitli departmanlarında hasta çocukları ziyaret eden Sharon Stone her bir çocuğa tek tek zaman ayırdı.
AIDS'e karşı mücadelesi ile de tanınan ünlü oyuncu, Prof. Dan Engelhard'ın davetlisi olarak ziyaret ettiği hastanede AIDS virüsü bulaşmış çocukların tedavi yöntemleri hakkında bilgi aldı. Hadassah Ein Kerem sağlık merkezine üçüncü ziyaretini gerçekleştiren Stone, hasta çocukları eğlendiren palyaçolarla da sohbet etti. Hadassah'da düzenlenen basın konferansında Sharon Stone; "Barış evlilik gibidir. İsrailliler ile Filistinliler arasında öyle olmalıdır. Birbirlerinden nefret eden, sürekli sürtüşen bir çift yerine, kucaklaşıp öpüşen, çocuklarının ve torunlarının huzur içinde yaşadıklarına tanık olan çiftler tercih edilmez mi?" ifadesini kullandı.

Jake Gyllenhaal, müzikal filmde rol alacak

Yönetmen Rob Marshall, son projesi 'Into the Woods'da iki oyuncu ile çalışacak. Disney'in filme uyarlayacağı, Brodway müzikali olan "Into The Woods" un oyuncuları arasında son olarak Chris Pine ve Jake Gyllenhaal'un isimleri geçiyor. Johnny Depp ve Meryl Streep'in de rol alacağı açıklanan filmin yönetmenliğini Rob Marshall yapacak. Streep'in bir cadıyı ve Deep'in bir kurdu canlandıracağı filmde Pine'ın ve Gyllenhaal'un canlandıracağı karakterler henüz açıklanmadı. Çocuğu olmayan bir fırıncı ve karısının hikâyesini anlatan bir peri masalı olan 'Into The Woods'un senaryosunu ise James Lapine yazacak.

ETİYOPYALI GÜZEL ÜLKESİNE DÖNDÜ

Bu yılın İsrail güzeli Yityish Titi Aynaw, doğduğu evi, annesinin mezarını ziyaret etmek ve göç etmeye hazırlanan kişilere moral vermek üzere Etiyopya'ya gitti. İsrail'in ilk Etiyopya doğumlu güzellik kraliçesi olan 21 yaşındaki Yityish Titi Aynaw 10 yaşındayken Etiyopya'dan İsrail'e göç etmişti.

Etiyopya'ya yıllar sonra dönmekten büyük heyecan duyan gençkız, Addis Ababa'da büyük ilgi ile karşılandı. Bu yıl İsrail ziyaretinde Barack Obama'nın Yityish Titi Aynaw ile tanıştırılmasından onur duyan Etiyopya'nın Yahudileri bu sayede gündeme taşınmış olduklarını ifade ettiler.

Oradaki dindaşları ile Amharca konuşan Aynaw, doğduğu ve annesini yitirdiği evi gezerken oldukça duygulandı. Annesinin mezarının ve Yahudi Ajansı'na ait göçmen tranzit kampının bulunduğu Gondar kentinde gençkız gözyaşlarına hakim olamadı. Kampta İsrail'deki akrabalarına kavuşmak için sıralarını bekleyen Etiyopyalılarla sohbet eden Aynaw; "Yıllar önce ben de böyle göç sırası beklemekte olan küçük bir kızdım. Hayatım şimdi, tabii ki çok daha iyi. Bu insanlar benim sahip olduklarıma sahip değiller. Onların tek sahip oldukları şey; umut" sözleri ile bilgi verdi.

James Franco yönetmenliğe soyunuyor

Yazar, aktör James Franco, 2011'de 'Palo Alto' adlı bir kitapta yayınladığı kısa öykülerini, üç dizi film olarak beyaz perdeye uygulamak üzere kendi web sitesinde maddi kaynak arayışına girdi. Franco'nun yazın hayatının ilk denemesi olan bu kitap, yazarın California'da geçen çocukluk döneminden esinlenerek kaleme alınmıştı. Web sitesinde yer alan video filminde James Franco; "Ergenlik, ergenlikten yetişkinliğe geçme ve daha büyük bir dünya hakkında bilgi edinme gibi evrensel konulara değinen bir kitap" açıklamasını getirmekte. James Franco; 'Memoria', 'Killing Animals' ve 'Yosemite' adını taşıyacak üç dizi filmi için 500 bin dolar toplamayı hedefliyor. Bu hedefini gerçekleştirir, filmlerinden kar elde ederse, Franco bu parayı 'Art of Elysium' adlı, çocukları ciddi hastalıklara yakalanan artist ve müzisyenlere destek olmayı amaçlayan bir kuruluşa bağışlayacak.

Brooks nihayet takdir edildi

Senarist ve yönetmen olarak "The Producers" ve "Young Frankenstein," gibi komedi filmleriyle uzun bir kariyere sahip olan Mel Brooks, Amerikan Film Enstitüsü'nün Yaşam Boyu Başarı ödülüne layık görüldü.
Mel Brooks duygularını;"İyi bir yönetmen olduğuma nihayet karar verdiler. Şimdiye dek 'iyi komedyen', 'iyi yazar' lakapları takılmıştı bana. Basında benden 'iyi yönetmen' olarak söz edilmiyordu" sözleri ile ifade etti. 86 yaşındaki Mel Brooks ödülünü,

haziran ayı içinde gerçekleşen bir törende aldı.

STING, AUSCHWİTZ FESTİVALİNDEYDİ

Ünlü İngiliz müzisyen Sting, haziran ayı sonunda, Holokost yıllarında binlerce insanın öldürüldüğü Polonya kasabası Auschwitz'de bir rock konseri verdi. Birçok ödül sahibi, albümleri milyonlar satan, dünyanın farklı ülkelerinde verdiği konserlerde stadyumlar dolduran Sting'in konseri, asıl adı Oswiecim olan Polonya kasabasında 29 Haziran Cumartesi günü gerçekleşti.
Bu yıl üçüncüsü gerçekleşen barış festivalinin ilk yıllardaki konuk müzisyenleri Peter Gabriel ve James Blunt gibi ünlüler olmuştu.

'The Shondes' sesini duyuruyor

Dört Yahudi rock'cudan oluşan 'The Shondes' grubu hazırlığını yaptığı yeni albümü ile dünyayı fethetmeye hazırlanıyor. 'The Shondes' New York'ta Yahudi kökenlere sahip müzisyenlerden oluşan çok sayıdaki müzik gruplarından biri. Solist Louisa Solomon grubun dördüncü albümü 'The Garden'ın son hazırlıklarını yapıyor. Rock ağırlıklı müziklerinde klezmer ezgilerine de yer veren'The Shondes', Louisa Solomon, Allison Miller, Fureigh ve Elijah Oberman'dan oluşuyor.
9/11'den beri birlikte müzik yapan Solomon ile Oberman; "atalarımızın ştetl'larda birbirleriyle yakın komşuluk ilişkilerini duyumsar gibi oluyor, iki kardeş gibi birbirimizden güç alıyoruz" demekteler.
Genelde sol eğilimli bir grup olarak tanınan'The Shondes' şarkılarında, insanların sonu 'izm' ile biten kavramların arasına sıkıştırılmış olmasına karşı çıkmaktalar.

Parker, ikizlerini yanından ayırmıyor

Ünlü oyuncu Sarah Jessica Parker'ın New York sokaklarında ikizleri ile görüntülenmiş poz poz fotoğrafları var.
Çünkü Parker, Tabitha ve Marion adlı ikizlerini bütün bir eğitim döneminde her sabah yuvaya kendisi götürüyor.
'Sex and the City' dizisinin 48 yaşındaki oyuncusu Sarah'ın 10 yaşında James adlı bir de oğlu var.

Kızlarını yuvaya teslim ettikten sonra James'i de okuluna bırakmak Sarah'nın her sabah yerine getirdiği annelik görevlerinden bir diğeri. Gerçekleştirdiği bir söyleşide anneliği "buzdağlarının arasından dikkatlice geçen bir gemiye" benzeten Sarah Jessica Parker, her gece yatağa yattığında ertesi gün için çocuklarla ilgili planlar yaptığını söylüyor. Parker, 1997'den beri aktör Matthew Broderick ile evli.

BAR REFAELİ SUNUCU OLDU

Dünyaca ünlü İsrailli model Bar Refaeli, Amerikan ve İngiliz televizyon kanallarının ünlü yarışması X Factor'ün İsrail versiyonu olan 'X Factor İsrail'in sunucusu olarak seçildi. 28 yaşındaki ünlü model, İsrail'in TV2 kanalı ile yaptığı anlaşmaya göre, sunuculuğunu yapacağı müzik yarışması için sezon başına 1 milyon Şekel alacak. X Factor, Refaeli'nin geçen yıl Almanya'da sunuculuğunu yaptığı reality show'dan sonra ikinci sunuculuk denemesi olacak. X Factor'ü yaratan ve geliştiren ünlü İngiliz televizyoncu Simon Philip Cowell aynı zamanda Türkiye'de 'Yetenek Sizsiniz' adıyla yayınlanan programın orijinal versiyonu 'Got Talent'ın da yaratıcısı.

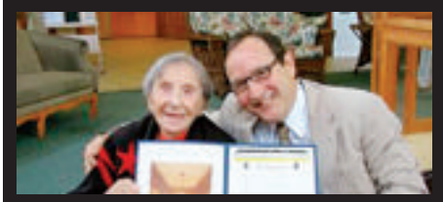

113 YAŞINDA ÖLDÜ

1899 yılında Rus göçmeni bir ailenin kızı olarak New York'ta dünyaya gelen Evelyn Kozak, dünyanın en yaşlı kişileri arasında yedinci sırada yer alıyordu. Evelyn Kozak'ın geçirdiği bir kalp krizinin ardından yaşama veda ettiği bildirildi. Gençlik yıllarının büyük bir dönemini iş kadını olarak Miami'de geçiren Evelyn, uzun yaşamının sırrı sorulduğunda; "vicdanımın rahat olması" yanıtını vermekteydi. Dini bir eğitim almamış olan Evelyn Kozak, koşer kurallarına uyar, dini vecibeleri yerine getirir, Şabat'ı gözetirdi.

Michael Douglas, Liberace'yi canlandırıyor

Yönetmen Steven Soderbergh, hayatı boyunca eşcinsel olduğunu reddeden ünlü müzisyen Liberace'nin öyküsünü beyaz perdeye taşıdı. 'Behind the Candelabra' adlı filmde Liberace'yi Michael Douglas canlandırırken, Matt Damon ile Rob Lowe diğer önemli rolleri paylaşıyorlar.
Elvis'ten, Elton John'dan, Madonna'dan ve Lady Gaga'dan önce Liberace vardı: usta bir piyanist, inanılmaz bir şovmen, sahne ve televizyonun göz alıcı yıldızı, dünyaca ünlü bir artistti.
Liberace hem sahnede hem sahne dışında aşırı uçlarda bir yaşam sürdü. 1977 yazında, yakışıklı ve genç Scott Thorson soyunma odasına girdi, yaş farkına ve farklı dünyalara ait olmalarına rağmen, aralarında beş yıl sürecek bir ilişki başladı. 'Behind the Candelabra' bu ilişkinin kamera arkasını Las Vegas'taki Hilton Hotel'de tanışmalarından acı ayrılıklarına kadar her şeyiyle gözler önüne seriyor. Liberace rolünde mükemmel bir performans sergileyen Michael Douglas'ın gelecek yıl bu rolü ile En İyi Erkek Oyuncu Oscar'ını alabileceğine kesin gözü ile bakılıyor. Liberace'nin Palm Springs'de gerçekleşen cenaze töreni ile ilgili ilginç bir ayrıntıyı belirtmekte yarar var: bu cenazeye sadece iki ünlü katılmıştı; biri Dallas dizisinden Charlene Tilton, diğeri ise Michael Douglas'ın babası Kirk Douglas'tı.

Barbra doktor oldu

İki konser vermek üzere İsrail'e giden Barbra Streisand, Kudüs İbrani Üniversitesinde gerçekleşen bir etkinliğin onur konuğu oldu. Üniversite Streisand'ı sanata yaptığı katkılar ve Yahudi halkına yakınlığı nedeniyle doktorluk unvanı ile onurlandırdı.
Bugüne dek Grammy, Oscar, Tony, Emmy ve Altın Küre gibi çok sayıda ödülün sahibi olan ünlü aktris/müzisyen, ödülünü alırken yaptığı konuşmada zamanını kadın ve azınlık hakları ile eğitim, çevre konularına ayırmaya devam edeceğini söyledi. 30 yıla yakın bir süredir İbrani Üniversitesi ile yakın ilişkide olduğunu belirten Streisand, 1984'te üniversite kampüsü bünyesindeki bir binaya babasının ismini

vermek üzere İsrail'e gitmişti. Streisand;"Burası bu ülkenin ve diğer ülkelerin en parlak öğrencilerine yuva olmakla kalmıyor, babam Emanuel Streisand'ın adını taşıyan Yahudilik Eğitimi binasına da ev sahipliği yapıyor" şeklinde konuştu.

BECKHAM'LAR DAHA SIK BİRLİKTELER

Victoria Beckham, profesyonel futbol yaşamına son veren eşi David Beckham'ın geleceğine yönelik planları ile ilgili sorulara yanıt veriyor. Bilindiği gibi dünyaca ünlü İngiliz futbolcu David Beckham, bir süre önce futbolu bıraktığını açıklamıştı. Paris S.G. formasıyla sahalara veda eden David Beckham, dört farklı ülke takımında şampiyonluk yaşayan ilk İngiliz futbolcu olarak tarihe geçti. Son olarak GLAMOUR ödüllerinden 'Woman Of The Decade' (On Yılın Kadını) payesi ile onurlandırılan ünlü tasarımcı Victoria Beckham, artık eşi ile daha fazla zaman paylaştıklarını söyledi. Victoria; "Mesleklerimiz icabı uzun dönemler birbirimizden ayrı kalıyorduk. Ama artık böyle olmayacak. Geleceğe güvenle bakıyoruz. Böyle bir aileye sahip olduğumuz için çok mutluyuz" dedi.

Barbara KARYO

Küre Dağlarında doğa ile baş başa...

Bahar gelmiş, aylardan Mayıs... Arkadaşımla şehrin karmaşasından çok uzağa, yeşile, Küre Dağlarına gitmeye karar vermişiz. İçimiz kıpır kıpır, çantalarımıza hava koşullarındaki değişikliklere karşı yağmurluk ve polarımızı da koyup yola çıkıyoruz. 8 kişilik küçük bir grubuz. Gece boyunca süren yolculuktan sonra, sabahın erken saatlerinde Kastamonu'ya varıyoruz. Artık grup kaynaşmış, herkes acıkmış, bir an önce otele varıp kahvaltımızı etmek istiyoruz. Yeşil, gördüğümüz tek renk, başka bir dünyadayız...

Uzun bir yolculuğun ardından nihayet otelimiz göründü. Yemyeşil dağların ortasında, insana dair tek işaret. Otelimiz Ecevit Han, adını bulunduğu Ecevit köyünden almış. Tarihte önemli bir yeri var bu hanın; İstiklal Savaşı yıllarında, mermiyi cepheye taşıyan kağnıların, bir günlük yürüyüşünün ardından konaklama yeri olarak kullanılıyordu. Mustafa Kemal de Kastamonu'da gerçekleştirdiği şapka devrimi için İnebolu'ya geçerken bu handa konaklamış. Daha sonraları 60 sene boyunca metruk durumda kalan han, 2008 yılında "Atatürk ve İstiklal Yolu Proje"si kapsamında restore edilerek hizmete açılmış.

Kapıda bizi büyük bir içtenlikle karşılayan Engin Bey, daha önce Küre Dağlarında belediye başkanlığı yapmış, tüm halkın sevgisini kazanmış, zengin bir kişilik. İçeri girer girmez çantalarımızı alıp, bizi kahvaltıya buyur ediyor.

Birbirinden lezzetli peynirlerin, köy balının ve kaymağın da eksik olmadığı kahvaltı sofrasında karnımızı doyurup, biraz yorgunluk attıktan sonra, hazırlanıp yola koyulduk.

Hava beklenilenin aksine hafif yağmurluydu. Karadeniz'de her an yağmur ihtimali olduğunu bildiğimizden, moralleri bozmayıp yola koyulduk. İlk istikamet Çatak Kanyonu idi. Kanyona ulaşmak için yarım saatlik orman yürüyüşü yaptık. Birbirinden değişik mantar türleri, yosun kaplı ağaçlar arasındaki yürüyüşümüzü bitirince, Çatak Kanyonu tüm ihtişamıyla karşımızdaydı. Bu manzaranın doya doya keyfini çıkarıp, fotoğraflamaya koyulduk. Arada başlayan yağmuru umursamasak da, hızını arttırmasıyla dönüş yoluna koyulduk. Zira orman içi oldukça kaygan yosunlarla kaplıydı ve şiddetlenen yağmur yürüyüşümüzü zorlaştıracaktı.

Minibüsümüze binip yola çıktığımızda geçtiğimiz yollar yemyeşildi, bu yeşilin içinde 10-15 haneden oluşan küçük köyler bulunuyordu. Birkaç köyü ziyarete gittiğimizde, kimseleri bulamadık. Rastladığımız bir dededen öğrendiğimiz kadarıyla kadınlar gün boyu inekleri otlatıyor, erkekler de sağdıkları sütleri satmaya gidip, sonra da kahvede oturuyorlardı.

Yol boyunca rehberliğimizi yapan Engin Bey, çevrede bir bakır madeni olduğunu ve izin alabilirsek içini de gezebileceğimizi söyledi. Şimdiye kadar hiç madenin içine girmeyi düşünmemiştim, klostrofobimi yenebilir miydim acaba? Bunları düşünürken, içeriye girmek için gerekli iznin alınamadığını öğrenip, rahat bir nefes aldım. Artık hava kararıyordu, otelimize dönüş için yola koyulduk.

Sıcak bir duştan sonra keyifle, odamın pencerelerinden içeri taşan yemyeşil dağları seyre koyuldum. Seyrine doyulmayacak kadar güzeldi manzara; sanki bir ressam, odanın pencerelerine bu manzarayı resmetmişti.

Akşam son derece lezzetli bir yemek eşliğinde, bol kahkaha ve sohbetle şenlendi masamız. Ertesi gün için dinlenme vakti gelmişti artık, tatlı bir yorgunlukla odalara dağıldık.

Yağmura uyandık ertesi sabah, odamızın penceresinden görülen dağları sis basmıştı. Planımız, rengarenk yöresel kıyafetleri ile meşhur Zümrüt Köyü'ne konuk olmaktı. Oyalanmadan yola koyulduk, zira köy 1,5 saat uzaklıktaydı. Yağmurun yağmasıyla balçık haline gelen toprak köy yolunda minibüsümüz sürekli patinaj yapıyor, çamura saplanıyordu. Nihayet köye vardığımızda rengârenk giysili kadınlar

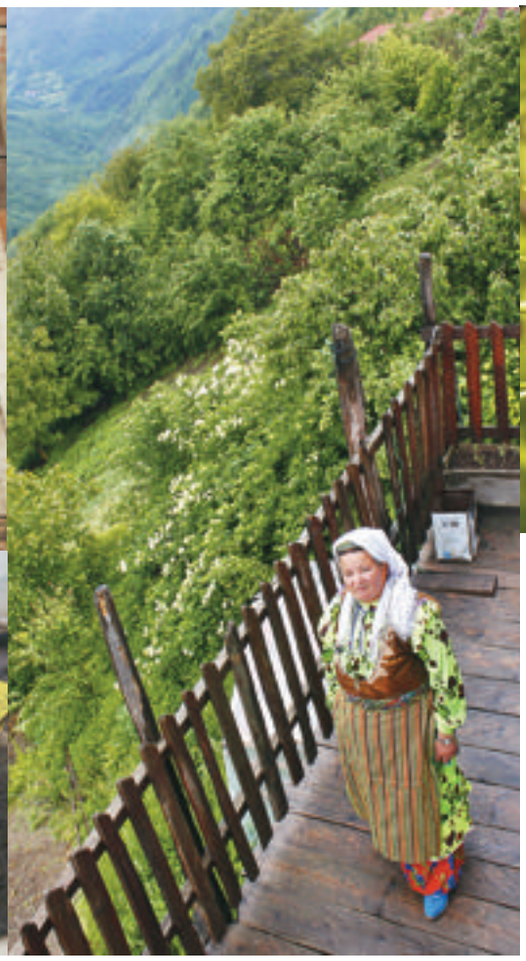

> Zümrüt Köyü'nde kıyafetler kırmızılı, yeşilli, çiçekli kumaşlardan uzun kollu elbisenin üzerine giyilen yelek, rengarenk çizgili bir önlük, bunun üzerine ucu püsküllü bir kuşak ve başın altından geçirilen boncuklu bir bandın üzerine giyilen bir kepten oluşuyor.

bütün içtenlikleriyle bizi karşıladılar. İçeri girdiğimizde, sobanın üzerinde fokurdayan çaydanlıktan yayılan mis gibi çay kokusu burnumuza çarptı. Pencerelerden görülen tek şey, yemyeşil köknar ağaçlarıyla kaplı, uçsuz bucaksız dağlardı, üzerine sis çökmüştü. Kesinlikle cennette yaşıyorlardı…

Âdete göre, onların giydiği rengârenk giysileri misafirler de giyiyordu. Kıyafetler kırmızılı, yeşilli, çiçekli kumaşlardan uzun kollu elbisenin üzerine giyilen yelek, rengarenk çizgili bir önlük, bunun üzerine ucu püsküllü bir kuşak ve başın altından geçirilen boncuklu bir bandın üzerine giyilen bir kepten oluşuyordu. Giyinip, keplerimizi de taktıktan sonra aynada kendimizi tanıyamadık. Alışkın olmadığımız için başta kendimizi çok rahat hissetmedik, üst üste giyilen o giysilerin içinde. Hâlbuki onlar bütün gündelik işlerini (ormandan mantar ve ot toplamak, inekleri sağmak, peynir yapmak) bu giysilerle yapıyorlardı. Gün boyunca sohbet edip, hazırladıkları nefis yemeklerin tadına baktıktan sonra, ayrılık vakti gelmişti artık. Zümrüt Köyü'nün bu güzel insanları ile bayağı kaynaşmıştık, seneye tekrar görüşmek için sözleştik.

> Ecevit Han, İstiklal Savaşı yıllarında, mermiyi cepheye taşıyan kağnıların, bir günlük yürüyüşünün ardından konaklama yeri olarak kullanılıyordu. Mustafa Kemal de Kastamonu'da gerçekleştirdiği şapka devrimi için İnebolu'ya geçerken bu handa konaklamış.

Dönüş yolunda, birkaç inek sürüsüne rastladık. Yakınlarına gidince otlatanların 17-18 yaşlarındaki kızlar olduğunu görüp hayret ettik. İkili üçlü gruplar halinde bir yandan sohbet edip, bir yandan sürüden ayrılan inekleri kovalıyor, sürüye geri getiriyorlardı. Kocaman ineğe söz geçirmek oldukça zor bir işti, bazıları bayağı inatçıydı. Yol kenarındaki yeşil ovaların, açmış bahar çiçeklerinin, otlayan inek ve koyunların seyrine doyamadık. Artık buraya iyice alışmıştım, şehir çok uzak bir kavramdı benim için.

> Geçtiğimiz yollar yem-yeşildi, bu yeşilin içinde 10-15 haneden oluşan küçük köyler bulunuyordu. Rastladığımız bir dededen öğrendiğimiz kadarıyla kadınlar gün boyu inekleri otlatıyor, erkekler de sağdıkları sütleri satmaya gidip, sonra da kahvede oturuyorlardı.

Küre Dağları'ndaki son günümüzde, ormanda ağaç kesimine tanık olmak üzere yollara düştük. Orman içi yol oldukça dik, yerleri tamamen yosunla kaplı bir patika idi. Yarım saatlik bir tırmanıştan sonra, kesimin yapıldığı yere ulaşmıştık. Sapasağlam, heybetli bir ağaç henüz kesilmişti. Ağaç kesiminin kurumuş ve hastalanmış ağaçlar için olduğunu düşündüğümden, sağlam bir ağacın kesilmesine oldukça şaşırmıştım. Sık ve uzun ağaçların oluşturduğu ormanlarda, ağaçların nefes alıp, yaşayabilmeleri için bazı ağaçların kesilmesi gerekirmiş. Birbirlerinin yaşam alanlarına giren ağaçlar, yavaş yavaş onların nefes alamayıp kurumalarına neden olurmuş. Orman müdürlüğü inceleme yapıp, kesilmesi gereken ağaçları numaralandırıyor, ona göre kesim yapılıyormuş.

Aralarında 76 yaşında, delikanlılara taş çıkartırcasına dinç bir amcanın da bulunduğu dört kişi, hep beraber kesilmiş ağacın kabuklarını balta ile çıkarıyorlardı. Gençler ise elektrikli testereleri ile ağacın kocaman dallarını gövdesinden ayırıyordu. Orman oldukça dik bir arazi üzerindeydi ve yerler ıslak yosunlarla kaplıydı. Bizim ayakta durmakta zorlandığımız bu yerde, onlar sanki bir düzlükteymişçesine gibi rahattılar. Yaklaşık 1 saatin sonunda bütün dallarından, kabuklarından arınıp, adeta çırılçıplak kalan dev ağaç gövdesi, gök gürültüsünü andıran bir sesle aşağı yuvarlandı. Bu sırada özel bir demlikte, ormandan toplanan çalı çırpı ile kaynayan çay iyice demlenmişti. Çaylar içilip, soluklandıktan sonra sıra işaretli öbür ağaçlara gelmişti. Bir süre daha kesimi izleyip, fotoğraf çektikten sonra, ormanın hemen yanı başında, bahçesinde inekleri, tavukları ve kocaman bir Sivas kangal köpeği ile birlikte yaşayan muhtarın evine konuk olduk. Zira eşinin yaptığı bol köpüklü ayranı içmeden Küre'den ayrılmayacağımıza dair söz vermiştik.

Dönüş yolunda, şehirde sürekli kişisel gelişim seminerleri, yaşam koçları ve psikologlar arasında mekik dokuyarak mutluluğu arayıp bir türlü bulamayan insanların, buralarda birkaç gün geçirdikleri takdirde bütün streslerinden uzaklaşacaklarını düşünüyordum... ■

Yaşam başladı

Kolat Evleri 4
Gündoğan, Bodrum

Satılık Daire ve Villalar sizi bekliyor

sakin ve huzurlu bir yaşam için...

Kızılburun Mevkii, Kültür Merkezi Üstü, Hürpa Yolu, Gündoğan, Bodrum

İrtibat T: 0212 571 49 92 F: 0212 570 26 63 M: 0532 212 71 12 / 0532 273 13 20

www. kolatinsaat.com | info@kolatinsaat.com

Elif AYDOĞDU

elif.aydogduoral@gmail.com

‘Gurbet Pastası’ kitabında İkinci Dünya Savaşı’nın izleri...

Hemşinli pastacıların hikâyesi önce sözlü tarih çalışmasıyla “Gurbet Pastası” kitabı oldu; ardından bu yıl İstanbul Film Festivali’nde gösterimi yapılan bir belgesele dönüştü. Biz de Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi mezunu olan Uğur Biryol ile hem kitabı hem de belgeseli konuştuğumuz kısa bir söyleşi yaptık.

‘Gurbet Pastası’ kitabının yazarı Uğur Biryol

Hemşinliler pastacılıktan kazandıkları paralarla büyük konaklar yaptırdılar

Hemşinlilerin Rusya'da pastacılıktan kazandığı para, manat

Polonya'daki Konstantinapol Pastanesi Hemşin'in kendi halindeki 20 haneli köyünden kalkıp Rusya'ya ve Polonya'ya giden Şerif Gulaboğlu 1898 yılında Polonya'nın Suwalki şehrinde bir pastane açmış. Buradaki özel yapım fırında, birinci katta ekmek, ikinci katta francala, üçüncü katta da tatlı imal ediliyormuş. Fotoğraf da aynı yıl çekilmiş. En üstteki tabelada Şerif Efendi'nin "Şerif Gülab" olarak Lehçe ve Rusça dillerinde yazılmış olan tabelası var. "PIEKARNIA CUKIERNIA KONSTANTYNOPOLSKA" yazılı olduğu tabelada da İstanbul Pastanesi ve fırını yazmakta. Fotoğrafa bakıldığında soldan beşinci sırada Şerif Efendi oturuyor. Fotoğrafta hem Rusça hem Lehçe ifadeler dikkat çekiyor. Bunun nedeni Suwalki şehrinin 1867-1917 yılları arasında Rus işgali altında olmasıdır. Yapı bugün halen Suwalki'nin Mickiewicza Cadde'sinde bulunmaktadır.

Karadeniz'in göç yollarından bu defa Hemşinlilerin pastacılık hikâyesi çıktı. Uğur Biryol; 1800'lerin sonunda Rusya'ya giderek pastacılığı öğrenip, yurda döndükten sonra da İstanbul, İzmir, Ankara gibi pek çok kentte pastacılık yapan Hemşinlilerin çocukları ve torunları ile konuşarak unutulan bir tarihi ortaya çıkardı. Uğur Biryol'un, "Gurbet Pastası; Hemşinliler Göç ve Pastacılık" adlı kitabı İletişim Yayınları tarafından 2007 yılında basıldı bugüne kadar dört baskı yaptı.

Gurbet Pastası kitabı; bu uzun mu uzun göç hikâyesinden enstantaneler sunuyor. Biryol'un sözlü tarih çalışmasına dayanan kitabı Rusya'ya ilk gidişte çekilen meşakkatten patronluk günlerine, Ekim Devrimi'nden sonra Tahran'a, Polonya'ya, hatta Nazi kamplarına uzanan gurbet hikâyelerinden oluşuyor. Biryol, Hemşinlilerin çoğunlukla gurbetçi olduğunu ve onları Doğu Karadeniz'de yaşayanlardan ayıran en önemli özelliğin kimlikleri haline gelen pastacılık ve fırıncılık olduğunu söylüyor.

Bugün ünlü pastane ve fırınların çoğunun kökeninde ya Rusya' ya da Polonya'da bu işi öğrenmiş ustalar olduğunu böylece öğrenmiş olduk. Peki, bu insanların bu memleketlerde ne işleri vardı. Hemşinliler, geçtiğimiz yüzyıl dönümünde ekmek parası kazanmak için Rusya gurbetine gittiler. Orada, ekmek ve pasta yapmayı öğrendiler. Hem de çok iyi öğrendiler. Bizzat Rusya'da nam salacak, İran'da, Polonya'da muteber pastaneler açacak kadar. Sonra, Hemşinliler fırıncılığı, pastacılığı bütün Türkiye'ye taşıdılar. Memleketin hem büyük kentlerinde hem taşrasında pastaneler açtılar; pek çok yerde, oranın ilk pastanesiydi bunlar…

Hemşinli pastacıların hikâyesi önce sözlü tarih çalışmasıyla "Gurbet Pastası" kitabı oldu; ardından bu yıl İstanbul Film Festivali'nde gösterimi yapılan bir belgesele dönüştü. Biz de Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi mezunu olan Uğur Biryol ile hem kitabı hem de belgeseli konuştuğumuz kısa bir söyleşi yaptık.

Gurbet Pastası kitabındaki söyleşileri yapmaya nasıl karar verdiniz? Neredeyse Türkiye'deki pastacılığın da tarihinin bir parçası gibi oldu kitap.

Gurbet Pastası'nın başlangıcı çok ilginç oldu aslında. Bizim Çamlıhemşin'deki evimizin karşısında büyük konaklar var, onlardan biri de Tarakçı ailesine ait, sorduğumda aslında o konağın babaannemin dedesine ait olduğunu, sonra hikâyeyi biraz daha derinleştirdiğimde büyük konağın Rusya'da kazanılan paralarla yapıldığını da öğrenmiş oldum. Bu hikâyenin daha evvel hiç yazılmamış olduğunu da fark ederek acaba bu hikâyeleri evlerden yola çıkarak yazabilir miyim diye düşündüm, genellikle her konağın pastacılıkla bir bağı vardı çünkü. Sonra konaklarla birlikte bu işi yapan ustalarla da konuşmaya başladım, hikâyeler epeyce birikince de bunu İletişim Yayınları'na sundum, Tanıl Bora kitabın editörlüğünü yaptı ve çok güzel katkılarda bulundu.

Pastacı Cevdet Sırtoğlu'nun Polonya pasaportu

Ajda Pekkan Sevinç Pastanesi'nin açışını yaparken

Böylece de söylemiş olduğunuz gibi kitap bugüne kadar yazılmamış bir hikâyenin ana kaynağı oldu.

Pastacılığın tarihini Hemşinlilerle başlatmak ne kadar doğru, İstanbul'da eskiden de ünlü pastaneler yok muydu?

Hemşinlilerin bu mesleği Rusya'da Polonya'da öğrenerek Anadolu'ya yaymalarından önce de tabii ki bu topraklarda pastacılıktan söz edebiliriz. Kitapta da yer alan Adnan Genç'in 'En Hakiki Pastacılar: Hemşinliler' makalesinden alıntıyla söylersem; "Pastacılık ve fırıncılık topraklarımıza sadece kuzey ve kuzeydoğu hattından girmemiş Yugoslav ve Makedonlar, İstanbul başta olmak üzere yerleştikleri kentlerde; özellikler sütlü tatlılarla pasta/fırıncılıkta özel bir konum sahibi olmuşlardır. Elbette yerli halktan; Ermeni, Rum, Yahudileri unutmamak lazım."

İlk göçler hangi şehirlere olmuş?

Liman şehri olması ve yakınlığı nedeniyle Batum en fazla rağbet gören yerdi ama Petrograd, Talin (Estonya), Moskova, Mugilov, Berdiçev, Odessa, Sivastopol, Yalta, Kefe, Ryzan, Kazan, Tiflis (Gürcistan), Gence, Rostov, Soçi, Poti gibi şehirlere de gidenler vardı. Daha sonra Tahran'a, Polonya'ya, Almanya'ya gidenler de olmuş.

Kaç kişiyle söyleşi yaptınız? Kitapta kaçına yer verebildiniz?

Aşağı yukarı 50'den fazla kişiyle söyleşi yaptım ve hemen hemen hepsine de yer verdim. Tabii pastacılık ve fırıncılıkla uğraşan çok sayıda insan olduğu için hepsine ulaşmak zordu, kitabın dışında kalanların bir kısmı bana sitem etse de daha sonra anladılar durumu, ben buna başladığımda öğrenciydim ve her yere gitme imkânım yoktu o zamanlar. Şimdiyse yeni baskısında yeni hikâyelerle macera devam ediyor.

Hemşinlilerin pastanelerini bize sayın desem…

İstanbul'da; Pelit, Beşyıldız pastaneleri

Bursa'da Nazar, Çekirge, Rıhtım, Uzay, Çınar pastaneleri

İzmir'de; Sevinç, Reyhan, Şölen, Seda, Kareksan, Meram pastaneleri

Samsun'da; Efes pastanesi

Zonguldak'ta; İstanbul pastanesi

Isparta'da; Asya pastanesi

Balıkesir'de; Viva Bella ilk aklıma gelenlerden.

Belgesel serüveni nasıl başladı? Kitabı yaparken bunu hayal ediyor muydunuz?

Belgesel süreci açıkçası hiç hayal ettiğim bir şey değildi. Ankara'dayken TRT'den bir iki arkadaş yapmak istedi ama olmadı, sonra ben de bıraktım işin peşini… Sonra Bal filmini Çamlıhemşin'de çeken Semih Kaplanoğlu ile Fırtına'da karşılaştık, kitabı gösterdim, belgesel yapıp yapamayacağını sordum, o da ilgilendi ve sağ olsun bu iş ortaya çıkmış oldu. Şimdi bakıyorum da bir dolu imkânsızlıklar içinde böyle bir hikâyeyi yazmak ve bunu belgeselleştirmek çok hoş oldu.

Belgesel'i kim yönetti? Ekip nasıl oluştu?

Muhammet Abdulgafur Şahin, belgeselin gözüydü, kamera ondaydı ve çok çalıştı. Yönetmen Ayşe Funda Aras daha evvelki sinema deneyimlerini belgesele kattı. Fatih Ağdaş seste yanımızdaydı, sonra başka arkadaşlara devretti ama yine de desteğini esirgemedi. Ulaşımda da bize destek veren arkadaşlarımız Yunus Karagöz'ü anmam lazım… çok küçük bir ekiptik ama bu kadarıyla da yetinerek iyi bir iş çıkarttık.

Kitaptan...

Kitaptan Türkiye'de pastacılığın tarihinin izlerini de sürebilirsiniz benim yaptığım gibi İkinci Dünya Savaşı sırasında Polonya'da kalmış Hemşinlilerin izlerini de takip edebilirsiniz. Hatıratlar, sözlü tarih çalışmaları belleğin öznelliği dolayısıyla hatalar barındırsa da, yaşananlar birer efsane gibi kuşaklar arasında aktarılırken dönüşse de özünde yine de insanlara çok şey söylüyor. Polonya'dan gelen mektupların üstü kapalı imalarla yazıldığı, insanların dönüp dönemeyeceklerini bilemedikleri, oralardan gelebilenlerin aktarımlarında da ortaya çıkıyor. Hemşinli pasta ustalarının Polonya'da yaşadıklarından küçük parçaları buraya alıntıladık:

Osman Gülay'ın hikâyesini oğlu Yusuf Gülay anlatıyor

"Babamlar sınır dışı edilince (Moskova'dan) Lehistan'a (Polonya) gidiyor. Giderken, ayakkabısının tabanına para yerleştiriyor ama treni durduruyorlar. Arama yapıyorlar, neyse ki parayı bulamıyorlar. Orada bir fırın kurmak için bir Yahudi'yle anlaşıyorlar. Yahudi'nin un değirmeni ve fabrikası var. Adam babama çok yardımcı oluyor, onu Macaristan'daki makine mühendisi damadının yanına gönderiyor. Oradan malzeme temin ediyor, trene yükleyip Polonya'ya götürüyor. 1930'lara kadar aralarında kendi köyünden arkadaşlarının da olduğu 110 kişi ile birlikte çalışıyorlar. Polonya'da çok etkili olduğu da biliniyor. Bir fırıncılık derneğinin başkanlığını da yapmıştır. Orada çalışan köylülerine de yardım etmiş. Almanlar, Polonya'dan çekilirken babama mallarını alması için kamyon vermeyi teklif ediyor ama daha sonra Ruslar mallara el koyuyor." / *syf. 87*

Çankaya'daki Denizatı Pastanesi'nden İrfan Sırtoğlu'nun hikâyesi

"Büyük dedemiz Mehmet Sırt Rusya'da, bir amcamız Cevdet Sırt Polonya'da pastacılık yapmış. Cevdet amcam ancak Cumhuriyet kurulduktan sonra gelebilmiş. Dedelerimizden Mustafa ise hiç gelemedi. Dayımla mektuplaşıyorlarmış. Şifreli yazıyormuş dedem, herhalde sıkıntısı vardı." / *syf. 121*

Bir dönemin Ankara'da Tunalı Hilmi Caddesi'ndeki ünlü Milka pastanesinin sahiplerinin hikâyeleri de gurbete dair...

"Babamın dayıları da Polonya'da pastane açmışlar, Varşova'da. Takoş Kamil, Bosig Nazım ve Reyhan Hüseyin olarak Polonya hükümetinin desteği ile orada çok para kazanmışlar. Hüseyin amcam İkinci Dünya Savaşı'na kadar esir kalmış oralarda. Biz Dışişleri Bakanlığı'na müracaat etmiştik o dönemde ama bir netice alamamıştık Nihayetinde bir mucize oldu ve 1947'de Bosigler, 1948'de de amcam serbest kaldı. 1949'da onu karşılamaya Pazar kasabasına gittiğimizi hatırlıyorum." / *syf. 122*

YUSUF ALEMDAR'IN POLONYA'YA NAZİ KAMPLARINA UZANAN HİKÂYESİNİ EŞİ ANLATIYOR

"… amcasının yanına 1939 yılında Polonya'nın Rovna şehrine gitmiştir. Amcası geri dönse de orada kalmış, pastane sahibi olarak yaşamına devam etmiştir. İkinci Dünya Savaşı ise onun kaderini değiştirmiş. Polonya'da yaşanan rejim değişikliği ile bir günde evini, işini, orada bulduğu hayat arkadaşını kaybettirmiş. O da her şeyini bırakarak Almanya'ya gitmiş. Tabii Almanya'ya geçiş hiç kolay olmamış. 15 günde bir caddeyi geçememişler. Yolun başındaki makineli tüfeklinin izin vermemesini, kımıldamadan hem de ayakta vagonlarla nakil rezaletini, verilen molalarda diğer yönden gelen katarların ray üzerindeki insanları biçmesini, kalanların yola devam ediş bunalımını yaşamış. Almanya'ya gidişi de tabii serbest iradesiyle değil Hitler'in esir kampına düşmesiyle ilgili. Kampta kaçak tütünlerden sigara yaparak para kazanmaya başlamış. İtalyanların verdiği tütün paketlerinin altından keçi pisliği çıkması karını düşürmüş. Ama o yılmadan başka para kazanma yollarına bakmış ayağındaki çorapları ütületmiş satmış ama kara para oyununda parasını kaybetmiş. Sahip olduğu Türk pasaportu ona birtakım kolaylıklar sağlamış ama zorluklar hiç bitmemiş. Daha sonra savaşın sonlarına doğru, esir değişimi esasına dayanarak Hollanda'dan gemiyle Kuzey Afrika'ya oradan da İstanbul'a gelmiş. İstanbul'da esir sayısı eşitlenmediği için 15 gün bekletilmiş. Beklerken elinde kalan son eşyalarını; altın saatini, dolma kalemini ve pırlanta yüzüğünü kaptırmış ve iki buçuk lirayla İstanbul'a çıkmış."

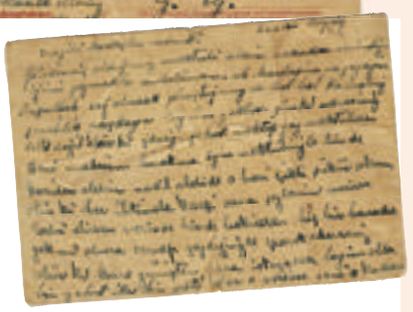

Gönderen: Yusuf Albayrak
Gemeinschaftslager
"Parthenlager"
Leipsing N:24 Postfach 13/14
Gönderilen Adres: Herr Mehmet Fazlı
Garbatka Potlas
Dziaika252
y. g.
"20.11.1944
Sevgili Kardeşim Memet,
Göndermiş olduğun mektubu aldım.
Ne kadar sevindiğimi yazmakla anlatamam.
Ah kardeşim, ne yazayım. İnşallah sağ olursak görüştüğümüzde bol bol konuşuruz. Şimdilik paçkaya luzüm yoktur. Çünkü adresimiz belli değil. Olur ki çıkarız fakat mektup yaz, mektuptan beni mahrum bırakma. İzin mektubunuzla bir de Karı'dan aldım. Nasıl oldu da o bari çıktı. Şükür olsun. Olur ki her ihtimale karşı sana şeylerini verirse tabii alırsın. Bir de Bekir'den hiçbir havadis yok mu? Olursa cevap yazdığınızda işaret edersiniz. Olur ki karı gümüşten para isteyecek lazım olsa bir yahut iki bin zloti eğer o verirse seni o kadar yük altına koyamam. Çünkü boş teseniz hem paçka hem para ağır olur. Eğer gümüş vermezse de sizden isterse verirsiniz. Sonra hesaplaşırız. Ve çocuklara selam ve size de selamla ellerinizden sıkarım."

Sara YANAROCAK

ILANA GOOR MÜZESİ

Ilana Goor Müzesi İsrail'in Yafa kentinin, antik bölümünde yer alıyor. Şehrin bir tepesi üzerinde konuşlanmış binanın çok özel, tarihi bir geçmişi var. Akdeniz'in kıyısında duran bir inci güzelliğindeki müze bina, onu ziyaret edenleri, 18.yüzyılda başlayan tarihi bir yolculuğa çıkartıyor.

Ilana Goor Müzesi binası, 1742 yılında Yafa şehir surlarının dışında inşa edilen, ilk Yahudi evi. Yurt dışında çalışan memurlar komitesinin ve İstanbul Yahudi Cemaatinin finansal ihtiyaçlarını karşılayan derneğin başkanı olan Yaakov Zonana tarafından inşa ettirilmiş. Aslında evin en önemli işlevi, o dönemde Kudüs yolculuğuna çıkan Yahudi hacılara, Yafa'da konaklayabilecekleri bir otel olmasıydı. Otel, yolun henüz ortasındayken, hacı adaylarının ihtiyaçlarını ve dinlenmelerini sağlamak ve özellikle şehir surlarının içinde bulunan eşkıyaların tehlikesinden korunmak için idealdi.

19. yüzyılın ikinci yarısında bina el değiştirerek, zeytinyağından elde edilen sabun ve parfüm fabrikası olarak kullanılmaya başlandı. Burada imal edilen sabun ve kokular, Eretz İsrael'in en önemli ihraç malları arasındaydı.

1949 yılında bina bu sefer Libya Yahudi Cemaati mensuplarına sinagog olarak hizmet verdi.

1950'li yıllarda bina, Balkan ülkelerinden genç İsrail devletine, göç edenlere geçici barınak olarak tahsis edildi. O dönemde göçmenler binada, sağlık koşullarından yoksun, elektriksiz ve susuz, ilkel bir şekilde yaşamak zorunda kalmışlardı.

1970'li yıllarda Eski Yafa şehri, sanatçıların cazibe merkezi haline geldi. Birçok sanatçı çevredeki evlerde yaşamaya ve irili ufaklı sanat galerileri açmaya başladılar. 1983 yılında Ilana Goor da bu kervana katıldı. Yukarıda sözünü ettiğimiz ve o dönemde kapalı duran binayı satın aldı. Bir bölümünde yaşamaya başladı, bir bölümünü de sanat atölyesi yaptı.1990'ların başında burada bir müze kurmaya karar verdi. Üç yıl süren bir tadilat ve restorasyon çalışmasından sonra, hem kendi kişisel eserlerini hem de hem de seyahatleri sırasında dünyanın dört bir yanından topladığı nadide sanat eserleri koleksiyonunu teşhir edebileceği devasa bir müze yarattı.

ILANA GOOR VE SANATI

Ilana Goor Tiberia'da dünyaya geldi. Çok eğitimli ve bünyesinde önemli doktorlar ve sanatçılar barındıran saygın bir ailenin mensubudur. Ilana herhangi bir sanat akademisi mezunu değildir, henüz küçük bir kızken ilk özgün heykellerini yaratmaya başlamıştır. Bu genetik mirası büyükbabası, tıp doktoru, politikacı ve önemli bir heykeltıraş olan Dr. Yosef Sapir'den aldığı aşikardır.

Ilana, çocukluğundan itibaren kendine özgü bir sanat tekniği geliştirdi. Bugün, dünya çapında, ekol bir sanatçı unvanına sahiptir. Benzersiz heykelleri, eserlerinde çokça kullandığı kuş figürleri, özel tasarım ferforje ve bronz mobilyaları, Judaik temalı heykelleri, avize ve ışıklandırmaları, değerli ve yarı değerli taşlarla yarattığı takılar, moda dünyasına egemen olan desenleriyle, İsrail'de ve dünyada geniş bir hayran ve müşteri kitlesine sahiptir.

Ilana Goor, bireysel, oto-didaktik, sezgisel, sınırları olmayan bir sanatçı olarak, sanatı tüm yerleşik kuralları aşıyor. Yapıtları saplantılı derecede basit bir işlevsellikte olsada kendi sürrealist sınırları içinde ifadesi son derece karmaşık. İlham kaynakları, ne zamana ne de mekâna bağlı değil. Kendine özgü bir sanat tutumunu ortaya koymakta.

Ilana henüz 20'li yaşlarındayken ABD'ye gittiğinde, önce erkekler için tasarladığı, özel ve orijinal tokalı kemerleri ile kalpleri fethetti. Sanatı ile kendini kabul ettirdi. İlk kişisel sergisini 1972'de California Museum of Science'da ve Industry In Los Angeles'da açtı. Ardından İsrail ve dünyanın en önemli müzelerinde sergiler açmaya başladı. Çok önemli müzelere eserleri daimi olarak kabul edildi. Tel Aviv Sanat Müzesi, Viyana 20. Yüzyıl Sanat Müzesi vb.

Ilana Goor, sanatının doruğuna,1986 yılında kazandığı Peres Roscoe Design Ödülü ile ulaştı. Eserlerine attığı imzası kendisi ile özdeşleşti. Bugün Kudüs'teki Yad Vashem Müzesi'nde "Bir Daha Asla" ve Tel Aviv'deki Charles Clore Parkı'nda "Rüzgardaki Kadın" adlı eserleri bulunmaktadır.

MÜZENİN BÖLÜMLERİ

Müzedeki odaların tümünde Ilana Goor'un kişiliğini yansıtan çeşitlilikler ve mimari dokunuşlar hemen göze çarpıyor. Eğer benim gibi sanat düşkünüyseniz etkilenmemek olası değil. Hiçbir odanın tavanı, duvarı, zemini, ışıklandırması diğerine benzemiyor. Raflar, masalar, teşhir malzemeleri farklı, odaların değişik yerlerine yerleştirilen kuyruklu ve konsol piyanolar renk renk. Bazıları pop art şeklinde türlü renklerle bezenmiş, inanılmaz güzel. Bu farklılıklar, onun heykellerinde, eserlerinde, topladığı nadir parçalardan oluşmuş koleksiyonunda, antika parçalarda da hemen kendini belli ediyor.

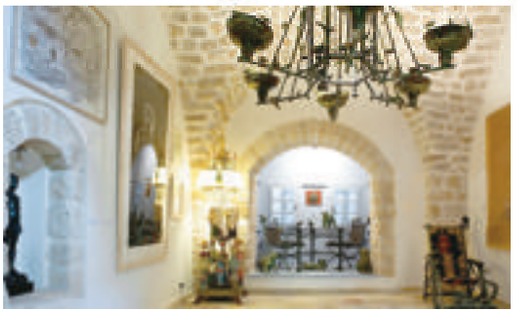

Yüzlerce sanat eseri ve ünlü sanatçılar tarafından ve etrafına topladığı genç sanatçıların yapıtları… Genç sanatçılar onun müritleri gibi. Hem kişiliğinden, hem de sanatından nemalanıp, kendilerini geliştiriyorlar. Eklektik sanatın ustası ile öğrencilerinin eserleri aynı çatı altında toplanıyor.

MÜZEDEKİ KOLEKSİYONLAR

Müzede sergilenen beş yüzü aşkın parça, İsrail'in değişik sanatçılarından, sanatçının seyahatleri sırasında topladığı eserlerden, yine sanatçının kendi eserlerinden oluşuyor. Bunların arasında, resim, heykel, video gösterimleri, Afrika kabilelerinin sanatsal objeleri, eski çağlardan kalmış buluntular, Goor tarafından yapılan el yazmaları var. Müzenin sahibi ve küratörü de kendisi.

Müzede çağdaş İsrailli sanatçılar; Ofer Lellouche, Yehudah Porbukhrahi, Sigal Avni ve Roi Pajursky'nin yanısıra, dünyaca ünlü Menashe Kadishman, Yaacov Dorchin ve Uri Lifshitz'in eserleri mevcut.

Yine dünyaca ünlü sanatçılar, Henry Moore, Olga Wolyniak, Diego Giacometti ve Joseph Albers'in eserleri görülebilecekler arasında...

Üçüncü dünya ülkelerine ait Afrika sanatları ve objeleri, Güney Afrika'dan parçalar, müzenin çok geniş bir bölümünü kapsıyor.

Ilana, özellikle sosyal ve politik dışavurumları olan sanat eserlerine öncelik tanımış. Bu bağlamda İsrailli Pinchas Cohen-Gan ve Joshua Neustein'in 1970'li yıllarda yaptıkları eserlerini de müzesine dahil etmiş. Rasyonel ve dışavurum sanatının İsrailli ustaları Yaacov Agam, Soto ve Osvaldo Romberg'in çalışmaları, figüratif sanatın ustaları Yigal Tumarkin ve Pesi Girsch'in eserlerini de bu mekânda görme imkânı var.

HEYKELLER

Müzede çok geniş bir heykel koleksiyonu mevcut. Bu heykeller değişik madde ve formlarda yapılmış olup, dünyaca ünlü heykeltıraşların eserlerinden oluşuyor. Bunların arasında İngiliz sanatçı Henry Moore, Türk sanatçı Hasan Yontunç'un heykelleri, Yaacov Agam'ın kinetik heykelleri, Dr.Yasef Sapir'in otantik, klasik eserleri, çok eski Hıristiyan sanatına ait zeytin ağacından oyulmuş ahşap ikonik heykeller başı çekiyor.

KÜTÜPHANE

Kütüphane müzenin ikinci katında yer alıyor. İbranice ve çeşitli dillerde yazılmış, İsrail'in kültür ve sanatını anlatan, edebi eserler... Bu mekân Ilana Goor'un büyükbabası Dr.Yosef Sapir anısına tanzim edilmiş. Odadaki yağlıboya tablolar, heykeller, tarihi evrak ve el yazmaları, torun Ilana tarafından korunmuş. Doktor büyükbaba Yosef Sapir'in yaptığı eserler, 17. yüzyıldan kalma Avusturya-Macaristan dönemine ait kanepe ve koltuklar, Avrupa stili yaşamı ve ailenin köklerini anlatıyor.

İçinizden, raftan bir kitap çekip, kanepeye oturmak, o dönemde yaşarmışçasına okumaya dalıp gitmek geliyor.

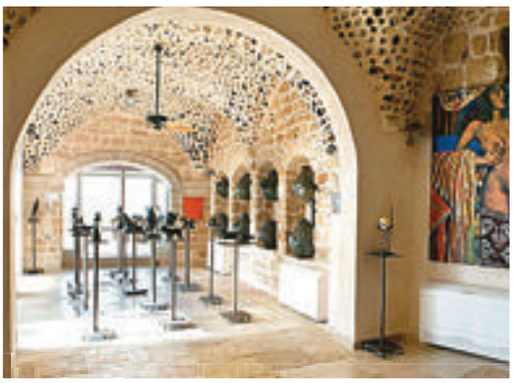

KEŞİŞLERİN ODASI

Keşişlerin odası müzenin birinci katında yer alıyor. Oda adını içindeki iki ahşap masadan alıyor. 300 yıllık bu masaları, Ilana Goor Yunanistan'a yaptığı bir seyahat sırasında terk edilmiş eski bir manastırda bulmuş ve satın almış. Keşişlere ait olan masalar, ahşap, dar ve uzun formda. Dünya nimetlerinden faydalanmayan, çok az yiyen keşişler, bu daracık masalarda tek çeşit yemek yerlerdi. Masalar hiç çivi kullanılmadan, iç içe geçişli menteşelerle birleşmiş.

Karşılıklı duran masalar ölüm ve yaşam çemberini simgeliyorlar. Enstalasyonun adı "Ertesi Gün", yani ölümden sonraki gün. Masaların üzerinde, yaşamdan artakalan yemek artıkları, kurukafalar, mezarı simgeleyen böcekler, hayvan bağırsakları, sürüngenler, üst üste binmiş böcek, kurtçuklar ve sineklerle dolu. Tüm bu yaratıklar Ilana ve öğrencileri tarafından yapılmış bronz heykelcikler.

Masaların etrafındaki sandalyeler, sanatçı tarafından tasarlanmış. Mısır seyahatinde bulduğu 300 yıllık derileri sandalyelerde kullanmış. Duvarlar ise rengarenk yağlıboya resimlerle bezenmiş. Böylece yaşam ve ölüm dramatik bir biçimde ifade edilmiş.

AFRİKA VE KABİLE SANATLARI BÖLÜMÜ

Bu odadaki koleksiyon tamamen Afrika kökenli olup, değişik kabilelerin objelerini kapsıyor. Ilana 50 yıl boyunca yaptığı seyahatlerde, bunları Afrika'dan, kişisel ilişkileri sayesinde satın alabilmiş. Bu bölümde sayısız miktarda ok, yay, kalkan, ilkel savaş silahları, maskeler, ahşap yontu ve totemler var.

MİNYATÜR HEYKELLER BÖLÜMÜ

Bu bölümde onlarca minyatür heykelcikler sergileniyor. Henry Moore ve Diego Giacometti'nin eserlerinin de bulunduğu bu bölümün tavanı tamamen antik amforalarla kaplanmış. Bu devasa antik tavan müzenin gurur kaynaklarından birini oluşturuyor.

KAFES PENCERELİ ODA

Bu oda 19. yüzyıldan kalma kafesli pencereden almış adını. Muhtemelen Müslüman bir Arap kadını burada yaşadığından, odada kadınlara ait İslami objelere yer verilmiş. Ortada Arabesk motiflerle bezenmiş mavi porselen bir kadın büstü var. İbrik, leğen, tas, bakır kap kacak, demir bir ocak. Diğer pencerenin camından pitoresk bir Yafa manzarası görünüyor.

HIRİSTİYAN ODASI

Oda Haçlılar döneminden kalma objelerle dolu. Sandalye ve masalar, iri haçlar, ahşaptan oyulmuş çarmıhtaki İsa, şamdanlar, ikonalar, Latince yazılar göze çarpıyor. Odanın girişinde bulunan "Sessiz olun" ibaresi, diğer dinlere gösterilmesi gereken saygıyı ifade ediyor.

ÜST KAT KORİDORU

Bu koridordaki geniş camlı pencereler boyunca harika bir şehir manzarası nefes kesiyor. Duvarlar boyunca genç İsrailli sanatçıların tabloları izlenebiliyor. Köşede muhteşem bir şamdan göze çarpıyor; mavi renkli 72 adet kolunda, Kuran'dan ayetler yazılmış.

MUTFAK

Binanın bodrum katında devasa bir mutfak var. Bu mutfağın tüm araç gereçleri, dolaplar, tezgahlar, ocaklar, 50'li yıllardan kalan buzdolapları, bakır tencereler, emaye tencere ve kaplar Mikve İsrael Tarım Okulundaki eski mutfak okul idaresinden satın alınarak bu mekâna kurulmuş. Mutfakta nostaljik bir 19. yüzyıl atmosferi mevcut. Bilindiği gibi, Theodor Herzl, ülkeyi ziyareti sırasında Mikve İsrael Tarım Okulunun odasında konaklamış, bu arada okulu ziyarete gelen Alman İmparatoru Kaiser II.Wilhelm ile görüşmüştü.

HEYKELLİ BAHÇE

Binanın çatı katına çıkıldığı zaman, nefes kesici ve umulmadık farklı bir mekanla karşılaşıyoruz. Yeşillikler, çiçekler, muhteşem deniz, eski Yafa'nın manzarası, antik yer döşeme taşları, arkeolojik sütun başları, özgün heykeller, çömlek ve antik amforalar, aralarına serpiştirilmiş masa ve sandalyelerle bu çatı bahçesini büyülenerek izliyorsunuz.

Yaz aylarında burada, hafif yiyeceklerle birlikte içkinizi veya kahvenizi yudumlarken, Tanrı'ya, sanatçıya, sanata ve tüm evrene şükretmemek elinizde değil artık...

İsrail'e yapacağınız bir seyahat esnasında bu müzeyi ziyaret etmenizi içtenlikle diliyorum. ■

DR. YOSEF SAPİR

Ilana Goor'un büyükbabası olan Dr.Yosef Sapir, 20.yüzyılın en önemli ve yetkin kişilerinden biriydi. Kadın-doğum doktoru olan Sapir, aynı zamanda aktif bir siyasetçi, yazar, ressam ve heykeltıraştı. Rusya'nın Odessa kentinde doğup yetişmiş, "Avodah Hakodesh" grubunun kurucusu, "Hovevei Tsiyon" grubunun başkanıydı. 8 yıl üst üste Siyonist kongresine katılmış, hatta o dönemde ortaya atılan Uganda projesine şiddetle karşı çıkmıştı.1903 yılında "İsrail'in Yeniden Doğuşunun Öncüleri" adlı kitabını yayınladı. Kitap birçok dile tercüme edildi. Dr.Sapir, I.Dünya Savaşı sırasında siyasi faaliyetlerine devam etti. Bu yüzden tutuklanarak, iki yıl hapis yattı.

1918-21 yılları arasında vuku bulan, Ukrayna pogromları sırasında, hayatta kalanları kurtarma komitesine liderlik etti. Rusya'da Sovyet dönemi başlayınca 1925 yılında Odessa'yı terk ederek, İsrail'e göç etti. Kudüs'teki Bikur Holim Hastanesinde doktorluk yaparken, kadın doğum bölümünün şefi görevine getirildi. Bu dönemler zarfında, resim ve heykel çalışmaları da yaptı. Heykelleri arasında en önemlisi Theodor Herzl'in büstüydü. Bu heykelin birçok kopyası yapılmış, satıştan elde edilen geliri "Keren Kayemet Le İsrael" derneğine bağışlanmıştı. Dr.Yosef Sapir 1935 yılında vefat etti ve Kudüs'te toprağa verildi. Torunu Ilana Goor'un müzesinde tüm eserleri teşhir edilmektedir.

Ilana Goor Müzesi'nin ünlü ziyaretçilerinden

ILANA GOOR, YAFA'DA DEDESİNDEN KALAN BİNADA YARATTIĞI FARKLI KONSEPTTEKİ MÜZEDE, HEM KENDİ KİŞİSEL ESERLERİNİ HEM DE DÜNYANIN DÖRT BİR YANINDAN TOPLADIĞI NADİDE PARÇALARI SERGİLİYOR

"El Beso Restaurant & Bar" Alaçati'da yeni bir soluk olarak 2009 yılından beri hizmet vermektedir... Alaçatı, Ege'nin en güzel sahil şeridine sahip olup, sörf severlerin cenneti olarak anılmaktadır."

el Beso

El Beso Restaurant&Bar, İtalyan, İspanyol ve Türk yemeklerinin seçkin yemeklerini bir araya getirdiği Akdeniz mutfağından oluşan geniş menüsü, ev yapımı Italyan dondurması "Gelato" çeşitleri ve servis kalitesi ile Alaçatı'nın en gözde mekânlarından biri olmuştur. El Beso Restaurant & Bar'ın en önemli özelliği mutfağının şeffaf olması ve yemeklerin hazırlanışını görebilmenizdir. Şeffaf mutfak El Beso'nun hijyene verdiği önemin göstergesidir. El Beso Restaurant&Bar, yemek saatlerinde hafif müzikler ve latin rüzgârı ile misafirlerine mutlu anlar yaşatmakta ve gecenin ilerleyen saatlerinde ise DJ performansı ile dans .severleri biraraya getirmektedir

El Beso Restaurant&Club Alaçatı
Yeni Mecidiye Mahallesi Kemalpaşa Caddesi
No:73/A Alaçatı-Çeşme / İzmir

Tel: 0232 716 85 90 • www.elbeso.com.tr • elbeso@elbeso.com.tr

Nur ŞAUL BARAKAS

AYDIN BOLKAR:

"Herkes birbirine 6 adımda bağlanabiliyor..."

Başta twitter ve facebook olmak üzere hayatımızın çok büyük bir bölümünü kapsayan sosyal ağlar haziran ayı içinde yaşanan Taksim Gezi Parkı direnişi ile gündemdeydi. Bu sosyal ağlarda yer almayanların bile çok hızlı haber almak amacıyla sosyal ağlar ailesine katıldığı ve direnişe destek verdiğini apaçık gördük. Bu direniş vesilesi ile kuşaklar arasındaki farklılıkları, teknolojik adaptasyonu ve x, y, z kuşağı terimlerini çok sıklıkla kullandık.

Şalom Gazetesi Teknoloji Sayfası editörü Aydın Bolkar, teknolojinin günümüzde yaşamı ne denli etkisi altına aldığını, iletişimi kolaylaştırdığını, farklı kuşaklara mensup bireylerin bile birlikte hareket etme olgusu ile sosyal ağlara dahil olduğunu, bunun yanı sıra sadece sosyal aktivistler için değil aynı zamanda ticari anlamda da iletişim ağı ile tüm bilgilerin sağlanabileceği hakkındaki görüşlerini bizlerle paylaştı.

Gezi parkı olaylarında direnişçiler sosyal ağlar üzerinden iletişimi hızlandırdılar. Twitter ve Facebook gibi networklerin geldikleri noktalardan bahseder misin?

2004 yılında kurulan ve bugün hem toplam üye sayısı, hem de aktif üye sayısı bakımından dünyanın Çin ve Hindistan'dan sonra en kalabalık topluluğu haline gelen Facebook ile alakalı çok yazıldı, çizildi. Facebook, bugüne kadar bir çok 'şey' oldu. Eski arkadaşlarla bir araya gelme, İnternet üzerinde gerçek zamanlı, gerçek hayata en yakın şekilde sosyalleşme imkanı, ticari marka, kurum ve organizasyonların pazarlama mecrası, online ticaret için potansiyel bir pazaryeri ve en son olarak anlık haber kaynağı. Görünen o ki, ne olduğu çok tartışılacak olsa da, daha uzunca bir süre hayatımızda önemli bir yer işgal edecek gibi duruyor.

Twitter ise daha farklı, adaptasyonu Facebook'a göre biraz daha geç oldu, ama Türk halkı çok sevdi. Andy Warhol'un bahsettiği 'Herkes 15 dk.lığına ünlü olacak' sözü Twitter ile gerçek oldu. Çok yenilikçi bir şekilde RT, Hashtag, Trending Topic gibi kavramları hayatımıza kattı ve gerek kullanım kolaylığı, gerekse hizmet ettikleri açısından 21. yüzyıl online bireyi için vazgeçilmezler arasına girdi. Gezi olayları, Türkiye için Twitter'ın haber yayma mecrası olarak kullanılabileceğinin en somut örneği oldu, ancak Twitter'ın bu konudaki sicili 2009'daki İran seçimleri sonrasında yaşanan protesto gösterilerine kadar uzanıyor.

Benim Twitter ile ilgili ilginç bir anım var, 2009 yılının Ekim ayında iş için Hindistan'da idim. Gece saat 10 civarı otel odasında televizyon seyrederken birden deprem olduğunu hissettim. Yaklaşık 15 sn. sürdü ve oldukça güçlü idi. İnternete girip baktığımda hiçbir portalin henüz haberi yayınlayamadığını, ama Twitter'da yaklaşık 30 sn. içinde önce diğer hisseden kullanıcıların mesajları, sonra da Amerikan Deprem Araştırmaları Enstitüsü'nün hesabından yayınlanan tweetler ile habere ulaşmak mümkün oldu. Bu, haber işi yapan kurumlar için tehlike çanlarının çalmaya başladığının en büyük habercisi oldu benim için…

X kuşağı ile Y kuşağının sosyal ağları ve interneti kullanım oranları nedir?

X kuşağını 1960'ların ortalarından itibaren 1979 yılına kadar doğan kuşak olarak tanımladığımız zaman, bu kuşağın Y kuşağından farklı olarak, özellikle Türkiye'de, çok arada kalmış bir durumu var. Şöyle ki; 1964 yılında doğan biri, Türkiye'de önce 6-7 yaşında, sonra da üniversite çağında iki önemli askeri darbe ile demokrasinin askıda kaldığı bir döneme girdi. Özellikle 1980 darbesi ve sonrasında yaşananlar, bu kuşağın DNA'sına apolitizm ve korku olarak işlendi.

X kuşağı, televizyonun icadını, siyah beyaz televizyonları ve tek kanallı, devlet televizyonlarını gördü. Bununla birlikte, 1990'ların başında PC'lerin ve İnternet'in yavaş yavaş yaygınlaştığı dönemlerde, bu akımı geçici bir heves, 'genç işi' veya 'sadece şirketlerde iş için kullanılan bir şey' olarak algılayan önemli bir kesim de, özellikle 2000'lerin başından itibaren başdöndürücü bir hıza ulaşan mobil furyaya adapte olmakta oldukça zorlandı.

Ben lisede dönem ödevlerimin büyük kısmını Meydan Larousse ansiklopedi ve benzer kaynaklardan derleyerek oluşturdum. Üniversitede bitirme ödevini Autocad'de çizmek istediğim zaman benimle ilgilenen asistanın AutoCAD bilgisi, benim bilgimden az olduğu için kabul etmedi ve bana T cetveli ile korkunç bir yaz geçirtmişti…

Y kuşağı dediğiniz kesime baktığınızda ise, yukarıdaki son bahsettiğim lise ve üniversite yaşlarında artık İnternet hayatlarına yavaş yavaş girmeye başlamış ve bilgiye ulaşmak o denli kolay olmuştu.

Biz de henüz tartışılmayan Z kuşağı var ki, onlar gerçekten ilginç, 8-9 yaşında okulda sunumlarını Powerpoint'te hazırlayıp iPad'lerinde sunuyorlar.

Haliyle bu kuşakların İnternet kullanımları da, sosyal ağ kullanımları da farklılık gösteriyor. Bugün, özellikle Y

TWITTER, BÜTÜN ENGELLERİ ORTADAN KALDIRDI. SABRINIZ VARSA VE YETERİNCE PROVOKATİF YAZILAR YAZABİLİYORSANIZ, 15 DAKİKA İÇİNDE ÇETİN BİR TARTIŞMAYA GİREBİLİRSİNİZ.

kuşağında Türkiye'de ben İnterneti kullanmayan bir birey olduğunu hiç zannetmiyorum, ancak kullanım sıklığı, amacı ve şekli farklılık gösteriyor. Kimi online oyun için, kimi 1990'lardan kalma bir alışkanlık olarak chat yapmak için, ki sosyal medyanın ilk ve çok daha vahşi halidir kanımca, kimi ise hayatının her alanında, gerek bilgi almak, araştırma yapmak, satın almak, satmak vs. için kullanıyor.

Gezi Parkına bizzat gidemeyen ve olayları sadece web üzerinden takip eden kesim sence sadece bireysel mi yaşıyor yoksa olayın içine entegre olmuş mu?

Bence Gezi Parkı ile başlayan direniş içinde herkes bulunduğu yerden verdiği mesajlar ve paylaşımları ile olayın içine entegre oldu. Böyle bir dönemde bireysellikten bahsetmek çok mümkün değil artık. 17 Haziran akşamı bir kişi Taksim'de durma eylemine başladı, arkadaşı kısa bir bilgilendirme mesajı attı, ardından 6 saat içinde #duranadam eylemi gerçekleşti ve Türkiye'nin bence tarihinde gördüğü en büyük sivil pasif direniş hareketi başlamış oldu. O yüzden bu noktada web, mobil veya başka bir şekilde, sadece takip eden değil ama bir şekilde paylaşan, yorum yapan, retweet eden, like eden herkesin ben olayların içine entegre olduklarını düşünüyorum.

Tüm bu yaşananları birlikte hareket etme olgusu ya da özgürleşme hareketi olarak da tanımlarsak sosyal ağlar olmasaydı bu kadar çabuk yayılır mıydı?

Tüm bu yaşananların nasıl tanımlanacağı bence bu olayların nasıl sonuçlanacağı ile ilgili. Ancak, ne olursa olsun, yayılma olması kesinlikle sosyal ilişkiler sayesinde mümkün oldu. İnternet'in hızının başdöndürücü boyutta olması da, bu ilişkilerin sosyal medya üzerinden çığ gibi büyümesi sonucunu doğurdu.

Sosyal ilişki tarifinde sıklıkça kullanılan 'six degrees of separation' tanımı mevcut. Bu tanıma göre dünyadaki herkes, birbirine en fazla 6 adımda bağlanıyor. Bir örnek vereyim; ben cemaat başkanı İshak İbrahimzadeh'i tanıyorum, o Başbakan'ı tanıyor, Başbakan da Amerikan Başkanı Obama'yı tanıyor, bu durumda teorik olarak 3 adımda Amerikan Başkanı'na ulaşabiliyorum. Oturduğum sitede çalışan güvenlik görevlisinin, ki ben kendisini tanıyorum, Sivas'taki köyünde yaşayan büyük babası yukarıda tanımladığım zincire eklendiği zaman 5. adımda Obama'ya bağlanabiliyor.

Sosyal medyada iletişim ise bambaşka bir konu; bundan 10 sene evvel üst düzey bir yönetici veya bir politikacı herhangi bir konuda toplumun nabzını tutmak istiyor olsaydı ya kamuoyu araştırmaları yapardı, ya da bazı focus gruplar veya toplantılar aracılığı ile düşünceleri anlamaya çalışırdı.

Benzer şekilde, sade bir vatandaş sesini üst düzey bir bürokrata veya ünlü bir kişiye duyurmak için ya çok yaratıcı bir yol seçmek durumunda idi veya ilgili kişinin halkla ilişkiler uzmanı üzerinden ilerlemek durumunda idi.

Twitter, bütün bu engelleri ortadan kaldırdı. Sabrınız varsa ve yeterince provokatif yazılar yazabilirseniz 15 dakika içerisinde Melih Gökçek ile yazışıp çetin bir tartışmaya girebilirsiniz…

Özellikle ana akım medyanın olan olayları bu kadar sansürlediği, yayınlamadığı veya farklı yansıttığı bir ortamda kolay bir haberleşme yöntemi olmadan bu kadar çabuk yayılım sağlanması mümkün olmazdı.

Bence olayların bu kadar hızlı yayılmasındaki bir diğer etken de iletişim dilinde ve verilen mesajlarda kullanılan inanılmaz akıl ve mizah dolu mesajlar oldu.

Sosyal ağlarda yer alan asparagas, yanıltıcı bilgiler ve bunların paylaşımları hakkındaki görüşlerin nelerdir? Bunlar nasıl en aza indirgenebilir?

Bu konuya verilebilecek en iyi örnek, 18 Nisan Salı günü, ulusal bir gazetenin ana sayfasından duyurduğu rezalet haberdir. Yalan, yanıltıcı, asparagas haberi yayan kişinin, bu haberi bilerek ve isteyerek yayan kişinin amacı bellidir. Mühim olan bu haberi okuyan kişinin verdiği tepkidir. Olayların alevlendiği 1 Haziran sabahı Boğaziçi Köprüsü üzerinde yürüyüşe geçmiş gibi gösterilen insanların gerçek olamayacağını ancak bu resmi gören kişinin muhakeme etmesi gerekiyor. Yani, klişe belki ama, herşeyin başı eğitim…

Twitter'ın, resmi hesapların tariflenmesi açısından 'Verified Account' dediği bir yapısı var, bence Türkiye'deki tüm sanatçı, politikacı, yazar, düşünür vs. kısacası 30-40 binin üzerinde takipçisi olan herkesin bu programa zaman kaybetmeden başvurması gerektiğini düşünüyorum. Bunun dışında, devlet eliyle yapılacak sansür, takip, fişleme vb. uygulamaların teknolojinin karşısında fazla direnebileceğini sanmıyorum. ■

Liz BEHMOARAS

Resim Sanatının Büyücüsü

MARC CHAGALL

O, XX. yüzyılın ressamları arasında, hem döneminin tanığı olup hem de gerçek dünyanın dışında, hayal, düş ve fanteziden oluşan bir başka dünyanın mimarı olabilen ender sanatçılardan biriydi…

Marc Chagall nam-ı diğer Moishe Zaharovich Shagalov, 7 Temmuz 1887'de Beyaz Rusya'da, Vitebsk şehri yakınlarında Liozna'da doğdu. 1937'de Fransız vatandaşlığına geçip 28 Mart 1985'te Saint Paul de Vence'da vefat etti. Pablo Picasso ile birlikte, XX yüzyılın Fransa'da yaşamış olan en ünlü ressamlarından biridir. Eserleri hiçbir ekole bağlı kalmaksızın, sürrealist ve neo primitivist[1] akımlarının pek çok özelliğini taşır; Yahudi geleneği, ştetl hayatı, Rus folkloru ve sanatçının özel yaşamından ilham alıp kendilerine özgü bir simgesellik oluşturur.

Chagall tuval üzerine resmin yanı sıra, heykeltıraşlık, şiir, vitray boyama, mozaik vs… gibi sanat dallarını da denemiş, hepsinde başarılı olmuştur…

Gelin birlikte yaşam güzergâhına bir bakış atalım ve o güzergâhı baştan sona aydınlatan, ışıl ışıl, renkli, sevgi dolu kişiliğini tanımaya çalışalım…

Stetl'da bir ressam yetişiyor!

Küçük Moishe Zaharovich Shagalov, Vitebsk banliyösünde, şimdi "Marc Chagall Müzesi"ne dönüştürülen bir evde, sıcak bir temmuz günü dünyaya geldiğinde, kimse ilerde ünlü bir ressam olabileceğini, aklının köşesinden dahi geçirmez. Zira koyu dindar, Hasidizm geleneğine sıkıca bağlı bir Yahudi ailesinin ilk çocuğudur. Ancak ilerde sanatıyla ilgili şöyle bir cümle kuracaktır: "Eğer Yahudi olmasaydım… Ressam olamazdım ya da çok farklı bir ressam olurdum!" Bu çelişki, ressamın, bir kayıp cennet olarak "ştetl" hayatını ve Yahudi mistisizmini yaşamı boyunca tuvallerine yansıtmış olmasıyla açıklanabilir.

Kendisinden sonra ailenin sekiz çocuğu olacaktır. Ebeveynleri okuma yazma bilmez. Babası Zachar Shagalov bir ringa balığı deposunda komi olarak çalışıp sinagogda da "şammaz" olarak görev alırken, annesi Feige küçük bir bakkal dükkânı işletir. Moishe genç yaşta keman ve şan dersleri alır, hatta sinagogun kantoruna zaman zaman sesiyle eşlik eder. Zaten büyük babası da bizzat kantordu. Bundan doğal ne olabilir ki! Müzik kültürü Hasidizm geleneğinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Ancak Moishe küçük yaştan itibaren, hayatta en çok resim yapmaktan hoşlandığını keşfeder. 1906 yılında lise eğitimini tamamladıktan sonra, Vitebsk'teki tek resim okulunu yöneten, kendisi gibi dindar bir Yahudi aileden gelen Yehuda Pen'in[2] kurslarına katılır. Portre ve gündelik yaşam sahneleri ressamı olan Pen'den, resim sanatının temellerini öğrenir.

1907 yılında ise ne yapıp edip ailesini ikna etmeyi başarır ve St. Petersburg'a resim derslerine devam etmek üzere yerleşir.

O noktadan itibaren Moishe Shagalov, önemli bir yol ayrımına gelmiş bulunur. İnsan şeklinin betimlenmesi Yahudi dininde yasak olduğundan, yakında Chagall adını alacak genç, seçtiği yolda ilerlemek için, doğduğu ortamla ilişkisini kısmen kesecektir.

St. Petersburg'a geldiğinde Chagall, 'İmparatorluğun Sanat Koruyucuları Topluluğu'nun resim okuluna başvurur. Doğrudan üçüncü sınıfa alınır ve kendisine bir burs verilir. Fakat okulun fazlasıyla kuralcı tarzı kendisine uymaz ve kısa zamanda oradan ayrılır. Ardından Zvantseva resim ve çizim okuluna girer. Hocaları arasında Leon Bakst'ın[3] yer aldığı okul, çağdaş sanatsal ifadelere açık, liberal bir kurumdur. Chagall işte kendini en çok orada bulacaktır.

> **"Odam tek pencereden akan lacivert ışıkla aydınlanırdı. O ışık hep uzaktan gelirdi: Kilisenin bulunduğu bir küçük tepeden. Bu kiliseyi ve bu küçük tepeyi tablolarımda defalarca resmetmekten hep mutluluk duymuşumdur. - Marc Chagall"**

Ancak, St. Petersburg'da Yahudi sakinlerinin sadece özel izinle ve belli sayıda kalabildikleri bu dönemde, genç ressam çok zor günler geçirir. Sınırlamalara uymadığı için hapis bile yatar, fakat yılmayıp 1910 yılına kadar bu şehirde kalır. Bu arada düzenli olarak da memleketini, "ştetl"daki kalabalık ailesini ziyaret etmeyi ihmal etmez.

1909 yılı Chagall'ın hayatında yeni ve çok önemli bir dönüm noktasının yer aldığı yıldır. O tarihte, Moskova'da Edebiyat Fakültesinde öğrenim görmekte olan, zengin bir kuyumcu ailesinin ortanca kızı Bella Rosenfeld ile tanışır. Chagall daha sonra birbirlerine ilk bakışta âşık olduklarını ve aşklarının otuz beş koca yıl sürüp ancak Bella'nın ölümüyle son bulduğunu anlatacaktır. Ne var ki Chagall'inki gibi Vitebsk şehrinde yaşayan Bella'nın ailesi, kızlarının cahil bir ortamda yetişmiş bu beş parasız ressamla beraberliğini onaylamaz… Gençler bu vetoya fazla aldırmadan görüşmeyi sürdürürler. Chagall'ın büyük bir aşk yaşaması eserlerine bambaşka bir ışıltı katacaktır… Bella güzel ve çekici olmanın yanı sıra son derece kültürlü bir genç kızdır. Gazetelere yolladığı sanat konulu makaleleri çok beğenilmektedir; aynı zamanda bir roman yazmaktadır. Özellikle 17. yüzyıl İtalyan ve Felemenk resim akımlarına ve tiyatroya duyduğu tutkuyu sevgilisi Chagall ile paylaşır. Bu yeni ilgi alanları da Chagall'ın eserlerini büyük çapta besler.

Yepyeni bir dünyanın kapıları aralanınca…

1910 yılında Duma'da[4] mebus olan ünlü mesen Vimaver tarafından verilen dört yıllık burs sayesinde, Chagall,

Paris'te, Montparnasse civarındaki "La Ruche" (Arıkovanı) adlı, yüzlerce sanatçı atölyesi barındıran, meşhur siteye yerleşmek üzere Rusya'dan ayrılır. Bu, yepyeni bir dünyanın kapılarının onun için aralanması anlamına gelir. Montparnasse ve ona bir tramvay hattı uzaklığında bulunan La Ruche, o dönemde tüm avangart sanat dallarının yeşerdiği önemli merkezlerdir. Kimlerle tanışmaz orada! "Kübist Ressamlar" başlıklı kitabın yazarı şair Guillaume Appolinaire, dünyada nerdeyse ayak basmadığı yer bırakmamış ve Rusçayı ana dili gibi konuşan İsviçreli şair Blaise Cendrars, onunla birlikte "Dünyanın Sonu" eserine imza atmış olan, ressam ve heykeltıraş Fernand Leger, orfist[5] akımın öncülerinden, Chagall'ın renkleri kullanmadaki özgürlüğünden büyülenmiş olan Delaunay, "Kübist şair, Katolik Yahudi" Max Jacob, ciğerlerinden hasta "lanetli ressam" İtalyan Yahudi'si Amedeo Modigliani… Bunların hepsi sanatın ve edebiyatın tüm dallarıyla iç içe, hepsi alanlarında öncüdürler. Hepsi de Chagall'a kucak açıp onu aralarına almakta gecikmezler. Chagall ise kendini onlara şu naif, nerdeyse dokunaklı cümleyle tanıtmıştır: "Adım Marc, iç dünyamda çok duygusalım ve cüzdanım boş. Fakat herkes benim yetenekli olduğumu söylüyor."

Chagall, 1909'da zengin bir kuyumcu ailesinin kızı Bella Rosenfeld ile tanışır.

> **Adım Marc, iç dünyamda çok duygusalım ve cüzdanım boş. Fakat herkes benim yetenekli olduğumu söylüyor.**
> M. C.

Ressam Paris'te bir yandan yeni ve sağlam dostlukların temellerini atarken öte yandan sanatını daha da geliştirir. Son demlerini yaşayan fovizm[6] ile yeni başlamakta olan kübizm[7] akımlarına tanık olur. Ama hiçbir zaman bir akıma ya da bir okula yüzde yüz uyum sağlamaya yanaşmaz. Boş zamanlarında Louvre Müzesini gezerek, Delacroix, Watteau ve Courbet'nin eserlerini dikkatle ve tutkuyla inceler. "Özgürlükçüler Galerisi"nde birkaç sergi açar.

Kısa bir sürede Paris kendisine doğmuş olduğu şehir kadar yakın ve tanıdık görünür ama Rus kökenlerinden de asla kopmaz.

Hatta tuhaf bir şekilde Rusya'daki çocukluğunun anıları, Rusya'dan uzaktayken ilk kez çok güçlü bir şekilde su yüzüne çıkar. Bundan böyle bu anıları tuvallerine sürekli olarak taşıyacaktır. Seine Nehri'nin köprüleri ya da Eiffel kulesi gibi Paris'e has unsurları resmettiğinde bile, Rusya ve Yahudi folklorundan gelme kişi ve motifleri bu unsurlara katmaktan geri kalmaz.

Haziran 1914'te ressam Walden'in de yardımıyla Berlin'de ünlü "Der Strum" galerisinde ilk kişisel sergisini gerçekleştirir ve hemen ardından Vitebsk'e döner.

Ekim Devrimi ve Sovyet deneyimi

Niyeti orada bir süre kalıp öncelikle sevgili Bella'sını, sonra ailesinin tüm fertlerini görüp onlarla hasret gidermektir. Ancak o tarihte patlak veren Birinci Dünya Savaşı, Rusya'dan uzun bir süre için çıkmasına engel olacaktır. O dönemde özellikle, zan altında kalıp Rus Genelkurmayı tarafından düşman için casusluk yaptığı konusunda kuşkulanılan Yahudi Cemaatinin gündelik yaşamını resmeder Chagall. Kendi ailesi Lituanya sınırından atılan pek çok kaçak Yahudi'yi barındırır. Cemaatinin bulunduğu bu zor şartlar altında, ressamın, artık dinden uzaklaşmış olmasına rağmen, Hasidik kültürüyle bağlarını yeniden güçlendirdiğini görürüz. Eserleri Yahudi milletine duyduğu sevgiyi ve saygıyı yoğun bir şekilde yansıtır. Tabloları o dönemde daha çok belgesel niteliğindedir. Onlarda savaş her daim hissedilir; acıma duygusu ve hüzün yoğundur. "Ordu ilerledikçe, Yahudi milleti şehirleri ve mahalleleri terk edip geriliyordu… Yahudileri güvende olmaları için, tuvallerime yerleştirmek istiyordum" diye yazacaktı ilerde.

> **Ordu ilerledikçe, Yahudi milleti şehirleri ve mahalleleri terk edip geriliyordu... Güvende olmaları için, Yahudileri tuvallerime yerleştirmek istiyordum.**
> M. C.

1915'te Bella ile nihayet evlenir ve bir yıl sonra kızları İda dünyaya gelir.

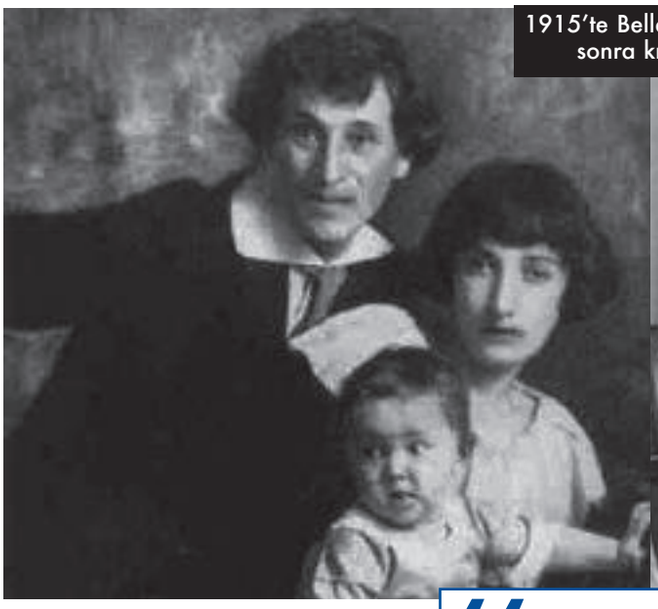

1915'te Bella ile nihayet evlenir ve bir yıl sonra kızları İda dünyaya gelir.

Ancak Ekim Devrimi'nin arifesinde dindaşları için pek çok şey değişmektedir Rusya'da: Örneğin yeni bir Yahudi sanatının yaratılması yönünde yoğun bir gayret sarf edilir. Dönemin bütün Yahudi sanatçılarının eserleri sergilenir. Hatta ünlü koleksiyoncu Kagan-Chabchaj bir Yahudi müzesi inşa etmeyi planlayıp bu niyetle Chagall'ın başlıca eserlerini satın alır. Chagall 1917'deki Ekim Devrimi'nde aktif bir rol oynamaktan geri kalmaz. Devrim ile ilgili ünlü bir sözü vardır: "Rusya giderek buzullarla kaplanıyordu. Lenin onu tersine çevirip altını üstüne getirdi. Tıpkı ben tablolarımı tersine çevirdiğim gibi."
Bu tutumunun karşılığı olarak, ressama Sovyet Kültür Bakanlığı tarafından "Vitebsk bölgesinin sanatsal faaliyetlerinden sorumlu görevli" unvanı verilir. Chagall, Vitebsk'in yeni açılan Güzel Sanatlar Okulunun Müdürü ve Güzel Sanatlar Komiseridir bundan böyle. Büyük bir hevesle doğmuş olduğu şehri dünya çapında bir sanat merkezi haline getirmek için kolları sıvayıp Modern Sanatlar Müzesini kurar. Yönettiği okulun eğitim programını oluştururken, Kazimir Maleviç[8] gibi ünlü bir ismi davet eder. Ancak bir süre sonra Sovyet sisteminin baskıcı politikasına katlanamamaya başlar, Meleviç'in başını çektiği süprematizm[9] akımının temsilcileriyle fikir ayrılığına girer, en sonunda da istifa edip daha doğrusu Maleviç ve yandaşları tarafından istifa ettirilip Moskova'ya yerleşir.
Orada Yahudi Sanatı Tiyatrosu için dekorlar oluşturur. Özellikle Gogol'un "Revizor"u ve Shalom Aleichem'in "Minyatürler" piyesleri için yarattığı dekorlar nefes kesicidir.
İlerde bu çalışmalarından "Hayatım" başlıklı otobiyografisinde söz edecektir: "İşte, diye düşündüm, nihayet, köhnemiş Yahudi tiyatro anlayışını, psikolojik natüralizmini[10] ve yapış yapış sakallarını yok etme fırsatı elime geçiyor. İşte şu duvarlarda, ulusal tiyatronun Rönesansı için, bana vazgeçilmesi imkânsız görünenleri, özgürce yansıtabileceğim."

> **"İşte, diye düşündüm, nihayet, köhnemiş Yahudi tiyatro anlayışını, psikolojik natüralizmini ve yapış yapış sakallarını yok etme fırsatı elime geçiyor. İşte şu duvarlarda ulusal tiyatronun Rönesansı için bana vazgeçilmesi imkânsız görünenleri özgürce yansıtabileceğim."**
>
> **M. C.**

1921'de Chagall yeni bir uğraş edinip savaş yetimlerini barındıran yurtlarda resim dersleri verir.
1922 yılının yazında ise kâh artık Sovyet rejiminin baskısına tahammülü kalmadığından kâh sanatını icra etmek için başka bir hava soluması gerektiğine inandığından, Moskova'yı ve Sovyet Rusya'yı bir daha geri dönmemek üzere terk eder. Bu arada hayat hikâyesini yazmaya başlamıştır Chagall. Eseri "Hayatım" başlığı altında, önce İbranice, sonra da Bella'nın çevirisiyle "Ma Vie" olarak Fransızca yayınlanır. Aynı günlerde İbranice şiirler, makale ve denemeler de yazar…

Avrupa'ya Dönüş

Chagall'ın, Sovyetlerden ayrıldıktan sonra ilk durağı Berlin olur. Orada kaldığı kısacık süre içinde gravür tekniğini öğrenir ve daha önce, Der Sturm galerisindeki sergi için Walden'e verdiği tabloları geri almaya çalışır; ancak tablolar çoktan satılmış ve adresleri meçhuldür. Bu durum Chagall'in kariyerinde sık sık tekrarlanacaktır. Berlin'de gravür çalışmalarını tamamladıktan sonra artık tek bir isteği vardır: Paris'e, sevgili Montparnasse'ına, sanatçı dostlarla dopdolu La Ruche'e, özlediği sanat ortamına dönmek… Zira Sovyet Rusya'dayken kendisine yolladığı tüm mektuplarda, arkadaşı Blaise Cendrars Chagall'a,

"Gel artık. Ünlü birisin. Sanat galerisi sahibi Vollard seni sabırsızlıkla bekliyor" diye yazmaktaydı. Ancak Bella ve İda ile Paris'e ayak bastığında, Chagall'ı Berlin'dekinin benzeri kötü bir sürpriz beklemektedir. On yıl önce atölyesinde bırakmış olduğu 150 kadar tuval kayıptır. Daha sonra bunların, yokluğunda satılmış olduklarını öğrenecektir. Parası da yok denecek kadar azdır. Yine de karısı, kızı ve yakın dostları ile birlikte Bretanya bölgesiyle Cote d'Azur'u gezer; birinin inci grisi ışığına ve karaçalı ile süpürge çiçeğinin altın rengine boyadığı fundalıklarına, ikincinin denizinin benzersiz maviliğine vurulur.
Paris'e döndüğünde, sanat galerisi sahibi ve yayıncı Vollard kendisine çok önemli siparişlerde bulunacaktır: 1924 ile 1925 yılları arasında oluşturacağı, La Fontaine'den Masallar için otuz kadar guaş ve yüz kadar gravür, 1925'den 1931'e kadar üstünde çalışacağı, Gogol'dan "Ölü Ruhlar" için 118 kadar gravür ve en önemlisi, 1930 yılında Tevrat için resimler…

Chagall ve Tevrat

Bu son sipariş Chagall'ın Dizengoff'un daveti üzerine Filistin topraklarını ziyaret etmesine vesile olur. Ressam çocukluğundan bu yana "Vaat Edilmiş Topraklar" diye bildiği bu yöreye ayak basmasıyla allak bullak olur. Bu etkilenme sadece manevi değil aynı zamanda estetiktir. Filistin'in yoğun, benzersiz ışığı sayesinde, kırk kadar guaş oluşturur. Ardından da Tora'nın en önemli sahnelerini resmeden bir dizi gravür… Bunların her birini elle eklediği biraz guaşla yoğunlaştırır. Tercih ettiği konular, peygamberler, savaşçılar ve krallardır. Resim tekniği açısından bu çalışma onun oymacılık serüvenin başlangıcıdır. Renkleri kullanma tarzı da son derece özgündür: Bir sakalın sırasıyla mor, mavi ya da yeşil olabileceği görülür. Renk yelpazesini gerçeği aktarmaktan ziyade tuvalin alanını yapılandırmak için değerlendirdiği düşünülebilir.
"Uyur, uyanır. Bir kilise alır, bir kilise ile resim yapar. Bir inek alır, inekle resim yapar. Bir sardalye ile…" der hakkında arkadaşı Blaise Cendrars.
İçerik açısından ise, Chagall'in Tevrat ile ilgili eserinde, geçmişle şimdiki zaman, İsa'ya yapılan zulümle kırklı yıllarda Yahudilerin Avrupa'da uğramaya başladıkları zulüm arasında bağ kurması çok önemlidir. Filistin gezisinin, ressamı sanatsal ve manevi açıdan, yaşamının sonuna kadar etkileyeceği söylenebilir.
"Usumda bu tablolar bir tek milletin değil insanlığın hayalini temsil etmektedir" der Chagall Tevrat resimleriyle ilgili…

Antisemitizm yükselirken…

Otuzlu yıllardan itibaren ressam çok seyahat eder. Sırasıyla Hollanda, İspanya, Polonya, İtalya gibi ülkelerde ailesiyle birlikte bir süre yaşayıp çalışır. 1937'nin temmuz ayında Fransız vatandaşlığına geçer.
Aynı yıl eserlerinden dört tanesi Münih'te "Yozlaşmış Sanat" temalı bir sergide yer alır. Savaşın ayak sesleri duyulmakta, Almanya'nın öncülüğünde bütün Avrupa'da antisemitizm yükselmektedir.

1933, Chagall ailesiyle

1937 yılında, eserlerinden dört tanesi Münich'te "Yozlaşmış Sanat" temalı bir sergide yer alır. Savaşın ayak sesleri duyulmakta Almanya'nın öncülüğünde bütün Avrupa'da antisemitizm yükselmektedir.

Chagall ve kızı İda, 1945

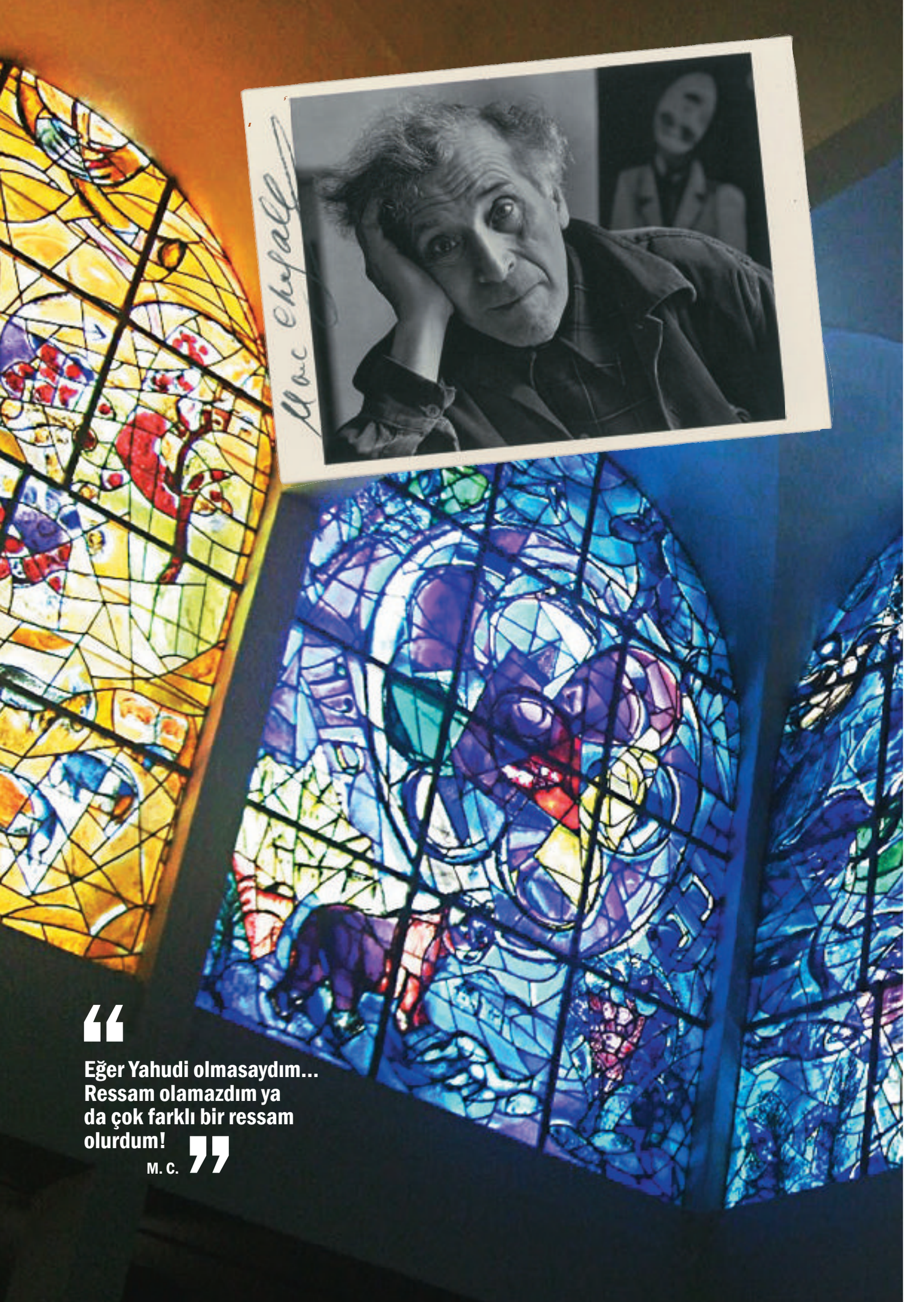

“Eğer Yahudi olmasaydım... Ressam olamazdım ya da çok farklı bir ressam olurdum!”

M. C.

Chagall doğduğu şehrin üzerinde el ele uçan bir çifti resmederken, sevgiyi ve Bella ile kendisinin dünyaya hoşgörü dolu bakışlarını ifade eder. Eserleri sırasıyla ve aynı anda Yahudi tiyatrosu, Tevrat anlatısı, düş ya da bilinçaltından fırlamış imgelerden oluşur.

“Rusya giderek buzullarla kaplanıyordu. Lenin onu tersine çevirip altını üstüne getirdi. Tıpkı ben tablolarımı tersine çevirdiğim gibi.”

M. C.

Savaş patlak verdiğinde, Chagall ve ailesi Marsilya'ya sığınır. Ancak orada bir tarama sırasında yakalanıp tutuklanır, hemen sonra da ABD konsolosunun emriyle serbest bırakılır. Ardından misyonu Nazi tehdidi altında olan Yahudi sanatçı ve entelektüelleri kurtarmak olan Varian Fry adlı Amerikalı bir gazetecinin yardımıyla, İspanya üzerinden ABD'ye, Museum of Modern Art'ın bir davetini fırsat bilerek New-York'a göç eder. Yıl 1941'dir.
Marc Chagall orada savaşın bitimine kadar kalacak, sergiler açacak, ününe ün katacaktır. Özellikle Pierre Matisse galerisindeki sergisi, onu Amerikan halkına tanıtır ve sevdirir. Meksika'ya kısa bir seyahat gerçekleştirir. "Rus Baleleri" ile New York'ta karşılaşmak onun için büyük bir sevinç kaynağıdır. Bir bale gösterisi için yıllar önce ülkesinde yaptığı gibi dekor ve kıyafet çizer.
O dönemde de tabloları karamsarlık yansıtan savaş ve zulüm temalıdır. Ressamın, hem kökenlerini oluşturan Avrupa Yahudiliğinden, hem uyum sağlayamadığı Amerikan toplumundan, hem de Fransa'dan uzak kalışı, kendisini giderek bir tek "cemaate" doğru itecek, bu "cemaati" tablolarının öncelikli teması haline getirecektir; o da ailesi, ailesinde bulduğu sevgidir...
Bundan dolayıdır ki eserleri her ne kadar bazen belge niteliğini taşısalar da çoğu zaman, ressamın etrafını saran savaşların tamamıyla dışında gibidir. Örneğin Chagall doğduğu şehrin üzerinde el ele uçan bir çifti resmederken, sevgiyi ve Bella ile kendisinin dünyaya hoşgörü dolu bakışlarını ifade eder.
Eserleri sırasıyla ve aynı anda, Yahudi tiyatrosu, Tevrat anlatısı, düş ya da bilinçaltından fırlamış imgelerden oluşur.

Bella'nın ölümü… Yeni arayışlar… Son yıllar.

Ne yazık ki 1944 yılında tam ABD'yi terk etmeye hazırlanırken, sevgili eşi, resimlerinin temel konusu ve hayat arkadaşı Bella, aniden ölecektir. Chagall bu vefat üzerine derin bir bunalıma girer. O denli ki, çocukluğundan bu yana bir tek günü resim yapmadan geçirmemiş olan ressam, aylar ve aylarca eline bir fırça alamaz.
Ruhsal bunalımından Stravinsky'nin "Ateş Kuşu" balesinin dekor ve kıyafetlerinin çizimi için zar zor sıyrılır.

1952 yılında Valentina (Vava) Brodsky ile hayatını yeniden birleştirir.

1947'de Musée d'Art Moderne'de eserlerinin ilk retrospektif sergisi için Fransa'ya, Paris'e dönecektir Chagall. Ardından Fransa'nın Güneyine Saint Paul de Vence kasabasına yerleşir.
Zaman içinde yeni arayışlara girecek heykeltıraşçılık ve seramik ile tanışacak, eserleri giderek devasa bir boyut kazanacaktır.
1952 yılında Valentina, "Vava" Brodsky ile hayatını birleştirir. Yunanistan'a pek çok kez gidip eski Yunan sanatından etkilenir.
1956'da vitray ve mozaik çalışmaları, önceki tekniklere eklenir. Vitray ve mozaik aracılığıyla daha çok Tevrat'ı anlatacaktır.
1957'de İsrail'e gidip Kudüs'te Ein Kerem Hastanesi Sinagogu'nun vitraylarına, İsrail'in on iki kavmini resmeder. Altı Gün Savaşı sırasında hastaneye çok sayıda saldırı olduğunda Chagall Fransa'dan bir açık mektup yazarak yayınlar: "Vitraylar hakkında endişelenmiyorum. Endişelendiğim tek şey İsrail'in güvenliği. Lütfen İsrail'i rahat bırakın ve ben daha da güzel vitraylar boyayayım." Vitraylar şans eseri zarar görmez ve 1973 yılında İsrail onların pullarını çıkartır.
1973'te Nice'te oluşturduğu Tevrat Mesajı sayesinde döneminin en büyük ressamlarından biri olarak tanınır.
1985'te 97 yaşında Saint - Paul de Vence'ta ölür.
"Ben başkaları gibi olmak istemiyorum. Yeni bir dünya görmek istiyorum" diyen ressam, düşerinde gördüğü o yeni dünyayı, muhteşem eserleriyle bize armağan etmiştir. ■

[1] *Neo Primitivist:* Rusya'da 1905 ile 1920 arasında gelişen, kübizm ve fütürizm düşüncesi ile Rus halk sanatının etkisinde gelişen sanat hareketi.

[2] *Yehuda Pen,* 1854-1937 yılları arasında yaşamış bir resim öğretmeni ve 20. yüzyılın başındaki Rus ve Beyaz Rusya sanat alanında Yahudi Rönesanssının önde gelen isimlerden biridir.

[3] Asıl adı *Lev Samoyloviç Rosenberg* (8 Şubat 1887-. Paris 28 Aralık 1924), Sahne ve kostüm tasarımında izlenim bütünlüğünü vurgulayarak tiyatroda yeni bir çığır açan Rus sanatçı.

[4] Çarlık Rusya'sında meclis.

[5] *Orfizm,* kübizm akımının bir devamı olan renk ve renk uyumlarına değer veren bir sanat anlayışı olarak tanımlanabilecek bir resim anlayışıdır.

[6] *Fovizm:* (1905 – 1908) Coşkulu, doğalcılıkla ilgisi olmayan, keskin bir biçimde canlı renklerin kullanıldığı tablolarla karakterize olan, nesneleri hep geometrik biçimlerde sanki birden fazla kırık aynanın yansıması olarak göstermis sanat akımı.

[7] *Kübizm:* Nesneleri hep geometrik biçimlerde sanki birden fazla kırık aynanın yansıması olarak göstermiş sanat akımı... biçim çokluğundan biçim bütünlüğüne gidişi perspektifin üçüncü boyutuna sanki yeni bir dördüncü boyut ekleyerek ifade edilişi. Mimari resim ve edebiyat alanı dışında fotoğrafçıları da etkilemiş bir akım.

[8] *Kazimir Severinoviç Maleviç* (23 Şubat 1879-15 Mayıs 1935) geometrik soyut sanatın öncülerinden ve avangart süprematist hareketinin yaratıcısı olan ressam ve sanat teorisyeni.

[9] *Süprematizm,* soyut geometriciliği benimseyen bir resim anlayışıdır. Bu terimi Kazimir Maleviç kendi geometrik soyutlaması için kullanmıştır.

[10] *Natüralizm (Doğalcılık):* Gerçeğin yalnız doğayla açıklanması, her şeyi doğa yasalarına indirgemeye çalışan dünya görüşüdür.

4ONE BOUTIQUE

Unutulmaz günde gelinliğin şıklığı ve zarafetini tamamlamak için duvak, ayakkabı ve saç aksesuarları gibi detayların önemi tartışılmaz. *4ONE Boutique*; bu alanda bir yenilik sunuyor

Gelinlik kadar önemli olan duvak, saç aksesuarı, ayakkabı, şapka, taç ve iç çamaşırını sokak sokak aramaktan yorulanların, tek adreste alışveriş yapabilmeleri fikriyle yaratılan 4ONE BOUTIQUE gelinlerin imdadına koşuyor.

Nişantaşı'nda açıldı!

Bu aksesuarları Nişantaşı Abdi İpekçi Caddesi'nde açılan 4ONE Boutique'de bir arada bulmak mümkün. Bu alanda sadece Türkiye'de değil, çoğu ülkede farklı bir tema yaratan 4ONE Boutique, ilk kez odağı gelinlik olmayan bir gelin butiği olarak öne çıkıyor.

Size özel prova odası

4ONE Boutique'de gelinler kendileri için özel hazırlanmış prova odasında, gelinliklerini de deneyerek, o güne eksiksiz ve sürprizsiz tüm detaylarıyla hazırlanabiliyor. Randevu alınarak kullanılabilen prova odası, Pazar günleri de hizmet veriyor.

İtalya'nın ünlü markaları bir arada

Mart ayında kapılarını açan 4ONE Boutique'de tüm ürünler hayallerdeki gelinleri gerçeğe dönüştüren çok değerli parçalar. İtalya'nın ünlü gelinlik ve duvak markası Peter Langner ve el yapımı duvaklarıyla kuğu gibi gelinler yaratan Creazioni Francesca markalarının yanı sıra, Floransa'nın Avrupa'daki kraliyet ailelerinin başını süsleyen Marzi şapka markası ile Francesco, Loriblu, Giorgio Iachini gibi köklü gelin ayakkabısı firmalarından ürünler bulmak mümkün. Sadece gelinlik için tasarlanmış iç çamaşırları sunan Penrose ve Swarovski kristalleriyle bezenmiş saç takıları yaratıcısı Anna Bella ise sunulan diğer markalar arasında yer alıyor.

Gelinler için birçok ürün sunan butik, sadece gelinlere hitap etmiyor. 4ONE Boutique, beyazın taşlarla süslenmiş en göz kamaştırıcı ve en zarif halini üzerinde taşımak isteyen herkese açık. - www.4oneboutique.com

Gelinlik aksesuarları tek adreste

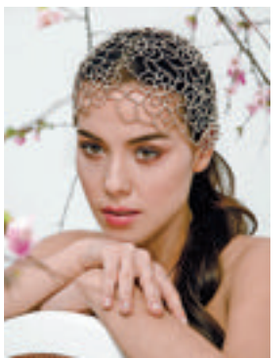

İki Hayat Bir Kare

Bizler iki çılgın düğün fotoğrafçısıyız; Kemal Uysal & Fulya Lisa Neubert

Bizler tam bir düğün canavarıyız. Bazen düğünlere davet edilmeden de sızdığımız doğrudur En çok sevdiğimiz pasta merasimleridir. Bizi birbirinden lezzetli pastalara gömülmüş bulursanız şaşırmayın. Bir de pistte çılgınca ne yaptığını bilmeden hoplayıp zıplayan birileri görürseniz kendi güvenliğiniz için uzaktan izleyin. Uzun lafın kısası bizler yaptığı işe aşık düğün fotoğrafçılarıyız. Sizlerin en güzel günlerine ortak olmak, hikayenizi takip etmek, o en unutulmaz anlarınızı ölümsüzleştirmek için bir elimiz deklanşörde beklemekteyiz. Tarzımız gereği orkideyi, sahili, güneşi, masmavi gökyüzünü, gülen yüzleri, öpüşen çiftleri, en doğal halleriyle gelin damat ve ailesini, düğün pistinde sağdan sola çılgınca koşturan minikleri fotoğraflamaya bayılıyoruz.

ikihayatbirkare.com nasıl doğdu?

İki Hayat Bir Kare'nin kurucuları olarak ben Kemal ve Fulya Lisa evlenecek olan çiftlerimize ekibimizle birlikte düğün günlerinde fotoğraf ve film hizmeti sunmaktayız. Maceramız RCCL bünyesinde dünyanın en büyük yolcu gemisinde fotoğrafçı olmamla başladı. Yelken açtığımız ülkelerde portre fotoğrafçılığının yanı sıra, gemimize misafir olarak gelen balayı çiftlerinin ve düğünlerin fotoğraf çekimleriyle bu mesleğin inceliklerini öğrenme ve vizyonumu geliştirme imkânı buldum. Sayısız ülke ve kültürden insanı ve düğünü fotoğrafladım. Yıllar sonra bu tecrübe ve bakış açısını artık ülkeme taşımanın vakti gelmişti. Ve İki Hayat Bir Kare ismi böylece doğmuş oldu.

Fulya ile tanışmamız ve dünyaya bakışından etkilenmem ismin bulunuşundan bir süre öncedir. Birlikte şekillendirdiğimiz fotoğraf tarzımızı heyecanla daha fazla mutlu çifte ulaştırmak için her geçen gün daha büyük bir şevkle çalışmaktayız.

Neden düğün fotoğrafçılığı?

Birçok nedeni var aslında; başta iki insanın hayatlarını birleştirdiği, ant içtikleri çok değerli ve özel bir gün. Bizlerse bu günün tüm anlarını bir ömür boyu hatırlanmak üzere belgeleyen bir mesleğe sahibiz. Çektiğiniz her fotoğrafın belki yıllar sonrası yeni nesiller tarafından izlenecek ve büyükannelerinin, büyükbabalarının düğün günlerine sayemizde şahitlik edeceklerini biliyor olmamız bizim için büyük bir mutluluk. Bir annenin babanın şefkat ve sevgisini defalarca gözlemlemek, çiftlerin o heyecanına, mutluluğuna defalarca şahit olmak neden sorusunun cevabı olabilir.

Fotoğraf çekerken nelere dikkat ediyorsunuz?

'Doğal', 'sade', 'şık', 'olduğu gibi', 'an odaklı' tarzımızı tanımlayan kelimeler. Her an çok kıymetli ve kaçmaması gereken anlar… Bir sarılış, minik bir tebessüm, bir bakış, bir damla manidar gözyaşı, şahitler önündeki ant içiş, ilk dans, ilk dokunuş ve dahası... Her anı olanca saflığıyla fotoğraflıyoruz.

Çiftlerimizle düğünlerinden çok önceleri tanışıp kendilerini daha yakından tanıyarak iletişimimizi geliştirip, düğün gününde yabancı hissetmemelerini sağlamak dikkat ettiğimiz noktalardan.

Düğün öncesi ve sonrası konsepte ve mekâna nasıl karar veriyorsunuz? Çekim yaparken karşı tarafla çalışmalarınız nasıl gerçekleşiyor?

Düğün öncesi ve düğün sonrası olarak "Save The Date" ve "Trash The Dress" dediğimiz konsept çekimlerimiz mevcut.

"Save The Date" düğün tarihinizi duyurmak adına düğün gününüzden birkaç ay kadar önce gerçekleştirdiğimiz eğlenceli bir çekim türü. Genelde normal kıyafetlerle yaptığımız bu çekimlerde ayrıca düğün tarihinizin yazılı olduğu kara tahtalar, gölge oyunları, yazı kartları, ayakkabıların altına yazılan düğün tarihleri gibi fikirleri değerlendiriyoruz. Ayrıca düğün mekânınızı ve belki de davetiyelerinizi süsleyecek fotoğrafları da çekmiş oluyoruz. Hatta son zamanlarda yapmaktan büyük keyif aldığımız bir diğer şey, çekilen bu düğün öncesi fotoğraflardan 8-10 adetlik seçkiyi canvas baskılarla düğün günü düğün mekânına gelen misafirlerinize bir fotoğraf sergisi tadında sunmak.

"Trash The Dress" konsept çekiminde ise düğünden sonra rafa kaldırdığınız gelinliği resmiyetinden kurtararak sahillerde, lunaparklarda, güzel bir golf sahasında, şehrin en sevdiğiniz köşesinde ya da kayak yaparken bir kez daha giyerek hobinizle düğün gününüzün birleştiği mantıkta çekimler gerçekleştiriyoruz. Bu çekimleri genelde balayı dönüşünüzde değerlendirebilir ya da evliliğinizin ilk yıldönümünde eşinize hediye olarak da takdim edebilirsiniz.

Düğün günü öncesi gelin ve damatlara ne gibi yardımlarda bulunuyorsunuz?

Onlarca düğünde yer aldığımızdan dolayı düğün ile ilgili her alanda oldukça fazla tecrübeye sahibiz. Oluşabilecek aksiliklere karşı bildiklerimizi çiftlerimizle muhakkak paylaşıyoruz. Tabi ki düğün günlerinde onları stresten uzak tutacak ipuçlarımız da oluyor.

Şimdiye kadar yaptığınız çekimlerde ne gibi ilginç olaylar yaşadınız?

Bir düğünümüzde "Evet"in hemen öncesi nikâh memurunun elinden mikrofonu kapıp çok duygusal bir konuşma yapan ve gelini gözyaşlarına boğan damadımızın yaptığı bu incelik oldukça romantik ve unutulmazdı. Ayrıca nikâha 1 saat kala yetişen damatlığın yaşattığı stres unutulmazlarımızdandı.

Peki, sizi diğer fotoğrafçılardan ayıran en büyük özellik nedir? Yeni evlenen çiftler neden sizi tercih etmeli?

Bizler tarz olarak abartıdan uzak, an odaklı, sadeliğe önem veren ve her şeyin en doğal haliyle en güzel olduğuna inanarak çekimlerini gerçekleştiren bir ekibiz. Çekimlerimiz esnasında hissiyatı yapaylıktan uzaklaştırmak adına yalnızca olup bitenleri en doğal halleriyle takip etmekte ve en güzel açılardan o anları fotoğraflamaktayız. Bu aynı zamanda çiftlerimizin fotoğraf makinesi önünde gerilmelerinin önüne geçmekte ve poz vermeye odaklanmak yerine günün en güzel anlarının içinde kaybolmaktalar. Bizi tercih edecek çiftlerimizin bizde görecekleri en büyük fark enerjimiz, yanımızda hissettikleri rahatlık ve farklı bakış açımız olacaktır.

Mesleğinizin en sevdiğiniz yanları?

Çektiğiniz fotoğrafın değerinin bir ömür boyu süreceğini biliyor olmak ve farklı kültürlerle tanışma fırsatı yakalayarak düğünlere misafir olmak mesleğimizin en sevdiğimiz yanları...

Gelin ve damat adaylarına tavsiyeleriniz?

Onlara hiç stres yapmayın demeyeceğim, bir nebze de olsa stres olacaktır. Ama şunu unutmayın, günün kral ve kraliçesi sizsiniz, herkes ve her şey sizin mutluluğunuz için orada. Birlikte çalışmaya karar verdiğiniz profesyonel ekibe güvenin. En gergin anlarda bile günün güzelliğini yaşayın ve en önemlisi eğlenin.

ikihayatbirkare.com
0532 2600 787
iletisim@ikihayatbirkare.com

SÖYLEŞİ

Aylin YENGİN

ZUHAL & ÖNDER FOCAN

Genellikle her yaştan ve her kesimden müzikseverlerin hıncahınç doldurdukları, loş ışıklı, hafif puslu ve siyah renklerin hâkim olduğu bir caz kulübünü güneşli bir günde, gün ışığı altında – üstelik de bomboş – görünce içimin biraz tuhaf olacağını sanmıştım. Hani tabiri yerindeyse: çok sevdiğiniz bir sanatçıyı makyajsız görmek gibi… Ama hiç de öyle olmadı! Yıllardır cazseverlerin favori mekânı haline gelen Nardis Jazz Club, gündüz de gayet güzel ve konuksever göründü gözümüze… Belki de bu konukseverliği sağlayanlar, sahipleri Zuhal ve Önder Focan'dı. Onlarla, kendi deyimleriyle "emek verilmiş nitelikli müzik" hakkında samimi bir söyleşi yaptık…

FOTOĞRAFLAR: TERİ ERBEŞ

Her çifte sorduğum soruyla başlıyorum: Nasıl tanıştınız?

Önder Focan: Pek romantik olmayacak, ama anlatayım… Benim diğer mesleğim makine mühendisliği. Bundan 28 sene önce, bir proje kapsamında bir araya gelmiş bir konsorsiyumun içinde iki çalışan olarak tanıştık. İstanbul Metro, Tüp Tünel Projesiydi; Zuhal "rapor" bölümünde, ben de "makine mühendisi" olarak çalışıyordum. Tanıştık, tanıştıktan 1,5 sene kadar sonra da evlendik.

Zuhal Focan: Benim eklemek istediğim bir şeyler var, bu hikâyeye. Ben oldum olası çok iyi bir müzik dinleyicisiydim ve Önder'in de projede çalışmaya başladığı haberi bana bir arkadaşımdan geldi: "Aramızda bir gitarist var, biliyor musun?" dedi. Bilmediğimi söyledim. "Üst katta, üstelik festivalde çalıyor, konseri varmış!" deyince, izlemeye gittik. Tanıştık, arkadaşlık etmeye başladık… Sonrası malum (gülüşmeler).

Nardis ne demek? Böyle bir caz kulübü kurma fikri nasıl aklınıza geldi?

Ö.F: Nardis'in bize ilham kaynağı Miles Davis'in aynı adlı bestesidir. Nardis Jazz Kulübü kurmadan 7-6 sene kadar önce çıkarttığım bir albümümde de bu parçayı çalmıştım. Bu ismi çok sevdik, hatta Zuhal'in Jazz Dergisi'ndeki editoryal köşesinin adı da Nardis'tir. Kulüp açılınca bu ismi koymaya karar verdik. Kelime anlamını soracak olursanız, bununla ilgili iki söylenti var: Birincisi, "Nardis" tersten "Sidran" diye okunuyor, muhtemelen Sidran menajerinin adıymış, "Nardis" de ona yapılmış bir besteymiş. Bir diğer söylenti de "I am an artist" söyleminin hızlı şekilde telaffuzu olabilir. Tam olarak bilmiyoruz… Böyle bir caz kulübü kurmak açıkçası benim değil, Zuhal'in aklına geldi.

Z.F: Nardis'i neredeyse 12 sene önce açtık. Aslında fikir şöyle başladı: 2001-2000 yıllarında lokal müzisyenlerinin

müzik yapacak yerleri kalmamıştı. Yer kalmayınca da bizim evde toplanılmaya başlandı. Neredeyse bir sene kadar, bizim ev resmen bir müzik kulübüne dönüştü. Duyan gelmeye başlayınca ve kalabalık giderek artınca benim için epeyce zor olmaya başladı. Hiç tanımadığımız insanlar, "Biz sizi Gramofon'dan tanıyoruz, en iyi müzik burada yapılıyormuş," diye evimize gelmeye başladı. Bir yılbaşında 60 kişi falan olmuştuk. Bunun üzerine Önder, "Bu iş böyle devam edemez, bir şeyler yapalım," deyince, ben de yer bakmaya başladım.

Harika bir mekân bulmuşsunuz…

Z.F: İşin ilginç yanı biz yıllar önce bu mekânı bulmuştuk. Caz Derneği ile Galata Derneği zamanında bir işbirliği yapmıştı; Galata Derneği de burayı Caz Derneği yapalım diye bize göstermişti, ama o dönem kiralayamamıştık. Önder daha önce Galata Derneği adına etkinlikler düzenlemişti. Gitarlar eşliğinde civarda fener alayları yapılmıştı.

Ö.F: Mal sahibi ilk önce bize burayı vermemişti. Aradan 7 seni geçti, biz bu arada Asmalımescit'te farklı yerler gördük ama hiçbiri olmadı. Sonradan bir tanıdığımız, "Bizim bildiğimiz bir yer var, oraya da gelin bir bakın," dediler. Bir geldik ki, Nardis'in kapısında "KİRALIK" ilanı. Bir arkadaşımla birlikteydim o sırada, hatta ona anlattım, "Seneler evvel buraya bakmıştık, ama mal sahibi vermemişti," dedim. İlandaki telefonu aradım. Bu sefer anlaştık ve o gün bugündür buradayız.

Bu mekân eskiden marangozhaneymiş sanırım, kulübe dönüştürmek zor olmadı mı?

Z.F: Anıtlar Kurulu'ndaki evraklara baktığımızda, aslında burasının çok daha önce bir şişe mantarı imalathanesi olduğunu öğrendik. Tarihi bir yapı yani. Cenevizliler döneminde, burası gemicilerin gelip içki içtikleri, barların kulüplerin olduğu bir bölgeymiş.

Ö.F: Daha sonra da bir inşaat şirketinin deposu olmuş. Aslında bu hale getirinceye kadar epeyce uğraştık, tavan ahşaptı mesela onu çelik yaptık. Ama iç tasarımını hiç değiştirmedik, formatı birebir koruduk. Düşünün ki aşağısı su doluydu, gelen mimarlar pirelendiler; öyle bir durumdaydı burası! Bu bölgedeki binalarda çok rastlanılan bir şey burada da var: duvardaki tuğlalara bakarsanız, son 150 yıllık inşaat malzemesi tarihini görebilirsiniz. Hatta şu arka tarafta Bizans'tan kalma bir duvar var; her yeni inşaatı yıkıntıların üzerine çıkmışlar. Tek defada yapılmamış, hep katmer katmer eklenmiş. Duvarda mühürlü tuğlalara, Cumhuriyet dönemine ait tuğlalara rastlamak mümkün.

Z.F: Mimarlar bu kadar farklı malzemeyi bir arada bulmanın imkânsız olduğunu söylediler. Düşünün ki, taşları yapıştırmak için martı yumurtası bile kullanılmış.

Önder Bey siz caz dersleri de veriyorsunuz. Halen devam ediyor musunuz?

Ö.F: Artık ders vermiyorum çünkü ne yazık ki hiç vaktim yok, ama bundan evvel Akademi İstanbul'da, Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sahne Sanatları Bölümünde ders verdim. Farklı farklı konularda: ilk aklıma gelenler armoni, ensemble, caz gitar, caz stilleri ve analizleri gibi dersler.

Sayısız festivale katıldınız. İçlerinde sizi en çok etkileyen hangisi oldu?

Ö.F:Çok fazla festivale katıldığımız için aralarından seçmek zor tabii. Çok sık gittiğimiz ve 18 senedir aralıksız katıldığımız Pori Finlandiya Caz festivali var, dolayısıyla onun yeri ayrı. Çok büyük ve kalabalık bir organizasyon, çok değişik sahneleri var. Orada 15.000 kişilik sahnede de çaldım, ufacık kulüplerde de.

Z.F: Pori'nin joker gitaristi oldu artık Önder (gülüşmeler). Bir sürü grubun içine kolayca uyum sağlayabiliyor. Bir de tabii repertuarı çok geniş olduğu için, her türlü grupla rahatça çalabiliyor. Ben de onunla birlikte festivallere katılmaya çalışıyorum, ancak hepsine yetişemiyorum. Avustralya'daki Festivali çok anlatmıştı, onu hatırlıyorum.

Ö.F: Evet, Avustralya'da (Melbourne'de) çok güzel bir konsere katılmıştım. Harika bir salondu. Onun dışında, Yansımalar ile gittiğim Çin Festivali de çok enteresan bir organizasyondu. Düşünün ki, prova ya da sound check yapıyorsunuz, ortalık bir anda seyirci doluyor, öyle meraklı bir kitle var. Güney Amerika da çok keyifli bir festivaldi. Hesapladım da şimdiye kadar toplam 24 değişik ülkede çalmışım. Erlangen'de Mayıs başında yine çok güzel bir konser verdik ve "Swing A La Turk" projemizi çaldık, büyük beğeni topladı. Son olarak da, bir senedir üzerinde çalıştığımız bir projemizi gerçekleştirdik. İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ile birlikte, onların yaza merhaba konserlerinde çaldık. Meltem Ege ile birlikte çıkarttığımız son albümümüzden parçalara yer verdik.

Cazın kalbi hangi ülkede ya da şehirde atar sizce?

Ö.F: Cazın şu anda gerçek anlamda üretildiği, deneysel çalışmaların yapıldığı, yeni müzisyenlerin ortaya çıktığı, yeni çıkan müzisyenin kendini kabul ettirmek için büyük bir mücadele verdikleri kent: New York. New York cazın merkezi diyebilirim, ama orada kendini ispat ettirmek çok zor. Başarmak, ayakta durabilmek ve üst seviyenin içerisine girmek zor. Tabiri caizse, şu an cazın "creme de la creme"i New York'ta. New York'ta çok iyi, çok başarılı olmuş müzisyenler olmasına rağmen, bazıları da şehrin zorluklarına daha fazla katlanmak istemeyip başka yerlere de gidiyorlar.

New Orleans bitti mi yani?

Ö.F: Artık orası eski cazibesini yitirdi bence, tabii ki oradan Wynton Marsalis, Terence Blanchett, Nicholas Payton gibi çok ünlü caz sanatçılarının ve çok değerli trompetçilerin çıktığını unutmamak gerekir. Elbette ki orada devam eden güzel bir caz geleneği de var, ama Bourbon Street'te değil. Orası artık tamamen turistik oldu. Avrupa'da da önemli caz merkezleri var: Paris bunlardan bir tanesi. Özellikle 50'li yıllarda, ırk ayrımı yüzünden sıkıntı yaşayanlar Avrupa'ya gelmişler ve buralarda uzun yıllar kalmışlar. Avrupa da onları bağırlarına basmış. Aklıma gelen diğer örnekler Londra, Kopenhag ve Stockholm. İsveç'ten harika müzisyenler, çok başarılı gruplar çıkıyor.

Derler ki, "caz elit kesimin müziğidir". Ne kadar doğru?

Z.F: Buna kesinlikle katılmıyoruz. Bu konuda çok tartışmalar oldu; bizce bu çok yanlış bir tespit. Alt tabaka üst tabaka ayrımı yapılamaz caz için, Türkiye'de bu böyle. Avrupa ve Amerika'da caz konusunda böyle bir kesim anlayışı yoktur.

Ö.F: Aslında caz bir dönem Türkiye'de elitize edilmeye çalışıldı, o kadar. Oysa iyice geçmişine dönerseniz, asla elit olmadığını görürsünüz. Tam tersi, sokağın, alt tabakanın müziğidir. 50'li yıllardan sonra konser salonlarına çekilmeye başlandı. Türkiye'de batılılaşma döneminde caz müziği vardı ve caz o dönem insanların dans ettikleri popüler bir müzik türüydü. Dolayısıyla batılılaşma döneminde ağırlıklı olarak dinlenilen müzik olduğundan, bir anda "elit" oluverdi. Türkiye'de bunun üzerine çok gidildi, insanların gece 12'den sonra uğradıkları pahalı lokaller kuruldu, maksat elit bir ambiyans yaratmaktı. "Anlayana caz" yapmak istediler. Nardis kurulduğundan beri, biz bu görüşe hep karşı çıktık. Burada Cumartesi Pazar hariç her akşam öğrenci bileti satarız. Üstelik girişi ödedikten sonra bir şey tüketme zorunluluğu da yok.

Oğlunuz da mı müzik sektöründe?

Z.F: O da müzik sektöründe. Bilgi Üniversitesi Reklamcılık bölümünden mezun oldu. Şu sıralar hayatını yeni yeni düzene koymaya çalışıyor. Bizim yurtdışı bağlantılı projelerimizin prodüksiyon işlerini üstlenmiş durumda. Ayrıca gitar çalıyor. Bir müzik grubu var, konserler veriyorlar. Ama o cazdan ziyade daha çok rock müziğe ilgi duyuyor.

TÜRKİYE'DE BATILILAŞMA DÖNEMİNDE CAZ MÜZİĞİ VARDI VE CAZ O DÖNEM İNSANLARIN DANS ETTİKLERİ POPÜLER BİR MÜZİK TÜRÜYDÜ. DOLAYISIYLA BATILILAŞMA DÖNEMİNDE AĞIRLIKLI OLARAK DİNLENİLEN MÜZİK OLDUĞUNDAN, BİR ANDA "ELİT" OLUVERDİ. - Ö.F.

Zuhal Hanım, siz Jazz Dergisi'nin editörüsünüz. Ben de bir dergici olarak sormak istiyorum, çok talep var mı müzik konulu yazılara?

Z.F: On sekiz yıldır dikkatle izlendiğimi ve geniş bir okuyucu kitlem olduğunu biliyorum. Dergide yazmak için de talep var, okumak için de… İkisini dengelemeye çalışıyoruz. Abonelerimiz var, dergi tüm kitapevlerinde satılıyor, ayrıca son 4 aydır yeni bir iPad uygulaması da başlattık. Bu sayede röportajların bazılarının videolarını da izleyebilme şansı oluyor. Türkçe röportajların altına İngilizce, İngilizcelerin altına da Türkçe altyazı ekliyoruz.

Hep caz mı dinlersiniz? Başka müzik türleriyle aranız nasıl?

Ö.F: Esasen hep caz dinliyorum, ama başka müzik türlerinden de çok beslendiğimi itiraf etmeliyim. Rock da seviyorum, klasik müzik ve Türk Sanat Müziği de dinliyorum. Diğer yandan Türk Sanat Müziği icra edenlerle de çalıyorum. Albümlerimde bu tür parçalara yer veriyorum.

Z.F: Ben sadece caz dinliyorum. Zaten hayatımın yarısı burada Nardis'te geçiyor, diğer yarısında da dergi için dinlemem gereken CD'ler, LP'ler oluyor. Hem Önder, hem de ben JoyJazz internet radyosunda müzik çalıyoruz. Çarşamba günleri saat 14.00'te Önder'in "Cazın Altı Teli" adlı programı var, 15.00'te de benim, "En Yeniler" programım. Ben piyasaya en yeni çıkan albümleri tanıtıyorum, izleyiciye ilk ben dinleteyim derdindeyim (gülüşmeler). Önder de programında caz gitaristlerine yer veriyor.

Gençlere, amatör sanatçılara Nardis'te sahne alma fırsatı veriyor musunuz?

Ö.F: Her fırsatta… Gençler gelip bizimle doğrudan görüşüyorlar. Bazen bir grup elemanı olarak geliyorlar, burada çalı-

yorlar biz de onları o şekilde tanımış oluyoruz. Daha sonra onlara farklı projelerde yer alma fırsatı veriyoruz. Ayrıca 2005 yılından bu yana "Genç Caz Vokal Yarışması" düzenliyoruz. Bu sayede bir dolu caz vokalisti ortaya çıktı. Ödül olarak da onları yurtdışındaki caz vokal yarışmalarına gönderiyoruz. Orada da birincilikler alanlar var. Örneğin orada birincilik ödülü kazanmış olan Meltem Ege ile geçen sene bir albüm yaptık. Bunun dışında 3 kez, "Genç Caz Gitaristi" yarışması yaptık. Amatör ya da yeni gruplara özellikle haftanın ilk günlerinde ya da yaz aylarında sahne vermeye çalışıyoruz. Bu şekilde pratik de yapmış oluyorlar.

Nardis'te sahne almasını en çok istediğiniz sanatçı kim?

Z.F: Ben Joshua Redman'ı isterdim, Wynton Marsalis'i isterdim. Olsa keşke!

Ö.F: Ben de Pat Metheny ile George Benson'ı isterdim. Hatta Keith Jarrett çalsa harika olurdu! Hayal bunlar tabii. Ama biz burada Dianne Reeves'i de konuk ettik. Ve harika bir performans sundu. Konser salonu yerine bizim caz kulübünü tercih etti. Çok samimi ve çok güzel bir ortamdı.

Bu soruyu Zuhal Hanım'ın yaptığı röportajlardan birinden çaldım: Genelde (Türkiye'de ve dünyada) caza nasıl bir gelecek öngörüyorsunuz?

Z.F: Türkiye'de bence caz olması gereken yerde, çok istikrarlı bir gelişimi olduğuna inanıyorum. Dergiyi ilk çıkartmaya başladığımızda, Önder bana çok destek olmuştu çünkü nereden başlayacağımı bilmiyordum. Ortada hiçbir şey yoktu. Daha piyasaya bir tane bile yerli prodüksiyon CD çıkmamıştı. Kerem Görsev ile Önder Focan ilk CD'lerini dergi ile aynı zamanda çıkarttılar.

Ö.F: Vinil vardı, kaset vardı ama CD yoktu o dönem.

Z.F: Düşünebiliyor musunuz, tek bir albümle dergi çıkarttık. Şu anda her ay 10 tane albüm çıkıyor. Yani şu anda içinde bulunduğumuz yer, benim hayal ettiğimin çok ötesinde. Festivaller de bunun tuzu biberi oldu. İnsanlar caz sanatçılarının Türkiye'ye gelmesine o kadar alıştılar ki, "Hadi ya, yine mi bu geliyormuş? Biz daha önce dinlemiştik!" demeye başladılar. O bakımdan Türkiye'de durum gayet iyi ama dünya geneline bakacak olursak, klasik müzikten caza geçiş yapanların genel durumu ve müzisyene hitap etmeye çalışan, dinleyiciden giderek uzaklaşan elitist anlayış piyasayı – ve dolayısıyla bir dinleyici olarak beni – biraz zorluyor. Gitaristlerde ya da nefesli çalgılarda sanatçının kim olduğunu hemen anlıyorum ama piyanistlerde durum aynı değil; kimin çaldığını anlamak giderek güçleşiyor.

Ö.F: Türkiye'de cazın ciddi bir genç dinleyici kitlesi var. Gözlemlediğim kadarıyla yaş ortalaması 30 civarında ve %60'ı kadınlardan oluşur. Bu da caz müziğinin sürekli yenilenebileceğinin ve geleceği olduğunun garantisi.

Bu işin okulu var mı?

Ö.F: Bilgi Üniversitesinin Performans bölümü olduğu dönemde çok sayıda genç grup yetişti. Ve onlar kendi dinleyici kitlelerini de beraberlerinde getirdiler. Gençlerin olması işe bir dinamizm kazandırdı. Bu bölümün kapanması aslında biraz ümit kırıcı, ama onun dışında çok üretken ve çok yapıcı müzisyenler var. Onlar da zaman içinde kendilerinden sonra gelenleri yetiştirecekler. Şu an sadece Yıldız Üniversitesi kurumsal anlamda eğitime devam ediyor.

Türkiye sizce müzik konusunda son yıllarda nasıl bir yol kat etti; ilerledi mi, geriledi mi?

Ö.F: Maalesef Türkiye'de ve dünya genelinde insanlar kolay tüketilebilir popüler, kullan-at diye tabir edeceğimiz ürünlere çok kolay alıştırılıyorlar. Pop müzik sektöründe olanlar bile aynı şeyden şikâyet ediyor. Herkes 80'li yıllardaki müziğin niteliğini özlüyor. Tabii caz gibi yoğun bir konsantrasyon gerektiren bir müzik söz konusu olduğunda, bu durum sorun teşkil etmeye başlıyor. Popülist olmadığımız için, biz caz sanatçıları olarak zaten isten ister istemez genel kitleden kopmak zorunda kalıyoruz, ama böyle olunca aradaki uçurum iyice açılıyor. Bu sefer de, müzisyenler iyice kendi içlerine dönüp, nasıl daha orijinal bir yapıt ortaya koyabileceklerini düşünmeye başlıyorlar. Bu da maalesef cazı izleyiciden kopartmış oluyor.

Z.F: Türkiye'nin en büyük kayıplarından bir tanesi Türk Sanat Müziğinden uzaklaşmış olması çünkü insanların yaşam gustosunu ortaya koyan, bu toprağa ait geleneksel bir müzikti. İstanbul'un kokusunu en güzel yansıtan müzik türüdür. Tüketim açısından gerilemiş olabileceğini düşünüyorum, diğer yandan müzik üretenlerin sayısı gün geçtikçe artıyor, bu da iyi bir şey. Biz burada Türk Sanat Müziğine olabildiğince sahne vermeye çalışıyoruz, çünkü onların da caz gibi halkın belli bir kesiminden dinleyicileri var, hedef kitleleri belli.

Yazlık bir soruyla bitirelim: Nardis'i yazlık bir mekâna taşımak gibi bir düşünceniz var mı?

Z.F: Böyle bir düşüncemiz hiç olmadı, çünkü Nardis'in konsepti bizce açık havaya uymuyor – öyle ortamlarda daha çok "müzikli bar" havası oluşuyor. Zaten yaz boyunca çok kısa bir tatilimiz var, onda da kendimizi yenilemeye çalışıyoruz. Açık havada niteliğini, özelliğini yitireceğini düşünüyoruz.

Ö.F: Hani derler ya "taş yerinde ağırdır" diye, bence esas konu bu. Biz bazen ufak tefek organizasyonlar da yapıyoruz. Seçtikleri müzisyenlerin, istenilen mekânlarda sahne almaları için gerekli çalışmaları yapıyoruz ve inanın, Nardis'te rezervasyonları bir hafta önceden dolmuş birini alıp götürsek bile, diğer mekânda 10 kişiyi zor toplayabiliyoruz. Biz de zor durumda kalıyoruz, sanatçı da.

ZUHAL FOCAN

İstanbul doğumlu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi mezunu Zuhal Focan, cazı TR T3 Radyosundan, Erol Pekcan'ın, Hülya Tunçağ ve Teoman Baber'in programlarından dinleyerek sevdi. 27 yıldır caz gitaristi Önder Focan'la evli. Çiftin Ali adında bir oğulları var. 1991 yılında Caz Derneği'nin kuruluşunda yer aldı. 2 yıl süresince Caz Derneği'nin önce yardımcılığını daha sonra da başkanlığını yaptı. 1996 yılı başında Türkiye'nin ilk ve tek caz, blues ve emprovize müzik dergisi JAZZ'ı çıkardı. Halen JAZZ dergisinin genel yayın yönetmenliğini yapıyor. Açık Radyo, Yapı Radyo, Radyo 92.3 ve TRT Radyo 3'te Caz Vitrini adlı programı hazırlayıp sundu. 2002 Kasım'ında İstanbul Galata'da Nardis Jazz Club'ı açtı, halen işletmesini yürütmektedir. Jazz Dergisinde Nardis adını vermiş olduğu köşesinde, cazın genç ve başarılı isimleriyle yaptığı söyleşiler serisi caz okurunun genç isimleri yakından tanıması bakımından arşivlik bir seriye dönüştü.

ÖNDER FOCAN

1955 İstanbul doğumlu Önder Focan, 1973 yılında Kadıköy Maarif Koleji, Anadolu Lisesi ve ardından Ortadoğu Teknik Üniversitesi Makine Fakültesinden mezun oldu. Eşi Zuhal Focan ile beraber 2002'de Galata Kuledibi Sokak'ta Nardis adında bir caz kulübü kurdu. Sanatçı, Kadıköy Maarif Koleji ve Anadolu Lisesi Mezunlar Derneği (Kalid) tarafından verilen Kristal Martı ödülünü 2003 yılında almaya hak kazandı. 1999, 2000 ve 2004 yılında IAJE (Uluslararası Caz Eğitmenleri Birliği) seminerlerine katıldı. 1996-1999 yıllarında Akademi İstanbul'da Jazz Ensemble dersleri, Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde 2001-2005 yıllarında Armoni dersleri verdi, 2003-2004 yıllarında Yıldız Teknik Üniversitesi'nde Caz Stilleri Analizi dersi ve 2006-2007 yıllarında Yıldız Teknik Üniversitesi'nde Caz Gitar dersi verdi. 2002 yılından beri Nardis Jazz Club'un sanat yönetmenliğini yapmakta ve her yıl çok sayıda yerli ve yabancı sanatçının konserini organize etmektedir. Bu müzisyenlerin arasında Benny Golson, Dianne Reeves, Terence Blanchard, Ernie Watts, Dee Dee Bridgewater, Christian McBride, Roy Hargrove, Al Foster, Kurt Elling, Thierney Sutton, Jeff Hamilton ve daha nice önemli müzisyen yer almaktadır. Sosyal Sorumluluk Projeleri Sanat yönetmeni ve koordinatörü olduğu İstanbul – Pori Müzik Ağı (IPMN) kapsamında profesyonel müzisyenlerin, genç müzisyen adaylarının ve grupların iki şehir arasında karşılıklı değişimini sağladı. Bu proje ayrıca çocukların caz eğitimi almalarına ve sahne alma fırsatı bulmalarına destek oldu. ■

jazz club

Robert SCHILD
rosch@superonline.com

Bir *ada* gezintisi…

Uzun süredir işbirliğinde bulunduğum bir dostum, bugün 11 yaşına gelmiş oğlu ile yıllardır Avrupa'nın önemli kentlerine kısa seyahatlare çıkıp, ona bugüne dek Paris, Milano ve Atina gibi uygarlık beşiklerini tanıtmış… Bu bağlamda baba ve oğlunu geçenlerde Burgazada'mıza da konuk ettik. Diyeceksiniz ki, Burgaz'da görülecek ne var? Aslında doğrudur; bu 1.5 kilometre karelik adamız, Kınalı'nın kumsalvari açık sahili, Heybeli'nin piknik geleneğine yatkın bölgeleri ve tabii ki "Prinkipo"nun *"büyük"* çekiciliğinin yanında bile gölgede kalıp *"harici"*lerin ilgisini çekmeyen bir kara parçası olarak köy havasını olduğunca sürdürebiliyor – ve gerçekten kimin ilgisini çeker ki? Ancak çocuklara, basit olmakla birlikte güzel beldeleri de tattırmak, her şeyin *"in"* olması gerekmediğini, *küçük zevklerin* de bulunabileceğini göstermek, büyüklerinin bir görevi değil mi?

Ege ve babasıyla ada turumuzu görkemli kubbesi ile Burgaz'ın önemli bir simgesi olan Ayios Yoannes Prodromos Kilisesi'nden başlayıp hemen girişinde bulunan yer altındaki hücreye iniyoruz. 9.yüzyılda ikona kırıcıları tarafınca sürgüne gönderilmiş din adamı, ikona sever Metodios'un burada yedi yıl tutuklu kaldığını ve ancak balıkçıların yardımıyla hayatta kalabildiğini, daha sonra Bizans İmparatoriçesi Teodora tarafından affedilip patrikliğe atandığını ve bu kilisenin 842 yılında onun anısına inşa edildiğini anlatıyoruz Ege'ye... İkinci durağımız, ada ile özleşmiş olan Sait Faik Abasıyanık'ın yaşadığı ve bugün müze olan evidir. Hani Beyoğlu'nun meyhanelerinde dur demeden içen, türlü-çeşitli taşkınlığa tanık olan, ancak adaya her döndüğünde deniz, çamlar, temiz hava derken yeniden şifayı bulan ve İstanbul'un bu apayrı mekânları hakkında sayısız öyküsü bulunan o önemli yazarımıza adanmış müze… Ardından kimi güzel ada evlerinin, örneğin Dilek arkadaşımızın 1922 yılına dayanan, içi *"badadi sıva"*lı köşkünün bulunduğu sokaklardan geçerek, eski adı *"Paradisos"* olan kır kahvesinin yanında bulunan daha "genç" (17. yüzyıl) Ayios Yeoryios Kilisesi'nin bahçesinde bir sehpa üzerinde duran üç değişik çana da dışarıdan şöyle bir göz atıyoruz. Az sonra, dünyanın belki en güzel konumlu "lebiderya" küçük Müslüman mezarlığının önünden geçiyor ve bir sonraki durağımız olan, adanın belki de en çok bilinen beldesi Kalpazankaya'ya doğru yol alıyoruz.

"Büyük" adamız ile karşılaştırıldığında, *"bizimki"*sinde sadece bir (düzayak) yürüyüş güzergâhı vardır aslında – o da, *"Kalpazankaya allez-retour"*dur; ancak bu bile, faytonla gidilecek uzunlukta bir *"tur"* sayılmaz. Yolda yürürken, nice değişik dostumuza rastlıyoruz – ve Ege'ye adamızın bir çeşit *"etnografik müze"* olarak da görülebileceğini anlatmaya çalışıyorum: Rumları, Ortodoks ve Katolik Ermenileri, Sefarad, Aşkenaz ve Karay Yahudileri, Bulgar ve Makedonları, Levantenleri, Süryanileri, Keldanileri, Kürtleri, Alevileri, Türkleşmiş Almanları/Avusturyalıları gibi sevgi ve dayanışma içinde yaşayan nice *"ada-daş"*larımızla... Bu arada Zelda teyze ile de karşılaşıyoruz tabii ki -hani, Ada yazılarımda (A. Hitchcock örneği) hep bir an için görünen sevgili büyügümüz Zelda Natan ile..!

"Kalpazankaya" adının nereden geldiğini açıklamaya çalışan nice söylence vardır – ancak şu daracık iki sütunumuzda bunlara yer veremiyoruz; burada tek belirtmek/iletmek istediğim, çok severek bulunduğumuz diğer bir belde olan Bodrum/Yalıkavak'daki dostlarımızın *"en güzel günbatımı buradadır"* söylemine, *"lütfen Kalpazankaya'ya gelin, güneşi bir de burada rakıya batırıp sonra konuşalım…"* yanıtı olacaktır!

Biz ise, dönüşümüzü tepelerden yapmak üzere kısa bir molanın ardından yola koyuluyoruz. Arkası oyulmuş Kınalıada aşağıda, geride sağda kalıyor ve yarım saat geçmeden, kel bir kafanın üstündeki bir tutam saçı andıran birkaç çamın bulunduğu tepeye ulaşıyoruz. Adanın en yüksek yeri olan burada, bizi 865 yılında kadar geri götüren Hristos Metamorfosis Manastırı'nın kalıntıları ile karşı karşıya kalıyoruz – ve bahçe içinde bir küçük şapel ile hemen yanında bulunan Rum Ortodoks mezarlığıyla… Aşağıya doğru baktıkça, bir yandan adanın camii, öte yandan Ayios Yoannes Prodromos Kilisesi, vapur iskelesi, deniz kulüpleri birer oyuncak gibi altımızda kalıyor. Çamlar da ancak diz boyu – daha on yaşındalar; 2003 yangınından sonra dikilmişlerdi... Burgazada ile özdeşleşmiş St.Georg Lisesi'nin eski papaz ve şimdiki öğretmenlerinin yazlık köşkünün arkasından ve daha aşağıda duran, aynı isimli hastanenin *"Schwester"*ler evinin önünden geçiyoruz şimdi, birbirlerine koşut kıvrımlara dönüşen yoldan aşağıya inerken… Şimdi sağda Heybeli'nin arka tarafları kalıyor, geri planda da Büyükada'nın bir bölümü ve ufuğa yakın bir yerde Neandros Adası...

Aşağıya indiğimizde, şimdi de köfteciye dönüşmüş eski yazlık sinema kalıntısının önünden geçip sahilde sola kıvrılarak, *"restoran mevkii"*ne geliyoruz; hedefimiz ise Rasim'in *"Fincan"*ı… Burgaz'ın bir *"kült"* mekânıdır burası – sabahları kahvaltı yeri, daha sonra bistro, isteyenlere internet-café veya *"five o'clock tea room"*, akşamları ise (ahhh, salaşlığını özlediğimiz!) bir balık lokantası – ancak en doğrusu: son derece keyifli bir meyhane. Kemikleşmiş müdavimleri var, ancak en sıkı müdavimi Rasim'in ta kendisidir, çoğu ile dost olduğu müşterilerinin masalarına oturmasa da, her daim yakınlarında durur ve herkesin rakı markasını/rengini (*"yeşil"*, *"siyah"* vbg) ve olası buz adedini ezbere bilir. Balığın kıvamından o sorumludur, eşi Canan'ın patlıcan salatası ile peynirli kroketleri parmak ısırttırır; kızlarının güleryüzlü servisi ise yürekleri ısıtır… (…ve yerimiz kalmadığından, yediklerimizi/içtiklerimizi yazmıyorum!!) ■

...ve bu kez de *"ada"* kitapları...

Hazır Burgaz Adası hakkında yazmışken, bu ay da genel olarak Prens Adaları ve ada kavramı hakkında ülkemizde yayımlanmış ve önerebileceğim bazı nitelikli kitaplara kısaca değinelim…

Öncelikle değerli dostumuz *Viktor Albukrek*'in daha önce bazılarımıza email yoluyla iletmiş olduğu Büyükada yazılarını içeren, genişletmiş ve fotoğraflarla bezenmiş biçimde yayımladığı *"Bir Zamanlar Büyükada – 1931-1961 anıları"* kitabından söz etmeliyiz. Prens Adaları konularında uzmanlaşmış Adalı Yayınları'nın bu yılın başlarında çıkardığı 168 sayfalık bu kitapta Viktor ağabey, daha iki aylıkken 1931 yılında Büyükada ile tanışmasından başlayarak, aslında 1961 yılını da aşan nice kişisel anılarını okurlarıyla paylaşıyor. Yazdıkları birazcık çalakalem (ama niye olmasın ki – bize *"anlatıyor"* işte..!), birçok yerinde kişisel (Ayşe Arman'dan başlayarak nice köşe yazarı aynı biçemi gütmüyor mu artık?), ancak her şeyden önce, bilgilendirici hoş birkaç saat bahşediyor okurlarına – tabii ki, özellikle bu coğrafyaya ve kendisinin doğup büyüdüğü, yaşlandığı halk kesimine yakınlık duyanlarına yönelik olarak…

Aynı adayı konu edinen, gene değerli bir arkadaşımız, fotoğraf sanatçısı *Alberto Modiano*'nun kaleminden çıkma çocukluk ve ilk gençlik anıları, Adalar Kültür Derneği tarafınca 2009 yılında *"Büyükada Arkamdan Bakar"* adıyla yayımlanmıştı. 176 sayfalık bu kitabında bizi altmışlı-yetmişli yıllara götüren Modiano, kendi ifadesiyle *"sevgiyi ve paylaşmayı"* öğrendiği bu adaya edebi bir anıt dikmesini bilmiştir – ve bu başarılı çalışma her ada severe, birazcık da olsa şair ruhlu hümanistlere içtenlikle önerilir.

Diğer bir dostumuz, (eski) Burgaz Adalı Bercuhi Berberyan *"Burgazada Sevgilim"* (Adalı Yayınları, 2010) anı kitabında bu kez ellili-altmışlı yıllara uzanıyor ve değişik etnik kökenli Türklerin uyum içinde yaşadıkları dönemi yâd ediyor. Öte yandan *"Ben büyüdükçe, onun da değişmesini izledim,"* derken, şu değerlendirmeyi de getiriyor Bercuhi kardeşim: *"Burgaz, eski Burgaz değil artık. Değişen dünyaya ayak uyduruyor. (...) Ah, siz onu eskiden görmeliydiniz. Havasını solumalıydınız. Bir şey vardı onda, insanı sarıp sarmalayan, huzur veren ve de eşitleyen."*

Diğer güzel bir ada kitabı, Heybeli Adasında huzur bulmuş bir Amerikalının anılarıdır... 2006'da Adalı Yayınları'nda çıkmış olan emekli diplomat *Mary Ann Whitten*'in kaleme aldığı *"An Island in Istanbul - At Home on Heybeliada"*, bir yabancının adalarımız hakkındaki düşüncelerini öğrenebileceğimiz, oldukça kolay İngilizcesi ile rahatça okunabilecek bir kitapçıktır.

***

Kuşkusuz daha "edebi" ve kısmen bilimsel olmakla birlikte, çok rahat okunabilecek diğer bir ada kitabı, 2006 yılında Sel Yayıncılık'ta çıkmış *Enis Batur*'un *"Plati – Bir Ada Denemesi"*dir. Ana konusu, yazarının *"bir düş adası değil..., düpedüz bir kâbus adası..."* olarak tanıttığı Yassıada olmakla birlikte, bu kitapta "ada olgusu" veya "adalı olmak" hakkında nice ilginç tanımlamalar bulabiliriz. Bu son konu hakkında bakın ne diyor Enis Batur: *"Bir adada yaşamayı seçmek için / insanın önce içindeki adayı hazır tutması, / mesafe ayarlarını oturtması, / anakara yaşamının çekim gücünden soyunması gerek."* Gerçekten de dört tarafı denizle çevrili bir kara parçasında oturmayı yeğleyerek kendini bazı olanaklardan soyutlamak, herkesin harcı değildir – buna bir çeşit *gönüllü sürgün* diyebiliriz, belki de... Zaten Latince kökenli *"isola"* kavramı yalıtılmışlığı, ayrı olmayı da tanımlamıyor mu – İngilizce *"isolated"*, Fransızca *"isolé"* ve Almanca *"isoliert"*de olduğu gibi? İşte bu nedenle, sırasıyla *"island"*, *"île"* ve *"Insel"* sözcükleri bu terimlerden türetilmiştir..!

Bu seçkimizin en "eski" kitabı olan, 1971'de Sait Faik Hikâye Ödülü'nü almış, *Bilge Karasu*'nun *"Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı"*nda (Metis Yayınları) ise yarı-gönüllü bir ada sürgünü irdeleniyor. Bizans dönemindeki ikona kırıcıları ile ikona severler arasındaki çatışma döneminde, kırıcılar akımın baskısına dayanamayan genç keşiş Andronikos, Pendik'te edindiği bir kayık ile çok uzakta olmayan bir adaya sığınır. Bu uzunöykünün *"Ada"* başlıklı bölümünde bir yandan *"birey olarak benimsemediğim, ancak bana zorla benimsetilmek istenen bu yeni inanç karşısında ne yapmalıyım?"* ikilemine tanık oluyor, beri yandan adı anılmasa da, Prens Adalarından birinde geçirdiği ilk gününü paylaşıyoruz kendisiyle: *"Kulak veriyor Andronikos. Yel, uğultu, hışırtı, kanat sesleri, martıların çığlıkları, orada burada çekingen çekingen ötmeye başlayan ağustosböceklerinin cırıltısı... Kayalar şimdi üst üste, basamak basamak dizilmeye başlıyor. Bir çeşit yol, bir çeşit merdiven gibi. Yanları yosunlu. Üstleri çam iğnesi, kozalak, böcek kurularıyla kaplı. Şehirde böcek kurusu bulunmaz. Böcekler ayak altında ezilir, sulu sulu. Çiğnene çiğnene toz olur. Burada öyle değil..."* İşte, Bizans döneminde bile metropolde sürdürülen şiddeti görüyoruz – *"Şehri düşünüyor. Ne oluyordur oralarda şimdi? Sokaklarda kimler eziliyor, neler parçalanıp yakılıyor?..."* Ne güzel işlemiş Bilge Karasu kentten kaçış ile adaya sığınmayı, baskı rejimi karşısında bireyselliğin önemini, insanlığın kendini soyutlama çabalarını...

Nezih BAŞGELEN

Plan 1. Marmaray-Metro hat planı.

İstanbul'da 2004-2013 Marmaray-Metro kurtarma kazılarından neler öğrendik ?

İlk İstanbullular-En eski Avrupalılar

Nezih Başgelen

Yenikapı kazı alanı, Marmara Denizi'nin son buzul çağından günümüze İstanbul'un yaşadığı 18 bin yılının jeolojik tarihçesi ile ilgili bilginin zenginleşmesi ve boşlukların doldurulması açısından son derece önemli bilgiler sağlamıştır. Boğaziçi tarihinin yeniden irdelenmesini gerektirecek çarpıcı bulgulara da ulaşılmıştır.

İstanbul'un Asya ve Avrupa yakasındaki demiryolu hatlarını Boğazın altından geçen bir tüp tünel ile birbirine bağlamayı amaçlayan Marmaray ve Metro projeleri Türkiye'nin bugüne kadar gerçekleştirdiği en büyük raylı toplu ulaşım ağını oluşturmaktadır. İstanbul'un Yedikule semtinde yer altına giren Rumeli demiryolu hattı, yeni yapılan yeraltı istasyonları; Yenikapı ve Sirkeci boyunca ilerleyerek, Sarayburnu'ndan boğazın altına girmekte (Plan 1) ve Anadolu yakasındaki diğer bir istasyon olan Üsküdar'a bağlanmaktadır.

Bu proje bağlamında İstanbul'un Asya yakasında Üsküdar Meydanı'nda, tarihî yarımadanın içinde Sirkeci ve Yenikapı istasyon alanlarında, ilgili Koruma Kurulu'nun kararları doğrultusunda, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü arkeolojik kurtarma kazıları gerçekleştirmiştir.

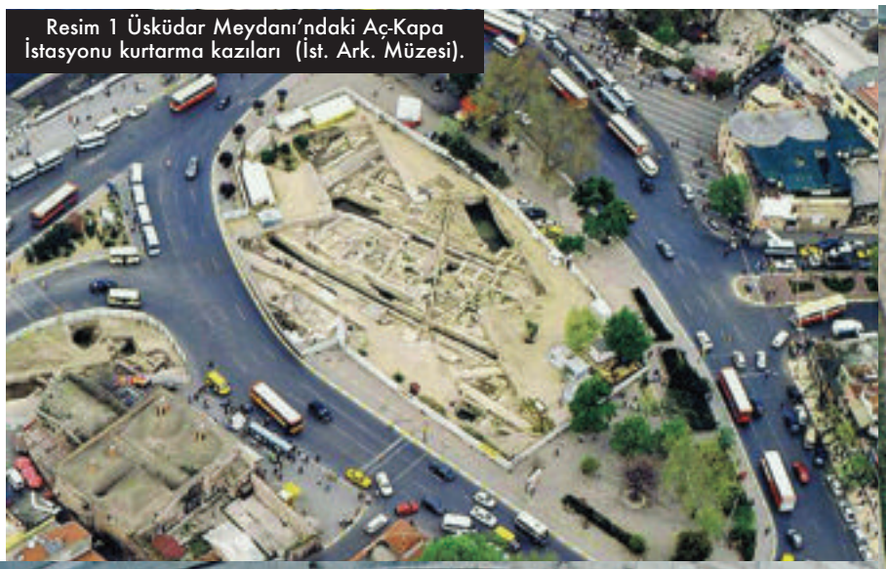

Resim 1 Üsküdar Meydanı'ndaki Aç-Kapa İstasyonu kurtarma kazıları (İst. Ark. Müzesi).

Resim 2 Ankara Caddesi'nde yolun hemen altında çıkan 18.-19. yy. yapı kalıntıları (Foto: İst. Ark. Müzesi).

Resim 3 Marmaray Sirkeci Doğu Şaft kazı alanı Bizans Dönemi yapı kalıntıları (Foto: İst. Ark. Müzesi).

2004-2011 arasında geniş katılımlı kazı ekipleri tarafından yürütülen bu kurtarma kazıları sırasında bulunan taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları İstanbul'un tarihine ve kent arkeolojisine önemli katkılar sağlamış, bilinenlerin ötesinde şaşırtıcı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. (Res. 1)

ÜSKÜDAR MEYDANI KURTARMA KAZILARI

Marmaray Projesi'nin Anadolu yakasındaki ana istasyonu olan Üsküdar Meydanındaki Aç-Kapa İstasyonu kurtarma kazıları 2004 yılında başlayıp 2008 yılında bitirilmiştir (Res. 1). Antik dönemde adı altın şehir anlamına gelen Khrysopolis olan Üsküdar, çağlar boyunca Asya ile Avrupa arasında geçiş noktası olarak önemini korumuştur. Buradaki kazılarda, Osmanlı Dönemi'ne ait bir arastanın kalıntıları, deri işleme atölyeleri, M.S. 12-13 yüzyıllara tarihlenen apsisli bir yapının temel kalıntıları gün ışığına çıkarılmıştır. Alanda sürdürülen sondaj kazılarında ise Üsküdar'ın Arkaik, Klasik, Hellenistik ve Roma çağlarına ait çok sayıda buluntu elde edilmiştir.

SİRKECİ İSTASYONUNDAKİ ARKEOLOJİK KAZILAR

Sirkeci istasyon alanında dört ayrı noktada geliştirilen kazılar, kentin kurulduğu dönemden itibaren yoğun yerleşimlere sahne olduğu bilinen bu bölgesinin geçirdiği değişimlerin saptanması açısından önemli sonuçlar vermiştir. Sirkeci Gar içi, Ankara Caddesi (Res. 2), Sirkeci Garı güneyi ile Hocapaşa'daki kazılarda M.Ö. 1. yüzyıldan günümüze yoğun bir yapılaşmanın olduğu anlaşılmıştır. Sirkeci'de şaft alanları (Res. 3) ile Gar alanı içinde sürdürülen kazılarda Erken Bizans, Bizans ve Geç Osmanlı dönemlerine ait mimari kalıntılar ile Roma öncesi döneme ait küçük buluntu ve çanak çömlek tespit edilmiştir.

YENİKAPI LANGA'DAKİ ARKEOLOJİK KAZILAR

Marmaray Yenikapı Kurtarma Kazıları, Osmanlı İstanbul'unun ünlü "Langa (Vlanga) Bostanlar"ının olduğu alanda yapılmıştır. İstanbul'un tarihî topoğrafyasının bu tanınmış köşesinin "dışarısı" anlamına gelen adının ilk kez 12. yy'da kullanılmaya başlandığı sanılmakta, İmparator I. Andronikos Komnenos'un (hd 1183-1185) bu yörede bir köşk yaptırdığı ve 13. yy'ın ikinci yarısında bu bölgeye Yahudilerin yerleştirildiği bilinmektedir. (Bu konuda bkz; E. Kohen, History of the Byzantine Jews: a microcosmos in the thousand year empire. 2007 s. 141. Ayrıca bkz. D. Jacoby, Les quartiers juifs de

Plan 2. Marmaray-Metro, Yenikapı kazıları vaziyet planı.

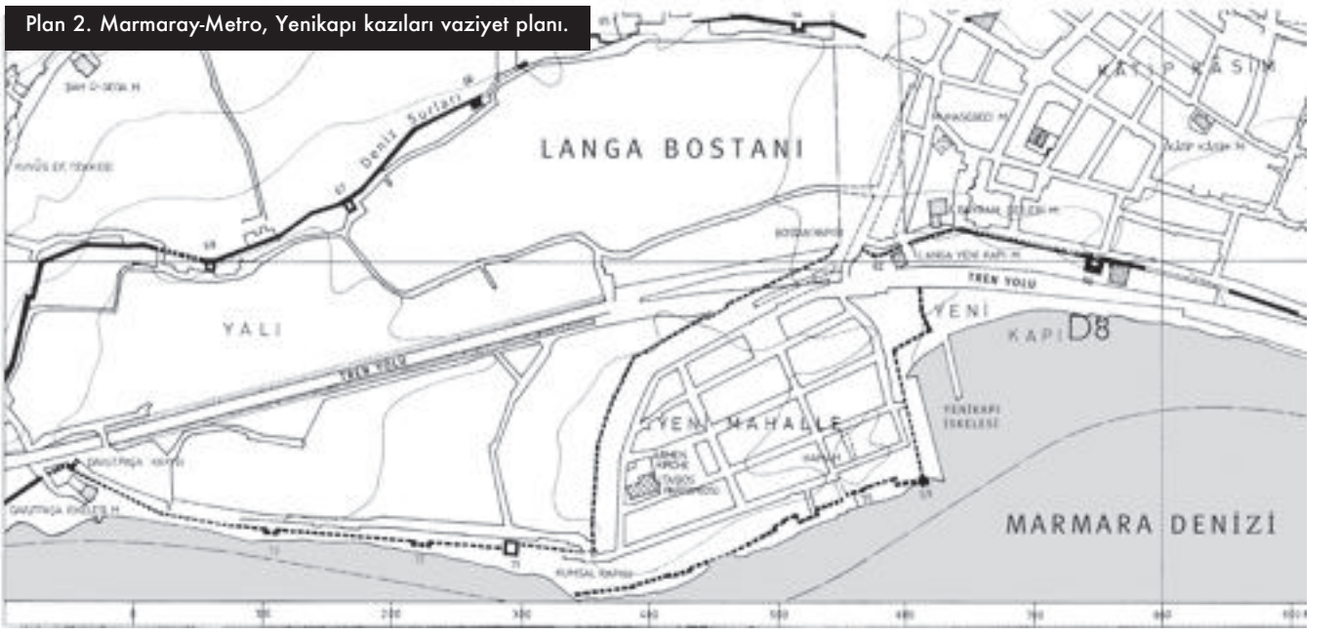

Resim 4 - Yenikapı Marmaray-Metro kazı alanının ve çevresinin havadan görünümü (İst. Ark. Müzesi).

Plan 3. Langa Bostanları ile çevresindeki Bizans ve Osmanlı dönemi Surları (Müller Wiener'den uyarlama).

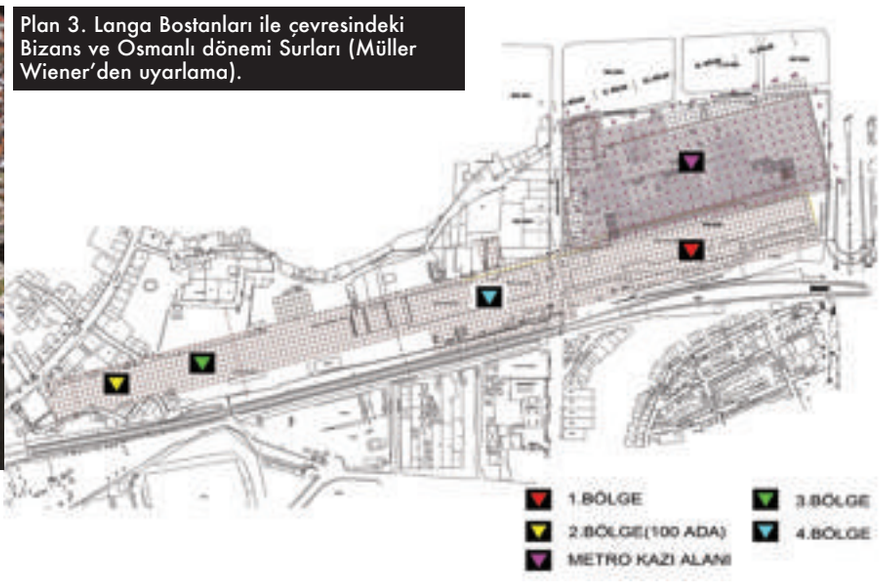

Constantinople a l'époque byzantine, «Byzantion» 37, 1967). İstanbul'un fethinden sonra, Langa'nın sur içindeki bölümü Küçüklanga Bostanı, sur dışı bölümü ise Büyüklanga Bostanı olarak anılmıştır. 15. yy'da Büyüklanga Bostanı'nın doğusu ve batısı da duvarlarla çevrilmiş ve 16. yy'da yeni bir sur daha yapılmıştır (Plan 2). Üzerinde bugün sahil yolunun, demiryolunun yer aldığı bölümü ise daha sonraları denizin doldurulmasıyla elde edilmiştir.

Burada 2004-2011 arasında dört ayrı bölgede, 58 bin m2'lik alanda yapılan kazılarda, özellikle Namık Kemal Caddesi ile bu caddenin doğusunda bulunan Mustafa Kemal Caddesi arasında, güneyde, tren yoluyla sınırlanan kesimde İstanbul'un M.S. 4. ile 7. yüzyıl arasındaki en büyük ticari limanı olan Theodosius Limanı gün ışığına çıkarılmıştır (Res. 4, Plan 3).

THEODOSİUS LİMANI (PORTUS THEODOSİACUS)

Portus Theodosiacus (Theodosius Limanı) olarak bilinen bu görkemli tesis, Doğu ve Batı Roma'yı yönetmiş son imparator olan I. Theodosius (hd. MS 379-395) tarafından yeni başkentin büyüyen ihtiyaçlarını karşılamak için Lykos (Bayrampaşa) Deresi'nin döküldüğü geniş, girintili koyda Eleutheris Limanı'nın yerine yaptırılmıştır.

Limanın doğu tarafında bulunan Horrea Alexandrina ve imparatorun adını taşıyan Horreum Theodosianum gibi depolama binalarından anlaşıldığı üzere burası, İskenderiye'den veya diğer merkezlerden İstanbul'a gemilerle taşınan tahıl ve tüm ihtiyaç maddelerinin depolanıp dağıtıldığı büyük bir ticari limandır.

Mısır'ın Hz. Ömer (h. 634-644) döneminde 641'de fethi ve Hz. Osman (h. 644-656) döneminde 647'de İskenderiye'deki Bizans donanmasının saf dışı kalmasıyla Mısır'dan İstanbul'a yapılan zahire sevkiyatı sekteye uğramış, buna bağlı olarak Yenikapı'daki liman da zamanla aktivitesini kaybetmiştir. Doğal bir koyun

Resim 5 - Yenikapı kazı alanının batısındaki 100 ada olarak isimlendirilen 2. Bölge ile bu bölgenin doğusunda kalan 3. Bölge'de sürdürülen kazılarda ortaya çıkan mimari kalıntılar (İst. Ark. Müzesi).

Resim 6 - Yenikapı kurtarma kazıları (İst. Ark. Müzesi).

Resim 7 - Yenikapı kazılarında ortaya çıkan iskeleye ait ayaklar (İst. Ark. Müzesi).

güney tarafına, doğudan batıya uzanan bir dalgakıranın yapılmasıyla oluşturulan limanın girişinde gözetlemeye yarayan büyük bir kulenin varlığı kalıntılarıyla saptanmıştır.

10. yüzyılda buradaki İskenderiye silosunun (Horrea Alexandrina), o dönemde İstanbul'un kullanılan tek silosu olduğu da kaynaklardan bilinmektedir. Limanın 7. yüzyıldan itibaren Lykos (Bayrampaşa) Deresi'nin taşıdığı mil ve artıklarla dolmaya başladığı, 11. yüzyıla kadar ufak gemiler tarafından kullanılabildiği ve 13. yüzyıldan itibaren tamamen dolarak devre dışı kaldığı düşünülmektedir.

Yenikapı kazı alanının batısında, 100 ada olarak isimlendirilen 2. Bölge ile bu bölgenin doğusunda kalan 3. Bölge'de sürdürülen kazılarda farklı devirlere ait çok çeşitli mimari kalıntılar ortaya çıkarılmıştır (Res. 5).

Buradaki kazılar mendirek, rıhtım ve iskele ile limanın genel yapısı hakkında önemli bilgiler vermiştir (Res. 6-7). Bu alandaki çalışmaların son bulmasından sonra ilgili Koruma Kurulu bulunan kalıntıların kaldırılmaması, Atina ve Roma metrosunda ilgiyle izlenen uygulamalarda olduğu gibi yerinde korunmasının gerekliliği yönünde karar vermiştir.

Resim 8 -Yenikapı'da bulunan 16 no'lu kadırga batığının genel görünümü (Işıl Özsait –Kocabaş 2011).

YENİKAPI'DA BULUNAN BATIK GEMİ KALINTILARI

Yenikapı kazı alanında, 2013 Haziran'ına kadar ele geçen toplam 37 adet batık gemi kalıntısı dünyada bugüne kadar toplu olarak bulunmuş en büyük batık gemi grubunu oluşturmaktadır (Res. 8). Kazı alanında 2011 yılının Haziran ayında ortaya çıkarılan Yenikapı 35 adlı batık ise bugüne kadar bulunanlar arasında çok özgün bir yere sahiptir. Mevcut uzunluğu yaklaşık 15 m, genişliği ise 5 m olan batık, bu boyutlarıyla antik limanda bulunan en büyük kargo gemilerinden birisidir. Ahşap özellikleri açısından bulunan en sağlam örneklerden biri olan batığın, taşıdığı değişik tiplerdeki amforalara dayanılarak MS 4-5. yüzyıla ait olduğu düşünülmektedir.

Genelde MS 6. - 11. yüzyıllar arasına tarihlenen Yenikapı batıkları, Akdeniz gemi yapım teknolojisi içinde çok az bilinen bir döneme ait oldukları ve iyi durumda ele geçtikleri için ayrı bir önem taşımaktadır. Theodosius Limanı'nda tespit edilen batıkların çoğu, limanın girişine yakın olan doğu ucunda bulunmuştur. Limanın, batı ucundan başlayarak, doğuya doğru dolduğu, doğu ucunun ise 10. yüzyılın sonunda veya 11. yüzyılın başlarında doğal bir afetin, belki de çok şiddetli bir lodos fırtınasının limandaki tekneleri batırmasına kadar kullanıldığı düşünülmektedir.

Buradaki kazılarda "yuvarlak gemi" olarak bilinen çeşitli yük gemilerinin yanı sıra, "uzun gemi" olarak da tanımlanan kadırgalara kadar çok değişik örneklere ilişkin batıklar ele geçmiştir. Bunların yapım teknikleri, konservasyon ve rekonstrüksiyonları üzerinde çalışmalar iki farklı ekip tarafından titizlikle sürdürülmektedir. Yenikapı batıklarının yirmi yedisinin konservasyon, restorasyon ve rekonstrüksiyonu İst. Üni. Edebiyat Fakültesi, Sualtı Kültür Kalıntılarını Koruma Anabilim Dalı; diğer dokuz batık üzerindeki çalışmalar ise Teksas A&M Üni. INA (Institute of Nautical Archaeology)'dan Cemal Pulak ve ekibi tarafından yürütülmüştür .

Bu çalışmaların önemli sonuçlarından biri bugüne kadar hakkında çok fazla arkeolojik bilgimizin olmadığı kadırgalardır. Yenikapı'da bugüne kadar bulunan ve Doğu Roma donanmasına ait olduğu düşünülen altı kadırga batığı bu açıdan döneminin bilinen ilk örneklerini oluşturmaktadır. Bunlardan dördü üzerinde İstanbul Üniversitesi ekibi tarafından yürütülen araştırmalarda bu kadırgaların Orta Çağ'da yaygın olarak rastlanan "dromon" adı verilen savaş gemilerine destek olmak amacıyla kullanılan, hafif ve kürekli bir gemi tipi olan "galea" olabileceği düşünülmektedir.

Bu limana dökülen Lykos (Bayrampaşa) Deresi'nin biriktirdiği alüvyonlar içinde saptanan binlerce arkeolojik eserin yanı sıra Marmaray ve Metro projeleri kapsamında yürütülen kazılarda yaklaşık 55 bin eser bulunmuştur. Buluntuların en önemli özelliği, dönemin ticareti, günlük yaşamı, ekonomisi ve dini inançlarıyla ilgili bilgiler vermesidir.

YENİKAPI NEOLİTİK DÖNEM YERLEŞİMİ

Yenikapı kazı alanında, Theodosius Limanı taban dolgusu altına inildiğinde, bugünkü deniz seviyesinin yaklaşık 6.30 m altında Neolitik Dönem'e ait yapı kalıntıları ile günlük yaşama ait buluntular tespit edilmiştir. Bu şaşırtıcı bulgular İstanbul kentinin tarihî yarımada üzerindeki yerleşim tarihini genel kabul gören M.Ö. 7. yüzyıldaki Megara kolonisinden yaklaşık 5800, günümüzden ise yaklaşık 8500 yıl geriye taşımıştır .

Neolitik Çağ'a tarihlenen, dal-örgü mimariye ait mekânların içinde ve çevresinde toplanan çok sayıdaki

Resim 9 - Yenikapı Neolitik yerleşimi I no'lu mezar (İst. Ark. Müzesi).

Resim 10 -Metro I no'lu mezardan detay (İst. Ark. Müzesi).

çanak çömlek parçası, İstanbul bölgesinin Neolitik toplulukları olarak adlandırılan ve 1900'lerin başından itibaren bulgularıyla bilinen "Fikirtepe Kültürü" ile Yarımburgaz 4 evresiyle yakın benzerlik göstermektedir.

Bağdat Demiryolu yapımında çalışan bir mühendis, yüzeydeki bulgulardan Pendik-Kaynarca Mevkii'nin ve Fikirtepe'nin tarihöncesi döneme ait önemli bir yerleşim yeri olduğunu anlamış, bu yerlerden topladığı malzemeyi A.D. Mordtmann (1837-1912)'a vermiştir. Daha sonra T.J. Arne (1879-1965) tarafından Stockholm Ulusal Müzesi'ne götürülen ve 1922'de yayımlanan bu malzeme, çağının ünlü tarihöncesi uzmanlarından M.Ö. Janse tarafından da ayrıca 1925'te "Neolitik" olarak tanımlanarak yayımlanmıştır.

Bu kültür, ders kitaplarında "Cilalı Taş Devri", bilim dünyasında Neolitik Çağ ya da "İlk Tarımcı Köy Toplulukları" olarak adlandırılan dönemi temsil etmektedir. İstanbul çevresinde yaklaşık olarak M.Ö. 6600-5800 arasına tarihlenen Fikirtepe Kültürü, bu ilk tarımcı kültürün Anadolu'dan Avrupa'ya aktarılmasını yansıtması açısından önemlidir. Fikirtepe kazılarının sonuçlarına rağmen kent tarihini yazanlar ve buna bağlı olarak da İstanbul kamuoyu, kentin Neolitik geçmişini bir yüzyıl göz ardı etmiştir. Buna karşın "körler ülkesinin karşısında ilk kez kurulma" mitosu sürekli gündemde olmuştur. Bu açıdan Yenikapı Neolitik eserleri İstanbul kadar Avrupa kıtasının yerleşim tarihi açısından da ayrı bir önem taşımaktadır.

Yenikapı'da Neolitik Dönem'e ait 4 mezarda 5'i erişkin 8 bireye ait kalıntılar ortaya çıkarılmıştır. Ölü gömme uygulamalarında ilk grubu, iki adet gömüt temsil etmektedir. Yenikapı Kurtarma Kazıları'ndaki Fikirtepe Kültürü'ne ait iskeletleri"en eski İstanbul'lu bulundu" şeklinde değerlendirirken, daha önce bu kültüre ait 6 insan iskeletinin de ilk kez Fikirtepe'deki bu kazıda "bulunmuş ve belgelenmiş" olduğunu da unutmamak gerekir.

Gömüt 1 dört farklı bireye, Gömüt 2 ise en azından iki farklı bireye aittir (Res. 9-10). İkinci grubu oluşturan ölülerin yakıldıktan sonra kalan kül ve kemiklerinin pişmiş toprak çömleklerin içine konularak gömülmesi uygulamasını gösteren 7 adet ölü külü kabı bulunmuştur. Yakılan ölülerin kül ve kemiklerinin konulduğu çömleklerden oluşan bu kremasyon mezarların Yenikapı kazılarında ortaya çıkarılması bu dönem arkeolojisi açısından çok önemlidir ve şimdilik bilinen en eski örneklerdir. Diğer Neolitik buluntular arasında yer alan bezemeli kaplar (Res. 11), tahtadan bir figürin yanı sıra mızrak, yay ve kürekler de ilginç eserlerdir.

Yenikapı neolitik yerleşiminin ortasındaki dere yatağının, çoğu doğu kenarında çoğunun gövdelerinin alt kısımları ve kökleri korunmuş toplam 198 adet ağaç bulunmuştur. Ortalama -8.50/-8.90 kotlarındaki ağaçların yapılan tür analizleri sonucu, ağaçların meşe ve akağaç olduğu tespit edilmiştir. Bu ağaç kökleri çevresinde çok sayıda Fikirtepe Kültürü'yle benzer çanak parçalarına raslanmıştır. Bazı ağaçların üzerinde kesim izleri dikkati çekmektedir.

Bu döneme ait sıradışı bir bulgu ise dere yatağı üzerinde, ortalama -8.15 m kotunda, genişliği yaklaşık 8 m, uzunluğu ise 20 m kadar olan bir alanda, çanak çömlekli Neolitik Çağ insanlarına ait ayak izleridir. Islak killi zemin üzerinde yürüyen insanlara ait ayak çukurluklarının üzeri hızlı şekilde kum ile dolmuş ve izler bozulmadan günümüze kadar korunmuştur. Dal örgü mimarinin batı yönündeki devamındaki bu alandaki titiz çalışmalarda 2080 adet ayak izi bulunarak belgelenmiştir (Res. 12).

Üzerinde kalın bir deniz dolgusu bulunan Yenikapı Neolitik Çağ yerleşmesi, Marmara Denizi'nin zaman içerisinde geçirdiği değişikliklerle birlikte değerlendirilmektedir.

Son buzul çağı sonunda bugünkünden 120 m kadar daha düşük olan deniz seviyesinin, Günümüzden Önce

Resim 11 - Yenikapı Neolitik yerleşimi kaplarından örnekler

(GÖ) 9000 yıllarında ancak -35 m'yi bulduğu genel olarak kabul edilmektedir.

Ege'nin tuzlu sularının Marmara ve Karadeniz'e karışması bu tarihten sonra başladığı ve yaklaşık GÖ 7000-7500 yıllarında bugünkü seviyesine ulaştığı öngörülmektedir. Çanakkale Boğazı'ndan Marmara Denizi'ne girmeye başlayan tuzlu ve daha sıcak sularla yükselmeye başlayan deniz seviyesi nedeniyle bu yerleşimin terk edildiği anlaşılmaktadır. Yerleşmenin, tahminen Marmara'nın henüz tuzlu su ile buluşmadığı dönemde ana kıyıya da çok uzak olmayan, Bayrampaşa (Lykos) deresine inen teraslarda kurulduğu düşünülmektedir.

KAZILARIN SONUÇLARINA GENEL BİR BAKIŞ

Marmaray-Metro projeleri kapsamında, İstanbul Arkeoloji Müzeleri tarafından 2004-2013 arasında başarıyla gerçekleştirilen kurtarma kazıları tarih öncesinden Osmanlı İstanbulu'na kentin iki yakasındaki kültürel devamlılığı, ticareti, sosyal yaşamı, denizciliği ve topoğrafik özellikleri ayrıntılı olarak ortaya koyması açısından çok önemli sonuçlar sağlamıştır. Yenikapı'da bulunan Neolitik yerleşimin kalıntıları ise İstanbul'u dünyanın en eski metropollerinden biri konumuna getirmiştir. Yenikapı'da antik Theodosius Limanı kalıntıları altında saptanan, son 10 bin yıl içinde depolanmış çökel istif ise Marmara Denizi'nin geçirdiği ortam değişimlerini ve kültürel tarihçesini yansıtmaktadır. Yenikapı kazı alanı, Marmara Denizi'nin Holosen Dönemi jeolojik tarihçesi ile ilgili bilginin zenginleşmesi ve boşlukların doldurulması açısından son derece önemli bilgiler sağlamıştır. Boğaziçi tarihinin yeniden irdelenmesini gerektirecek çarpıcı bulgulara da ulaşılmıştır.. ■

Resim 12 - Yenikapı kazılarında bulunan Neolitik Dönem ayak izleri (İst. Ark. Müzesi).

NOTLAR

Marmaray ve Metro Kurtarma Kazıları sırasında kazı alanları ve bulgularını izleyebilmem açısından gösterdikleri ilgi ve desteklerden dolayı başta İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nin eski müdürü Dr. İsmail Karamut ve yeni müdiresi Sn. Zeynep Kızıltan'a ve büyük bir özveri ile projeyi başarıyla hayata geçiren tüm kazı ekiplerine teşekkür ederim. Kazı Başkanı: 2004-2009 Dr. İsmail Karamut , 2009'dan bugüne Zeynep Kızıltan • YENİKAPI Kazısı: Rahmi Asal, Metin Gökçay, Gülbahar B. Çelik, Sırrı Çömlekçi, Arzu Toksoy, Özlem Kömürcü, Kürşat Kılıç, İ. Halil Akman , Yaşar Anılır, M. Ali Polat ve Emre Öncü • SİRKECİ Kazısı: Süleyman Eskalen, Çiğdem Girgin • ÜSKÜDAR Kazısı: Dr. Şeniz Atik, Dr. Şehrazat Karagöz, Ece Işık.

HILTON HHONORS

Hilton Garden Inn İstanbul Golden Horn'u keşfedin!

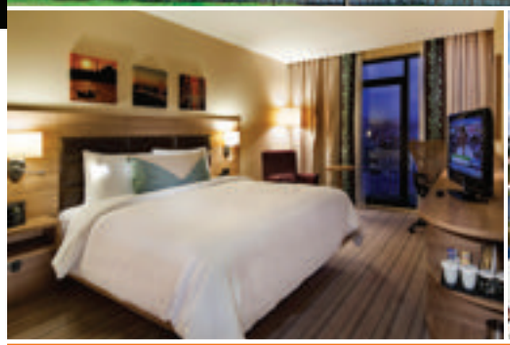

Hilton Garden Inn, Türkiye'de açtığı ve gelecekte açacağı birçok oteliyle, seyahatlerinizin tüm dünyada olduğu gibi başarılı ve keyifli geçmesi için hizmetinizde.

- ÜCRETSİZ İNTERNET ERİŞİMİ
- ÜCRETSİZ 7/24 BUSINESS CENTER
- ÜCRETSİZ FITNESS CENTER
- RESTAURANT & BAR
- İSTEĞİNİZE GÖRE KAHVALTI
- GARDEN SLEEP SYSTEM™ AYARLANAN YATAK

OTELLER:
Konya • Kütahya • Şanlıurfa • İstanbul Golden Horn • Mardin

hilton.com.tr
Şimdi Türkçe on-line rezervasyon kolaylığı ile

Sütlüce Mah. İmrahor Cad. Dutluk Sok.
Tel: 0 212 314 50 00 Faks: 0 212 314 50 50

©2011 Hilton Worldwide

Hilton Garden Inn™
BİZİMLE BAŞARIRSINIZ.™

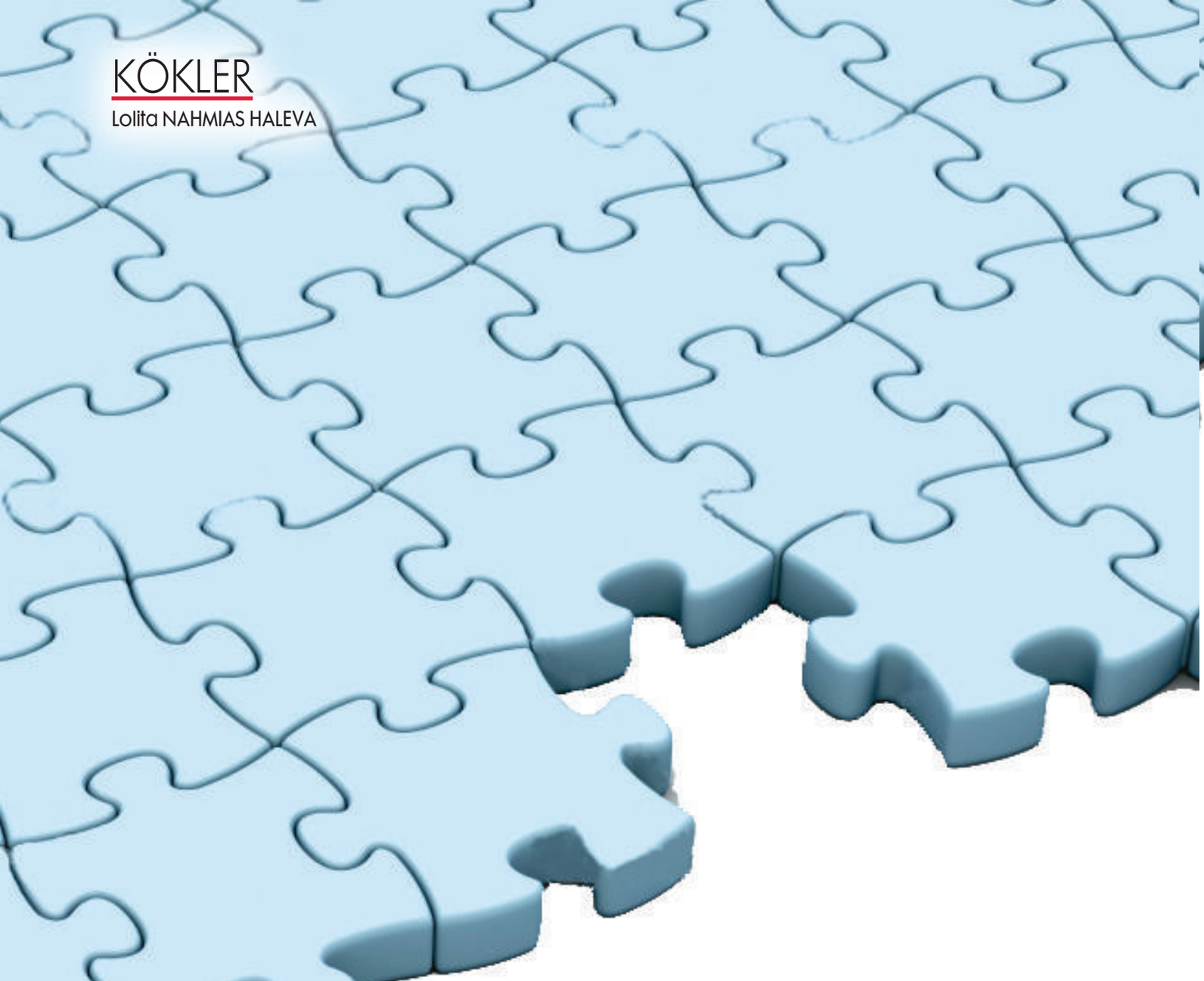

Leon Taranto

37.439 parçalık bir yapbozun mimarı...

Mayıs ayında gerçekleştirdiği Türkiye seyahatini "heyecan verici bir jenealojik serüven" olarak tanımlayan Leon Taranto, bu birkaç günlük gezi esnasında, İstanbul'da ve İzmir'de toplam on dokuz kuzeni ile görüşme fırsatı buldu… Sınırlı zamanında, Şalom Dergi'ye de vakit ayırdı… Bu sayıda, Leon Taranto'nun açtığı yoldan zaman tüneline giriyor, Leah Taranto'nun Ellis Adası'nda yaşadığı heyecana; akşam yemeğini Nazi subay yemekhanesinde Hitler'in portresine karşı yiyen Salvador Taranto'nun kalp çarpıntılarına; ve tam yedi nesil boyunca Rodos'a Hahambaşı çıkartmış İsrael ailesinin, bu görevi üstlenmiş son üyesi Rabi Reuben Eliyahu İsrael'in başarılarına tanıklık ediyoruz…

1960'lı yılların başlarında henüz on bir-on iki yaşlarındaki oğlu Leon'a, soylarının Orta Çağ'ın en önemli Yahudi düşünürü Maimonides'e (1135-1204) uzandığı bilgisini aktaran Bette Taranto, acaba ateşlediği merak kıvılcımının hangi boyutlara ulaşacağını öngörebilmiş miydi? Pek sanmıyorum… Leon Taranto'yu yıllar içinde, yaklaşık altı bini kan bağı ile bağlı olduğu akrabaları ve eşlerinden, otuz bir bini de dolaylı akrabalarından oluşan toplam 37.439 üyelik dev aile ağacına ulaştıracak bu soluk kesici serüvenin temelleri, 1981 yılında ilki gerçekleştirilen Taranto aile toplantısında atılır. Burada geniş aile üyeleriyle görüşüp notlar alan Leon Taranto, küçük çaplı aile ağaçları oluşturmaya başlar. Takip eden dönemde, iki-üç yılda bir dönüşümlü olarak (Montgomery, Atlanta, Birmingham, Los Angeles) gerçekleştirilen geleneksel Taranto aile toplantıları, Leon Taranto'nun bilgiye ulaşma hevesini körükler. 1990'lı yıllarda internetin yaygınlaşması ile birlikte, araştırmaları ABD sınırlarını aşar. Uzaktaki aile üyelerine de ulaşır… Ya sonra? Fransızların dediği gibi, "İstemek, yapabilmektir"… Araştırmalarının kapsamını iyice genişletir: gemi yolcu listeleri; Paris'teki Alliance Israélite Universelle (AIU) arşivleri; İzmir Yahudilerine ilişkin Avrupa konsolosluk kayıtları; Kudüs'teki Ben Zvi Enstitüsü'nden soy ağacı uzmanı Rabi Dov Cohen'in Yahudi Halkının Tarihi ile İlgili Merkezî Arşivler'den (CAHJP) sağlayıp çevirdiği 1800'lü yıllara ve 1900'lü yılların başlarına ait İzmir Yahudileri drahoma kayıtları; yine Rabi Dov Kohen tarafından sağlanmış İzmir Yahudileri nüfus sayımları (1845-1850) ve Bet-Din kayıtları, Rodos Yahudileri vergi kayıtları (1850'ler-1860'lar), methiyeler ve CAHJP ile Ben Zvi Enstitüsü'nden diğer belgeler; Rodos (1840'lar-1940'lar) ve İzmir Yahudileri (1800'lerin sonları-1990'lar) mezar taşları ve diğer kayıtlar; Amerika Birleşik Devletleri'nde Sefarad Yahudi cemaatlerine ilişkin mezarlık, nüfus sayım kayıtları ve diğer veriler; 1920'li ve 1930'lu yıllarda Rodos İtalya'nın yönetimindeyken kaydedilmiş ve halen Rodos Yahudileri Cemaat Bürosu nezdinde tutulan kayıtlar; Almanların Temmuz-Ağustos 1944'de Rodos ve Kos adalarından Auschwitz'e sürdükleri Yahudilerin/hayatta kalanların isimleri; İstanbul Yahudi Soy Ağacı Projesi'nden (Istanbul Jewish Genealogy Project) evlilik ve gömü kayıtları; Osmanlı Sefarad diaspora cemaatleri nüfus sayım kayıtları ve diğer bilgiler; onlarca internet sitesi; yüzlerce kitap ve makale; yüzlerce kişi ile bireysel görüşmeler… Peki ya soy ağacı bağlantılarını kuramadığı akrabaları? Burada da DNA analizleri devreye girer: Avram Taranto (İstanbul), Irwin Taranto (California) ve Leon Taranto (Washington DC) tarafından, Sefarad göç haritasının oluşturulmasına yönelik bir araştırma kapsamında verilen DNA örnekleri, onlardan yaklaşık yedi nesil veya iki yüz yıl önce yaşamış bir ortak akrabalarının bulunduğunu ortaya çıkarır. Maimonides bağlantısına gelince: Bette Taranto oğluna, kendi babaannesinin genç kızlık soyadının Barbagnon (Barbanyon) olduğunu belirtmiştir. Leon Taranto, araştırmaları sonucu bu soyadın kökeninin "Barmaimon" olduğunu tespit eder ve ailesinin izini 1800'lü yıllarda İzmir'e, 1700'lü yıllarda ise Urla'ya kadar sürer… Peki ya Maimonides'e? Henüz hayır; ama Leon Taranto'nun araştırmacı ruhu ve azmiyle, kim bilir; belki bir gün…

"Aile" kimse geride bırakılmaz demektir… Veya unutulmaz…
(Lilo & Stitch, 2002)

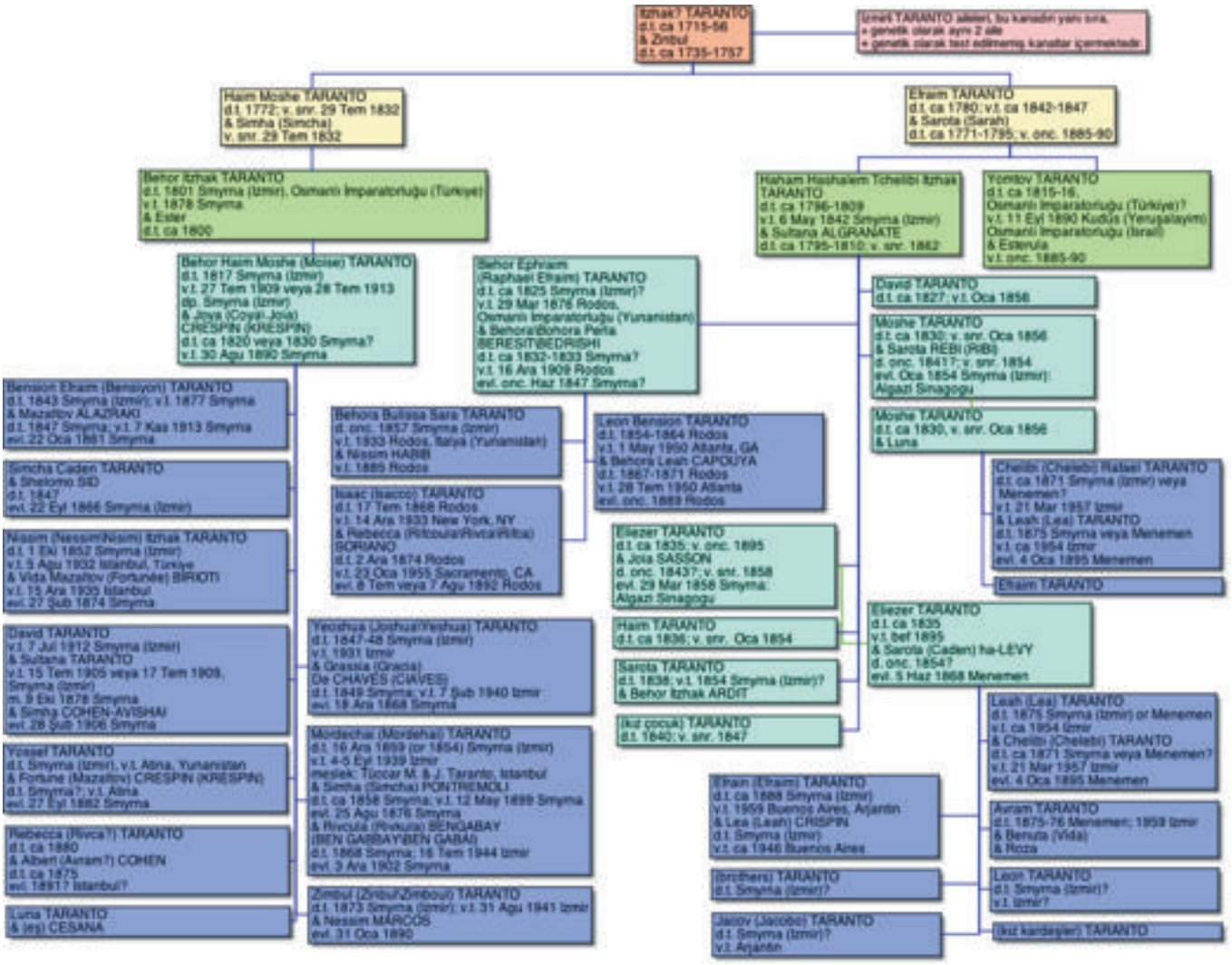

Taranto Ailesi; İlk 5 Nesil: 1700'lerden 1900'lere...
Hazırlayan: Leon B. Taranto

Taranto ailesi Saxonia Gemisi'nde...

Tarih 21 Ağustos 1912... Günlerden Çarşamba... S.S. Saxonia gemisi, o zaman Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun sınırları içinde kalan Trieste'den demir alır… Gemi kayıtlarına göre, yolcular arasında kırk yaşında olan Leah Taranto ve yedi çocuğu bulunmaktadır: Katina (15), Diana (11), Yomtov (9), Judith (8), Abram (6), Morris (4) ve Elisa (2,5). İstikametleri yeni dünyadır… Leah Taranto çocukları ile birlikte, daha önce göç etmiş olan eşi Bension ve en büyük dört çocuklarının (Sultana, Ephraim, Sadie ve Joseph) yanına gitmektedir. New York'a ulaşmak üzere yola çıkan Saxonia, sırasıyla Fiume (Rijeka, Hırvatistan), Patras (Yunanistan) ve Napoli'den de yolcu alır. Acaba Rodos'ta yaşamakta olan Taranto ailesi, yalnızca 350 mil ötede Patras dururken, gemiye niçin 1,000 mil ötedeki Trieste'den binmiştir? Torunları Leon Taranto'ya göre, Leah, Patras'a ulaşıncaya kadar geminin yolcu kapasitesinin dolabileceği veya kalan kapasite doldurulurken Patras'ta Yunanistan vatandaşlarına öncelik verilebileceği risklerini almamak için böyle bir yol seçmiş olabilir. Bir diğer olası neden ise, Yunanistan Krallığını da

1912 yılı gemi kayıtlarına göre, yolcular arasında kırk yaşında olan Leah Taranto ve yedi çocuğu bulunmaktadır…

Leah & Bension Taranto'nun 30 torunundan en büyüğü Morris Rousso'nun Brit Mila'sı (sünnet) vesilesiyle çekilmiş aile fotoğrafı (Montgomery, Alabama; Şubat 1912); ortada: Mazaltov Piha (kucağında Isaac), Baruch Cohen (kucağında Diana (Polichar)), Sol Cohen (kucağında Victor), Sultana Capelouto (kucağında Bolly), Sultana Rousso, bir yardımcı ve kucağında Morris Rousso; ayaktakiler: (soldan sağa) Emilie Franco, Bension Taranto, Elie Hanan, Victor Franco, ?, Solomon Rousso, Sadie Taranto; yerde oturan dört erkek: Ralph Cohen (bıyıklı), Ephraim Taranto (beyaz gömlekli), Abraham Franco ve Joe Taranto

Behora Leah Capouya Taranto – Bension Leon Taranto Ailesi
Hazırlayan: Leon B. Taranto

içeren Balkan Birliği'nin Osmanlı Devleti'ne savaş açacağına ilişkin (Ekim 1912-Mayıs 1913; I. Balkan Savaşı) beklentilerdir.

Saxonia gemisi 12 Eylül 1912 Perşembe günü New York limanına demir atar… Taranto ailesinin fertlerini ve bu umut yolculuğunu onlarla birlikte tamamlayan diğer yolcuları, Sefarad kökenli Amerikalı şair Emma Lazarus'un, Özgürlük Heykeli'nin tabanındaki levhaya kazılı ünlü dizeleri karşılar: *"Bitkin düşmüşleri, Zavallıları ver bana. Özgürce soluk almaya hasret, Biçare kalabalığı getir. Sefillere yer yok, Bereketli kıyılarında. Bana evsizleri gönder, Fırtınanın savurduklarını. Sana fenerimi tutuyorum, Altın Kapı'nın yanında."*

Taranto ailesinin -- yalnızca bir nesil sonra Yahudilerin maruz kalacağı mezalimi dikkate alarak -- Rodos'tan gerçekleştirdiği bu vakitli çıkış, az kalsın geriye gönderilme ile sonuçlanacaktır. Neden mi? Gemi kayıtlarında her ne kadar Leah ve çocuklarının sağlık durumlarının iyi olduğu yazsa da -- uzun yıllar sonra yazımızın ana bilgi kaynağı Leon Taranto'nun babası olacak -- küçük Morris'in bu onayı elde etmesi, ablası Katina'nın güçlü ikna kabiliyeti sayesinde olur. Mültecileri muayene eden devlet görevlileri, Morris'in gözlerindeki kızarıklığın bir rahatsızlığa işaret ettiği sonucuna varırlar ve rivayete göre bütün aileyi geri gönderme olasılığını gündeme getirirler. Ancak, henüz ergenlik çağında olan Katina, büyük bir çaba göstererek Morris'in yolculuk boyunca ağladığını, gözlerindeki kızarıklığın doğal olduğunu tekrar tekrar anlatır ve güç bela görevlileri ikna eder. Yine gemi kayıtlarına göre, Taranto Ailesi geride (Rodos'ta) en yakın akrabaları olarak Leah'nın anne ve babası Bay ve Bayan Raphael Kapouyian'ı (Capouya) bırakmış olup, Amerika'da ikamet edecekleri yer, Montgomery'de Leah'nın eşi Bension ve damadı Salomon Rousso'nun (Sultana'nın eşi) yaşadıkları evdir.

Alice (Elisa) Taranto
(1907/1909 – 1933)

Taranto ailesi Montgomery'de... Takiben Atlanta'da...

Leah ve Bension birkaç yıl Montgomery'de yaşadıktan sonra, büyümekte olan bir Sefarad cemaatine sahip olan Atlanta'ya taşınmaya karar verirler. Atlanta Sefarad cemaatinin öncülerinden olan Papouchado kardeşler, Victor ve Sam, İzmir kökenlidir. Yaklaşık yirmi yıl sonra, 1939 yılı Ağustos ayında, Leah ve Bension'un en küçük oğulları -- kızarık gözleri ile Ellis Adası'nda ailesine ecel terleri döktüren -- Dr. Morris Taranto, Victor'un büyük kızı, 1914 Atlanta doğumlu Bette (Rebecca) Papouchado ile dünya evine girecektir.

Leah'nın eşi Bension L. Taranto Atlanta'da, kuzeni Eli Franco ile birlikte bir dondurma salonu açar. Bir süre sonra hissesini ortağına satar ve Central Avenue'daki evine yakın bir yerde, Crumbley and Pryor Street'te küçük bir bakkal dükkânı satın alır. Yüce Tanrı'nın uzun birer yaşam bahşettiği Leah ve Bension Taranto, çocuklarından dokuzunu erişkin ve aile kurmuş olarak görürler. Bension L. Taranto 1 Mayıs 1950 tarihinde, Atlanta'da özel bir hastanede 90'lı yaşlarında hayata gözlerini yumarken, akabinde 28 Temmuz 1950 tarihinde Leah 80'li yaşlarında vefat eder. Leah ve Bension geride dört erkek (Ephraim, Joe, Al, Morris), üç kız (Catherine (Katina) Galanti; Sadie Yohai; Julia (Judith) Pinto) evlat, yirmi dördün üzerinde torun (yıllar içinde 30) ve 11 küçük torun bırakırlar.

Taranto'lar ve Yas…

4 Mart 1933 tarihinde, milyonlarca Amerikalı Franklin Delano Roosevelt'in başkanlığını kutlarken, Taranto'ların evinde yas vardır…

Leah ve Bension, herhalde birçoğumuzun gözünde acıların en büyüğü olan evlat kaybını tam dört kez yaşarlar... 1917 yılında Yomtov 14 yaşlarında vefat eder. Tam üç yıl sonra, 12 Nisan 1920 tarihinde, Sultana hayatını kaybeder; geride iki küçük çocuğunu ve eşi Salomon'u bırakır. 4 Mart 1933 tarihinde, milyonlarca Amerikalı Franklin Delano Roosevelt'in başkanlığını kutlarken,

Suzanne Pinto-Jerry Davidson düğün daveti (1950); ortada oturan çift Leah & Bension Taranto; ortalarındaki küçük kız Leon Taranto'nun ablası Vicki Taranto (Grosswald); gelinin solunda Leon Taranto'nun ağabeyi (Dr.) Alan Taranto; ayakta en sağda Leah & Bension Taranto'nun en büyük oğulları Ephraim Taranto; yanında Leon Taranto'nun baba ve annesi Dr. Morris Ben Taranto & Bette Papouchado Taranto

Behora Leah Capouya Taranto
Bension Leon Taranto (1950)

Suzanne Pinto-Jerry Davidson düğün davetinden (1950) bir başka kare... Ayaktakiler (soldan sağa) Al Taranto, Dr. Morris Taranto, Ephraim Taranto; oturanlar Leah & Bension Taranto; ön sırada (soldan sağa) Joe Taranto, Alan Taranto

Gemiye önceden yüklenmiş olan valizi Rodos'a varan Isaac, ne yazık ki bu yolculuğu gerçekleştiremez...

Taranto'ların evinde yas vardır. Çocuklarının en küçüğü, henüz 20'li yaşlarındaki Alice'in (Elisa) vefatı Atlanta'nın Grady Hastanesi'nde kayda geçer. Yerel gazetenin ön sayfasında çıkan haberde, Alice'in çalışmakta olduğu et pazarında sabahın erken saatlerinde zehir içerek canına kıydığı yazmaktadır. 11 Temmuz 1945 tarihinde Leah ve Bension bir diğer çocuklarının ölümü ile sarsılırlar: Esther (Diana) Capuano geride dört çocuğunu ve eşi Morris'i bırakır...

Bension'un erkek kardeşi Isaac ve eşi Rebecca Soriano'nun altı kız çocukları olur: Victoria Taranto Peha (1894 - 1989), Pearlina Taranto Alhadeff (1895-1985), Matilda (Mathilda) Taranto Behar (1898 - 1989), Naile Taranto Albagli (1908), Lucia Taranto Benyacar (Benjacar) ve Diana Taranto Naum. Altı çocuğu da iyi eğitim görmüş olan Isaac, hâlihazırda Amerika'da yaşamakta olan iki kızının -- Victoria ve Pearlina'nın -- yanına, Seattle'a gider. Hedefi işlerini yoluna koyduktan sonra Rodos'a geri dönüp eşi Rebecca ile diğer kızlarını da Amerika'ya getirmektir. Rodos'a gidecek gemiye binmek üzere New York'ta limana doğru yürüyen Isaac'a yolda bir araba çarpar. Gemiye önceden yüklenmiş olan valizi Rodos'a varan Isaac, ne yazık ki bu yolculuğu gerçekleştiremez. Kaderin bir cilvesi ile, ağır bir durumda kaldırıldığı Mt. Sinai Hastanesi Acil Servisi'nde onu hayata döndürmeye çalışan doktor, yeğeni (ağabeyi Bension'un en küçük oğlu ve yazımızın ana bilgi kaynağı Leon Taranto'nun babası) Dr. Morris Taranto'dan başkası değildir!

Isaac'ın vefatından birkaç yıl sonra geride kalan kızları ve dul eşi Rebecca farklı dönemlerde Amerika kıtasında değişik ülkelere göç ederler. En son seferde, kırk yaşındaki kızı Matilda, annesi Rebecca ile birlikte Rodos'tan ayrılır... İtalya İkinci Dünya Savaşı'na girmeden hemen önce ve mümkün olabilecek en son gemi seferiyle... 1940 yılı Mayıs ayında, Fransa'nın Alman işgaline maruz kalmasına çok kısa bir süre kala, Rebecca ve Matilda New York limanına ayak basarlar.

Taranto'lar İzmir arşivlerinde...

1600'lü yıllardan itibaren İzmir'i tarumar eden çok sayıda yangın ve deprem, şehrin arşivlerinin ağırlıklı kısmını ortadan kaldırmıştır. Özellikle 1841 ve 1922 yıllarındaki büyük yangınlara karşın, İzmir Yahudilerinin tarihine ışık tutacak arşiv belgeleri, İsrail'de ve Türkiye'de muhafaza edilmektedir. Leon B. Taranto, bu arşivlerden, 1800'lü yıllarda ve 1900'lü yılların başlarında İzmir'de evlenmiş 40 Taranto soyadlı gelin ve damat, ayrıca Avrupa ülkeleri vatandaşları ve ilgili konsoloslukların koruması altında olan, İzmir'de yaşamış Taranto soyadlı kişiler tespit etmiştir. Bunların arasında Taranto soyadlı üç kadın (Mazaltov d. 1869 İzmir, Haim Taranto ve Donna Enriquez kızı; Samuele Koen Chemsi ile evli; Vittoria d. 1874 ve Fortunata d. 1889, Josua/Giosue Taranto ve Grazia Ciaves'in kızları; sırasıyla Isacco Aboaf ve Moise Casana ile evli; hepsi İzmir doğumlu); ayrıca annelerinin soyadı Taranto olan çocuklardan İtalyan Konsolosluğu'nda kayıtlı Naftali Gabbai d. 1854, Ester Taranto'nun oğlu; Moise Cesana d. 1885

Canae; Luna Taranto'nun oğlu; ve Samuele Alazraki d. 1859 İzmir; Ber Lissa Taranto'nun oğlu; Hollanda Konsolosluğu'nda kayıtlı Bension Ciaves d. 1892 İzmir; Sarota Taranto'nun kızı; ve Esther Benadova Soria d. 1893 Menemen; Judith Taranto'nun kızı) bulunmaktadır. İtalyan Konsolosluğu'nda kayıtlı bazı Taranto'lar, Leon B. Taranto'nun büyükbabası Leon Bension Taranto'nun kuzenleridir. Yine Taranto ailesi için İtalyan Konsolosluğu kayıtları Livorno'yu (İtalya) ailenin çıktığı şehir olarak belirtmiştir. Leon Taranto, geride bıraktığımız 130 yıl zarfında İzmir'de vefat edip orada gömülmüş onlarca Taranto tespit etmiş, tüm bu belgeler Leah-Bension Taranto ailesinin diğer Taranto kanatları ile ilişkilendirilmesini mümkün kılmıştır. Taranto ailesinin bazı kuzenleri hâlihazırda İzmir'de ve İstanbul'da yaşamaktadır. Geride bıraktığımız yüzyılda Taranto ailesinin soyundan gelenler altı kıtaya yerleşmiştir. 19. yüzyılda İzmir kökenli Taranto'lar (Leon B. Taranto'nun ataları) 20. yüzyılda İstanbul, İsrail, Mısır, İtalya, İspanya, Portekiz, Fransa, Belçika, İsviçre, Almanya, İsveç, Yunanistan, Burundi, Kongo, Güney Afrika, Venezuela, Brezilya, Arjantin, Meksika, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'ne göç etmiştir. İzmir'den çıkmış diğer Taranto kanatlarının yayıldığı ülkeler arasında ise ayrıca Uruguay ve Avustralya bulunmaktadır. Böylelikle, Taranto'lar altı kıta ve yirmi dört ülkeye yayılmıştır.

Leah Capouya Taranto'nun amcası Yaacov Capouya: Rodos'un en büyük sinagogu Kahal Grande'nin hahamı (1920)

Geride bıraktığımız yüzyılda Taranto ailesinin soyundan gelenler altı kıtaya yerleşmiştir...

Capouya Ailesi: Rodos'tan dünyaya...

Leah'nın babası Raphael Capouya'nın, anlaşıldığı kadarıyla dört erkek kardeşi - Jacob (Yaacov veya Giaccobe), Abraham, Haim (Victor), ve Joseph - ve dört kız kardeşi - Miriam, Leah, Rebecca ve Mazaltov - vardır. Yaacov Capouya (Capuya), Rodos'un en büyük sinagogu olan Kahal Kadosh Gadol'un (Kahal Grande) hahamıdır. Onun soyundan gelenler, başta Güney Afrika, Latin Amerika (Arjantin, Kolombiya, Paraguay, Panama), Fransa, Belçika ve Amerika Birleşik Devletleri (New York, Atlanta, Montgomery, Miami, Memphis) olmak üzere farklı ülkelere dağılmışlardır. Rodos'ta bankalara muhasebe danışmanlık hizmetleri veren ve bir döviz bürosu sahibi olan Raphael Capouya, belki de bu sayede İzmir'li banker Haham Yehuda (Yeouda/Yuda/Leon/Jeuda) Crespin/Crispin/ Krespin'in (1812-87) kızı Mazalto (Mazeltov/Fortunée) Crespin'i tanımıştır. Bension L. Taranto'nun eşi olacak olan Behora Leah Capouya, Raphael ve Mazaltov'un dokuz çocuğundan ilkidir. Diğerleri, tahminen yaş sırasıyla: Nissim Raphael (eşi Esther Rousso), Sarota/Sarah (eşi Ascer/Asher Charhon), Isaac (eşi Esthe-rina/Ester Menashe/Menascé), Albert/Abraham, Boulissa (takiben Chilibon Capilouto'dan boşandı), Catherine (eşi Bahor Hasson), Eli (eşi Leonora/Louna Alhadeff), ve Reina/Regina (eşi Isaac Menashe/Menascé).
Capouya kardeşlerin çoğu yıllar içinde Rodos'tan ayrılırlar... Sarota ve Ascher Charhon Fransa'ya yerleşirken, Leah'nın diğer üç kız kardeşi eşleriyle Güney Amerika'ya göç eder. Boulissa ve Chilibon Capilouto ile Reina ve Isaac Menashe Buenos Aires'e yerleşirken, Catherine ve Bahor Hasson ise Brezilya'yı mesken edinirler. Leah'nın iki ağabeyi Isaac ve Eli Montgomery'ye taşınırken, Nissim ve eşi Esther Rousso'nun hayatları, Rodos'ta kalmayı seçen çoğu Yahudi gibi, Auschwitz'de trajik bir şekilde son bulacaktır. Kızları Dora ise mucizevi bir şekilde hayatta kalır...

Crespin-Israel-Habib aileleri: Leon B. Taranto'nun seçkin din adamları çıkartmış ataları...

Rabi Mordehay Crespin'den (yaklaşık 1725-1790) Leah Capouya'nın annesi Mazaltov (Fortunée) Crespin'e (Raphael Sabetay Capouya'nın eşi) uzanan süreçte, Crespin ailesi birkaç önemli din adamı çıkartmıştır. Rabi Mordehay Crespin'in torunu Rabi Moshe Yeoshua Mordehay Crespin'in (Moshe), d.t. yaklaşık 1785, v.t. 1837, öğüt ve responsa (dini kurallara ilişkin sorulara yanıtlar) kitabı, 1852 yılında Selanik'te basılmıştır. İzmir'de 1845 tarihinde yapılan nüfus sayımına göre, Yeoshua Moshe Mordechai (Moshe) Crespin'in oğlu Rabi Yehuda Crespin 32 yaşındadır. Ecdatları gibi gerek Moshe Crespin, gerekse oğlu Yehuda Crespin, tanınmış ve yazdıkları eserler çokça okunan dini otoriteler olmuşlar, vefatları sonrasında farklı rabilerin yazdıkları kitaplar, haklarında methiyeler içermiştir. Ben Zvi Enstitüsü'nden soy ağacı uzmanı Rabi Dov Cohen'in, diğer rabilerin kitaplarını tarayarak bulduğu bu gibi methiyeler, Crespin sülalesinden gelen din adamları ile ilgili olarak tarihe ışık tutmaktadır.

Mazaltov (Fortunée) Crespin Capouya (1846/1856-1939)

Rabi Mordehay Crespin (yaklaşık 1725-90), değerli din adamları çıkartmış bir diğer aile olan Israel ailesinden Rabi Moshe Israel'in (1670-1740) damadıdır. (Rabi Moshe

Leah Capouya Taranto'nun annesi Mazaltov (Fortunée) Crespin'in ailesi birkaç önemli din adamı çıkartmıştır...

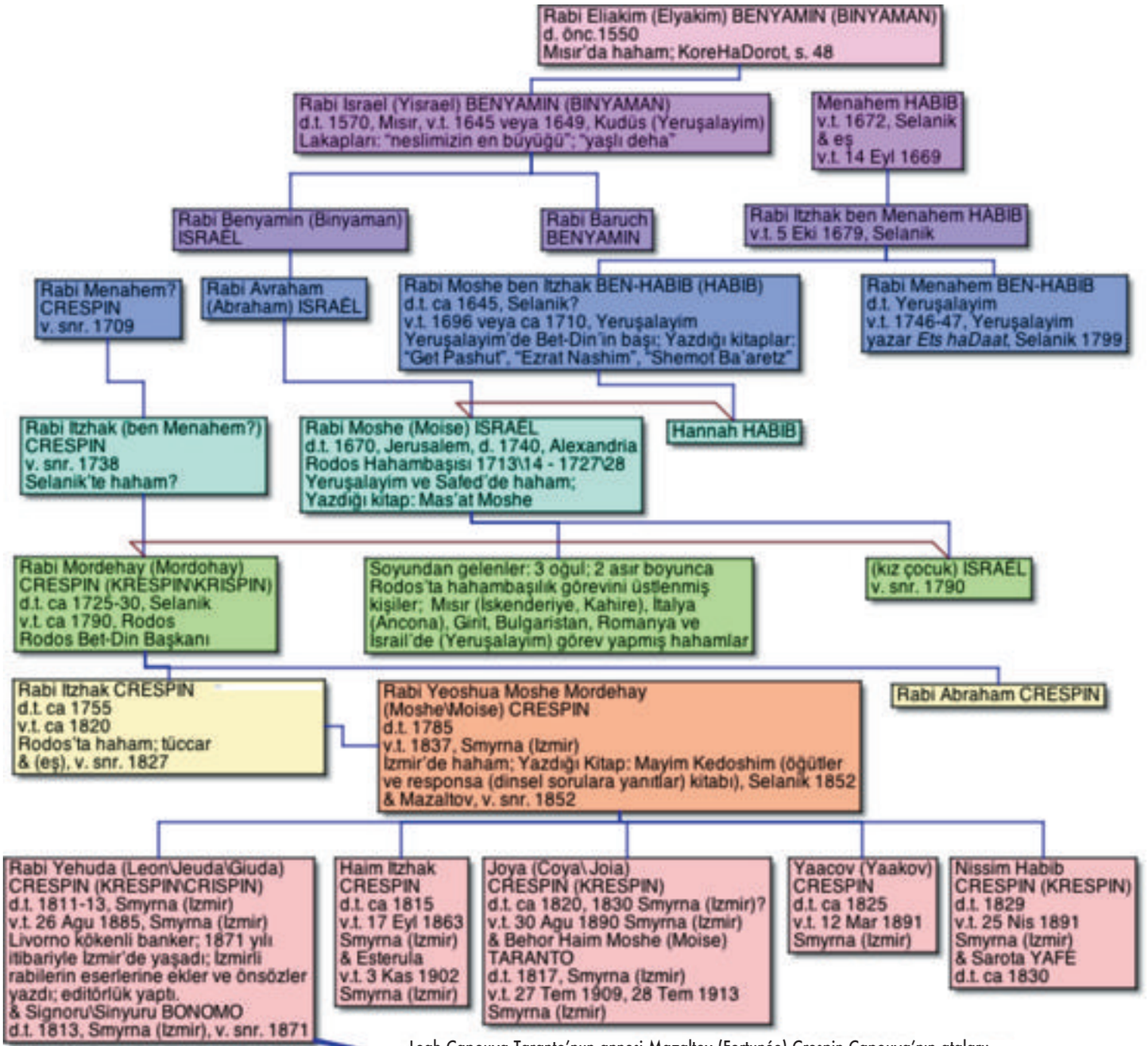

Leah Capouya Taranto'nun annesi Mazaltov (Fortunée) Crespin Capouya'nın ataları: seçkin din adamları çıkartmış Israel, Habib, Crespin aileleri
Hazırlayan: Leon B. Taranto

Israel'in eşi Hannah Habib ise, yine önemli din adamları çıkartmış olan Habib (Ben Habib) ailesinden, Kudüs'te bir yeşivanın yöneticisi olan Rabi Moshe Habib'in (Ben Habib) (d.t. yaklaşık 1645 Selanik, v.t. yaklaşık 1710 Kudüs) kızıdır). Yine Crespin ailesinden Rabi Itzhak ben Menahem Crespin ise, 1738 yılında Selanik'te basılmış olan Zaorei (Zahore) Hama isimli kitabın editörüdür. Tam yedi nesil boyunca Rodos'a Hahambaşı çıkartmış olan Israel Ailesi'nden, bu görevi yapan son rabi olan Reuben Eliyahu Israel, 1921 yılında bu göreve getirilmeden önce yaklaşık 25 yıl Craiova'da (Romanya) Sefarad cemaatine başkanlık eder. Geleneksel değerlerle modern eğitim tekniklerini harmanlamayı başaran Rabi Reuben Eliyahu Israel, öğrencilerin okuduklarını daha iyi anlamalarını sağlamak amacıyla mezmurları ve atasözlerini Judeo-Espanyol diline çevirir. İtalya Kralı Victor Emanuel tarafından şövalyelik unvanı ile onurlandırılır. 1932 yılındaki vefatı Rodos Yahudi cemaatinde derin bir üzüntü yaratan Rabi Reuben Eliyahu Israel'le birlikte -- çocuğu olmadığı için -- Israel ailesinin Hahambaşı çıkartma geleneği son bulur. Tam 12 yıl sonra, Şoah'ta Rodos ve Kos adalarının Yahudi nüfusunun -- 1700'ün üzerinde erkek, kadın ve çocuk -- neredeyse tamamı, gönderildikleri Auschwitz'de can verecektir. 1600'lü yıllardan itibaren Moshe Israel'in soyundan gelen Sefarad kökenli aileler, altı kıta ve iki düzinenin üzerinde ülkeye yayılmışlardır. Ailenin ilk sekiz neslinde öne çıkan soyadları şunlardır:

Rabi Mordehay Crespin (yaklaşık 1725-90), değerli din adamları çıkartmış bir diğer aile olan Israel ailesinden Rabi Moshe Israel'in (1670-1740) damadıdır...

ABOUAF (ABOUAV) • ALBAGLI • ALHADEFF • ALMELEH (ALMELEK) • AMARIGLIO • AMATO • ARDITTI (ARDITI) • AROGETI • ARONY • AVZARADEL • BARDAVID • BEHAR • BEN • BENAROYA • BENATAR • BENRUBI • BENUNO • CADRANEL (KADRANEL) • CAMPEAS • CAPELLUTO (CAPELUTO/ CAPELOUTO/ CAPILOUTO) • CAPOUANO • CAPOUYA (CAPUYA/ CAPUIA/ MECAPOUYA) • CATTAN (KATAN) • CHARHON (SCIARCON/ SHARHON) • CICUREL • COHEN (KOHEN) • CONTOPOULOS • COVO • CRESPIN (KRESPIN/ KRISPIN) • FARHI • FARRERA (FERERA) • FINTZ • FRANCO • GALANTE (GALANTI) • GOMEL • HABIB • HALFON • HANAN • HANNA • HASSON • LEON (DELEON) • LEVY (LEVI) • MAGRISSO • MAYO • MENASHE (MENASCÉ/ MENASHI/ MENASCHE) • MISSERI • MIZRAHI (MISRACHI/ MISRAHI/ MOREL) • NOTRICA • OSBI • PAPOUCHADO • PEHA (PIHA/ PENA) • PINTO • PISANTI (PIZANTI) • REINA • ROUSSO (RUSSO) • SALAMA • SCHENASI • SHALEM (CHALEM) • SORIANO • SORIAS • SURMANI (SURMANY) • TARANTO • TARICA (TARIKA/ TARRY) • TERRENO (TEREGNO) • TOURIEL (TOURIAL/ TURIEL) • VALENSI • YOHAI

Taranto Ailesi ve Yasal Afyon Ticareti

Taranto, Bonomo ve Barki aileleri afyon ticareti imtiyazlarına sahiptiler...

Taranto ailesinin üyeleri çok farklı iş alanlarında faaliyet göstermekteydiler: Bension (veya babası Behor Ephraim) fes imal ederken, Ephraim'in amcası Yomtov banker olarak çalışmaktaydı. Öte yandan, özellikle İzmirli Taranto'ların bazıları, 1800'lü yıllardan 1931 yılına kadar hayatlarını, karlı bir iş olan afyon ticaretinin teftişinden kazanmaktaydılar. Kayıtlara göre, 19. yüzyılın ilk yarısında afyon ticareti müfettişleri Bochor Taranto (v.t. 1844) ve Ishak Abulafia olup, yardımcıları Bochor'un oğlu Nissim ve Haim Gabay'dı. Alıcılar adına teftişte bulunan bu kişiler, afyonun rengini, görünümünü, ağırlığını ve kokusunu değerlendirmekte ve kalitesine göre sınıflandırmaktaydılar. Görünen o ki afyon uluslararası pazarlara da ihraç edilmekteydi; zira Bochor Taranto'nun 1836 yılı itibariyle bildirdiği satışlar arasında, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'ne gerçekleştirilenler de bulunmaktadır. 1885 yılında afyonun tedavi dışı kullanımı yasaklanmış, perakende satışın kapsamı ise doktor reçetesi ile sınırlı tutulmuştur.

Dönemin afyon tacirlerinin isimlerini içeren 1920 tarihli bir belge, "J. Taranto & Fils" ve "Nissim Taranto"yu içermektedir. Detaylarına yer verdiğimiz bu kapsamlı araştırmayı gerçekleştirmiş olan Leon Taranto, yapmış olduğu kişisel görüşmeler ve yayınlanmış belgelerden yola çıkarak, Taranto, Bonomo ve Barki ailelerinin afyon ticareti imtiyazlarına sahip olduklarını bulgulamıştır. Bonomo bağlantısı özellikle dikkat çekicidir; çünkü Leon Taranto'nun babaannesi Leah Capouya, İzmirli Sinyoru Bonomo'nun torunudur. Ayrıca, Sinyoru Bonomo'nun eşi olan Haham Yehuda (Giuda/ Leon) Crespin'in kızkardeşi Joya (Coya/Joia), Bension Taranto'nun ikinci kuzeni Behor Haim Moshe Taranto ile evlidir. Joya ve Haim Moshe'nin oğulları Yeoshua (Joshua/Yeshua)

Rodos Hahambaşısı
Reuben Eliyahu Israel (1931)

Rodos Hahambaşısı Reuben Eliyahu Israel cenaze korteji (1932)

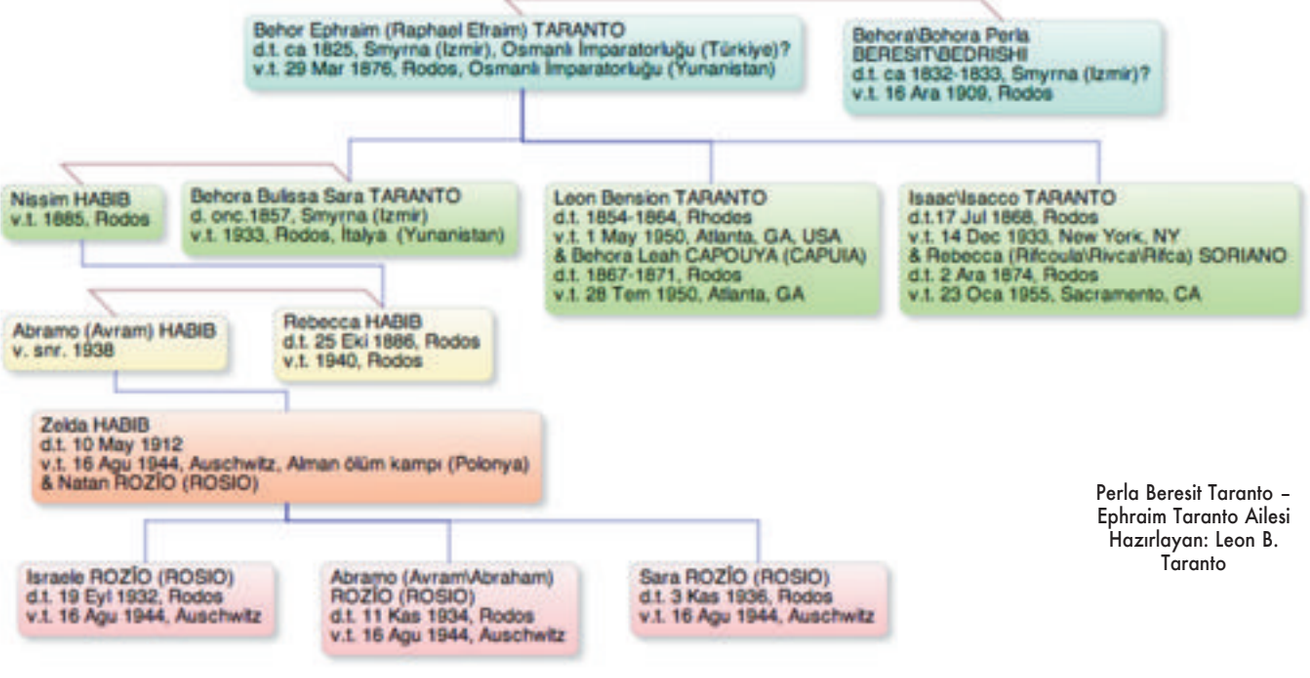

Perla Beresit Taranto – Ephraim Taranto Ailesi
Hazırlayan: Leon B. Taranto

1992 yazında gerçekleştirilen Taranto toplantısından bir anı... Ön sırada ortada oturan Bette Taranto'nun katılabildiği son toplantı... Bu resimde arkasında duran torunu Robyn Grosswald (yanında nişanlısı Hugh Flax), hızlı ilerleyen hastalığından ötürü günleri sayılı Bette'nin katılabilmesi için düğününü altı ay öne çeker... Şıklığı ve hayat dolu kişiliği ile tanınan Bette Taranto, bir hastane odasında değil, oldukça manidar bir şekilde torununun düğününde, dans pistinde kalp krizi geçirip vefat eder...

Ellen-Leon-Michael-Rebecca Taranto (Beth Taranto – Barry Cohanim düğün daveti; Haziran 2012)

Ellen-Leon Taranto İstanbul'da yaşayan kuzenleri ve eşleriyle (soldan sağa) Leyla Taranto, Grasyela Taranto Asael, Grasyela Taranto Harunzade, Selim Asael, Avram Taranto, Fanny Taranto, Erol Taranto (Mayıs 2013)

Taranto (İzmirli) (1847-1931) ve Nissim Izhak Taranto (İstanbullu) (1852-1932) da afyon ticareti ile uğraşmışlardır. 1929 yılı civarında Leon ve Richard Taranto (Nissim Taranto'nun oğulları) İstanbul'da afyon işleme tesisi işletmektedirler. Ancak, Türkiye Cumhuriyeti'nin 1931 yılında narkotiklerin üretim ve satışını sınırlayan uluslararası bir sözleşmeyi imzalaması ile birlikte, tesis anlaşıldığı kadarıyla faaliyetlerine son verir. Takiben, bir miktar morfin ve eroinle yakalanan Nissim Taranto tutuklanır…

Fransa Hitler'e teslim olduğunda, Salvador bu topraklarda kalmanın artık tehlikeli olduğu sonucuna varır...

Taranto Ailesi ve Holokost...

İzmir kökenli ve 1917 yılında Cenevre'de dünyaya gelmiş olan kuzen Salvador Taranto, İkinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde Marsilya'da yaşamaktadır. Fransa Hitler'e teslim olduğunda, Salvador bu topraklarda kalmanın artık tehlikeli olduğu sonucuna varır. Alman orduları 1942 yılı Kasım ayında Marsilya'yı işgal ederler; tam bir ay sonra Salvador, Naziler henüz Marsilya'dan Yahudileri toplamaya başlamadan önce, vatandaşı olduğu Türkiye'ye gitmek üzere yola çıkar. Salvador her ne kadar vize başvurusuna olumlu yanıt almışsa da, bu onay üç-dört gün içinde ülkeyi terk etmesi koşuluyla verilmiştir. Oysa bu süre zarfında Marsilya'dan İstanbul'a gidecek gemi bulunmamaktadır. Salvador Taranto mecburen tehlikeli bir yolculuk yapar: trenle İtalya'yı, Hırvatistan'ı ve takiben Alman işgali altındaki Balkan topraklarını geçer. Alman Konsolosluğu'ndan transit vizesini alabilmek için anne adını "Aisha" olarak bildirir. Bu isim muhakkak ki "Rebecca"dan daha az risklidir… Trenin yolculuğa ara verdiği bir noktada mecburen bir Nazi subayının sağladığı konaklama olanağını kullanır. Çorba ve ekmekten oluşan akşam yemeğini subay yemekhanesinde, duvara asılı portresinden dik dik bakan Adolphe Hitler'e karşı yer. Giysilerini üzerinden çıkartmadan uzandığı yatağında, korkudan bütün gece gözünü kırpmaz… Sabah

Zelda Habib Rozio ve üç çocuğu, Rodos Yahudilerinin ağırlıklı kısmı gibi Şoah'ta hayatını kaybeder...

Selim Asael, Avram Taranto, Leon Taranto, Erol Taranto (Mayıs 2013)

Ellen-Leon Taranto İzmir'de yaşayan kuzenleri ve eşleriyle; oturanlar (soldan sağa) Mayir Şaul, Rita Gomel Şaul, Beki Peres Taranto, Rafael Şaul, (ayaktakiler) Grasya Benghiat Şaul, Rifat Taranto (Mayıs 2013)

tren geldiğinde ona haber veren Nazi subayı, yolda acıkmasın diye eline irice bir dilim ekmek tutuşturur! En sonunda nihayet Türkiye sınırından girdiğinde, asker kaçağı olduğu gerekçesiyle tutuklanır ve takiben birliğine sevk edilir. Üç yıllık askerlik sürecini tamamlayan Salvador Taranto İstanbul'a yerleşir; 1955 yılında Loretta "Lala" Margulies ile evlenir. 2006 yılında 89 yaşındaki vefatına kadar bu şehirde hayatını sürdürür… Taranto ailesinin kızları Cécile İstanbul'da, Karen ise Toronto'da yaşamaktadır.
İzmir'in 1919 yılında Yunan işgaline maruz kalması ile birlikte tırmanan gerginlik ve 1922 İzmir Yangını, İzmir'den gerçekleşmekte olan Yahudi göçünün hızlanmasına yol açar. Yahudilerin tercih ettikleri ülkeler arasında Fransa ve genel olarak Batı Avrupa ülkeleri öne çıkar. Yine İzmir'de dünyaya gelmiş İsrailli kuzen Joshua (Jo) Taranto (1922) savaş öncesi Fransa'ya yerleşmiş bir diğer aile üyesidir. Salvador'un Fransa'dan ayrılmasından kısa bir süre sonra, 1943 yılı Mart ayında Joshua ve iki kız kardeşi ile anne ve babaları Leon (Sakally) Taranto ve Victoria (Viktorya) Gatenio (Gattegno), aynı ölçüde tehlikeli bir yolculuğun sonunda Türkiye'ye varırlar. Yaşamını takiben İsrail'de sürdürmüş ve orada vefat etmiş olan Joshua Taranto'nın kızı Nitza Maor, halen bu ülkede yaşamaktadır.
Bir diğer kuzen Roland Taranto henüz beş yaşındayken, Paris Nazi işgali altına girer. Küçük Roland ve 1922 yılında yine İzmir'den göç etmiş olan anne-babası Suzanne Albagli-Nissim Taranto, mucize eseri savaş süresince Paris'te yaşamayı başarırlar. Roland Taranto halen Paris'te hayatını sürdürmektedir.
Öte yandan geniş Taranto ailesinin üyeleri arasında Şoah'ın

Leon Taranto, Lolita Nahmias Haleva (Mayıs 2013)

alevlerinden kaçamamış olanlar da vardır: Bension'un kız kardeşi Behora Bulissa Sara Taranto'nun (1857-1933) torunu Zelda (1912-1944) gibi… 1931 yılında Rodos'ta Natan Rozio (Rosio) ile evlenen Zelda'nın üç çocuğu olur: Israele (1932), Abramo (Avram) (1934) ve Sara (1936). 1944 yazında Almanlar, Zelda ile 12, 10 ve 8 yaşlarındaki üç çocuğunu Auschwitz'e gönderirler. Zelda ve üç çocuğu, Rodos Yahudilerinin ağırlıklı kısmı gibi Şoah'ta hayatını kaybeder…

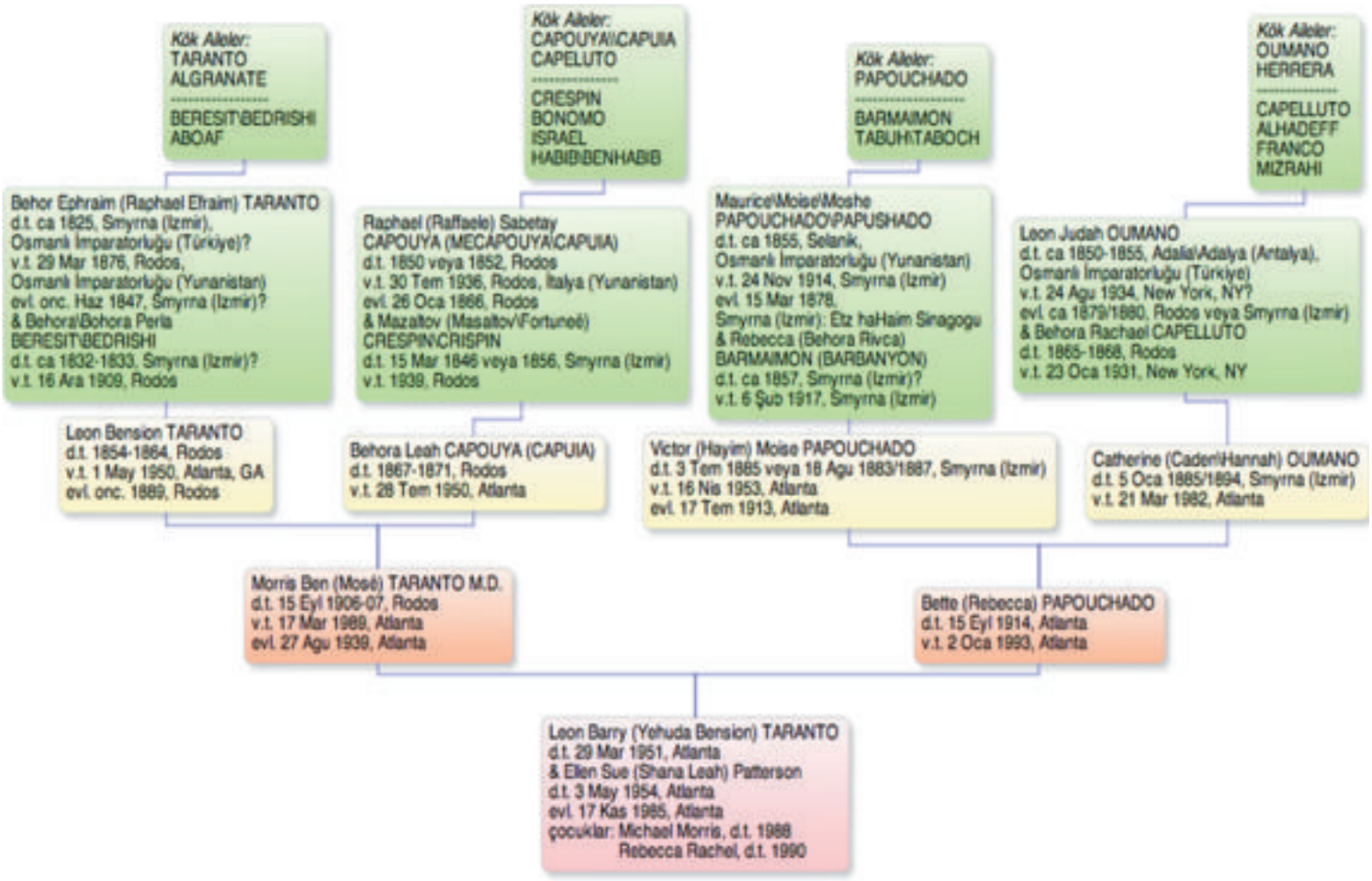

Leon Barry Taranto Aile Ağacı
Hazırlayan: Leon B. Taranto

Leon B. Taranto...

Leon Barry Taranto 1951 yılında Atlanta'da, Bette Papouchado Taranto-Dr. Morris Ben Taranto'nun üç çocuğunun en küçüğü olarak dünyaya gelir. 1973 yılında Tulane Üniversitesi Siyaset Bilimi bölümünden mezun olan Taranto, takiben 1976 yılında Emory Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki eğitimini tamamlar. Tulane Üniversitesi'nde tanıdığı, Aşkenaz kökenli Ellen Sue Patterson (1954) ile 1985 yılında evlenir. Çiftin iki çocuğu olur: Michael Morris (1988), Rebecca Rachel (1990)… Halen Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanlığı'na bağlı duruşma avukatı (çevre hukuku) olarak görev yapmakta olan Leon Taranto, İstanbul'daki görüşmemizi takiben bu yazının oluşması için gerçekleştirdiğimiz çok sayıdaki yazışmanın bir tanesinde, eşi Ellen ve kendisi ile ilgili olarak "tesadüf" olarak nitelendirdiği bazı ilgi çekici paralellikler ve kesişmeler aktardı. Eğer bu sözlerin yazarı gibi "tesadüf" kavramına pek itibar etmeyenlerdenseniz, belki de okuyacaklarınızı, adına "yaşam" dediğimiz, kimi zaman durağan, kimi zaman akıcı, ama her zaman ustaca kurgulanmış serüvenin birer halkası olarak değerlendirebilirsiniz…

✓ Ailesi 1900'lü yılların başlarında Doğu Avrupa'dan ABD'ye göç etmiş olan Ellen Sue Patterson, Leon Barry Taranto gibi Atlanta'da büyür.

✓ Her ikisinin anneannesi farklı yıllarda Le Havre'dan kalkan "La Lorraine" adlı gemiye binerek ABD'ye gelir.

✓ Her ikisi de üç çocuğun en küçüğüdür.

✓ Her iki ailede baba ve ilk doğan erkek çocuk doktordur.

✓ Üniversite yıllarında tanışan, ancak on yıl sonra görüşmeye başlayan çift, Dr. Taranto'nun (Leon Taranto'nun babası) yıllardır çocuk hastaları, Ellen'ın babası pediatri uzmanı Dr. Patterson'a yönlendirdiğini çok sonra öğrenir.

✓ Her ikisinin annesine doğduğunda Rebecca adı verilirken, iki Rebecca da bu adı mahkeme kararıyla değiştirir: Bette Taranto; Ruby Patterson…

✓ Ellen'ın babası Dr. Patterson, tıp fakültesindeki uzun öğretim görevlisi kariyeri boyunca tek bir sınav kâğıdını saklamaya değer bulur: bu sınav kağıdı, Leon Taranto'nun ağabeyi Dr. Alan Taranto'ya (1941) aittir.

✓ Leon Taranto'nun birinci kuzeninin (Mobile, Alabama) birinci kuzeni, Ellen Taranto'nun birinci kuzeni (Kuzey Carolina) ile dünya evine girer. ■

Kaynaklar:

Our Sephardi History: The Taranto-Capouya Family, Leon B. Taranto
The Israel Family, A Rabbinical Family 1670-1932, Leon B. Taranto
Sources for Ottoman Sephardic Genealogy: Turkey and Rhodes, Leon B. Taranto
History and Genealogy of The Jews Of Rhodes and Their Diaspora, Leon B. Taranto
www.rhodesjewishmuseum.org
Salvador Taranto Didn't Say Uncle, Lived To Be One, James Taranto

Ne halin varsa GEZ...

KARADENİZ

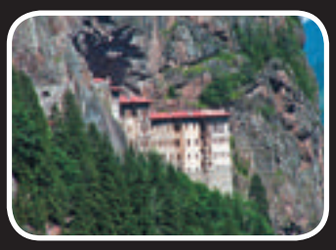

Karadeniz'i **uzmanı** ile gezin...

YURTDIŞI

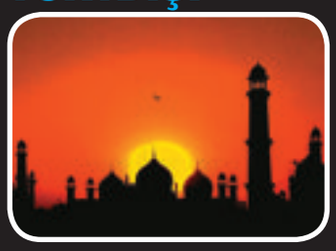

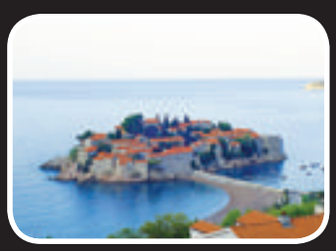

Antarktika'dan Amazon Ormanlarına, **tüm kıtalarda**...

KÜLTÜR

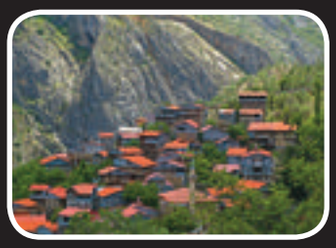

Kalite odaklı ve **sıradışı** geziler...

TEMALI TURLAR

Gurmeden arkeolojiye **özel ilgi** turları...

GRUPLARA ÖZEL GEZİLER

İstediğiniz zaman, istediğiniz yere sadece **siz ve arakadaşlarınıza** özel...

bukla tur

BUKLA TUR Türsab Belge No: 4709

web: www.bukla.com e-mail: bukla@bukla.com tel: 0212 245 0635

facebook.com/buklatur twitter.com/Buklatur

Estreya Seval VALİ

Yahudilikte ticaret etiği

Öğretmenimiz Moşe'nin (Hz. Musa) Beş Kitabı olarak da bilinen ve Tevrat'ı oluşturan 24 kitabın en başında yer alan Tora, hayatta karşılaşılabilecek her türlü durumu ele alması açısından zamanla sınırlı olmayan, her devre uygun ve uyarlanabilir bir rehberdir.

Son birkaç aydır Şalom Gazetesi'nde Çevreci Tora, Hayvansever Tora, Tora ve Vejetaryenlik gibi konuları işleyen bir yazı dizisini kaleme alıyorum. İlgilenen sevgili okurlar, bu yazıları internetten takip edebilir.

Alışverişte en önemli husus nedir sizce? Parasını ödediğiniz malın tam karşılığını almak, öyle değil mi? Bu da nasıl ölçülür? Aslında cevap, sorunun kendisinde gizli. Ölçü ve ağırlıklarla tabii.

Kesende, farklı ağırlık taşların -biri büyük, biri küçük- olmamalıdır. Benzer şekilde, evinde farklı ölçeklerin -biri büyük, biri küçük- olmamalıdır. Tam ve hilesiz ağırlık taşların olmalıdır. Bu sayede Tanrın Aşem'in sana vermekte olduğu toprak üzerinde günlerin uzayacaktır. Zira Tanrı için bunları yapan herhangi biri – hile yapan herkes - iğrençtir. (Devarim 25:13-16).

Devarim, Tora'nın beş kitabının sonuncusudur. Türkçe'de "Yasa'nın Tekrarı" başlığını taşır. Kitapları baştan sıralayacak olursak: Bereşit (Yaratılış), Şemot (Mısır'dan Çıkış), Vayikra (Levililer), Bamidbar (Çölde Sayım) ve Devarim.

Peki, yasa yeterince açık mı? Açık sayılır ama biz yine de çeşitli yorum ve açıklamalara başvuralım.

"Kesende" ifadesi ne anlama geliyor mesela? Din âlimi İbn Ezra'ya göre "tartıları koyduğun yerde" demek oluyor.

"Farklı ağırlık taşların": İbranice *Even VaAven* sözcüklerinin tam çevirisi *"taş ve taş"*. Yani iki farklı taş. Din âlimi Raşi'ye göre, burada ölçümde kullanılan ağırlıklardan söz edilmektedir.

"Biri büyük, biri küçük": Tartmak için tabii ki farklı büyüklük ve ağırlıktaki taşlar olacak. Yasak olan, aynı ve eşit göründükleri halde eşit olmayan ağırlıklar kullanmaktır. (Gur Arye).

Tora 3.325 yıl önce verildi. Bırakın elektronik tartıları, çocukluğumuzdaki gibi, terazi kefelerine konan düzgün demir silindirler bile akla gelmemeli. O zamanlar tartılarda farklı ağırlıktaki taşlar kullanılıyormuş. Ama ne fark eder, ilke hep aynı. Elektronik tartını kalibre ettireceksin. Para sayma makineni her sabah kontrol edeceksin. Kullandığın demir ağırlıklar doğru olacak…

Şimdi daha ilginç bir noktaya geliyoruz. Hileli bir taşı kendi aleyhinize bile kullanmayacaksınız çünkü Tora "evinde farklı ölçeklerin olmamalıdır" dediğine göre, bunları bulundurmanın da yasak olduğu sonucuna varıyoruz. İnsan hileli bir taşı nasıl kendi aleyhine kullanabilir? Çok basit bir örnek: Diyelim ki birine, dul bir kadına, belli etmeden yardım etmek istiyorsunuz ve eksik tartan bir taş kullanmak suretiyle fazladan yiyecek satıyorsunuz. Bunun nesi kötü? Kadıncağızı incitmeden yardım ettiğinizi düşünebilirsiniz ama hile, hiledir. Ağırlıklarda hile yapmak da yasaktır. Bugün hafif taşı kullanırsınız, yarın bir başkası için ağır taşı kullanmayacağınız ne malum?

Talmud döneminde, Dinî Mahkeme *Bet Din*, görevliler göndererek satıcıların kullandığı ağırlık ve ölçülerin doğruluğunu düzenli olarak denetlettirirmiş (Talmud, Bava Batra 89b). Dükkândan satış yapanlar, ağırlık ve ölçülerini her ay temizleyip bizzat kontrol etmekle yükümlüymüş. Evinden satış yapan birinin ise bu işi yılda bir kez yapması yeterliymiş (Meam Loez).

Tora 3.325 yıl önce verildi. Bırakın elektronik tartıları, çocukluğumuzdaki gibi, terazi kefelerine konan düzgün demir silindirler bile akla gelmemeli. O zamanlar tartılarda farklı ağırlıktaki taşlar kullanılıyormuş. Ama ne fark eder, ilke hep aynı. Elektronik tartını kalibre ettireceksin. Para sayma makineni her sabah kontrol edeceksin. Kullandığın demir ağırlıklar doğru olacak…

> Zenginlik bir sınavdır. Kişiye özel bir ayrıcalık değildir. Ağır bir bedeli vardır. Hakkaniyetli, paylaşmacı, sevecen ve alçakgönüllü bir kişilik gerektirir.

Talmud nedir diye soracak olursanız? Yahudiliğin Yazılı Kanunu, Tora ve Tevrat'tır. Sözlü Kanunu ise, adı üstünde, nesilden nesle, ağızdan aktarılacak uygulamalarla ilgiliydi ve kâğıda dökülmesi yasaktı. Maksat, bire bir öğretmen-öğrenci ilişkisini sürdürmekti. Ancak Yeruşalayim ve Kutsal Mabet Romalılar tarafından ele geçirilip yıkılınca, aktarma zincirinde kopukluk olacağından, kanunların uygulanmasıyla ilgili ilkelerin unutulmasından korkuldu ve Sözlü Kanun, M.Ö. 5. yüzyılda yazıya döküldü. Talmud, Yahudiliğin Sözlü Kanunu'nun, dönemin din âlimleri tarafından yazıya indirgenmiş şeklidir. Okunması çok zordur çünkü baskı ve zulüm altında, acele ile, kısaltmalar ve kodlamalar şeklinde yazılmıştır. Büyük kısmı, din âlimlerinin belli bir kanun hakkındaki tartışmalarından meydana gelmiştir.

Biraz yukarıda dükkândan satış yapanlardan söz açmışken... Bilgelerimize göre bir sokakta iyi iş yapan bir esnaf varsa, örneğin bir kuruyemişçi, başka bir mahalleden gelip de aynı sokakta bir kuruyemiş dükkânı daha açarak ilk esnafın rızkına ortak olmak günahtır. Eğer bir mahalledeki bir kuruyemişçi, çocuklara biraz fazla kavrulmuş fındık fıstıkları bedava yedirerek onları dükkânına alıştırıyorsa?... Sizce bu yasak mıdır? Başka kuruyemişçilerle haksız rekabet etmek, onların rızkına engel olmak sayılır mı? Sayılmaz çünkü diğerleri dilerlerse çocuklara başka, hatta daha iyi ikramlarda bulunabilir, mesela kuru meyveler verebilirler. Sonuçta kazanan hep çocuklar olacaktır.

Eğer çıkmaz bir sokağın içlerinde bir dükkân varsa, sokağın hemen başına, aynı tür malları satan başka bir dükkân açmak günahtır. Neden mi? Gayet basit. Sokağın başındaki dükkân müşterinin dikkatini hemen çekecek, kimse sokağın ortasındaki dükkâna kadar gitme zahmetine girmeyecek, bilmiyorsa da belki varlığının farkına bile varmayacaktır.

Bir ticarethaneye, örneğin bir dikiş atölyesine girip çeşitli sorular sormak ve işin nasıl yapıldığını, malın kimden alınıp kimlere satıldığını öğrenmeye çalışmak, böylece iş sahibinin ticari sırlarını keşfetmeye çalışmak günahtır. Talmud terminolojisinde buna "kişinin fikrini çalmak" denir. Bildiğiniz fikir mülkiyeti yani. Patent!

Bazılarımız alışveriş yapmaya niyetli olmadığı halde mağaza mağaza dolaşıp esnafla sohbet etmeyi, fiyat sormayı pek sever. Bu da günahtır çünkü bizim dükkâna girdiğimizi gören esnaf heveslenecek ve satış yapacağı umuduyla işini gücünü bırakıp bizimle ilgilenecektir. Bazılarımız da sohbeti nasıl sonlandıracağını bilemez, "ben bir dolaşıp geleceğim" diye söz verir. Bu daha da kötüdür. Kimseyi boş yere umutlandırmaya hakkımız yoktur. Peki, bir şeyin fiyatını merak edip soramaz mıyız? Sorabiliriz ama esnafa en baştan niyetimizi belli etmeliyiz. "Şu an alamam ama bir fikrim olsun istiyorum" şeklinde bir açılış, esnafı boşa sevindirmeyecektir.

Talmud bilgeleri ticari rekabet hakkında ne düşünüyormuş peki? Bu konu gayet ilginç: Bir mal üzerinden yapılacak kâr, malın değerinin altıda birini geçmemelidir. Neden? Pazar fiyatlarının anormal yükselmesini önlemek için. Dolayısıyla aynı sebepten ötürü bir esnaf, malının değerini, maliyetinin altıda biri kadar bile artırmamalıdır. Altıda bir, yani yüzde 16,666... Demek oluyor ki, rekabet etmek isteyenler, maliyetlerine yüzde bir ile yüzde on beş arasında ekleyebilir ve pazar rekabeti ancak bu oranlar üzerinden gerçekleşebilir. Talmud gereğince, buna uymayan esnaf ya fazladan aldığı parayı iade edecek ya da satış iptal edilecektir.

Akranına bir satış yapacağın ya da akranının elinden alım yapacağın zaman birbirinizi mağdur etmeyin (Vayikra 25:14). Buradan ne anlıyoruz? Hem satış yaparken fahiş fiyatlarla

> Eğer çıkmaz bir sokağın içlerinde bir dükkân varsa, sokağın hemen başına, aynı tür malları satan başka bir dükkân açmak günahtır. Neden mi?

alıcının canına okumayalım, hem de aşırı pazarlık yaparak satıcıyı canından bezdirmeyelim.

Tanrıya ... karşı temiz olacaksınız (Bamidbar 32:22). Başka bir deyişle, masum olacaksınız. Ama benim niyetim iyiydi, Tanrı niyetimi biliyor deyip kendi bildiğimizi okumayacağız. Tanrı'nın huzurunda gerçekten saf ve temiz olacağız.

Akranının alacağını esirgeme ve onu soyma. Bir işçinin ücreti, sabaha kadar yanında gecelememelidir (*Vayikra* 19:13). Birinci dize her türlü haksız kazancı ifade eder ve genel olarak "hilekârlık yapma!" anlamına gelir. Yasak kapsamına neler giriyor? Başkasına ait bir para veya malı (geri) vermeyi reddetmek, bir işçiyi anlaşmaya varılan ücretten mahrum bırakmak, hile yaparak veya yüzsüzlük ederek kazancından etmek, emaneten bırakılmış bir eşya ya da parayı iade etmemek... Genelde, yapmaya bayıldığımız şeyler, öyle değil mi? Pazarlık ederiz, işi yaptırırız, sonra da "hadi, hadi, bu kadar iyidir, yeter" demez miyiz? Masum değiliz... hiçbirimiz.

İkinci dize daha da anlamlı. Tora bir işverene, iş bittikten sonra ödeyeceği parayı bulabilmesi için yaklaşık yarım gün süre tanır. Yani her iki tarafın da haklarını göz önünde bulundurur. Diyelim ki, sabahtan öğlene kadar bir işçiye bir iş yaptırdınız. Akşam olunca hakkını verin, diyor Tora. Parayı bulup buluşturdunuz, gece cebinizde taşımayın. Verin işçinin hakkını. Ama iş akşam bittiyse, parasını ertesi sabah verebilirsiniz. İşi gece yaptırdıysanız, parasını vermek için ertesi gün akşama kadar vaktiniz var. Eğer bir işçi haftalık tutulmuşsa, ücreti her gün yerine hafta bitiminde toplu olarak verilebilir. Yine de bu türden parasal işler işverenle işçi arasında varılan anlaşmaya bağlıdır.

Önemli olan işçi işini bitirdiğinde, işverenin cebinde para olduğu halde, parasını ödeme konusunda ona eziyet etmemesi gerektiğidir.

Daha önce de çeşitli yazılarımda belirttiğim gibi Talmud bilgelerinin her konuda fikri vardır. İşte yatırım konusundaki önerileri: Kişi, parasını üç eşit parçaya bölsün, üçte birini toprağa, üçte birini bir işe yatırsın, geriye kalan üçte birini de saklasın. Günümüze uyarlayacak olursak kişi portföyünü gayrimenkul, hisse senedi ve mevduat şeklinde üçe bölsün.

Zengin olmak kötü müdür? Zenginliğin getirdiği sorumluluklar yerine getirildiği sürece neden kötü olsun? Ait olduğunuz toplum fertlerinin başları sıkıştığında size gelebileceklerini bilmek kadar güzel, ne olabilir? Birtakım yardım kurumlarının sayenizde ayakta kaldığını? Eğer zengin olmak yardımsever ve hayırsever olmak demekse, Tanrı'nın verdiği varlık ve bolluğu kötü saymak niye. Çünkü hayatta üç şey, doğrudan Tanrı'dan gelir. Kişinin ömrü, sahip olacağı evlatlar ve geçimi. İlk iki hususta kimsenin itirazı olamaz ama geçimi? Bazı insanlar vardır, ben her şeyi tırnaklarımla kazıyıp kendim elde ettim diye övünür. Aslında öyle değildir çünkü etrafındaki hemen herkes geçimi için aynı şekilde çırpınmaktadır. Ancak Tanrı zenginlik için onu uygun görmüş ve onu sınamaktadır. Evet, zenginlik bir sınavdır. Kişiye özel bir ayrıcalık değildir. Ağır bir bedeli vardır. Hakkaniyetli, paylaşmacı, sevecen ve alçakgönüllü bir kişilik gerektirir.

Dolayısıyla Yahudiliğe göre ticaret ahlakını, insanı insan yapan özelliklerden ayırmak mümkün değildir ve üç sırrı vardır: Yeterince çalışmak, gayet dürüst olmak ve sevecen iyilik eylemleri yapmak (sadaka vermek). ■

Armorcoat
Safety & Security Films

Kötü hava koşulları, terörizm, hırsızlık ve vandalizm hareketleri insan ve mülk güvenliği için tehditlerini arttırmaktadır. SolarGard Armorcoat emniyet ve güvenlik cam filmleri özel bir katman ile camlarınızda ekstra koruma sağlayarak görünmez bir güvenlik yaratır. Kendine özgü şok emme özelliği ile parçalanmış camları bir arada tutan SolarGard Armorcoat; uçan cam parçacıklarından insanları korur. Hırsızlık, bombalı saldırı, yağma ve iç hasara karşı camda etkin bir ön bariyer oluşturur. SolarGard Armorcoat'ın EMI izolasyonlu özel serileri ise camlarda kırılma gerçekleşmeden fikri mülkiyet ve veri hırsızlığında kullanılabilecek yeni bilgi toplama teknolojilerine karşı tam korunma sağlar.

*EMI: Elektro manyetik geçirgenlik

www.solargard.com.tr

İNCELEME

Suzan Nana TARABLUS

AVRUPA'NIN EN GİZEMLİ ÜLKESİ **ARNAVUTLUK**

Geride bıraktığımız aylar bayram tatillerinin birinde[1], güneşli bir sonbahar ziyareti için Arnavutluk'taydık. Bu rotanın yola çıkış noktası, arkadaşım Mehtap'ın, dedesi Şekerci Rıfat Efendi'nin vatanına yapacağı bir hacca eşlik etme arzusu idi. Rıfat Efendi 1900'lerin başlarında Prizren'den (Balkan Savaşı öncesinde Arnavutluk'ta bir Osmanlı şehri idi - bugün, Kosova'da bir yerleşim) Anadolu'ya, Bursa'ya göçtü ve zaman içinde genişleyen ailesi ile birlikte şekercilikteki hünerlerini yıllar boyunca Türkiye'de sürdürdü…

Göç etmek. Göçmen olmak. Bütün göçenlerin tek umudu olduğunu şöyle dile getirmişti Necati Cumalı[2]:

"Umutları, yeryüzünde kimsenin kendilerini düşman göremeyeceği bir köşe bulabilmekti yalnız."

Antik İllirya halkından olan Arnavutlar kendilerine 'Shqiptar' der… Arnavutçada '*Kartalın O*ğlu', onlar.

Bayrakları kırmızı, üzerinde çift başlı bir kara kartal. Matemi çağrıştıran kara, kanı simgeleyen kırmızı.

Önceleri Roma İmparatorluğu, daha sonra Bizans İmparatorluğu, ardından 9. yüzyılda Slav kabileleri… Bulgarlar… Sonra, 1468'de Osmanlılar… Başkent Tiran'daki ilk uğraklarımızdan biri de Ulusal Tarih Müzesi. Çağlar arası bir yolculuk. Ön sıralarda da Arnavutluk'un Mustafa Kemal'i - kurucu lideri, İsmail Kemal. İsmail Kemal'in Vlora'nın 1908 seçimlerinde Osmanlı Mebusan Meclisi'nde Berat milletvekili olduğunu belirtelim.[3]

Mutlu olmayı hatırlamaya çalışan Arnavutlar, aynı zamanda çağdaşlık trenine de binmeğe çalışıyor. Özellikle başşehir Tiran'da geniş ve endamlı caddeler, bulvarlar Arnavutluk Ulusal Tarih Müzesi'nin tam karşısında… Saat kulesi ve yanı başında bölgenin en eski mabetlerinden biri olan Ethem Bey Camii bir tektaş zarafetiyle ana caddenin ve bütün şehrin mücevheri gibi, dimdik, ışıltılı bir aydınlık içinde… İskender Bey heykeli de Tiran'ın tam kalbinde, en büyük bulvarı olan Taiwan Meydanı'nda!

Ethem Bey Camii

Taiwan Meydanı'nda İskender Bey hekyeli

Saat Kulesi ve Ethem Bey Camii

YARIM ASIRLIK KOMÜNİZMİN ARDINDAN, ÇİNCE İKİNCİ LİSAN

'Taiwan' Meydanı demişken, küçük bir bilgi:

Arnavutluk eğitim sisteminde, yabancı dil konusu: İki yabancı dil öğreniliyor okullarda. Biri, İngilizce. Diğeri de Çince. Neden mi Çince?

Çünkü: 2. Dünya Savaşı'nda İtalya ve Almanya'nın işgalini takiben, 1944'ten sonra Sovyetler ittifakında komünist bir yönetimin eline geçti Avrupa'nın bu en güneşli ülkesi. 1978'de müttefiklik ettiği Çin olmuştu!

İskender Bey Camii'ne uğruyoruz. Kurban Bayramı. Herkes bayramlaşmakta. Büyük bir Türk grubuna rastlıyoruz, kurbanlarını Arnavutluk'taki hemşerileriyle paylaşmak üzere topluca gelmişler.

Soruyoruz: *"Neresindensiniz memleketin?"*

"Hataylıyız…" diyen yanıtlarını duyunca, iki arkadaş, bakışıyoruz: Yakışıyordu Hataylıya bu denli geniş, hatta ülke sınırlarını bile aşan bir yelpazenin parçası olmak.

'Bloch'a doğru yürümemizi tavsiye ediyorlar. Geniş, endamlı caddelerden geçerek güncel kültürün ifadesi olan Beyoğlu / Nişantaşı karışımı bir bölgeye ulaşıyoruz. Yolda yine çok renkli bir sanatçılar sokağı – ileride, zamanların birinde Paris'teki Quartier Latin gibi olmaya hevesli! Kuş cıvıltılarının eşliğinde, kocaman bir ağaç gölgesinde evren ile tek bağı tuvalindekiler olan bir ressam…

Arnavut börekleri yendikten sonra bir otobüse atlayıp şehri tepeden izleyebileceğimiz Dajti'ye yollandık. Tepeye ulaşım teleferikle. Güzel bir dağ kahvesinde, görkemli bir manzara eşliğinde demlendik; güneşi batırdık.

Mehtap, dedesini anlatıyor. Ve ailesini. Arnavut geleneklerini, birbirlerine bağlılıklarını, ailenin birlikten doğan gücünü... Savaşlar, göçler, mübadeleler, hayata yeniden başlamalar, yere sağlamca basmalar, yaşama sıkıca tutunmalar ve insanlık tarihinin bitmeyen teranesi. Arnavut'un inadını da konuştuk, tabi.

"ÖLÜ ORDUNUN GENERALİ" VE İSMAİL KADARE'NİN ARNAVUTLARI

Arnavut yazar İsmail Kadare[4] ününü 1964'te yayınlanan ve başrolde Marcello Mastroianni'nin oynadığı filme de aktarılan *'Ölü Ordunun Generali'* [5] adlı romanıyla kazandı. Sosyo-kültürel vurguları çok güçlü kullanan Kadare, romanında Arnavut halkını anlatıyor:

"Arnavutlar sert ve ters insanlar. Nerdeyse doğar doğmaz birileri be-

şiklerine bir silâh koyar âdeta – varoluşunun temel nedenini oluşturması adına… Doğalarında öldürmek veya ölmek varmışçasına… Kan davalarını da unutmayalım.

Gözyaşı dolu şarkıları acı kaderlerini en derinlerden haykırıyor. Savaşlarda yitenler, kavuşamayan sevgililer… Efsanevî halk gelenekleri de yürek parçalayıcı. Seslendirdikleri hep aynı ağıtmışçasına…

Zorlu coğrafyası ve karanlık tarihi ile inadı bol, ataerkil Arnavut, 'cesaret'e saygı duyar. Savaşçı yaradılışıyla tehdidi ve tehlikeyi cidden abartır – ormanda ilk kurşunun değdiği bir kaplan gibi... Arnavut'u 'katil' olarak algılamak asla doğru olmaz – fakat onun hakkında terennüm edilecek doğru sözcükler: Kavga, savaş, intikam, töre, kan gütme… Yükselen nabızlar oluşturur tragedya yasalarının 'giriş' bölümünü; 'sonuç'ta da hep bir ölüm!"

'*Ölü Ordunun Generali*'nde İsmail Kadare, '*Savaş*'tan 20 yıl sonra Arnavutluk topraklarına geri gönderilen bir Alman generalin seyir-ü seferini anlatıyor. Generalin görevi ülkesinin o topraklarda gömülmüş evlâtlarını, askerlerini –naylon torbalar içinde de olsa, ailelerine getirip teslim etmek. Ülkesi adına yapılan bu misyonda onun analara, eşlere, çocuklara vaadi var. Yerel halk – Arnavutlar ise bunu bir öç alma olarak algılıyor – ölüp de gömülü bulundukları topraklardan mezarları açılarak, toprak altından eşelenip ayıklanarak naylon torbalara doldurulmalarını ve götürülmelerini. Bu yaman çelişkinin ardında beliren diğer ikilemler: Görev veya intikam, gibi…

Arnavutların doğasında savaş ve savaşmak… Tutkuları bu! Savaşsız kaybolurlardı, diyor Kadare, kan dolaşımlarını sağlayan bir spor âdeta – kimi kez kaçınılmaz kader olarak algılansa da kanın akışını da durduran… Herhalde komşularının şansı, az sayıda olmaları.

19. yüzyıl Victoria dönemi Britanya'sının en başarılı ve ünlü yazarlarından biri olan Oscar Wilde[6] iğneli üslubuyla Arnavutlar konusuna da uyarlanacak bir epigramında şöyle belirtmişti: "*Alt sınıfların insanları, sanatın sanatkâra duyumsattıklarına benzer güçlü duygular yaşamak için suç işlemek ihtiyacı duyarlar.*"

Oscar Wilde'ın benzetmesine katılıp katılmamak kararı bir yana, gezdiğimiz –gördüğümüz kadarı ile Arnavutlar onurlarına, şereflerine düşkün ve dimdik ayaktalar. Deneyimleriyle edindikleri veçheler bir Avrupalıdan hayli farklı. Ama bir Osmanlı'ya – veya daha doğrusu bir Türk insanına hiç de yabancı değil!

OSMANLI VE TÜRKLER ÖYLESİNE İZ BIRAKMIŞ Kİ

Örneğin töre! Örneğin kan gütme! Bizler buralarda, onlar da kendi ülkelerinde benzer şekillerde geçmişin bu getirilerinin unutulmasına, daha çağdaş düzenlere biat edilmesine çalışıyoruz.

Pırıl pırıl bir başkent Tiran. Yapılanmakta. İnsanları görünüm itibarıyla Avrupalı ile Ortadoğulu karışımı.

Sanatçılar Sokağı

Gururlular – sırtlar gergin, başlar dik yürüyorlar. Gözlerinde şefkat ve iyilikseverlik olsa da duruşları sert gibime geldi.

Osmanlı ve Türkler öylesine iz bırakmış ki bu topraklarda, asla, 'yurtdışı' veya 'Avrupa' değil bizler gibi ziyaretçiler için…

Osmanlı oradaydı, 1912'ye kadar. 28 Kasım 2012'de Arnavutluk özgürlüğünün 100. yılını kutladı. Balkan Savaşı'nda neredeyse beş yüzyıl kadar oradaki varlığını sürdüren Osmanlı'nın Avrupa'daki son kalesi Arnavutluk'taki, şanlı direnişi ile tarihe geçen İşkodra oldu.

Tiran'ı gezdikten sonra ilk seferimiz tabii ki İşkodra'ya. Gezimizi halk

İşkodra Kalesi

İşkodra Kalesi
Cadılar Bayramında

Mangalem antik mahallesi, Berat

ile toplu taşıma ile sürdürüyoruz: Minibüs, otobüs, hatta İstanbul'da neredeyse unuta geldiğimiz dolmuşlarla. Böylece bize *"nerelisiniz?"* diye soruluyor. Derken tanışmalar ve uzun sohbetler.

İşkodra, Karadağ ve İtalya arasına sıkışmış aydınlık, turizm açısından gelecek vadeden şirin bir kent. Yolda dikkat çeken yerleşimler arasındaki camiler – abartısız, sükunet içinde ve kısacık minareleri olmasa bulundukları yerlerin yapılarından hiç de farklı değil. Din, burada, Arnavutluk'ta, gösterişsiz, salt kişisel kimliklerin birer parçası! Aynı durum kiliseler için de geçerli. Asla azamet göstermiyorlar! Sadece oradalar ve 'var'lar!

İşkodra, Üsküdar'ımızın adaşı. Tıpkı onun gibi tarihi çok eskilere dayanıyor. Söylenceye göre bu adın orijinali 'Skodra' ve muhtemeldir ki erkek tanrısı Adra/Odra ile ilintili. Üsküdar'ın en tarihî bölgesi olan şimdiki Şemsi Paşa'da bulunan antik kent, o çağlarda Balkan yarımadasına yani Skodra'ya geçişin başlıca noktası olduğu için aynı isimle adlandırılıp günümüze oradan Üsküdar'a dönüşmüş.

İşkodra girişinde Rozafa Kalesi. Otobüsten indik hemen o noktada. Lâkin bulunduğu tepeye nasıl varacağımız hayli meçhul! Vasıta mı? Hiç yok! Hele sabahın 9'u ise! Tek bir motosikletliye rastlıyoruz. İtalyanca konuşuyor. Mehtap ile beni iki ayrı sefer yaparak götürüyor kaleye, ciddi virajlı yokuşlardan. Minnettarlığımız sınır tanımıyor… Ve sevgi dolu sıcak bir teşekkür!

Rozafa 133 metre yüksekte. İşkodra Kalesi olarak da biliniyor. Arnavutluk'un en ünlü ve en büyük kalesi. Arkeolojik kazılar sonucunda kalenin tarihinin Bronz çağına kadar gittiği ortaya çıkmış. Kale içinde bir mezarlık, çan kulesi, Venedik'ten ve Ortaçağdan kalma binalar bulunuyor. Ayrıca kale çevresinde geleneksel restoranlar ve ufak bir müze de var. Bir çığ misali kalenin tepesinden yokuş aşağı yuvarlanarak iniyoruz. Şehre gideceğiz ama yine vasıta yok. Yegâne çaremiz, otostop. Genç bir çiftin yepyeni arabasına gönüllü konuk olup kent merkezine yol almayı başarıyoruz.

İŞKODRA'DA DOĞAN RAHİBE TERESA: "DAMARLARIMDAKİ KAN, ARNAVUT"

Bu kadar kolaylıkla iyilik ile çevrili olmak müthiş bir duygu. Arnavutluk'un uluslararası havaalanına da adını veren 'Mother Teresa', İşkodra doğumlu! (Asıl adı Agnes Gonxha Bojaxhiu.) Şimdilerde bu kentte adını taşıyan bir manastır var.

Hayırseverlik çalışmaları ile 1979'da Nobel Barış ödülü de kazanan Rahibe Teresa, 1997'de öldüğünde, Papa John Paul tarafından 'Kalkütalı Kutsal Teresa' adıyla azizelik mertebesine ulaştı. Ona, 'nereli' olduğu sorulduğunda yanıtı hep aşağıdaki sözlerle gelirdi:

"Damarlarımdaki kan, Arnavut.
Vatandaşlığım, Hindistan.
İnancım: Bir Katolik rahibesiyim.
Kalbim ise İsa'ya, İsa'nın kalbine ait."

"OSMANLI ORDUSU BÖYLE UTANÇ VERİCİ BİR MAĞLUBİYETE NASIL UĞRAMIŞTI?"

İşkodra hakkında yazarken orada başlayan Balkan Harbi'ni es geçmek mümkün mü? 1912'de (geçtiğimiz yıl, onları ziyaretimizden tam bir ay sonra –Arnavutluk, kuruluşunun 100. yılını coşku içinde kutladı!) Arnavutluk bağımsızlığını kazanırken Osmanlı Batı Rumeli'yi tamamen kaybetmiş oldu!

Tarihçi- yazar Taha Akyol[7] şöyle soruyor: *"Nasıl olmuştu da Osmanlı bir ay içinde dört yüzyıllık, beş yüzyıllık topraklarını kaybetmişti? Nasıl olmuştu da Osmanlı ordusu böyle utanç verici bir mağlubiyete uğramıştı? Üç yıl sonra Çanakkale'de destan yazacak ordu, nasıl olmuştu da, şehirleri tek kurşun sıkmadan teslim edivermişti?"*

Sorularının yanıtlarından bir kesit:

"Osmanlı parlamentosunda Arnavut milliyetçisi liderlerden bilhassa ikisinin

Kruje

Kruje İskender Bey Müzesi

Kruje Bektaşi Dolma Tekke

Balkan Harbi'ndeki rolleri önemlidir: İsmail Kemal ve Esat Toptani… Bunlar Osmanlı'ya ağır darbeler indiren isimlerdir. İsmail Kemal'in 21 Kasım 1912'de Avlonya şehrinde Arnavutluk'un istiklâlini ilan ettiğini ve Osmanlı ordusundaki Arnavutları ordudan ayrılmaya çağırdığını görmüştük. Esat Toptani de İşkodra'yı düşmana teslim edecektir."[8]

Balkanların hazin hastalığı etnik milliyetçilik… Balkan Savaşı'nı büyükbabalarım bildi, yüzyılın başında. Bizler de her deminde yaşadık, an be an, Hırvatistan – Bosna savaşlarını (1991-1995). Dün kadar yakın bana, 8,000'i aşkın Boşnak'ın Bosna-Hersek'in Srebrenitsa kentinde General Ratko Mladiç komutasındaki ağır silâhlarla donatılmış Bosna Sırp ordusu tarafından öldürülmesi…

İşkodra'dan bir 'dolmuş' ile ayrılıyor Kruje kavşağında yeni bir araç peşine düşüyoruz. Tepelerde MÖ 3. yüzyıldan kalan bir yerleşim Kruje ve kalesi. Arnavutluk'ta, Kruje'nin Arnavut kaldırımlı yollarında ilerliyor ve Dolma Tekke'ye – Bir Bektaşî mezarına ulaşıyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti kuruluş yıllarında, Atatürk Devrimlerinden biri olan (1925) 'Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması' ile bütün tarikatlar gibi Bektaşî *yönetimi de ülkeden ayrıldı.* Dünya Bektaşîler Merkezi, Arnavutluk'un başkenti Tiran'da 1930 yılında açıldı. 1967 yılında ise komünist rejim ülkede tüm din merkezlerini kapattı ve dini yasakladı. 1991 yılında demokrasinin yerleşmesiyle din merkezleri yeniden açıldı.

ARNAVUTLUK'TA GEORGE W. BUSH

Bu Amerikan başkanının adı sayısız caddeye verilmiş. Merak ettik. Enver Hoca ve komünist yandaşları iktidardan el ayak çekince ilk büyük mali yardım desteği onun başkanlık yaptığı dönemde gelmiş, Arnavutluk'a… Avrupa Birliği'nin desteği çok sonra gelmiş. Her şeye rağmen yoksulluk kol geziyor. Halkın en büyük şikâyeti de yolsuzluk bilançoları!

ARNAVUTLUK DÜNYADAKİ İLK TANRITANIMAZ ÜLKE!

Arnavutluk'tan söz ederken Enver Hoca'dan en kısa şöyle dem vurabiliriz: Arnavutluk'un karartma tarihini yazandır, Enver Hoca (1908 – 1985). 2. Dünya Savaşı biter bitmez Kral Zog'u tahtından ederek Arnavutluk Halk Cumhuriyeti'nin lideri olan komünist siyaset adamı, Enver Hoca.

Onun yönetimindeki Arnavutluk, Stalin döneminde Sovyetler ile iyi ilişkiler içinde ve dışa açıktı. Ancak Kruşçev döneminden itibaren hemen tüm ülkelerle ilişkilerini kese-

Berat'taki Halveti Tekkesi

Goriça Köprüsü, Berat

rek kendine yetme politikası izledi. Ülkesini, 1967 yılında resmi olarak dünyadaki ilk ateist devlet haline getirdi. Enver Hoca, ülkeyi 41 yıl aralıksız yönetti. Ancak ölümünden sonra Arnavutluk, demokrasi yolundaki emeklemesine başlayabildi.

Kruje'de, tarihin tüm kalıntıları üzerinde bembeyaz modern bir kalede Enver Hoca'nın kızının açtığı İskender Bey[9] Müzesi bölge turizmine yönelik çok güzel bir yapıt olsa da… İnsan hayıflanmadan edemiyor. Otokrat liderlerin yarattığı fırtınaların esintisi kimi kez günümüze dek ulaşıyor… Dinin yasaklandığı izolasyon döneminde Enver Hoca, halkına dünyanın zengin ülkelerinden biri olduklarını ve Avrupa'nın ülkenin servetlerini almak üzere onlara saldırabileceğini anlata durmuş. Bu doğrultuda da 'bunker' diye adlandırdıkları 3 ilâ 4 kişinin sığabileceği beton ile çelikten yapılmış mantar şeklindeki sığınaklar yapılmış, ülkenin her yerine. Sayıları belirsiz… 800.000 civarında oldukları sanılıyor. 'Bunker'leri parçalamak zor ve masraflı. Yok edilemeyenlerin farklı işlevleri var – gözlerden uzak kalmaya çalışan kaçak sevdalılara yuva olmak, gibi…

Arnavutların o 'partizan', o yoldaş, o delikanlı edalarını anmadan geçemeyiz. Sığlığın at başı koştuğu, maddiyatın ilâhlaştırıldığı bir çağda, gözlerinizin ta en diplerine güçlü bir inançla bakarken elinizi '*müttefikinim*' tavrıyla sıktıklarına tanıklık etmek, bir kahramanlık öyküsünün parçası addedilmek, âdeta zaman içinde geçmişe yolculuk gibiydi. Bu davranış da sanırım, onların 'komitacılık' geçmişlerine dayanıyor. Necati Cumalı '*Makedonya 1900*' ve '*Viran Dağlar*' adlı eserlerinde komitacıları şöyle anlatır: "*Ölümle sarmaş dolaş yaman bir dönemdi o dönem*." [10]

BERAT'TA HALVETÎLİK… SABETAYCILIK… EVRENSELLİK… KOYUN KOYUNA

Gezimizin son gününü UNESCO Dünya Mirası listesindeki Berat'ta geçiriyoruz. Oraya varacak uzun ve tabii ki bozuk yolun üzerinde bir ara burnumuza yoğun bir koku ulaşıyor: Petrol! Az miktarda doğal gazı da var, Arnavutluk'un. Ülkenin en güneyine gidip Tiran'a geri dönmeden önce son durağımız, Safranbolu'ya çokça benzeyen bu Osmanlı eyaleti, Berat. Arşınladık minik sokaklarını, tattık bize tanış gelen lezzetlerini, hayranlıkla seyir eyledik tarihî bir çerçeve taşıyan pastoral panoramayı. Eski bir konak – pansiyonda da geceledik…

Orada, Berat'ta insanlar sıcak, sevimli ve saygı dolu. Onlar birçok yabancı dil biliyor. Orada, Berat'ta da kilise, cami yan yana. Müdahalesizler. Dinler arası evlilik çok sıradan. Biri Hıristiyan iken diğeri Müslüman. Hatta Müslüman bir çocuğun adı Alexander veya Hıristiyan bir çocuğun adı Ahmet olabiliyor…

Berat'ın muhafaza altında tutulan antik mahallesi Mangalem. Yapılar, Arnavut kaldırımlı daracık yokuşlu sokaklar, meydanlar… Her biri başka seyirlik!

Arşınlarken Berat'ın sokaklarını bir 'Halvetî' Tekkesine rastlıyoruz 15. yüzyıldan… Çokça kullanımda olmamasına rağmen imam, merakımızı saygı ile karşılıyor ve bize kendi küçük, görkemi büyük bir camiin kapılarını ardına kadar açıyor. İç duvarlarında sekiz fresk, doğa manzaralarıyla. Ahşap tavanlar döneminin İslâm'da kabul gören Barok tarzında, 14 karat altınla donatılmış. Uhrevîlik

her köşesinde. Gerçekten sadelik ve şatafat bazen hiç de tezat oluşturmuyor, böylesi bir mekânda… Halvetîlik bir gönül ocağı - Her sınıftan insanlara hitap eden ve mensupları arasında çeşitli meslek sahiplerinin olduğu bir tarikat.

"Halvetîlik, Türk insanını ve toplumunu en fazla etkileyen tarikatlardan biri, belki de birincisidir. Buna bir örnek vermek gerekirse Osmanlı'nın Yükseliş Devri padişahları başta olmak üzere politika, edebiyat, ilim ve sanat dünyasının birçok ünlülerinin doğrudan veya dolaylı şekillerde Halvetîlikten feyiz aldıkları bilinmekte."[11]

Seyahat tarihine girişini Evliya Çelebi'ye borçlu, Berat'taki Goriça Köprüsü, kenti ikiye bölen Osum nehri üzerinde. Kaç kez uğradık onun çevresine? Her öğün, diyelim! Hele yağmurun çiselediği aydınlık bir gecede, doyamadık görünümüne!

Berat'ta bir Yahudi sokağı bile var – 'Rruga Hebrejt' adını taşıyan…

17. yüzyılda 'Mesihlik' iddiasında bulunan İzmirli din adamı Sabetay Sevi (İbranice: Shabtai Zwi), Yahudilikte bir yandan kavram karmaşaları yaratırken, diğer yandan da sayısız müritleri olmuştu. Padişah IV. Mehmed'in döneminde, İzmirli hahamların şikâyetiyle saray, Sevi'nin yarattığı kaotik durumun ciddiyetinden haberdar oldu. Sadrazam Fazıl Ahmet Paşa'nın emriyle, Arnavutluk'un Ülgün (şimdi Karadağ sınırlarında) kentine sürüldü. Sevi dini tefekküre ve teorik çalışmalarına Arnavutluk'ta devam etti. Bu sıralarda Sabetaycılığın ana kaynağı olan kitaplar yazıldı.

Sevi, Arnavutluk sürgününde beş yıl yaşadıktan sonra 30 Eylül 1675 (başka rivayet: 17 Eylül 1676) tarihinde yalnızlık ve sırlar içinde öldü. Avram Galante'ye göre Berat'ta Müslümanlar tarafından, şehrin içinden geçen ırmağın kıyısında halen yeri bilinmeyen bir noktada toprağa verilmiş. İsrail'in ikinci Devlet Başkanı İtzhak Ben Zwi de (soy adaşı) Sevi'nin Berat'ta ölüp orada, şehrin içlerinde Yahudi'nin Mezarı anlamına gelen *'Varri i Çifutit'* adlı mevkide gömüldüğünü savunmuştu.

Nana Tarablus, Sokol Piera ile

Arnavutluk yollarında ilerlerken inşaat halinde olan bir binaya asılı bir ayıcık, oyuncak bir bebek veya bir sarımsak demeti görürseniz bunun nazardan korunmak için olduğunu anlamalısınız.

ARNAVUTLUK'TA YAHUDİLER…

Arnavutluk yollarına hazırlanırken editörüm Nelly'i arıyorum. Tiran'daki sinagoga girişim kolay olsun diye yardım çağrısı yapıyorum. O da Rav Mendy Chitrik'e başvuruyor. Sağ olsun o kadar iyi yönlendiriliyorum ki, bu konuda rehberimiz olacak cemaat mensubu Sokol Piera ile aynı uçaktayız. Tesadüfün böylesi… Sokol veya nam-ı diğer Solomon, sizlere ömür, yaşlı bir cemaat üyesini gömülmek üzere Kudüs'e götürmüştü. Ülkesine de İstanbul üzerinden geri dönmekteydi.

Bay Sokol, bizi havaalanından otelimize teslim etti. Ertesi sabah da BESA kavramına girişimi sağladı. Sokol, aynı zamanda Arnavutluk Yahudileri konusuna da değindi. En büyük ihtiyaçları bir mezarlık. Enver Hoca günlerinden bu yana henüz Yahudilere tanınmış bir mezar alanı yokmuş. Yakın zamanda arzularının kabulünü temenni ediyorum.

Bize Tiran'ı gezdiriyor. Eski gezilerimizden önceliklerime aşina olan arkadaşım Mehtap, ha bire niye sinagoga gitmediğimizi soruyor. Bay Sokol'un kuyumcu dükkânına da konuk oluyoruz. Enver Hoca'nın başkentteki evi. Gerçek bir şehir turu. Gez dolaş, öğlene yakın Mehtap'ın sorusu yanıt buluyor:

Kent merkezinde, çok şık bir bölgede bir apartman önünde duruyoruz. Sokol sıkıntılı. Bizler ise ağlamak ile gülmek arasındaki ince sınırda.

-Tadilât var, diyor.

- Olsun yine de inelim.

- Sadece boş bir daire.. Tadilât var. Görecek bir şey yok!

- Peki, ya tora ruloları?

- Onlar da evde!

Tiran'da Ehal Şlomo Sinagogu'nun kapıları 2010 yılında Habad Kuruluşu tarafından açılmış. Selanik Hahambaşısı Rav Yoel Kaplan'a Arnavutluk görevi de verilmiş. Kaplan, Tiran'a geldiğinde bazen "minyan"sız da olsa Şabat duası gerçekleştiriyormuş. Eminim restorasyonu biter bitmez Ehal Şlomo kapılarını tekrar açmıştır!

Avrupa'nın belki de en gizemli ülkesi

ŞEHİRLERARASI TAŞIMACILIK

Herkes çok fakir burada… Şehirleri, köyleri birbirine bağlayan az sayıda da olsa, otoyollar var. Şehirlerarası taşımacılıkta, özellikle minibüsler daha geniş bir kesime hitap etmek adına yolların bozukluklarını hiçe sayarak, köy içlerine, mahalle arasına dalıyorlar. Böylece Arnavutluk gezisine çıkmış turistler ciddi pastoral geziler gerçekleştirmiş oluyorlar.

Sarande'de beşinci yüzyıla ait sinagog kalıntıları

olan Arnavutluk'ta nüfusun %70 kadarı Müslüman. Din söz konusu iken, yarım yüzyıllık Enver Hoca döneminin devlet zorunluluğu olan ateizmi unutmamak gerek.

11 saatlik bir yolculuk yapıyoruz, Sarande'ye. Sabahın kör karanlığında dehşet bir sağanak altında, savaşlardan sonra hâlâ kullanımda kalmayı becermiş bir otobüsle dağ, tepe, bayır, yalçın bir doğa içinde ilerliyoruz. Şoförümüz çoğunluk Arnavut gibi, yalçın tabiatlı. Yalçın derken, 'ulaşılmaz' değiller, sadece çok sert bir kabuk bağlamışlıkları var. Atalarının savaşçı ruhunu hâlen taşımaktalar. Şimdilerde ise savaştıkları, yolsuzluklar. Partizanca yaklaşıyorlar, konularına.

Ülkenin en güney noktası, hani neredeyse Yunanistan'ın içerisindeymişçesine duran kıyı kenti Sarande'ye varır varmaz, ilk uğrağımız 5. yüzyıla ait bir sinagog. Daha doğrusu sinagogun arkeolojik kalıntıları… Abidin Dino Caddesi'nde. Varoluşun o dönemlerinde burada büyük ve zengin bir Yahudi cemaati yaşamış. Sinagog kompleksi Talmud eğitimine yönelik hizmet vermiş, aynı zamanda da sosyal bir merkez olarak da işlev görmüş.

Daha sonra kiliseye dönüştürülmüş olan bu yapının bir zelzelede yıkıldığı veya Ostrogot – Slav akınları esnasında terk edilmiş, sonra da yıkılmış olması ihtimaller arasında.

Sarande'ye ulaşım maceramız, tepelerimizin dumanlarının tütmesine neden oldu. Günümüzü Korfu adasının pırıltılarının tam karşısında, deniz kenarındaki bir balık lokantasında noktalıyoruz. Denizin tüm sunularının masamızda hazır olduğu bir şölenle kutluyoruz – göze almışlığı, yüreklere şükranlarla.

Arnavut Tarihçi Apostol Kotani'ye göre MS 70'ten beri Yahudiler o topraklarda imiş. Roma yolcusu gemiler Yahudi tutsaklarını o tarihlerde getire gelmişler o sahillere. Sarande'deki sinagogu inşa ettirenler de o esirlerin soyundan gelenlermiş.[12]

1200'lü yıllara değin fazla bilgi bulunmasa da Yahudi tacirlerin Roma ile İstanbul arasındaki ticaret yolunun üzerinde önemli bir durak imiş Durres. (Tiran'a yakın bir sahil kenti). Ticareti yapılanlar, tuz ve koyun derisi.

15. ve 16. yüzyıllarda Yahudi cemaati Vlore kentinin %30 kadarını oluşturmuş. Buraya Fransa, İspanya ve Napoli'den gelmişler. Bir de Sarande'nin ufkunda yer alan Korfu'dan. Genelde tekstil ve deri tacirleri imişler.

1700'lerin başlarından 1800'lerin sonlarına değin fazla bilgi olmasa da 19. yüzyılda Yunanistan'dan sayısız Yahudi gelmiş tarımcılığın bu önemli topraklarına. Aralarında eczacılar, doktorlar ve tüccarlar varmış. 1930'daki sayım, 204 Yahudi'nin varlığını işaret etmiş.

Sarande liman kenti

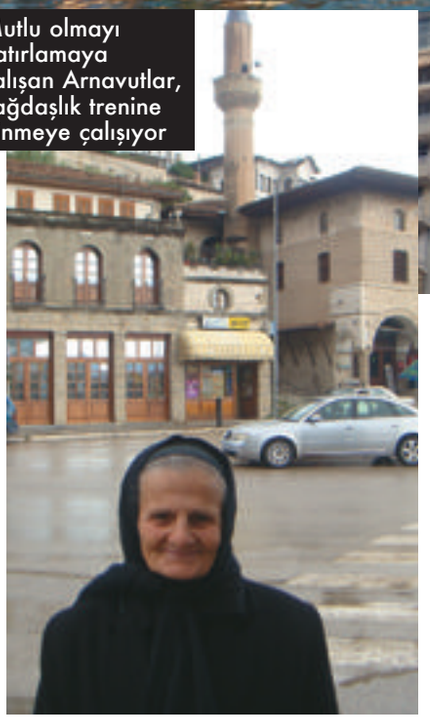

Mutlu olmayı hatırlamaya çalışan Arnavutlar, çağdaşlık trenine binmeye çalışıyor

Antik sinagog Abidin Dino Caddesi'nde yer alıyor

II. Dünya Savaşı, Nazizm ve Hitler Avrupa'yı kasıp kavururken… Yahudi nüfusu artan yegâne ülke, Arnavutluk olmuş. Savaş başladığında 200 kişi olan cemaat nüfusu, savaş sonunda 2.000 ilâ 3.000 kişiye kadar ulaşmış!.. O yıllarda tek bir aile dışında (Arditti'ler) bütün Yahudiler (İtalyan ve Alman ordularının kaçak askerleri de dâhil olmak üzere…) savaşın sonuna kadar Arnavutların koruması altında yaşamış.

Yahudiler Arnavutluk'ta ve Balkanlar'da önemli bir milliyetçilik olgusu olan partizanlara da katılmışlar. Savaş sonrasında ise 180 kadarı Arnavutluk'ta kalmayı sürdürmüş. Enver Hoca ertesinde çoğunluğu İsrail'e göç etmiş. Ziyaretimiz esnasında bizi bilgilendiren Sokol Piera'ya göre şimdilerde Arnavutluk'ta 40 – 50 kişiymiş Yahudiler. Sinagogda dua edebilme yeterliliği olan 'minyan' (10 erkek) da yeni açılan İsrail Büyükelçiliği çalışanları sayesinde olabiliyormuş.

Vlore de önemli bir yerleşimdi, Yahudiler için. İspanya Engizisyonu esnasında İber Yarımadası'ndan kovulanların bir bölümü de bu sahillerde kurtuluşlarıyla kucaklaşmıştı.

Tiran Yahudi Cemaati'nden Sokol – veya Solomon'dan öğrendiğim, 'söz'ün – vaadin kutsiyeti ve misafire, arkadaşa sadakati anlatan kısacık bir sözcük - BESA. Toplumunun çok eski bir protokolü, BESA. Bu konudan dergimizin geçmiş sayılarında söz ettiğimiz için üzerinde durmasam da 69 Müslüman Arnavut'un "Righteous Gentile" – 'Uluslararası Dürüst' unvanına sahip olduğunu tekrar anımsarken onları insanlık ülküsü adına saygı ile anıyorum. ■

Kaynakça & Dipnot

[1] Ekim 2012, Kurban Bayramı

[2] Necati Cumalı, "*Makedonya 1900*", Cumhuriyet Kitapları, s. 77-78

[3] Taha Akyol "*Rumeli'ye Veda, 100. Yılında Balkan Bozgunu*", Doğan Kitap, s. 99

[4] *İsmail Kadare*, 1936'da Gjirokastër'de doğdu. 1992'de Uluslararası Cino del Duca Ödülü'nü ve 2005'de Man Booker Uluslararası Ödülü'nü kazanan Arnavut yazar, halen Tiran'da yaşamakta. Arnavutluk'ta II. Dünya Savaşı sonrası komünist rejim kurulduğunda Kadare 8 yaşındaydı ve bu rejimin içinde yetişti. Romanlarında komünist toplum konuları sık sık geçer. Öğrencilik yıllarındaki yazı denemelerinden sonra, Tiran'da edebiyat fakültesinde, kısa bir süre için de Moskova'da Maxim-Gorki Edebiyat Enstitüsü'nde okudu. Esas ününü ise 1964 yılına yayınlanan ve filme de aktarılan (Marcello Mastroianni) '*Ölü Ordunun Generali*' isimli romanıyla kazandı. 2006 yılında Kadare Arnavutların kültürel kimliği konusunda sosyolojik analizler içeren makaleler yayınladı. Bu analiz yazıları Arnavut kamuoyunda büyük ilgi ve yankı buldu. Kadare, bu analizlerinde Arnavutların aslında Batı Avrupa kültürüne ait bir millet olduğu, kültürel ve zihinsel olarak esasen Hıristiyan oldukları temasını vurguladı. Kadare yazılarında İslâm'ı Arnavutlara Osmanlı hâkimiyeti döneminde zorla kabul ettirilen, Arnavutlara yarardan çok zararları olan ve Arnavutları Avrupa kültüründen koparıp Şark kültürlerine adapte eden bir din kültürü olarak karakterize etti.

[5] "*İsmail Kadare, The General of the Dead Army*", Vintage Books, London, 2008

[6] Oscar Wilde (16 Ekim 1854, Dublin - 30 Kasım 1900, Paris), İrlandalı oyun yazarı, romancı, kısa öykücü ve şair. İğneli üslubu ile geç Victoria dönemi Britanya'sının en başarılı ve ünlü yazarları arasına girdi. Bir dava sonucu fiili livata ve ahlaksızlıktan suçlu bulununca büyük bir düşüş yaşadı ve doğduğu ortamla tam bir zıtlık içinde Paris'te fakir bir otel odasında öldü.

[7] Taha Akyol, "*Rumeli'ye Veda, 100. Yılında Balkan Bozgunu*", Doğan Kitap, s. 32

[8] Taha Akyol, a.g.e., s. 95

[9] İskender Bey, (Arnavutça: Gjergj Kastrioti-Skënderbeu, Skanderbeg) (1405 - 1468) Arnavutların ulusal kahramanı. Kruja bölgesini denetimi altında tutan Kastrioti ailesinin soyundan. Osmanlı ordusunda yer almış devşirme bir komutanken ayaklanmış ve bağımsızlığını ilan etmiştir. Ününü Arnavutluk'un Osmanlılara karşı savunulması ile elde etmiştir.

[10] Taha Akyol, "*Rumeli'ye Veda, 100. Yılında Balkan Bozgunu*", Doğan Kitap, s. 29

[11] www.halveti.net

[12] Esther Hecht'in seyahat blogu: estherhecht.worldpress.com

Op. Dr. Cengiz SAĞIROĞLU

BCGIP 2013 İSTANBUL

"Jinekoloji, İnfertilite ve Perinatoloji konularında Fikir Birliği İnşa Etmek" konulu uluslararası kongre **30 Mayıs-2 Haziran** tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirildi.

Bu kongre, jinekolojinin çeşitli dallarında fikir birliğine varmak için dünyanın değişik ülkelerinden gelen ve alanlarında söz sahibi bilim insanlarına eşsiz bir platform oluşturdu. Kongrede, şu an için bildiklerimizle bunların pratatikte uygulanmaları arasında gittikçe büyüyen açıklığa köprü kurmak amacıyla kadın hastalıkları, kısırlık ve riskli gebelikler gibi konularda hala devam eden tartışmalara kanıta dayalı tıp ve uzman görüşleri üzerinden en güncel ve üzerinde anlaşma sağlanmış cevapların verilmesini amaçlamıştır.

Kongreye uzmanlık eğitimi aldığım Tel Aviv Üniversitesi Sakler Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Bölümünden de hocalarımdan ve çalışma arkadaşlarımdan pek çoğu katıldı ve çalışmakta olduğum hastanenin kadın hastalıkları ve doğum departmanı ile başta bu sayıda ilk bölümünü okuyacağınız **"Diyabet ve Gebelik"** olmak üzere diğer pek çok konuda bilimsel işbirliği yapmak için görüşmelerde bulunduk.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de son derece önemli ve maalesef, öneminin ve sonuçlarının yeterince anlaşılmadığını düşündüğüm bu sağlık sorunu hakkında yakında geniş kapsamlı hasta bilgilendirme toplantıları yapacağız. Ayrıca, gebelikte de en önemli sorun olarak karşımıza çıkan diyabet izlem ve tedavisi için özgün bir polikliniğin hastanemiz kadın hastalıkları ve doğum departmanı bünyesinde tesisi konusunda da İsrail'deki merkezle işbirliği başlatacağız.

Bilimselliğin yanısıra, beni yetiştiren ve dünyada çalışmaları referans olarak gösterilen bilim insanı dostlarımla inanılmaz keyifli dört gün geçirme fırsatım oldu.

(sağdan sola) **Dr. Cengiz Sağıroğlu, Prof. Moshe Hod**

(sağdan sola) **Prof. Yariv Yogev, Dr. Cengiz Sağıroğlu, Prof. Jacob Bar**

Diyabet nedir?

Diyabet vücudun yeterince insülin üretememesinin ya da bu insülini gerektiği gibi kullanamamasının neden olduğu bir hastalıktır. **İnsülin, kandaki şeker miktarını dengeleyen hormondur.** Genellikle, vücudumuz yediklerimizin çoğunu glikoza dönüştürür ve bu glikoz vücudumuzdaki tüm hücrelere insülin yardımıyla girer. Eğer vücudumuz yeterince insülin üretemez veya onu gerektiği şekilde kullanamazsa, bu glikoz vücut hücrelerine girmek yerine kanda birikir ve bu durum kan şekeri düzeyinin çok yüksek olmasına yol açar.

Diyabet türleri nelerdir?

Tip 1 ve Tip 2 olmak üzere iki tür diyabet vardır.

Tip 1 diyabeti olan kişi hayatta kalabilmek için dışarıdan insülin almak zorundadır çünkü vücudu ya insülin üretmiyor ya da gerekenden çok az üretiyordur. Tip 2 diyabetli kişilerde ise vücutta insülin üretilir fakat görevini gerektiği gibi yapamaz. Diyabetin bu türünde, vücut insülinin etkisine direnç gösterir ve kan glikoz seviyesini normal sınırlarda tutmak için daha fazla insülin üretir. Zaman içerisinde vücut, kan glikoz seviyesini düşürecek miktarda insülin üretemez hale gelir ve Tip 2 diyabet oluşur. Tip 2 diyabet diğer hastalıkların bir sonucu olarak ya da bazı ilaçların yan etkisi ile oluşabilir.

Tip 2 diyabeti olan kişilerin insülin kullanmaları gerekmeyebilir, bunun yerine uygun diyet ve ilaç tedavisi ile kan glikoz seviyelerini kontrol altında tutabilirler.

Diyabet oluşumu için risk faktörleri nelerdir?

Diyabet genetik geçişli veya bazı yaşam tarzı faktörlerine bağlı olabilir. Aşağıdaki risk faktörlerinden herhangi birine sahipseniz diyabet oluşumu açısından değerlendirilmeniz gerekebilir.

- 45 yaş ve üzerinde olmak
- Aşırı kilolu olmak
- Ailesel diyabet öyküsünün olması
- Hareketsizlik
- Etnik köken

Amerikan yerlisi, Asya kökenli, Latin kökenli, Afrika asıllı Amerikalı, Pasifik adalı

- Normal olmayan glikoz tarama sonuçları
- Yüksek tansiyon
- Yüksek kollesterol
- Gebelikte ortaya çıkan diyabet ya da 4 kg üzerinde doğurulmuş bebek öyküsü
- Polikistik over sendromu
- Kalp damar hastalığı bulunma öyküsü

Diyabetin belirtileri nelerdir?

Tip 1 ve Tip 2 diyabet belirtileri şöyle sıralanabilir:

Tip 1 diyabet

- Artmış susuzluk veya idrar çıkarma
- Sürekli açlık hissi
- İstenmediği halde kilo verme
- Bulanık görme
- Aşırı yorgunluk hissi

Tip 2 diyabet

- Tip 1 diyabet belirtileri
- Geç iyileşen yaralar
- Kuru ve kaşıntılı deri
- Ayaklarda karıncalanma veya his kaybı
- Tekrarlayan enfeksiyonlar

Diyabet kontrol altına alınmazsa ne tür sorunlara neden olabilir?

Diyabet kontrol altında tutulmazsa, ciddi uzun dönem sağlık sorunlarının ortaya çıkmasına neden olabilir.

- Yüksek tansiyon ve böbrek yetmazliğine yol açan böbrek sorunları
- Körlüğe neden olabilen göz sorunları
- Parmak, ayak ve bacak kaybına kadar ciddi sonuçları olabilen, sinir ve damar hasarları
- Felç ve kalp hastalığına yol açabilecek yüksek kan kollesterol düzeyleri
- Böbrek, mesane ve vajende enfeksiyonlar, ciltte mantar hastalığı
- Gebelikte ortaya çıkan problemler
- Tiroid sorunları

Diyabetli kadınlar gebeliğe nasıl hazırlanmalıdır?

Diyabet sorununuz var ve gebelik düşünüyorsanız, gebelik öncesi profesyonel yardım alarak kendi ve gelecekteki bebeğinizin sağlığını arttırmış olacaksınız. Hamilelik öncesi birkaç hafta boyunca kan glikoz düzeyinizin iyi bir şekilde takip edilmesi gereklidir. Doktorunuzun, kan glikoz seviyenizi normal sınırlara düşürmek için size birtakım önerileri olabilir.

Diyabet tanısında hangi testler kullanılır?

Diyabet tanısında kullanılan üç çeşit test vardır:

❶ **Açlık Kan Şekeri Testi:** Bu test, diyabeti tespit etmede kullanılan en kolay ve yaygın testdir. Test öncesi en az 8 saatlik açlık (su dışında herhangi birşey yenip içilmemesi) gereklidir. Kan numunesi alınarak glikoz düzeyi ölçülür.

❷ **Rastgele Plazma Glikoz Testi:** Doktorunuz günün herhangi bir saatinde aç olup olmadığınızı dikkate almadan kan numunesi alarak glikoz düzeyine bakabilir.

❸ **Oral Glikoz Tolerans Testi:** Bu test öncesi gece boyu süren açlık durumu gereklidir. Önce açlık kan şekeri testi yapılır. Daha sonra size glikoz içeren bir sıvı içirilir. Birkaç saat boyunca kan glikoz seviyelerinin ölçülmesi için kan numuneleri alınır.

Diyabet engellenebilir bir hastalık mıdır?

Sağlıklı bir diyet ve düzenli egzersiz kilo kontrolü dolayısıyla da diyabetin önlenmesinde yardımcı olabilir. Ayrıca:

- Kilonuzu sizin için sağlıklı olan aralıkta korumaya çalışın. Pek çok doktor sağlıklı olan kiloyu saptamada Vücut Kitle Endeksini kullanır.
- Kollesterol, kan basıncı ve kiloyu sağlıklı düzeyde tutabilmek için dengeli beslenin.
- Hergün en az 30 dakika yürüyüş yapın.

Her zamanki gibi soru, yorum ve önerilerinizi bekliyorum. Ayrıca hasta bilgilendirme toplantıları yer ve tarihleri ile ilgili bilgileri twitterdan takip edebilirsiniz.

Okurken keyif almanız ve faydalanmanız dileği ile,

Sağlıklı kalın.

Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı
sagirogluc@gmail.com • twitter: @rofenashim

HAYATIN DEĞİŞMEZ YENİLİĞİ KOROPLAST

Hayat sürekli değişirken yeni ihtiyaçları da beraberinde getiriyor. Koroplast olarak kurulduğumuz günden beri sizin için yenilenerek, ihtiyaçlarınıza özel çözümler üretiyoruz. Her zaman ilk tercihiniz olmak, hayatınızı kolaylaştırmak için yenileniyoruz.

facebook.com/koroplastevinizde

Çetin KAMİL

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE Türkiye'de MÜZİK -2

YAZIMIZIN GEÇEN AY YAYINLANAN İLK BÖLÜMÜNDE ÜLKEMİZİN MÜZİK VE EĞLENCE SEKTÖRÜNÜ CUMHURİYETİN KURULDUĞU 1923'TEN BAŞLAYARAK 1960'LARA DEK İRDELEMİŞTİK. BU YAZIMIZDA DAHA ÖNCE YAPTIĞIMIZ GİBİ GENEL BİR PERSPEKTİFDEN BAKALIM 1960'LI YILLARDAN İTİBAREN MÜZİK VE EĞLENCE SEKTÖRÜNE…

1923 yılında kurulan, her alanda çok rasyonel ve radikal devrimlerle yola çıkan Türkiye'de ne acıdır ki 90 yılda sanata dair hicbir alanda, dünya çapında çok fazla isim çıkmamıştır… Ne müzikte, ne sinemada, ne tiyatroda… Hatta ve hatta uğruna şehitler verdiğimiz sporda…

Hal böyle olunca, şaşılar kral olmuş körler ülkesinde tam anlamıyla… Bütün izler birbirine karışmış dolayısıyla… Herkese sanatçı demiş ve alabildiğince boşaltmışız sanatçı sözcüğünün içini… Yürekli hiç kimse çıkmamış sanatçı tarifini yapan…

Öyleyse karınca, kararınca dilimizin döndüğünce biz yapmaya çalışalım: "Özellikle müzikte sanatçı yaratıcıdır, üreticidir, kalıcıdır, meydan okur kategorize edilmeye, devrimcidir. Bestesinde müzik vardır, resim vardır, duygu vardır, hırs vardır, bencillik vardır. Sözlerinde binlerce an vardır, binlerce duygu vardır, binlerce aşk vardır, üzüntü vardır, mutluluk vardır, ayrılık vardır, kavga vardır, ihanet vardır… Ve bunların hepsini size verir, size geçirir, yaşatır, yaşattırır.

Bu resim için de böyledir, heykel için de, diğer tüm sanatlar için de… Onun için çok dikkatli kullanmalı insanlar sanatçı sözünü… Örneğin Zeki Müren sanatçıdır bizim gözümüzde. Beste yapar, güfte yazar, resim yapar, heykel yapar, desen yapar, şiir yazar. Bülent Ersoy sadece şarkı söyler. Dolayısıyla şarkıcıdır, yorumcudur. Orhan Gencebay aynı şekilde sanatçıdır.

Türkiye'de 27 Mayıs 1960'da ihtilal oldu. Siyaset sahnesine önce askerler, sonra Türkiye'yi 50 yıl idare edecek liderler çıktı. Açıkcası müzik ve eğlence hayatı pek kesintiye uğramadı. Tek kanal radyo, pikap, 78'lik plaklar kısıtlı yazılı medya vardı.

1938 yılında bulunan televizyon Avrupa ve ABD'de yavaş, yavaş etkinliğini gösteriyordu ama ülkemizde esamesi bile okunmuyordu.

Olmayan, ağır ithalat koşullarından dolayı teknik eksiklik, lojistik, ulaşım, sahne ve diğer faktörlere rağmen su yolunu buluyordu…

Özellikle İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa gibi şehirlerde yaşam cok aktifti. Zeki Müren fırtınası artarak devam ediyor, müziğin her dalında yeni isimler piyasaya çıkıyordu.

Derken Hürriyet gazetesi bir şeyin farkına vardı… Evet, her şey vardı ama bir şey eksikti: Türk kulak zevkine uygun, Türkçe ritmlerle yapılmış, Türkçe Pop Müzik… Etkisi 60 yıl sürecek bir yarışmaydı bu… Asla ve asla bırakın aynı ayarı, daha sonra yapılanlar yanına bile yaklaşamadı bu yarışmanın ve hepsi kötü bir taklidi olarak kaldı. Bu yarışma Altın Mikrofon Şarkı Yarışmasıydı. 60 yıla damgasını vuracak şarkıcılar, besteler, besteciler, orkestralar, hepsi bu yarışmadan çıktı. Yarışmanın anahatlarını şöyle bir gözden geçirelim.

Mavi Işıklar Grubu

Yıldırım Gürses

TÜRK POPU'NUN KAPISI ARALANIYOR

Fecri Ebcioğlu'nun 1961 yılının sonuna yakın "Bak Bir Varmış Bir Yokmuş"u yazıp İlham Gencer'e söyletmesi Türk Popu'nun kapılarını aralamıştı aralamasına ama Türkçe şarkı söylemek üzere herkesin sıraya gireceğini düşününler ne yazık ki yanılmıştı. Fecri Ebcioğlu'nun herkesin önünde açtığı o güne kadar rastlanmadık ölçüde yenilikçi olan bu yolun takipçisi olmaya kimse hevesli gözükmüyordu. Herkes, bir zaman daha, şarkılarını yine İngilizce, İspanyolca, İtalyanca söylemeye devam etti.

Ama bir - iki yıl sonra katıldığımız Balkan Melodileri Festivali, Tülay German ve Erol Büyükburç'u birdenbire bir süperstar konumuna getirince ve bu festivalde söylenmiş "Burçak Tarlası"nın ünü bütün memleketi sarınca, herkes birden kendi dilinde şarkı söylemeye talip oldu ve bunu gerçekleştirebilecek imkânları aramaya başladı. Herkesin bildiği aynıydı. Ya yabancı şarkılara söz yazdırılacak, ya zengin folk geçmişimizden seçilecek parçalar aranje edilecek, ya da beste peşine düşülecekti. Bu üç yol aynı anda denenmeye başladı. Alpay, Erol Büyükburç, Tülay German, Erdem Buri, Şanar Yurdatapan, Doruk Onatkut ve Fecri Ebcioğlu'nun cesur denemeleri ile bu üç imkân aynı anda serildi herkesin önüne. Şarkıcı ve gruplarımız, bu üç imkândan herhangi birini, bazen ikisini seçip başladılar denemelerine. Bir süre bu üç eğilimin kafa kafaya gideceği düşünülmekteydi. İsteyen (o zamanlar telif hakkı diye bir şey bahis konusu olmadığı için) canının çektiği bir yabancı şarkıyı seçecek, Fecri Ebcioğlu'nun izinden gitmek üzere piyasaya girmiş isimlerinden birine söz yazdıracak ve sahneye çıkıp ya da stüdyoya girip şarkısını söyleyecekti. Ya da, binlerce şarkı - türküden oluşan müzik geçmişimize el atacak, ordan beğendiğini seçecek, seçtiğini batılı bir hale getirebilmesi için müzisyenlerin eline teslim edecekti. Daha zor olsun diyen

de oturup yepyeni bir şarkı yaratacak ya da bunun yapılmasını birilerinden isteyecekti. Öyle de yapan vardı, böyle de.

Ama 1964 yılını bitirmek üzereyken devreye giren "Altın Mikrofon Armağanı Yarışması", bu dengeyi tamamen bozdu. Hürriyet'in önderliğinde düzenlenen bu yarışmada bizden olan önemseniyor, öne çıkarılmaya çalışılıyordu. Bizim ezgilerimiz ile yarışılabilecekti burada. Hiç kimse Hürriyet'in sunduğu imkânları görmezden gelemeyecek ve bu yarışmaya katılmak isteyenlerin sayısı ile ortalık kısa bir zamanda mahşer yerine dönecekti.

Yarışmanın şartları ilan edilir edilmez tam 78 yarışmacı başvurmuş, gazete; aralarında M. Nurettin Selçuk, Nadir Nadi, Cüneyt Orhon, Selmi Andak, Refik Fersan ve Safiye Ayla gibi önemli isimlerin bulunduğu tam 119 (bu sayı, yarışma başladığında seksene düştü) kişilik bir jüri oluşturmuştu. İlk elemeler, 5 Ocak 1965 Salı günü, Beyoğlu İstiklal Caddesi'ndeki Yeni Tiyatro'da yapılacaktı.

ALTIN MİKROFON

Denilebilir ki; Hürriyet'in bu yarışmayı düzenlemesi ile birlikte Türk Popu, görebileceği en büyük imkânlardan birini görür önünde. Son derece sağlam bir kuruluşun önayak olduğu bu yarışma, çok sağlam bir jürinin de oluşturulmuş olmasının katkısıyla katılma rekorları kırar. Tam 78 kişi yarışmak için başvurmuştur. Herkes ama herkes buradadır. Türk Popu'na burun kıvırmaya devam etmekte olan caz taifesi ve artık diğerleri arasında yarışmayı kendilerine pek münasip görmeyen birkaç büyük isim (Tülay

Silüetler Grubu

German, Erol Büyükburç, Alpay v.b.) dışında herkes buradadır. Türk Popu, topyekün bu yarışmada yer almanın önemini kavramış ve işe girişmiştir.

Hürriyet, böyle bir yarışmanın neden yapılıyor olduğunu şöyle açıklamaktaydı: *"Altın Mikrofon Armağanı Yarışması, batı müziğinin zengin teknik ve şekillerinden faydalanılarak yine batı müziği aletleriyle çalınmak suretiyle Türk musikisine yeni bir yön vermek için hazırlanmıştır."* Gazete, yükselmekte olan pop dalgasını görmüş ve bu dalganın batı taklitçiliği ile sınırlı kalmayarak, elden geldiğince bizden olana yaslanmasına, bizden renkler taşımasına katkıda bulunmak için kolları sıvamıştır. Katılmayı rekor seviyesine çeken önemli bir unsur daha vardır. Gazete dereceye girenlerin plaklarını da derhal basacak kârı tamamen yarışmacıya ait olmak üzere satışa çıkaracaktır. Plakların henüz çok yaygınlaşamamış olduğu ülkemizde, kar amacı güdülmeyen bu hareket, her evin 45'lik plaklar ile tanışmasını sağlayacaktır.

Yarışmayı kazanacak olan grubun başı göğe erecektir neredeyse, plağı çıkacak, çalışıp para kazanabileceği bir mekân hazır onu bekliyor olacaktır.

78 olan yarışmacı sayısı (bazı solistlerin, orkestraları dışında ayrıca listelenmiş olması ve bazı yarışmacıların son anda katılmaktan vazgeçmesi üzerine) 41'e düşer. 119 kişilik jürimiz de ancak 80 kişi olarak toplanabilmiştir. Tam 6.5 saat süren elemelerde, şöhretleri yıllanmış profesyonellerle, çiçeği burnunda amatör müzisyenler hep birlikte yarışır. Anadolu'nun kıvrak havalarını ya da İstanbul'un kıvrak köçekçelerini dile getirip, Türk folklor müziğinden seçtikleri parçaları, ça-ça-ça, twist, bossanova, slow, swing veya vals şeklinde icra ederek kenara çekilir, jürinin kararını beklerler.

Oylama sonucu, 41 orkestranın büyük bir kısmı elenir ve yalnızca 10 grubun finale kaldığı açıklanır. Türk Popu'na ilk resmi girişini yapacak olan Erol Evgin ile Cem Karaca ve Jaguarlar gibi genç isimlerle, Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası (ve dolayısıyla Ayla Dikmen), Faruk Akel, İlhan Feyman, Kadri Ünalan ve Halikarnas 6 gibi önemli isimler finale kalamamıştır. 10 finalist, yarışma şarkılarının yanında, iki tane de serbest parça hazırlayıp sunacaklardır. Artık jüri aradan çekilmiştir. Dört büyük şehrimizde yapılan dört konser sonrası, en çok oyu alan ilk üç grubu müzikseverler belirleyecektir. Oylar verilmiş, tasnif edilmiş ve sonuçlar açıklanmak üzere hazır bekliyordur artık. Bu da, 22 Şubat gecesi Site Sineması'nda, bu sefer protokola verilecek son bir konser sonrası yapılacaktır. Yarışmacılar, Vali Niyazi Akı, Belediye Başkanı Haşim İşcan, kumandanlar, konsoloslar ve seçkin misafirler önünde son defa üçer şarkı söyleyip kulise çekilir ve neticelerin açıklanmasını beklerler. Sonuçlar oldukça şaşırtıcıdır.

Daha ilk elemelerde, Türk Popu'nun öncü isimleri yarışma dışı kalmıştır, ilk on dereceye girebilen diğerleri de, ilk üç içinde kendine yer bulamamıştır. Toplam 7.776 oy kullanılan yarışmayı, Yıldırım Gürses kazanmış, Mavi Işıklar ikinci, Silüetler üçüncü olmuşlardır. Yaklaşık iki aydır süren maraton böylelikle sona ermiştir. Gazete ve dergilerde, ilk üç dereceyi paylaşanlar boy göstermektedir artık. Yarışmadan hemen sonra, Hürriyet sözünde durur ve 10 finalistin tamamının 45'liklerini basar. Plakların basılmış olması, yarışmanın en az kendisi kadar hareketlendirir piyasayı. 10 finalistin büyük kısmı, ilk plaklarına bu yolla kavuşmuşlardır.

IŞIĞIN RENGİ

İlk yarışmanın birincisinden (Yıldırım Gürses) çok ikincisi ses getirmişti. Mavi Işıklar kısa bir zaman içerisinde şöhretin doruklarına tırmanmış ve ismini herkese ezberletmişti. Grubun bu popülerliğini, grubu yaratmış olan Hürriyet de kullanmakta gecikmedi. Gazete, Nisan ayında ikincisi düzenlenecek olan Altın Mikrofon yarışması ile ilgili duyurularını yaparken, en çok Mavi Işıklar'a yaslandı. Mavi Işıklar minnet borçlarını Nisan ayında ikincisi yapılacak yarışmaya da katılarak ödemeye çalıştı.

1966 yılının yarışmasında ilk elemeler Kervansaray'da yapıldı. Aralarında Zeki Müren ve Rüçhan Çamay'ın da bulunduğu 46 kişilik ön jüri, dokuz saat fasılasız devam eden müsabaka sonunda yedi orkestranın finale kaldığını açıkladı. Bu elemelerden sonra tıpkı geçen yıl olduğu gibi yarışma kafilesi yollara düşer. Bursa, Eskişehir, Ankara, Samsun,

Rana ve Selçuk Alagöz

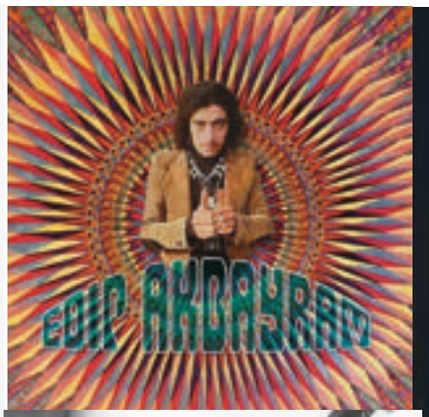

Barış Manço

Erol Büyükburç

Konya, Adana ve İzmir konserlerinden sonra İstanbul'a gelinecek ve nokta burada konacaktır. İstanbul'un çeşitli yerlerindeki konserleri, Fitaş Sineması'nda yapılan son konser takip eder ve sonuçlar açıklanır. 12 konserde 13.411 oy kullanılmış ve Silüetler birinci, Mavi Işıklar ikinci, Selçuk Alagöz ise üçüncü olmuşlardır. Yarışmadan sonra, Hürriyet, verdiği sözü tutar ve yarışmacıların plaklarını da basar. Ama bu plaklar, bir yıl öncesinde olduğu kadar ilgi görmez. Çünkü artık yeterince plağımız vardır ve piyasa geçen yıl olduğu gibi bu işe çok aç değildir.

ÇOCUKLARIN RENGİ

Altın Mikrofon'un üçüncüsünde zafer Mavi Çocuklar'ın olur. Bir zamandır Blue Boys adıyla faaliyet gösteren bu batılı grup, apansız Altın Mikrofon kervanına katılmaya karar vermiş ve "samba - swing - oryantal" diye niteledikleri şarkıları ile birinci olmuşlardır. Kadıköy ve Suadiye taraflarında adını duyurmuşken bir süre ortadan kaybolan, daha sonra yeniden adından söz ettirmeye başlayan Apaşlar da, Cem Karaca ile birlikte katıldıkları yarışmayı, kısa bir zaman içerisinde herkesin diline dolanacak olan "Emrah" adlı şarkıları ile ikinci olarak bitirmişlerdir. Alagöz ailesinin yeni ferdi Rana Alagöz de "Konya Kabağı"nı dört ayrı ritm ile sunmuş ve arkasında çalan ağabeyi Selçuk'un desteği ile yarışmayı üçüncü olarak bitirmiştir.

Bir yarışma daha bitmiştir ama dedikodular bu sefer epeyce uzun sürer. Yarışmanın asıl galibi olarak Cem Karaca ve Apaşlar bağırlara basılır, asıl birinciliği onların hak etmiş olduklarından dem vurulur. Yarışmadan hemen sonra plaklar sürülür piyasaya. "Emrah" bütün eleştirmenlerin üzerinde mükemmel diye fikir birliğine vardıkları bir plak olmuştur. Doğan Şener, *"Hafif Batı Müziği'mizin mucizesi"* derken, bizden olana pek yakın durmayan Fecri Ebcioğlu bile, *"Bugüne kadar bestelenmiş ya da batı müziğine uyarlanmış en iyi şarkı"* olarak nitelemektedir "Emrah"ı.

Erkin Koray Dörtlüsü

ALTIN ÇAĞ'IN SONU

1968 yılında, Altın Mikrofon'un dördüncüsü yapılır. Otobüste seyahat eden toplam 32 müzisyen ve yakınları, tam 17 gün sürecek bir maraton sonrası ulaşacaklardır finale.

Yarışmayı renklendirmek için kervana katılmış Orhan Boran, "Yuki'nin babası" olarak büyük ilgi toplar bu turnede. İstanbul'da verilen konserler sonrası, nihayet Şan Sineması'nda yapılan finalde sonuçlar açıklanır. Çoğunluğu, Urfa, Elazığ, Diyarbakır ve Gaziantep gibi şehirlerde toplanmış oylarla Batman Orkestrası birinci olur. Haramiler, ikinci, koyun postlarının uğur getirdiği söylenen Moğollar "Ilgaz" üçüncü, Erkin Koray Dörtlüsü dördüncü olurlar.

İlk defa 1965 yılında yapılmış olan bu yarışmanın dördüncüsü de bitmiştir böylelikle ama henüz o tarihlerde bilinmiyor olsa da, bu son

1964'te düzenlenen ilk Balkan Melodileri Müzik Festivali'nde, birinci gelen Türk ekibi toplu halde sahnede

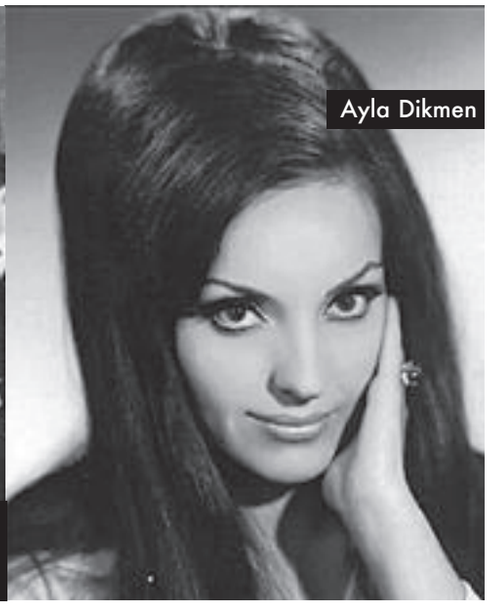

Ayla Dikmen

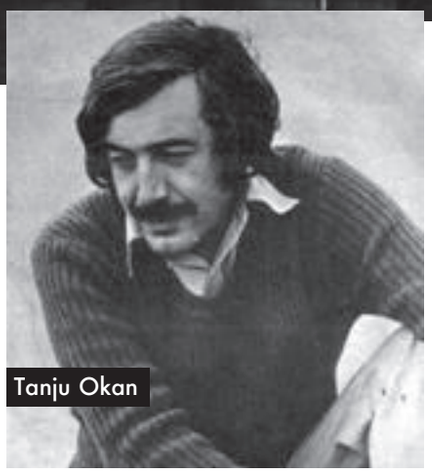

Tanju Okan

yarışma olacaktır. Türk Popu'nu derin bir şekilde etkilemiş, Anadolu Pop akımının yerleşmesi ve kalıcı olması için büyük bir destek vermiş olan bu yarışma, 1972 yılında Günaydın gazetesinin el atacağı tarihe kadar kulak arkası edilecek, Günaydın'ın (sonra da Saklambaç'ın) çabaları da bir işe yaramıyacak ve bu yarışmanın 1965 yılından itibaren yaşatmaya başladığı altın çağ 1968 yılında sona erecektir.

1972 yılında yapılan yarışma Edip Akbayram gibi çok önemli bir ismi kazandırır Türk Popu'na. Ama yine de bir şeyler değişmiştir. Anadolu Pop zaten başını alıp gitmiştir artık. Hümeyra, Barış Manço, Cem Karaca, Selda, Fikret Kızılok, Moğollar başta olmak üzere bu akım epeyce büyük isim, epeyce hit şarkı yaratmıştır. Zaman, artık 60'ların ortasında olduğu gibi imkânsızlıklarla dolu değildir, bu nedenle de yarışmanın yapılıyor olması çoğunlukla kimseye ilginç görünmez...

Ama bir altın çağ yaşanmış ve yaşatılmıştır. Türk Popu, bu yarışmanın desteği ile belki de alınması yıllarca sürecek uzun bir mesafeyi Hürriyet'in Altın Mikrofon'u ile almış, geniş yığınlara sesini bu yarışma ile duyurabilmiştir. Belki artık bu yarışmayı yapmanın bir gereği kalmamıştır ama zaten maksat Türk Popu'na destek vermek olmuştu, bu da büyük bir başarı ile yapılmıştır. Hatta gelinen nokta maksadı bile aşmıştır denilebilir. Türk Popu, tahmin edilebilenden daha kısa bir süre içinde, hayallere bile sığmayacak ölçüde renklenmiştir. Atılan temel o kadar sağlam atılmıştır ki; ne arabesk, ne 12 Eylül ne de başka şey Türk Popu'nu batıramayacak, çok zor olan 2000'li viraj bile rahatlıkla dönülebilecektir.

POP'TA İLK ŞAMPİYONLUK

Bu arada 1964 yılında Balkan ülkeleri arasında Türkiye'nin birinci olduğu bir Balkan Melodileri Müzik Festivali gerçekleşti. Balkan ülkelerinin en ünlü pop müzik, daha doğrusu, o dönemin deyimiyle, 'hafif müzik' orkestralarının, kendi ülkelerinin folklor müziğinden derlenmiş eserlerle festivale katılacak olmaları, olayı bir yarışma ve hatta bir 'milli karşılaşma' şekline getirmiş bulunuyordu. Oluşturulan orkestrada bugün birçoğunu iyi tanıyabileceğimiz, bazılarını ise rahmetle anacağımız orkestra üyeleri ve solistler şunlardı: Solistler; Erol Büyükburç, Tanju Okan, Tülay German... Çalanlar; Selim Özer (piyano), Yurdaer Doğulu (gitar), Erol Erginer (tenor sax ve flüt), Alper Feyman (kontrbas), Vasfi Uçaroğlu (bateri)... Aranjörler: Doruk Onatkut ve Şerif Yüzbaşıoğlu.

Yarışmaya Türkiye'nin yanı sıra, dört Balkan ülkesi daha katılmaktaydı. Bu ülkeler, ev sahibi Yugoslavya'nın dışında; Bulgaristan, Yunanistan ve Romanya idi.

O tarihe kadar, yurt dışında düzenlenen bu tür bir yarışmaya hiçbir orkestramızın katılmamış olması, bu yarışmayı hem daha heyecanlı hem de iddialı bir hale getirmekteydi. Bütün Balkan ülkeleri ortak bir platformda toplandı.

Türkiye'nin en iyilerinden bir orkestra kurulmuş ve solistlerle birlikte, 29 Ağustos'ta trenle Yugoslavya'ya doğru yola çıkılmıştı. Yarışma Belgrad'ın ünlü 'Taş Meydan'ında yapılacaktı. 'Taş Meydan' adını Osmanlı döneminde almış bir meydandı ve burada, 8 bin kişilik bir açıkhava tiyatrosu da bulunuyordu. Yarışmanın en büyük özelliklerinden biri de, orkestralar arasında birincinin, halkın oylarıyla seçilecek olmasıydı. Bu arada organizasyon ekibi (Jugoconcert) kronometre ile alkışları ölçmekteydi.

Alkışlar başladığında, kronometre de çalışmaya başlayacak ve alkışlar kesilince durdurulacaktı. Kimin en çok alkışı hangi süreyle sağladığı, sonuçları belirleyecekti. İki gece süren Festival'i binlerce kişi izledi. Daha o yıllarda adını bile bilmediğimiz Eurovision (Avrupa Yayın Birliği) canlı yayınla, tam 62 milyon müziksevere yarışmayı ulaştırmayı başarmıştı.

BİRİNCİYİ ALKIŞLARIN SÜRESİ BELİRLİYOR…

Halk, ekibimizi çok tutmuştu. Erol Büyükburç son şarkısını söylerken sürekli alkışlar ve tezahüratla karşılaştı. Ona 'Türk Valentino' adını taktılar.

Erol Büyükburç adeta bir rekor kırarak, 17 dakika boyunca sürekli alkışlandı. Öylesine ki, sonunda Festival'in sorumluları, şalterleri kapatmak zorunda kaldılar!

Şalterler tekrar açıldığında, alkış yine devam ediyordu. Hemen sahneye Tanju Okan çıkartıldı. Alkışlar yine dinmedi ve Tanju Okan dakikalarca alkışlar altında şarkısını söylemek zorunda kaldı. Tanju Okan şarkılarına başlamadan önce, 'iyi akşamlar' anlamına 'dobroveçe' ve şarkısını tamamladığında da 'teşekkür' anlamına 'fala' sözcüklerini kullandı. Gayet sempatikti ve büyük alkış aldı. Daha ilk geceden, sanki kimin birinci geleceği belli olmuş gibiydi.

Tülay German 'Burçak Tarlası' şarkısıyla adeta 'flaş' oldu. Ayakta alkışlandı. Alkış yağmuru aynı zamanda orkestraya da yönelikti. Onlar da adeta efsane yaratıyorlardı. Zira Yurdaer Doğulu devamlı kaçak yapan elekro gitarıyla sanki ölüme meydan okuyordu: 220 volt cereyana rağmen gitarını bırakmadı ve çalmaya devam etti.

Selim Özer, parmaklarını piyanonun tuşlarında kesip kanatmasından dolayı fena halde acı çekiyor fakat hiç bozuntuya vermiyordu! Çünkü heyecan zirvedeydi.

Vasfi Uçaroğlu, Beyrut'tan 10 bin liraya aldığı davulunu getirememenin üzüntüsüne rağmen, eski davuluyla adeta harikalar yaratıyordu. Daha sonra ondan diğer ülkelerin bateristleri, gelip imza isteyeceklerdi.

Tanju Okan okuduğu şarkının anlamına uygun olarak, içki bardağıyla sahneye çıkıp sarhoş mizanseni uyguladı. Seyircinin büyük coşkunluğu karşısında, Festival'in katı kurallarını uygulamayan Yugoslav yöneticiler bu duruma göz yumdular. Kurallara rağmen, şov yapan Tanju Okan'ı diskalifiye etmediler. Halkoyları Türkiye'ye yağdı. Türkiye 100 bin puanla birinci oldu.

Türkiye'nin 1964'te Balkan Melodileri Müzik Festivali'nde elde ettiği başarı, uluslararası ve yurt içi yankılarının ötesinde, ülkedede hafif müziğin folklorik ezgilere yönelmesini de sağladı.

TÜRK MÜZİĞİNE ETKİLERİ

Balkan Melodileri Festivali'nde Türk orkestrasının kazandığı başarı, müzik dünyasında kimi yeni gelişmelere kapı araladı. Bu festivalden sonra, pop müzikte bir 'folk patlaması' gerçekleşti. Bu yarışmaya katkıda bulunan Doruk Onatkut ve Şerif Yüzbaşıoğlu'nun aranjeleri, tüm bestelere ayrı bir güzellik ve modernizasyon getirdi.

Türkiye artık müzikte, özellikle Türkçe hafif batı müziğinde coşmuştu, koşuyor, koşuyordu… İlk defa İlham Gencer'in okuduğu yabancı şarkılara Türkçe söz yazıp uyarlama (şarkı adı: bir varmış, bir yokmuş) yani aranjmana kimse sıcak bakmamıştı. Ta ki 1960'lı yılların ortasına kadar… Gencecik bir İtalyan şarkıcı konser vermeye geldiği ülkemizde kendi şarkısına Türkçe söz yazılıp okuyana kadar… Bu şarkıcı Salvatore Adamo idi ve şarkısı "Her Yerde Kar Var" ismini taşıyordu… Bundan sonrası çorap söküğü gibi geldi… Ülkemize gelen tüm yabancı şarkıcılar, aşağı yukarı tüm Türk şarkıcılar (Türk Sanat Müziği, Halk Müziği, Pop Müzik, hatta tiyatrocular) bu modaya anında uydular…

Zeki Müren'in getirdiği yenilikler hariç, 1968'lere kadar Türk Sanat ve Halk Müziğinde çok büyük bir değişim gözlenmedi…

1968/1969'da bir fırtına patladı… Yerle yeksan etti her şeyi. 9 şiddetinde deprem etkisi yaptı ülkemizde. Bütün tabuları, bütün öğretileri, bütün inanışları, müzik adına, beste adına, güfte adına, yorum adına yıktı, yaktı, tarumar etti…

Neydi bu bütün olanlar? Biraz merak edin gelecek sayımıza kadar…

Hoşça kalın efendim. ■

Kaynaklar
Altın Mikrofon: Bir Zamanlar Net / Naim Dilmener
Balkan Festivali: Hürriyet Gazetesi/ Popüler Tarih 2002

cetin.kamil@mynet.com

AZ BİLİNEN DÜNYA SİNEMALARI -15

İTALYAN SİNEMASI- 3

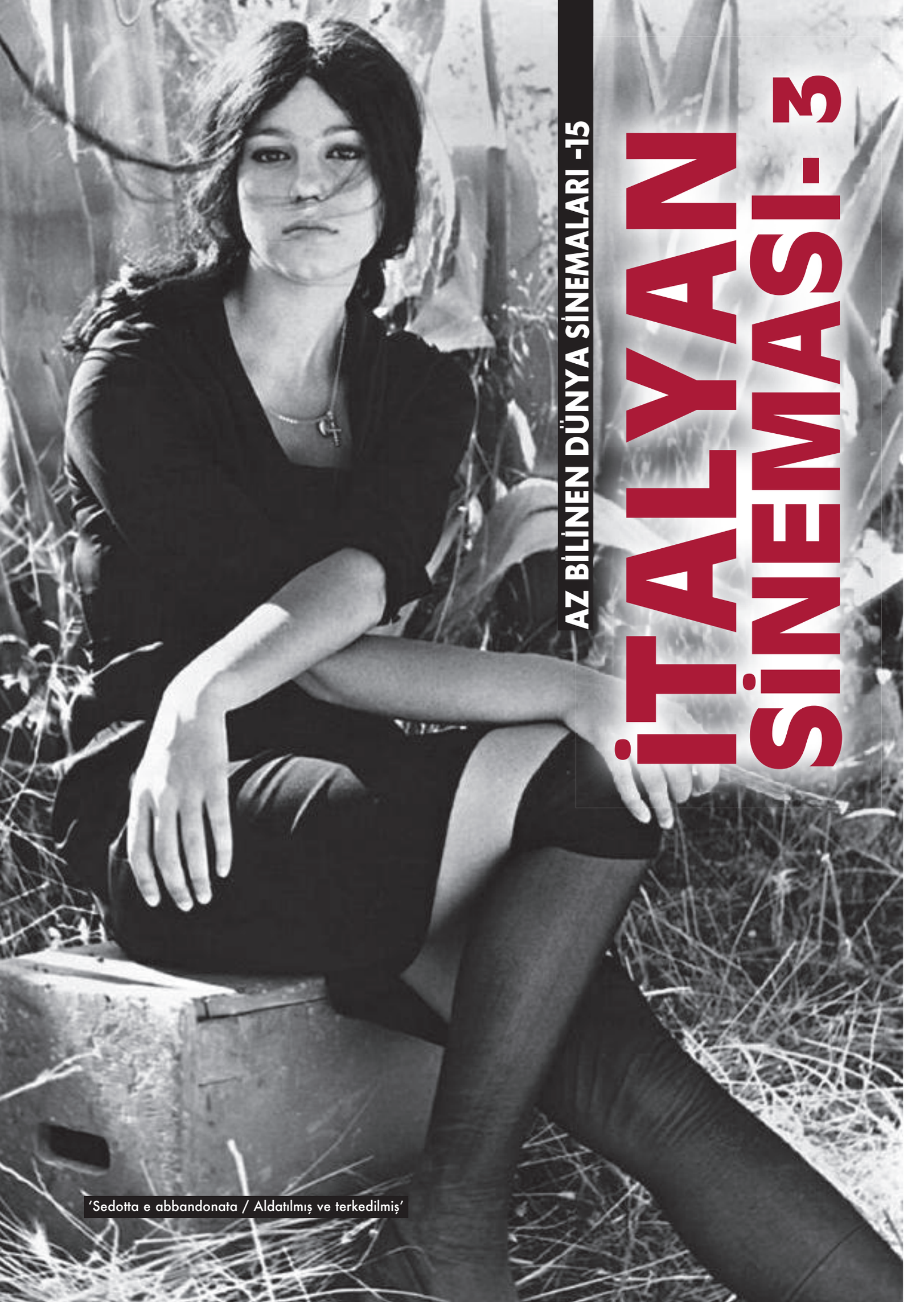

'Sedotta e abbandonata / Aldatılmış ve terkedilmiş'

Vittorio Gassman

Alberto Sordi

Nino Manfredi

Toto

1950'li yıllar İtalyan sinemasının kolay yıllarıydı. Televizyonun ve pazara akın eden Amerikan filmlerinin rekabetine rağmen yerli ürünler gişe gelirinin %50'sine ulaşabiliyordu. Cinecitta'da çoğu ortak-yapım epik-kostümlü dramlar ve tarihsel-mitolojik süper prodüksiyonlar, Amedeo Nazzari-Yvonne Sanson çiftinin başrollerini paylaştığı popüler melodramlar peş peşe çekiliyordu.

1950'li yıllarda *Gina Lollobrigida*, *Sofia Loren*, *Silvana Pampanini* ve *Silvana Mangano'nun* başı çektiği *"seks bombaları"* çağı başlamıştı. *Pampanini*'nin şöhreti nispeten kısa sürmüş, *Lollobrigida* ve *Loren* günümüze dek başarılı uluslararası kariyerler yapmışlardı. Buz gibi çekiciliğiyle, şaşırtıcı, neredeyse cesaret kırıcı bir sertliğin maskelemeye çalıştığı patlamaya her an hazır bir volkanı anımsatan *Silvana Mangano*, çok da iyi bir oyuncuydu. Diğer "Diva"ların aksine, özellikle olgunluk döneminde hep büyük yönetmenlerle çalışmış, *Visconti*'nin, *Pasolini*'nin gözde oyuncusu olmuştu. Ölümüne kadar ne sinema onu, ne de o sinemayı bıraktı. Beyaz perdede son kez *Nikita Mikalkov*'un *"Oçi Çorniya"*sında *Marcello Mastroianni*'nin varlıklı eşini canlandırmıştı.

İTALYAN USULÜ KOMEDİ VE KARE AS

Dönem, *"Commedia all'İtaliana"*nın dönemiydi. *Pietro Germi*'nin "*Divorzio all'italiana*" (1961) filmine bir gönderme olarak adlandırılan *"İtalyan Usulü Komedi"*, kendine özgü bir türden çok, orta sınıf toplumsal ahlâkının *eğlenceli ve hüzünlü* yergisinin öne çıktığı etkileyici komedilerin çekildiği bir dönemi belirlemektedir.

"Commedia all'İtaliana", yönetmen sineması olduğu kadar, oyuncu sinemasıydı da. 1960 ve 1970'lerin "Kare As"ı *Toto*, *Alberto Sordi*, *Nino Manfredi* ve *Vittorio Gassman* için, *bütün güldürü potansiyellerini ortaya koyaca*kları *"ısmarlama" karakterler yazılıyor*, bu oyuncular dönemin neredeyse bütün filmlerinin başrollerini kimi zaman tek başlarına *kimi zaman da beraberce paylaşıyorlardı*. Ünlü oyuncu-yönetmen *Vittorio de Sica* (1901-1974) da dönemin pek çok filminde oyunculuk yapıyordu. Zamanla onlara genç kuşaktan *Stefania Sandrelli*, *Monica Vitti*, *Giancarlo Giannini* eşlik etmeye başladı. Çoğunlukla dramatik rollerle tanınan *Marcello Mastroianni* ve *Claudia Cardinale* gibi oyucuların olağanüstü komedi yetenekleri de bu dönemde ortaya çıktı.

Prens *Antonio Focas Flavio Angelo Ducas Comneno De Curtis di Bisanzio Gagliardi*, ya da sahne adıyla *Toto* (1898-1967), 20. yüzyılın ikinci yarısının en yetenekli palyaçosuydu.

100'den fazla filmde oynayan, *Buster Keaton* ve *Charlie Chaplin* ile karşılaştırılan, yüzyılın bu en önemli İtalyan oyuncusu *Commedia dell'Arte* geleneğinin olağanüstü bir mirasçısıydı. Oyunculuğunun yanında, üst düzey bir yazar ve şarkı metinlerini de yazdığı yetenekli bir şarkıcıydı.

Sinemaya 1930'ların sonunda başlayan, çağdaş İtalya'nın kötülüklerinin ve erdemlerinin dâhi arketipi, özellikle aşağılık karakterlere müthiş bir gerçekçilik katmayı bilen *Alberto Sordi* (1920-2003), hem komik hem dramatik rollerin oyuncusuydu. Yönetmen, besteci ve şarkıcı olarak da tanınan *Sordi*, 70 yıllık kariyerinde 150'ye yakın filmde oynamış, İtalya'nın Oscar'ları sayılan David di Donatello Ödüllerinde, 7 kez En İyi Erkek Oyuncu seçilerek erişilmesi zor bir rekor kırmıştı.

Giorgio Strehler yönetimindeki *"Piccolo Teatro di Milano"*da Shakespeare trajedilerinde oynayan *Nino Manfredi* (1921-2004), komedi oyunculuğuna geçtikten sonra 100'ün üzerinde filmde oynamıştı. Ayrıca yönetmenlik, bestecilik ve şarkıcılık da yapıyordu.

Flaman-Hollanda kökenli *Dirk Bogarde*'ın kusursuz İngiliz'in temsilcisi olması gibi, Avusturya kökenli *Vittorio Gassman* (1922-2000) on yıllar boyunca İtalyan erkeğinin prototipi olmuştu. Kariyerine tiyatro'da *Ibsen* ve *Shakespeare* oyunlarıyla başlayan *Gassman*, sinemaya dramatik rollerle geçmiş, ancak *"I soliti ignoti"*de, izleyiciyi duygusal olarak etkileyebildiği gibi, kahkahalarla güldürebileceği de fark edilmişti. Dolandırıcıları, ezikleri ya da varoş üçkâğıtçılarını canlandırdığında bu karakterlere bir miktar asalet katmayı bile başaran *Gassman*, 1945'den ölümüne dek sinema, tiyatro ve TV'de oyunculuğa devam etmiş, arada birkaç senaryo da yazarak 6 film yönetmiştir…

'Parenti serpenti'

'Caro Michele'

Marchese del Grillo

MARIO MONICELLI

*"İtalyan Usulü Komedi"*nin *Mario Monicelli*'nin *"I soliti ignoti / Bildik Tanınmamışlar"* filmi ile başladığı kabul edilir. 1915'de doğan *Monicelli* sinemaya 1949-1953 yılları arasında yönetmen *Steno* ile beraber çektiği 8 başarılı filmle başlamıştır. Çoğunda başrolleri *Toto* veya *Alberto Sordi*'nin oynadığı bu seri imalat komedilerin ardından *Monicelli*, tek başına çalışmaya karar verir. Beceriksiz bir soyguncu takımının, planladıkları soygunu yüzlerine gözlerine bulaştırmasının müthiş eğlenceli öyküsü *"I soliti ignoti"* (1958), hem büyük başarı kazanır hem de dramatik rollerde yeni yeni adlarını duyurmaya başlayan iki genç oyuncuya, *Vittorio Gassman* ile *Marcello Mastoianni*'ye ilk kez komedi yeteneklerini gösterme fırsatı verir.

Birinci Dünya Savaşı'nda geçen ve her türlü kahramanlık, vatan, millet söylemlerinden uzak durmayı başaran ve iki büyük oyuncuyu *Vittorio Gassman* ile *Alberto Sordi*'yi bir araya getiren traji-komik *"La Grande Guerra / Büyük Savaş"*(1959), aynı yıl Venedik'te Altın Aslan'a lâyık görülür.

1966'da çektiği bir başka başyapıt, *"L'armata Brancaleone / Brancaleone'nin Ordusu"* ve devam filmi *"Brancaleone alle Crociate / Brancaleone Haçlı Seferi'nde"* (1970) komediyi İtalyan Ortaçağı'na taşır. *Vittorio Gassman*'ın canlandırdığı fakir ama kendini beğenmiş şövalyenin maceralarını, bu filmler için özel olarak üretilmiş *İtalyanca-Latince karışımı bir dille* anlatmaktadır. 1975'de, mizah, hiciv duygusallığı harmanlamaktaki ustalığını bir kez daha *"Amici miei / Arkadaşlarım"*da gösterecek, 1982'de öykünün devamını *"Amici miei Atto II / Arkadaşlarım II Perde"* adıyla çekecektir.

Uzun yaşamında *"Caro Michele"*(1976), *"Un borghese piccolo piccolo"* (1978), *"Il Marchese del Grillo"* (1981), *"Speriamo che sia femmina"* (1985), *"Parenti serpenti"* (1992) ve *"Cari fottutissimi amici"* (1994) ve son filmi *"Le rose del deserto"* (2006) gibi başyapıtları da içeren 70'e yakın film çeken, 100'ün üzerinde se-

'Amici miei / Arkadaşlarım'

'La Moglie del Prete / Papazın Karısı'

'Pane, amore e Fastasia'

'Profumo di Donna / Kadın Kokusu'

naryo yazan *Monicelli*, prostat kanseri teşhisiyle yatırıldığı hastanenin penceresinden atlayarak 2010'da intihar ettiğinde 95 yaşındaydı.

LUIGI COMENCINI

Genç kuşağın önde gelen kadın yönetmenlerinden *Cristina* ve *Francesca Comencini*'nin babası *Luigi Comencini* (1916-2007), ilk ticari başarıyı yakaladığı *"L'imperatore di Capri"*nin ardından, *"Pane, amore e Fantasia"* (1953) ve *"Pane, amore e Gelosia"* (1954) filmleriyle *"neo-realismo rosa" (pembe yeni-gerçekçilik)* olarak adlandırılabilecek bir akım başlatmıştır. En önemli filmi, 1943 sonrasının İtalya'sında geçen acı-tatlı komedisi *"Tutti a Casa"*dır (1960).

PITRANGELI VE LOY

Kısacık ömrüne 11 film sığdıran *Antonio Pitrangeli*'nin (1919-1968) en önemli çalışmaları *"Adua e le compagne"* (1960) ve *"Io la conoscevo bene"*dir (1965). Genellikle *"Un Giorno da Leoni"* (1960), *"Le quattro giornate di Napoli"* (1962), *"Detenuto in attesa di giudizio"* (1971), *"Scugnizzi"* (1989) gibi üst düzeyde sosyal içerikli filmler çeviren sinema, tiyatro ve TV yönetmeni *Nanni Loy* (1925-1995), 1960'da *Toto* ve *Mastroianni* haricinde orijinal "cast"ını yeniden bir araya getirdiği *"I soliti ignoti"*nin keyifli devam filmi *"Audace colpo dei soliti ignoti"* ile komediye geçti.

DINO RISI

Tıp eğitimi alan, psikiyatri uzmanı *olan Dino Risi* (1916-2008), eğlence amacıyla el attığı film yönetmenliğini 1947'de meslek olarak görmeye başlamıştır. Son yıllarındaki bir iki çalışması dışında, çevirmiş olduğu 80'i aşkın filmin hemen hepsi komedidir.

İlk olarak 1956'da *"Aşk, Ekmek"* serisinin üçüncüsü *"Pane, amore e..."* ile isim yapmış, ününü *"Belle ma povere/ Güzel ama Fakir"* (1956) ile pekiştirmiş, *"Belle ma povere"*nin devam filmleri *"Una vita difficile/ Zor bir Yaşam"* (1961) ve *"Il sorpasso / Sollama"* (1961) eleştirmenlerin ve izleyicilerin büyük beğenisini kazanmıştır. *"I Mostri / Canavarlar"* (1963) ile 20 *kısa öyküde İtalyanların ahlaki* mitoslarını, *"Vedo Nudo / Çıplak Görüyorum"*da (1969) seks alışkanlıklarını alaya almış, *"La Moglie del Prete / Papazın Karısı"*nda (1971) -fazla ileri gitmeden- Katolik kilisesinin din adamlarının bekâreti takıntısıyla dalga geçmiştir. 1974'de çektiği *"Profumo di Donna / Kadın Kokusu"* ile sayısız ödül kazanmış, *Vittorio Gassman* o yıl Avrupa'da verilen tüm En İyi Erkek Oyuncu Ödüllerini toplamış-

'Divorzio all'Italiana / İtalyan Usulü Boşanma'

'Sedotta e abbandonata / Aldatılmış ve Terk Edilmiş'

'Signore e Signori'

tır. Yıllar sonra, *"Scent of a Woman"*da aynı karakteri büyük başarı ile canlandıran *Al Pacino*'nun yorumunun, *Risi*'nin birçok filminin başrolünü oynamış olan olağanüstü aktör *Vittorio Gassman*'ın performansının soluk bir kopyasından öteye gidemediğini belirtelim.

PIETRO GERMI

Pietro Germi (1914- 1974), Roma'da Centro Sperimentale di Cinematografia'da oyunculuk ve yönetmenlik eğitimi alırken, hayatını kazanmak için dublörlük ve asistanlık yaparak sinemaya adım atmıştır. Yönettiği ilk film *"Il testimone / Tanık"* (1945) dahil, *Neo Realismo* etkisindeki *"In Nome della Legge / Kanun Namına"* (1949), *"Il Cammino della Speranza / Umut Yolu"* (1950) ve başrollerini oynadığı *"Il Ferroviere / Demiryolu İşçisi"* (1956), *"L'uomo di Paglia / Korkuluk"* (1958), *"Un Maledetto Imbroglio / "Lânetli bir Hile"* (1959) gibi ilk çalışmalarında Sicilya halkının güncel sorunlarıyla ilgili toplumsal konuları ele almıştır.

Çektiği bütün filmlerin senaryolarının yazımına katkıda bulunan, çoğunda oyunculuk da yapan *Germi*, zamanla toplumsal dramdan hicivli komedilere geçmiş, ancak sevgili Sicilya halkından hiç ayrılmamıştır. Ona dünya çapında ün getiren ve Katolik İtalya'daki boşanma yasağı ile açıktan açığa dalga geçen bol ödüllü *"Divorzio all'Italiana / İtalyan Usulü Boşanma"* (1961), 15 yaşında bir kızın ablasının nişanlısı tarafından tecavüze uğramasıyla başlayan ve bizdekileri aratmayan sapkın "namus" ve "kirletilme" öyküsü *"Sedotta e abbandonata / Aldatılmış ve Terk Edilmiş"* (1964) ile taşra ahlakının iki yüzlülüğünün sert yergisi *"Signore & Signori / Bayanlar ve Baylar"*ın (1966) arka planında hep Sicilya vardır.

ETTORE SCOLA

"Commedia all'İtaliana" dendiğinde öncelikle akla gelen isim, 1931'de Treviso'da doğan, halen yaşamını, çocuk yaşta iken ailesiyle beraber taşınmış olduğu Roma'da sürdüren *Ettore Scola*'dır. *Ülkesinin tarihini* ve insanını çok iyi tanıyan, yaşam savaşının riskleri kadar gülünç taraflarını da sevecenlikle gözlemleyen *Scola*, sinema ile 1940'lı yılların sonlarında, üniversitede iken ilgilenmeye başlamış; *"Marc'Aurelio"*adlı mizah gazetesinde yazdığı skeçlerdeki sivri ve iğneleyici dili kimi senaryo yazarının dikkatini çekmiş. Uzunca bir süre yardımcı senaryo yazarlığından sonra, kendi senaryolarını yazmaya başlamış. 1987'ye kadar bütün senaryolarını beraberce yazacağı okul arkadaşı, efsanevi senarist *Ruggero Maccari* (1919-1989) ile oluşturdukları ilk ortak senaryoyu çekerek ilk filmini yapmış: *"Se permettete parliamo di donne / Müsaadnizle Hanımlardan Konuşalım"* (1964).

'Dramma della gelosia: tutti i particolari in cronaca / Kıskançlık Dramı'

'La Famiglia - Aile'

'La Nuit de Varennes / Varennes Gecesi'

'C'eravamo tanto amati / Birbirimizi O Kadar Sevmiştik ki"

Sekiz öyküden oluşan ve kadın-erkek ilişkilerini büyük bir keyifle didik didik eden bu filmde skeçlerin birbirinden son derece farklı bütün ana karakterlerini *Vittorio Gassman* canlandırır.

İtalyan toplumsal komedisinin ve Scola'nın ilk başyapıtı *"Dramma della gelosia: tutti i particolari in cronaca / Kıskançlık Dramı"* (1970), iki erkekle bir kadının karmaşık aşk ilişkisinin fonunda, sosyalist ideallerin günün siyasal gerçekleriyle çatışmasına odaklanır.

Marcello Mastroianni'ye Cannes'da En İyi Oyuncu ödülü getiren bu filmden sonra yine aynı oyuncuyla işçi kesiminden bir İtalyan'ın ABD'deki şanssız deneyimlerini anlatır: *"Permette? Rocco Papaleo"* (1971). Başarılı *Dürrenmatt* uyarlaması *"La Più bella serata della mia vita /* Yaşamımın en Güzel Gecesi"nin (1972) ardından en keskin politik taşlamalarından *"C'eravamo tanto amati / Birbirimizi O Kadar Sevmiştik ki"*yi (1974) çeker. Film, direniş saflarında tanışan üç *idealist akadaşın*, II.Dünya Savaşının sonundan, politik diyalektiklerin aşırı uçların elinde sokakta *gösterilere,* kavgalara ve terörizme dönüştüğü 1970li-1980'li *"anni di piombo / kurşun yıllar"*a uzanan yaşamlarını ve yılların getirdiği hayal kırıklıklarını anlatır. Toplumsal aşamaların kökenlerini araştıran bu büyük fresk, acı bir tonlamayla sona erer: *"bizler dünyayı değiştirmek istemiştik ama, dünya bizi değiştirdi"*.

1976, *"Brutti, sporchi e cattivi / Çirkin, Kirli ve İşe Yaramaz"*ın yılıdır. Alt sınıfların Roma varoşlarındaki yaşamını, kurmaca belgesel tadında anlatan bu kapkara komedinin en büyük kozlarından biri *Nino Manfredi*'nin olağanüstü oyunculuğudur.

1977'de *Scola*, en ünlü filmini çeker: *"Una Giornata Particolare / Özel Bir Gün"*. Bu bol ödüllü film, *Hitler*'in *İtalya*'ya Mussolini ile buluşmaya geldiği gerçekten özel bir günde, 4 Mayıs 1938'de geçer. Binadaki bütün yaşayanlar ve Faşist kocası bu tarihi olayı izlemek için gittiğinde, toparlamak zorunda olduğu evinde kalan eğitimsiz ve bezgin ev kadını (*Sophia Loren*) ile sürgüne gönderilmeyi bekleyen entelektüel eşcinsel komşusunun (*Marcello Mastroianni*) arasında oluşan özel yakınlaşma, dünyalarını değiştirmese de ikisinin yaşamına bir parça renk getirecektir. Bu hüzünlü komedi, ya da tek mekânda geçen komik trajedi, büyük ustanın, sade ve duygu yüklü bir öyküyü, sesini yükseltmeden, slogan atmadan sert bir politik filme dönüştürmesiyle gerçek bir sinema dersidir.

Yine tek mekânda geçen Romalı ilerici entelektüellerin acımasız yergisi"*La Terrazza / Teras"*dan (1980) sonra *Scola* komediye bir süre ara

'Il Postino / Postacı'

'Non ci resta che piangere'

verir ve daha dramatik bir sinemaya yönelir. *Çok f*arklı bir tutkuyu işleyen ve kadın dünyasına derinlemesine ve sevecenlikle bakan olağan dışı *"Passione d'Amore/* Aşk Tutkusu"nun (1981) ardından 1791'de Fransız İhtilalinde geçen *"La Nuit de Varennes / Varennes Gecesi"* (1982) gelir. *"Le Bal / Ballando Ballando"*da (1983) Fransa'nın 50 yıllık tarihini büyük bir ustalıkla, bir dans salonunda geçen sözsüz bir filme sığdırır. Belki de en mükemmel filmi olan *"La famiglia"*da (1987) bir ailenin, modaların, eşyaların, politikaların, kültürel kavramların devamlı değişimine rağmen, kan bağlarının ve sevginin ön planda olduğu 80 yılını evin içinden çıkmadan anlatır.

Peşinden, film izlemenin bir toplumsal deney, bir tür dini tören olduğu yıllara dönerek yok olmakta olan bir sinema salonuna olağanüstü bir ağıt yakar: *"Splendor"* (1989). Dalgın bir baba ile askerden kısa bir süre izin alan huysuz oğlunun birkaç saatini anlattığı *"Che ora è"* (1989), iki başoyuncusuna *Marcello Mastroianni* ve *Massimo Troisi*'ye Venedik'te En İyi Oyuncu Ödülünü kazandırır.

1995' de *Alberto Sordi*'li *"Il Romanzo di un Giovane Povero"* ile tekrar komediye *dönen Scola, "La cena"* (1998), bir Roma restoranında akşam yemeği yiyen müşterilerin ve mutfaktakilerin öykücüklerini, bir senfoni orkestrası gibi, birbirine karıştırarak ama her sazın / karakterin de hakkını vererek yönetir. Venedik'te filmin bütün kadrosuna En İyi Oyuncu Ödülü layık görülür.

1938'de, savaş öncesinde Roma'da, biri Hıristiyan diğeri Yahudi iki rakip terzi arasında geçen *"Concorrenza Sleale"* Scola'nın, konunun ciddiyetini göz ardı etmeden nasıl komedi yapabileceğinin sağlam bir örneğidir.

Çektiği 40 filmin arasında birçok önemli belgesel de bulunan *Scola*'nın yaşadığı kente bir saygı duruşu olan ve bir görüntü, karakter ve öykü mozaiği olarak *i*şlediği, *"Gente di Roma / Roma İnsanları"* (2003), şimdilik son çalışmasıdır.

BİR FENOMEN: MASSIMO TROISI

İtalyan komedisinden söz ederken, *Massimo Troisi*'yi anmak şart. 1953'de Napoli yakınlarında doğan bu olağanüstü oyuncu, *Toto* ve *Eduardo* ile *Peppino De Filippo* gibi büyük komedyenlerin tahtının kuşkusuz tek varisiydi. Kabarelerde *"İ Saraceni"* ve *"La Smorfia"* adlı komedi üçlülerinde başladığı gösteriler, gurubun önce radyoya sonra da televizyona transferini sağlamıştı. Olağanüstü mimikleri, görünürde kafası karışmış gibi konuşma tarzı ve keyifle koruduğu güneyli aksanı ile kısa zamanda medyatik bir fenomene dönüşen *Troisi*, yazıp yönettiği ve bütün diğer filmlerinde yapacağı gibi, başrolünde oynadığı ilk filmi *"Ricomincio daTre"* (1981) ile 1980'lerin en yetenekli yazar-yönetmenlerinin arasına girdi. İkinci filmi *"Scusate il Ritardo"*da (1983) ilki gibi genç bir Napolilinin sorunlu aşklarına odaklanıyordu. *Roberto Benigni* ile beraber oynadığı *"Non ci resta che piangere"*de (1985), kazara 15. yüzyıla düşen ve durumu fark ettiklerinde *"dünyayı kurtarabilmek için" Kristof Kolomb*'un Amerika'yı keşfetmesine engel olmaya çalışan iki kankanın çok eğlenceli öyküsüydü. Peşinden *"Le vie del Signore sono finite"* (1987) ile faşist İtalya'ya uzandığı ve bir erkekle bir kadının aşk ilişkisinin zorlukların eğildiği *"Pensavo fosse amore invece era un calesse"* (1991) filmlerini çekti. Sinemada yazdığı ve yönettiği bu üst düzey çalışmalarının yanında müthiş yeteneğini fark eden *Ettore Scola*'nın *"Splendor"* (1988), *"Che ora è?"* (1989) ve *"Il viaggio di Capitan Fracassa"* (1990) filmlerinde önemli roller üstlendi. *Massimo Troisi*'ye dünya çapında tanınmayı *Michael Radford*'un *"Il Postino"*su getirdi... Ancak, *Troisi*, bunu hiç bir zaman öğrenemeyecek, çocukluğunda geçirdiği ağır romatizmanın ardından devamlı tekleyen kalbi, 1994'de *"Il Postino"*nun çekimlerini bitirmesinden 12 saat sonra duracaktı. Henüz 41 yaşındaydı...

*"Commedia all'Italiana"*nın peşinden 2000'lerin başlarına kadar geldik. Ancak, "auteur"ler dönemini keşfedebilmek için tekrar 1950'lere dönmemiz gerekecek. Buna da gelecek yazılarımızda başlayacağız. ■

Serkan GÜZEL

Işığın kalbi

Hiçbir şafak aydınlığın tohumlarını içinde taşımaz. Dante bile göremedi rüyasında 'hiç'i. 'Hiç' içte uyumaz. Kim bilir; belki de içimizdeki ateşin hasretiydi Cehennem..!

Koca bir ömrü doğum ve ölümle sınırlandırırız da ışığı arar dururuz ömrümüz boyunca. Aydınlanmak isteriz, berraklaşmak, arınmak. Gece bile yıldızlara bakmaktan alamaz bizi, tensizlik içine çekemez. Oysa kadim dostlar bilir; ışığın kalbi karanlıkta gizlidir. Herhangi bir rüya girdiğinde gözlerimize; dingin adım ilerleriz siyahtan akan gönlümüze. Aydınlanmak isteriz karanlığın sevgisiyle. Bazen kayıp bir gölün çehresindeyim, bazen de uzak bir yıldızın tümcesinde. Tekrarlanan tende her sabah uyanıyorum yine ve açılıyor mazinin çekmecesi. Hiç sıkılmadan yol alıyor gölümün sessizliği, hiç yorulmadan üstelik kırlangıçların hızıyla. Her kayan yıldızda bir meşale yakıyoruz. Oysa biliyordun kadim dost; kızıllığını çoktan yitirmiş kentlerdik biz. Süslü harflerimi alıp gitmek istiyorum bu cümleden. Işığı içimde öldürüp kaçmak istiyorum. Ama olmuyor, baştan sona hatalanıyor bu yer. Masallar ayaklanıyor birer ikişer, kahramanları damarlarımda akıyor. Biliyorum kadim dost; alacakaranlığı gözlerinle örtemezsin, ışığa sırtını dönüp çekip gidemezsin.

O halde neden kalplerde silindirler çalışıyor ve ezip geçiyor tüm duyguları? Neden bu çalkantı verildi gövdelere ve neden dinmiyor bu sır bu tende?! Oysa göknehrin maviliğine sürmüştüm kaderin atlarını ve kaybolmuştu keder. Ey kadim dost; kasırganın da bir acısı var sürgünden yana. Bilmezler mi, doyamadığı topraklar var. O halde neden kadere tesadüf ediyor hazırlıklı düzenek. Ve neden dökülmüyor bu sancılı yapraklar? Uzak diye mi gelmiyor dualar kalbime? Tuzak mı sanıyorlar bu ayrılığı… *Oysa bilmiyorlar kadim dost; bakışlarımızın arasındaki sessizliği hiçbir Tanrı duyamaz. Haber salsınlar dört bir göğe..! Ne kadar Tanrı varsa toplansın ve sessizliğimizden özür dilesinler…*

Doğru ya da yanlış; bırakıp gidebileceğim bir yol yok ve hiçbir saray kuşatamaz artık dünümün sokaklarını. Çok aldandım, hep aldandım aslında. Görmeliydin kadim dost yüzü öyle güzeldi ki; dudaklarından vadiler damlıyordu, ıslatıyordu utancı her susuzluğumu. Sen beni uyarmıştın. "Yokluğunu Onunla giderme" demiştin. Ah kadim dost öyle yalan bakıyordu ki, tüm doğrularımla inanıyordum. Ve asla unutamam, tüm cesaretimle korkuyordum ondan. Buna rağmen zamanın içinde zaman gibi, hayatın içinde hayat gibi olmayı öğrendim. *Sende bilirsin; umuttan başka Araf yoktur aslında.*

Asma gibi filizlensem de yeniden, toprağın dingin perçemine kanmam bir daha. Artık anlayabiliyorum; doyumsuz bilgenin mükemmelliği sayısız kusurla besleniyor. Buna rağmen aldanıyor cevapların teslimiyetinde. Tekrarlanan sonsuzluk tüketiyor zamanı, kaçıyor eski lahitinden. İşte yine doğup geliyor taze bahar, ebedi kara deliğinden. Bazen sadece bilmen gerekir kadim dost, duyman gerekmez. *Tanrı'nın da korktuğu bir yol var tam kalbimizden geçen.* İlk düş ile yaratıldı sevgi ve kendi ekseni etrafında dönmeye başladı söz. Her güz yaza vardı. Ağlamadım kırılacak diye kanatlarım, onlarsız uçmaktan korkmadım. Bundan ötürü yanacaksam, ateşten kaçmam. Sende kaçma kadim dost..! *Eğer kopacaksa o zalim kıyamet, vuslatı da sahibidir elbet.* Ne miğferlerimiz vardı ne de kötü sözlerimiz yine de gövdemizi delip geçemediler. Tefekkürün sadeliği, en uzaktaki sırrın yalnızlığı bile durduramadı bu ıssızlığı. Işığın kalbini kirletemediler. Renksizliği iğdiş edip sensizliği benimle pekiştiremediler. Betimleseler de yaşamı çizgilerle, beni ışıktan vazgeçiremediler.

İmgeler zaman gibi akıyordu üzerime, yıkanıyordum suyun bilgisiyle.

Biliyorsun kadim dost, gelmez dediğin o an gelecek bir gün. Putların ve sahte duaların korunmana yetmeyecek. Ansızın parçalanacak o münzevi kalbin, çocuksu gülümsemen çam ağacından sarkacak. Ve yeniden yaşlanacak Robert Burton. Geriye sadece melankoli kalacak. Bir de izi sürülemeyen düşlerin. Ardından her büyü kendi loşluğuna sürünecek ve yarattığın bu koyuluk tüm renklerini emecek. Düşünüyorum da kadim dost; *belki de Bach'ın müziğinden başka bir Cennet yoktur.* ■

Viket PENSO

www.trendtastic-ny.com

H&M – ISABEL MARANT KOLEKSİYONU

Her sezon ünlü tasarımcılarla işbirliği yapan H&M, 2013-2014 Sonbahar-Kış sezonu için Isabel Marant ile birlikte çalışacak. Hem kadın hem de erkekler için kıyafet ve aksesuarlardan oluşan, 'Isabel Marant for H&M' koleksiyonu 14 Kasım 2013'da mağazalarda olacak. Daha önce Karl Lagerfeld, Roberto Cavalli, Stella McCartney, Matthew Williamson gibi ünlü tasarımcılarla çalışan H&M, doğal ve abartısız stiliyle Paris modasında önemli bir yere sahip Isabel Marant ile anlaştı. H&M için imzası niteliğinde olan stilinden esinlenen ve herkeste bulunması gereken parçalarla, 2013-2014 Sonbahar-Kış sezonuna uygun bir gardırop oluşturacak olan tasarımcının bu yeni koleksiyonu, dünya çapında yaklaşık 250 mağazada satışa sunulacak.

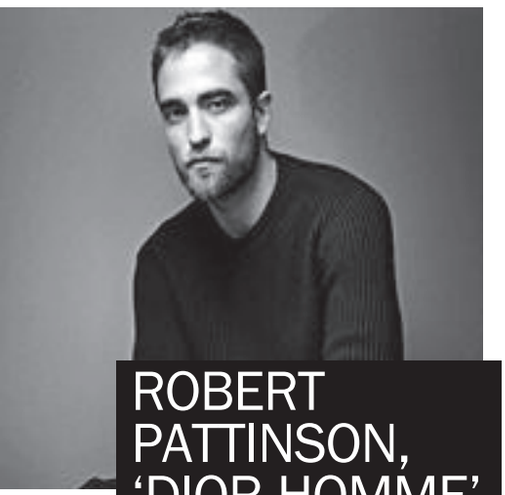

ROBERT PATTINSON, 'DIOR HOMME' PARFÜMÜNÜN YENİ YÜZÜ

Alacakaranlık Kuşağı serisinin yakışıklı aktörü Robert Pattinson'in 'Dior Homme' parfümünün son reklam yüzü olduğu açıklandı. Dior daha önce Jude Law ve Alain Delon'la da çalışmıştı. Fotoğrafçı Nan Goldin ve yönetmen Romain Gavras,tarafından çekilen reklamların ne zaman yayınlanacağı ise henüz açıklanmadı.

Prada Sonbahar - Kış 2013-2014 reklam kampanyası

Prada Sonbahar- Kış 2013-2014 Erkek Koleksiyonu reklamları için mankenler yerine Hollywood'un 3 ünlü ismi ile çalıştı. 'Skyfall' filminden Ben Whishaw, 'Django Unchained' yıldızı Christoph Waltz ve 'Perks of Being a Wallflower' filmiyle ünlenen Ezra Miller. Reklam kampanyası Londra'da David Sims tarafından çekildi.

JASON WU'NUN YENİ GÖREVİ

Michelle Obama'nın favori tasarımcıları arasında yer alan ABD'li tasarımcı Jason Wu, Marc Jacobs ve Alexander Wang'in izinden gidiyor. 30 yaşındaki tasarımcı kendi markasının yanı sıra Avrupalı modaevi ile de anlaşma imzalayarak kariyerindeki hızlı yükselişe devam ediyor. Alman Hugo Boss'un kadın bölümünün artistik direktörü pozisyonuna getirilen Wu, markanın kadın ürünlerinden ve görsellerinden sorumlu olacak. Jason Wu'nun artistik direktörlüğündeki ilk koleksiyon şubat ayında 2014 Sonbahar Moda Haftası'nda görücüye çıkacak.

Celine'in Zara korkusu

Tüm markalar Resort 2014 koleksiyon sunumlarını yapıp, fotoğraflarını basınla paylaşırken Celine, koleksiyonun mağazalara gireceği kasım ayına kadar fotoğraflarını yayınlamayacağını açıkladı. Koleksiyon sunumuna katılan editörler ve satın alma yetkililerine de fotoğraf çekmeleri ve sosyal medya paylaşımlarına izin verilmedi.
Bu gizliliğin arkasında özellikle Zara'nın Celine koleksiyonundan esinlenilmiş birçok ürüne koleksiyonunda yer vermesi olduğu söyleniyor.

Marc Jacobs'un makyaj koleksiyonu diğerlerinin aksine oldukça cesur ve renkli...

MARC JACOBS BEAUTY

Marc Jacobs, Marc by Marc Jacobs ve Louis Vuitton koleksiyonlarının tasarımcısı Marc Jacobs bugüne kadar parfüm hariç kozmetikle pek ilgilenmiyordu. Ancak ünlü tasarımcı Sephora için özel hazırladığı 122 parçalık yeni koleksiyonu ile bu alanda da iddialı olduğunu kanıtladı. 9 Ağustos'ta ABD'deki Sephora ve Marc Jacobs mağazalarında raflarda yer alacak olan koleksiyon, önümüzdeki günlerde Avrupa'da da satışa çıkacak. Marc Jacobs makyaj koleksiyonu tasarımcının diğer çalışmaları gibi oldukça cesur ve renkli.

Tom Ford for Men

Bir diğer kozmetik haberimiz ise Tom Ford'dan. Tasarımcı erkeklere özel kozmetik ve bakım ürünleri hazırlığında. Tom Ford for Men koleksiyonunda cilt temizleme ürünleri, nemlendirici, göz bakım ürünleri, çamur maskeleri, bronzlaştırıcı ve kapatıcı var. Tom Ford for Men ürünlerinin fiyat aralığının 48 ile 150 dolar arasında olması bekleniyor.

Erin Wasson-Alexander Wang

Adriana Llima

Sofia Vergara

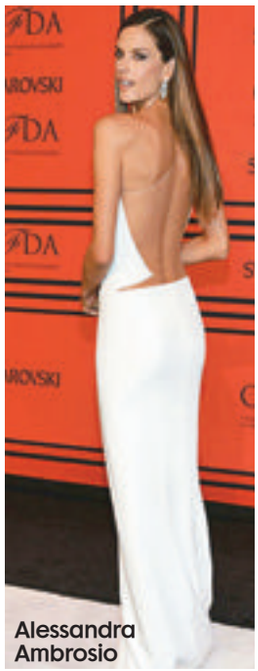
Alessandra Ambrosio

Hillary Clinton - ODLR

CFDA ÖDÜLLERİ SAHİPLERİNİ BULDU

Moda dünyasının Oscar'ları olarak gösterilen Amerikan Moda Tasarımcıları Derneğinin düzenlediği 2013 CFDA (Council of Fashion Designers of America) ödülleri Lincoln Center'da düzenlenen bir törenle sahiplerini buldu. Oscar de la Renta'ya gecenin ilk ödülünü sunan Hillary Clinton'in en büyük ilgiyi topladığı muhteşem gecede, davetlilerin hepsi birbirinden şıktı. Tabi gece Moda Tasarımcıları Derneği tarafından düzenlendiği için doğal olarak Kırmızı Halı da adeta bir podyuma dönüştü!

Lazaro Hernandez-Kerry Washington Jack McCollough

D&G'YA HAPİS ŞOKU

Ünlü İtalyan moda tasarımcıları Domenico Dolce ve Stefano Gabbana, vergi kaçakçılığından suçlu bulundu. Mahkeme her iki tasarımcıya da 1 sene 8 ay hapis cezası verdi. Savcılar, tasarımcıların Milano'da kurdukları Dolce&Gabbana markasını vergi ödemekten kaçınmak için 2004'te Lüksemburg'taki Gado holdingine piyasa değerinin altında sattığını ileri sürdü.Dünyaca ünlü Dolce&Gabbana markasının sahibi tasarımcılar, suçlamaları reddetti ve kararı temyiz mahkemesine götüreceklerini açıkladı.

Jessica Stam

Domenico Dolce ve Stefano Gabbana

- Yılın Aksesuar Tasarımcısı: Phillip Lim for 3.1 Phillip Lim
- Yılın Erkek Tasarımcısı : Thom Browne
- Yılın Kadın Tasarımcısı : Jack McCollough ve Lazaro Hernandez (Proenza Schouler)
- Swarovski Yılın Erkek Tasarımcısı : Dao-Yi Chow and Maxwell Osborne for Public School
- Swarovski Kadın Tasarımcısı: Max Osterweis ve Erin Beatty (Suno)
- Swarovski Yılın Aksesuar Tasarımcısı : Pamela Love
- The Geoffrey Beene Yaşam Boyu Başarı Ödülü: Vera Wang
- Eugenia Sheppard anısına Medya Özel Ödülü: Tim Blanks
- Eleanor Lambert anısına Kurucu Ödül: Oscar de la Renta
- Yönetim Kurulu Başarı Ödülü: Colleen Atwood
- Uluslararası Başarı Ödülü: Riccardo Tisci

Karolina Kurkova-Michael Kors

www.salom.com.tr

Artık her gün yenileniyor!

twitter'da ŞALOM'u takip edin,
gelişmelerden haberder olun

twitter.com/SALOMgazetesi

facebook'da ŞALOM'u beğenin, haberler
ve köşe yazıları size daha yakın olsun

facebook.com/facesalom

ŞALOM instagram'da

Riva ŞALHON

Direnebilen etkinlikler

Yaz ayları boyunca İstanbul'a konuk olması beklenen pek çok sanatçı programlarını iptal etmek zorunda kaldı. Geriye kalan etkinliklere kısaca göz atalım...

Belle and Sebastian

BELLE AND SEBASTİAN İLK KEZ TÜRKİYE'DE

Indie müziğin öncüleri Belle and Sebastian sabırsızlıkla beklenen Türkiye'deki ilk konserinde hayranları ile buluşacak. 'The Boy with the Arab Strap' ile 'En İyi Yeni Grup' dalında Brit Ödülü kazanan grup, 'Dear Catastrophe Waitress', 'Step Into My Office' ve 'I'm a Cuckoo' hitleriyle dünya listelerini alt üst ederek milyonları 'indie' müziğin peşinden sürüklüyor. Belle and Sebastian 'Tigermilk' adlı ilk albümleri ve 'The Boy with the Arab Strap' adlı 2. albümleri ile tüm dünyanın da tanıdığı bir efsane oldu. Aynı yıl kendi özel festivalini gerçekleştiren topluluk; ilk üç albümü sonrasında efsane gruplar kategorisinde görülebilecek bir başarıya imza attı.

Grubun yayınladığı ilk albümde yer alan 'Step Into My Office' ve 'I'm a Cuckoo' hitleriyle dünya listelerinde fırtına gibi eserken, Mercury, Ivor Novello ve Brit ödüllerinin hepsine aday gösterilen başarılı grup, The List dergisinin 2005 yılında yapılan ve aralarında Idlewild, Travis, Franz Ferdinand ve Simple Minds gibi isimlerin yer aldığı ankette İskoçya'nın en büyük müzik grubu seçildi.

24 Ağustos Cumartesi/ KüçükÇiftlik Park

JASON MRAZ İLE AKUSTİK POP

Grammy Ödüllü New Jazz ve Akustik Pop Devi Jason Mraz 19 Temmuz'da Life Park'ta.

New- jazz, akustik pop ve birbirinden güzel pop soul şarkılarıyla tüm dünyada 21 milyonluk satışa ulaşan son yılların en ünlü şarkıcı ve şarkı yazarlarından Jason Mraz, bu yaz İstanbul'da, binlerce hayranıyla buluşuyor. 1977 doğumlu Grammy ödüllü Jason Mraz, 2002 yılında çıkardığı ilk albümünün ilk hiti 'The Remedy' ile şöhrete kavuştuktan sonra hızla parlamayı sürdürürken, hayatını değiştiren, ününe ün katan 2008 yılında yayınlanan üçüncü albümü 'We Sing. We Dance. We Steal Things' ile dünyaca tanındı. Sanatçı, Carnegie Hall'den Sydney Opera binasına kadar dünyanın en prestijli sahnelerinde konserler veriyor.

Rekorlara imza atan reggae havasında şarkısı 'I'm Yours' ile devleşen Mraz, 51 yıllık Billboard tarihinin en uzun süre listede kalan şarkısı rekorunu da elinde bulunduruyor. Billboard Hot 100 listesinde tam 76 hafta en çok satanlardan biri olmayı başaran ve daha önce 69 haftayla Leann Rimes'a ait rekoru da kıran şarkısıyla Jason Mraz, zirvedekiler arasına yerleşmiş konumda.

19 Temmuz Cuma/ Mehmet Akif Tabiat Parkı / Bahçeköy

Jason Mraz

KESHA

Kesha bu yaz İstanbul Calling festivalinin konuğu olacak. İstanbul Calling, 3 aya yayılan, İstanbul'un en uzun soluklu şehir festivali olmaya hazırlanıyor. Farklı müzik türlerindeki birçok dünya starının şehrin farklı bölgelerindeki mekânlarda sahne alacakları konserler, festivaller ve partilerle bu sene İstanbul'un ve Türkiye'nin kültür-sanat gündemine oturacak.

İlk single'ı 'Tik Tok' ile çok hızlı bir çıkış yakalayan 1987 Los Angeles doğumlu enerjik ve çılgın pop yıldızı, söz yazarı sanatçı Kesha (Kesha Rose Sebert), 4 yaşında Nashville'e taşındı. Müzik kariyerini başlatmak için, liseyi bitirmeden önce Los Angeles'a geri dönen Kesha; Kelly Clarkson'ın 'Since U Been Gone' şarkısının ortak yazar ve yapımcılığını yapan Dr. Luke ile kontağa geçti ve ünlü yapımcıyı demosuyla etkilemeyi başardı. Kesha için en büyük dönüm noktası 2009'da Flo Rida'nın Dr. Luke tarafından yapılan 'Right Round' (Hot 100'ta 1 numara) şarkısına vokal olarak eşlik etmesidir.2009 yılının sonlarında yayımlanan ilk single'ı 'Tik Tok' 11 ülkede 1 numaraya ulaştı. İlk albümü 'Animal' Ocak 2010'da yayımlandı ve Amerika, Kanada ve Yunanistan'da müzik listelerine bir numaradan giriş yaptı. Eylül 2010 tarihine kadar Kesha toplamda 2 milyon albüm sattı ve bu albümlerden üç single'ı listelerde ilk 10'da kalmayı uzun süre başardı. Kesha, 'garbage-chic' olarak adlandırdığı farklı tarzıyla genç hayranlarını peşinden sürüklemeyi başarıyor.

Kesha

21 Temmuz Pazar/ Parkorman

ROCK'N COKE

Coca-Cola tarafından ilk kez 2003 yılında düzenlenen ve bu sene 10. yaşını dolduran Türkiye'nin en büyük açık hava festivali Rock'n Coke bu sene de sürpriz yenilikleri ve eşsiz atmosferi ile yine festival severlere unutulmaz bir hafta sonu yaşatacak.

Çok yakında ses getirecek festival programını www.rockncoke.com üzerinden açıklayacak olan Rock'n Coke, bu sene artan sahne sayısı ile birçok farklı müzik türüne ve yenilenmiş festival alanı ile müzik dışı özel performanslara da ev sahipliği yapacak.

Dünyaca ünlü grupların sahne alacağı Rock'n Coke Sahnesi ve Alternatif Sahne; bu yıl ilk kez kesintisiz dans ve elektronik müzikle dolu olacak, dünyaca ünlü gruplar ve DJ'lerin yer alacağı Party Arena; dünyanın farklı ülkelerinden taze ve çizgi dışı müzik gruplarının performans göstereceği Keşif Sahnesi ve birbirinden farklı işbirlikleri ile zengin bir programı olacak Şehir Sahnesi bu yıl festival severlere eşsiz bir müzik ziyafeti sunacak.

6-7-8 Eylül/Hazarfen Havaalanı

ZÜLFÜ LİVANELİ

'Yiğidim Aslanım', 'Güneş Topla Benim İçin', 'Karlı Kayın Ormanı', 'Leylim Ley' gibi kuşaktan kuşağa iletilen şarkılarıyla dünya çapında dev bir koro yaratmış olan Zülfü Livaneli, geniş repertuarıyla hayranlarına unutulmaz bir gece daha yaşatacak.

13 Temmuz Cumartesi/ Cemil Topuzlu Harbiye Açıkhava Sahnesi

John Legend

JOHN LEGEND

Soul ve R&B'de kendi neslinin en iyi söz yazarı ve şarkıcılarından olan John Legend, kazandığı 9 Grammy'nin yanısıra, aktivizmiyle de tanınan bir müzisyen. 'Ordinary People', 'Save Room', 'Everybody Knows', 'Used to Love U' gibi birçok hit şarkıya hayat veren ve 2009 yılında Time dergisinin "Dünyaya Yön Veren 100 Kişi" listesinde yer alan Legend, yeni albümünün dünya turnesi kapsamında İstanbul'da olacak.

29 Temmuz Pazartesi/Harbiye Cemil Topuzlu Açıkhava Sahnesi

STEFANO BOLLANI

Caz dünyasında son dönemde ismi en çok geçen piyanistlerden Stefano Bollani, Hamilton de Holanda ile duo projesiyle İstanbul'da sahne alacak. 15 yaşında başlayan müzik yaşamında klasik müzik ve cazdan Brezilya müziği ve pop-rock'a kadar birçok farklı türde çalışan Bollani, bu konserde, Brezilya mandolini olarak bilinen 'bandolim'e getirdiği yeniliklerle tanınan Hamilton de Holanda ile sahneyi paylaşacak.

15 Temmuz Pazartesi/ Arkeoloji Müzesi

Stefano Bollani

Roger Waters

ROGER WATERS İLE YENİDEN

Rock Müziğin efsane grubu Pink Floyd'un kurucusu Roger Waters 'The Wall' turnesiyle 7 yılın ardından yeniden İstanbullularla buluşacak. Roger Waters, daha önce 2006 yılında geldiği 'The Dark Side Of the Moon' turnesiyle İstanbul'da 17 bin kişilik hayran kitlesiyle o yazın en unutulmaz konserine imza atmıştı. 'The Wall' albümü müzik otoriteleri tarafından, dünyanın en büyük rock grubu kabul edilen Pink Floyd'un başyapıtı olarak kabul ediliyor. Albüm, sosyal, politik ve bireysel anlamda kitleleri etki altında bırakması açısından müzik tarihinin en önemli albümlerinden biri olarak kabul ediliyor. 'The Wall' albümü Pink Floyd'a bu dalda rekorlar kırdırdı. Grup bu albümle 23 kez platinum sertifika kazandı.

'The Wall' albümündeki şarkılar albümün çıktığı yıllarda, dünya müzik listelerinde aylarca liste başı olarak kaldı. 'The Wall' turnesinde albüm görkemli bir show eşliğinde baştan sona çalınıyor.'The Wall' turnesi, şimdiye kadar gerçekleştirdiği 192 konserle, 28 ülkede 3,3 milyon kişiye ulaştı ve bilet satışı 380 milyon dolara ulaştı. The Wall turnesinin temmuzda Belçika'da başlayacak Avrupa konserleri eylül ayında Fransa'da noktalanacak.

4 Ağustos Pazar/ İTÜ Stadyumu Ayazağa Kampüsü

tatilsepeti.com

444 44 20
24:00'E KADAR ARAYABİLİRSİNİZ.

TÜM HAVA YOLLARI
12 TAKSİT VE 4 AY ERTELEME İLE
TATİLSEPETİ'NDE

ANADOLUJET atlasjet PEGASUS AIRLINES SunExpress TÜRK HAVA YOLLARI A STAR ALLIANCE MEMBER

HSBC ADVANTAGE'A ÖZEL PEŞİN FİYATINA 12 TAKSİT VE 4 AY ERTELEME advantage

ClubFinans'ınız ile İstanbul Atatürk ve Sabiha Gökçen havalimanlarında yıl sonuna kadar tek seferde yapacağınız 150 TL ve üzeri döviz karşılığı duty free harcamalarınıza 3 taksit ayrıcalığı!*

ClubFinans'ınızı kullanarak yararlanabileceğiniz diğer ayrıcalıklı seyahat hizmetlerimiz:

- Yıl sonuna kadar tek seferde yapılacak 150 TL ve üzeri yurt dışı harcamalarına 3 taksit*
- Yurt içi ve yurt dışı uçak biletlerinde değerli ParaPuan kullanımı fırsatı
- Sabiha Gökçen Havalimanı ClubFinans Lounge ve Vale hizmetlerinde avantajlar
- ClubFinans Xclusive ile yılda 5 defa Atatürk Havalimanı dış hatlarda *"primeclass"* CIP servis ile ayrıcalıklı geçiş hakkı ve asistans**
- Atatürk Havalimanı TAV Comfort Lounge
- Atatürk Havalimanı'nda ayda 200 TL'ye kadar %50 otopark indirimi
- Özel şoförlü araç hizmeti***
- Araç kiralamada 1 yıl boyunca Avis'in liste fiyatları üzerinden %25 indirim****
- Yurt dışı seyahat sigortası*****

CLUBFINANS

CLUBFINANS HATTI 0216 522 49 59
www.clubfinans.com.tr
facebook.com/clubfinans
twitter.com/@clubfinans
appstore'dan indirin

FINANSBANK
Bizce mümkün.

* ClubFinans Xclusive sahipleri aynı koşullarda 4 taksit ayrıcalığından yararlanırlar. Kampanya kapsamında tek seferde yapacağınız 150 TL ve üzeri döviz cinsinden duty free harcamalarınız ve yurtdışı harcamalarınız MasterCard/Visa tarafından USD'ye çevrilir; USD cinsinden gelen işlem, işlem tarihindeki kurdan Finansbank Döviz Satış Kuru ve işlem tutarı üzerinden aylık %1 komisyon ile birlikte TL'ye çevrilerek taksitlendirilir ve TL ödemeli ekstrenize yansıtılır. Kampanya 31 Aralık 2013'e kadar geçerlidir. Kampanyanın uzatılması/erken sonlandırılması durumunda güncel geçerlilik tarihini www.clubfinans.com.tr'den takip edebilirsiniz. ParaPuan kullanılarak ve KKTC'de yapılan harcamalar kampanyaya dahil değildir.
** Rezervasyon için uçuşunuzdan 48 saat önce, (0216) 522 49 59 numaralı ClubFinans Hattı'nı aramanız gerekmektedir. Hizmetimizden ücretli ClubFinans Xclusive kart sahipleri ve Finansbank'ta 1 takvim ayı birikim ortalaması 50.000 TL'nin üzerinde olan ücretsiz ClubFinans Xclusive kart sahipleri ücretsiz faydalanabilirler.
*** Hizmetimizden ücretli ClubFinans kart sahipleri ve Finansbank'ta 1 takvim ayı birikim ortalaması 20.000 TL'nin üzerinde olan ücretsiz ClubFinans kart sahipleri faydalanabilirler.
**** Servis noktaları, hizmet kuralları ve kapsam dahilindeki araçlar hakkında detaylı bilgi www.clubfinans.com.tr'de.
***** Mondial Assistance Servis Hizmetleri A.Ş. aracılığı ile Allianz Sigorta A.Ş. tarafından sunulmaktadır.